

Załącznik do uchwały nr
Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 2025 r.

Zarząd Województwa Mazowieckiego

Raport o stanie województwa mazowieckiego za rok 2024

Warszawa, 29 kwietnia 2025 r.

**MAZOWIECKIE BIURO
PLANOWANIA REGIONALNEGO
W WARSZAWIE**

**Raport o stanie województwa mazowieckiego
za rok 2024**

Opracowano pod kierunkiem

dr Elżbiety Kozubek

Dyrektora Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie

Przy współpracy

Departamentów i Kancelarii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie
oraz jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Mazowieckiego

Spis treści

Wstęp	5
1. Ogólna charakterystyka województwa	7
1.1. Podział statystyczny.....	7
1.2. Podział administracyjny i sieć osadnicza	8
1.3. Struktura użytkowania ziemi	8
1.4. Zagadnienia demograficzne	9
1.5. Gospodarka i rynek pracy.....	10
1.6. System transportowy	12
1.7. Infrastruktura energetyczna.....	14
1.8. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna.....	15
1.9. Gospodarka odpadami komunalnymi	16
1.10. Obszary chronione.....	17
1.11. Jakość powietrza.....	18
1.12. Ochrona zdrowia	21
1.13. Pomoc społeczna	22
1.14. Szkolnictwo wyższe i inne formy edukacji.....	22
1.15. Społeczeństwo informacyjne	23
1.16. Kultura	24
1.17. Dziedzictwo kulturowe i dobra kultury współczesnej	24
1.18. Turystyka	25
2. Informacje finansowe.....	26
2.1. Wykonanie budżetu województwa	26
2.1.1. Dochody.....	27
2.1.2. Wydatki	30
2.1.3. Wynik finansowy	31
2.1.4. Przychody	32
2.1.5. Rozchody	32
2.1.6. Kwota długu.....	33
2.1.7. Wskaźnik zadłużenia wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych	34
2.1.8. Budżet zadaniowy.....	35

2.2.	Stan realizacji wieloletniej prognozy finansowej	36
2.2.1.	Wpływ realizowanych przedsięwzięć majątkowych na finanse województwa	36
2.2.2.	Prognoza kwoty długu	37
2.2.3.	Prognoza limitu zadłużenia.....	38
2.2.4.	Prognoza nadwyżki operacyjnej na najbliższe lata.....	38
2.3.	Informacja o przebiegu realizacji Programu postępowania ostrożnościowego województwa mazowieckiego za IV kwartał 2024 r.	38
2.4.	Informacja o stanie mienia województwa	41
2.5.	Budżet obywatelski	42
3.	Realizacja polityki rozwoju	43
3.1.	Realizacja strategii.....	43
3.1.1.	Realizacja strategii rozwoju województwa mazowieckiego.....	43
3.1.2.	Realizacja pozostałych strategii województwa	45
3.2.	Realizacja polityki przestrzennej	54
3.2.1.	Realizacja kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa	55
3.2.2.	Instrumenty realizacji polityki przestrzennej	78
3.3.	Realizacja programów	82
3.3.1.	Realizacja regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020.....	83
3.3.2.	Realizacja programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	84
3.3.3.	Realizacja innych programów.....	92
3.4.	Realizacja innych elementów polityki regionalnej	108
3.5.	Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego.....	138
3.6.	Realizacja Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Mazowieckiego	138
3.7.	Realizacja Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego	139
3.8.	Współpraca zagraniczna.....	142
3.8.1.	Wdrażanie priorytetów współpracy zagranicznej	142
3.8.2.	Udział w międzynarodowych sieciach, stowarzyszeniach i programach współpracy .	151
4.	Problemy, bariery i wyzwania w realizacji zadań samorządu	154
5.	Najważniejsze osiągnięcia i działania Samorządu Województwa Mazowieckiego	162
6.	Spis rycin i tabel.....	166
7.	Wykaz załączników	168
	Załączniki	168

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi siódmą edycję raportu o stanie województwa mazowieckiego. Raporty te opracowywane są zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, do której stosowne zapisy zostały wprowadzone ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 130, 1349). Zakres raportu określa art. 34a ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, zgodnie z którym „raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego”. W raporcie uwzględniono w szczególności zadania samorządu województwa wskazane w art. 14 ustawy o samorządzie województwa i zadania zarządu województwa wymienione w art. 41 ust. 2.

Raport składa się z trzech części, obejmujących następujące elementy:

- Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa oraz w zakresie jakości środowiska z wykorzystaniem opracowań branżowych oraz aktualnych danych statystycznych, w tym z Głównego Urzędu Statystycznego i Eurostatu. W przypadku braku danych za 2024 rok wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane (w większości przypadków – za 2023 rok).
- Opis realizacji kierunków działań, działań i zadań realizowanych w ramach polityki rozwoju, którą Samorząd Województwa Mazowieckiego prowadzi konsekwentnie od momentu jego utworzenia. Polityka ta została wyrażona w dokumentach strategicznych, programowych i planistycznych województwa. W raporcie uwzględniono też aspekty finansowe oraz współpracę z Rządem RP i partnerami zagranicznymi. Ta część dokumentu ma charakter sprawozdawczy i wynika z literalnego brzmienia ww. art. 34a ust. 2 ustawy o samorządzie województwa (Dz.U. z 2024 r. poz. 566, 1907 i 1940).
- Podsumowanie działalności Zarządu Województwa Mazowieckiego, obejmujące problemy i bariery zidentyfikowane podczas realizacji zadań, jak również osiągnięte sukcesy.

Raport o stanie województwa został opracowany przy współpracy Zespołu do spraw przygotowania raportu o stanie województwa mazowieckiego, powołanego przez Marszałka Województwa Mazowieckiego zarządzeniem nr 360/21 z dnia 25 stycznia 2021 r., zmienionym zarządzeniem nr 503/22 z dnia 20 stycznia 2022 r. oraz zarządzeniem nr 98/25 z dnia 20 stycznia 2025 r. Koordynację prac Zespołu zapewniał Dyrektor Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie, które odpowiadało za przygotowanie projektu raportu.

Ze względu na obszerność dokumentu załączono jego strukturę w formie schematu (Rycina 1).

Raport o stanie województwa											
Część diagnostyczna			Informacje dotyczące działalności Zarządu Województwa Mazowieckiego					Podsumowanie działalności		Załączniki	
Ogólna charakterystyka województwa			Informacje finansowe			Realizacja polityki rozwoju		Problemy, bariery i wyzwania	Najważniejsze osiągnięcia i działania	Wykaz uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego realizowanych przez Zarząd Województwa	
Podział statystyczny	Podział administracyjny i sieć osadnicza	Struktura użytkowania ziemi	Wykonanie budżetu	Realizacja wieloletniej prognozy finansowej	Realizacja programu postępowania ostrożnościowego	Realizacja strategii	Współpraca zagraniczna			Stan przygotowania dokumentacji na potrzeby inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich	
Zagadnienia demograficzne	Gospodarka i rynek pracy	System transportowy	Dochody, wydatki	Wpływ realizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych na finanse województwa	Stan mienia województwa	Realizacja polityki przestrzennej	Wdrażanie priorytetów współpracy zagranicznej			Stan realizacji inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich	
Infrastruktura energetyczna	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	Gospodarka odpadami komunalnymi	Wynik finansowy		Budżet obywatelski	Realizacja programów	Udział w międzynarodowych sieciach, stowarzyszeniach i programach współpracy			Zestawienie spółek, w których Województwo Mazowieckie posiada udziały lub akcje	
Obszary chronione	Jakość powietrza	Ochrona zdrowia	Przychody, rozchody	Prognoza kwoty długu		Realizacja innych elementów polityki regionalnej				Wykaz projektów dofinansowanych z RPO WM i FEM, których końcowe wnioski o płatność zostały zatwierdzone w 2024 r.	
Pomoc społeczna	Szkolnictwo wyższe i inne formy edukacji	Społeczeństwo informacyjne	Kwota długu, wskaźnik zadłużenia	Prognoza limitu zadłużenia		Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego				Przedsięwzięcia realizowane przez samorząd województwa i jednostki podległe, z wyłączeniem inwestycji transportowych	
Kultura	Dziedzictwo kulturowe i dobra kultury współczesnej	Turystyka	Budżet zadaniowy	Prognoza nadwyżki operacyjnej na najbliższe lata		Realizacja kontraktu terytorialnego					

Rycina 1. Struktura Raportu o stanie województwa mazowieckiego za rok 2024

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego

1. Ogólna charakterystyka województwa

1.1. Podział statystyczny

Województwo mazowieckie od 2018 r. obejmuje dwie jednostki statystyczne NUTS 2 („regiony” – por. Rycina 2). Dane z regionów NUTS 2 są uwzględniane przy podziale środków Unii Europejskiej. Podział ten został zastosowany w raporcie przy przedstawianiu wybranych informacji statystycznych. Stanowi też podstawę do ubiegania się przez Samorząd Województwa o środki europejskie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (2,65 mld euro dla 6 regionów NUTS 2). W ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 region mazowiecki regionalny może liczyć na ponad 1,6 mld euro, a region warszawski stołeczny – na ponad 500 mln euro.

Rycina 2. Podział województwa mazowieckiego na jednostki NUTS, obowiązujący od 2018 roku
Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych Eurostatu, stan na 04.04.2025 r.

1.2. Podział administracyjny i sieć osadnicza

W 2024 r. województwo mazowieckie obejmowało, zgodnie z podziałem administracyjnym:

- 37 powiatów i 5 miast na prawach powiatu (Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Warszawa),
- 314 gmin – 35 miejskich, 75 miejsko-wiejskich, 204 wiejskie.

Na koniec roku sieć osadniczą województwa tworzyło 110 miast, w tym miasto stołeczne Warszawa, 6 miast subregionalnych (Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka, Ciechanów i Żyrardów), 31 powiatowych o znaczeniu lokalnym oraz 72 pozostałe ośrodki miejskie. Mazowsze charakteryzuje się względnie wysokim wskaźnikiem urbanizacji – 64,8%¹ ludności mieszka w miastach.

W 2024 r. w województwie mazowieckim było 8627 miejscowości wiejskich, z których 204 to ośrodki gminne. W stosunku do 2023 r. zmienił się status gmin: Ciepeliów, Dobre, Gielniów, Głowaczów, Maciejowice, Magnuszew, Odrzywół, Osieck, Przytyk, Siennica, Sienno² – z wiejskiego na miejsko-wiejski, w związku z przyznaniem miejscowościom gminnym praw miejskich.

Sieć osadnicza województwa mazowieckiego ma charakter:

- monocentryczny w regionie warszawskim stołecznym – z dominacją ośrodka metropolitalnego, bez wykształconej struktury hierarchicznej ośrodków osadniczych;
- policentryczny – w pozametropolitalnej części województwa, charakteryzujący się w miarę równomiernym rozmieszczeniem ośrodków o znaczeniu subregionalnym, koncentrycznie położonych wokół Warszawy i wykazujących powiązania ze stolicą. Sieć uzupełniają miasta powiatowe o znaczeniu lokalnym oraz pozostałe ośrodki miejskie, również równomiernie rozmieszczone.

1.3. Struktura użytkowania ziemi

Powierzchnia województwa wynosi 35 559 km², co stanowi 11,3% powierzchni kraju, przy czym powierzchnia regionu warszawskiego stołecznego wynosi 6105 km² (17,2% województwa), natomiast mazowieckiego regionalnego 29 454 km² (82,8%). Kierunki wykorzystania powierzchni województwa w 2023 r. przedstawia Tabela 1. Największą część powierzchni stanowiły użytki rolne (67,4%). Lasy zajmowały 23,6% powierzchni województwa, podczas gdy wartość ta dla kraju wyniosła 30,1%³. Powierzchnia terenów mieszkaniowych obejmowała 1,8% powierzchni województwa, terenów przemysłowych 0,4%, zaś terenów rekreacji i wypoczynku 0,2%. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wyniósł 6,4% (Polska: 5,9%).

Tabela 1. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2024 r.

	Użytki rolne	Lasy	Tereny mieszkaniowe	Tereny przemysłowe	Tereny rekreacji i wypoczynku	Grunty pod wodami	Nieużytki	Pozostała powierzchnia
Polska	59,5%	30,1%	1,3%	0,5%	0,2%	2,5%	1,5%	4,5%
mazowieckie	67,4%	23,6%	1,8%	0,4%	0,2%	1,2%	0,9%	4,5%

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych GUS (dostęp 04.02.2025 r.)

¹ Stan na 30 czerwca 2024 r. Źródło: BDL GUS (dostęp: 04.02.2025 r.)

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy (Dz.U. 2023 poz. 1472).

³ Lesistość, czyli udział powierzchni lasów w powierzchni ogółem, wynosiła w 2023 r. 23,4% dla województwa, 29,6% dla kraju. Różnica względem udziału procentowego lasów w powierzchni kraju i województwa przedstawionego w Tabeli 1 może wynikać z metodyki gromadzenia danych przez GUS.

1.4. Zagadnienia demograficzne

Na koniec 2023 r. województwo mazowieckie liczyło 5 510 527 mieszkańców (14,6% ogółu ludności Polski), spośród których 52% stanowiły kobiety, a 48% – mężczyźni. Województwo odnotowało niewielki spadek liczby ludności (o 85 osób – w stosunku do 2022 r.), przy czym w regionie warszawskim stołecznym nastąpił wzrost o 0,36% do poziomu 3 270 733 osób, a w mazowieckim regionalnym – spadek o 0,53% do 2 239 794 osób. Na poziomie podregionów (NUTS 3) największą liczbą mieszkańców charakteryzowała się Warszawa (1 861 599), a najmniejszą – podregion żyrardowski (255 356).

Gęstość zaludnienia w województwie mazowieckim w grudniu 2023 r. oszacowana została na 155 osób na km² i była wyższa od średniej krajowej (119,9 os./km²). W regionie warszawskim stołecznym kształtowała się na poziomie 535,8 osób na km², zaś w mazowieckim regionalnym – 76,0 osób na km². Spośród podregionów, najwyższą gęstością zaludnienia cechowała się Warszawa (3 599,4 os./km²), a najniższą – podregion ostrołęcki (56,6 os./km²).

W województwie mazowieckim znacząco wyludniają się rolnicze gminy wiejskie położone peryferyjnie. Ubywa także mieszkańców zdecydowanej większości miast: Radomia, Siedlec, Ostrołęki czy Ciechanowa, jednocześnie rośnie liczba ludności podwarszawskich miejscowości i samej Warszawy.

Populacja osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu 2023 r. stanowiła 19,3% ogółu mieszkańców województwa mazowieckiego (Polska: 18,2%), w wieku produkcyjnym – 58,6% (Polska: 58,4%), a poprodukcyjnym – 22,1% (Polska: 23,3%). Dodatkowe informacje przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Ludność według grup wieku i regionów NUTS 2 w województwie, stan na 31 grudnia 2023 r.

Grupa wiekowa	Udział w ludności ogółem	Udział w populacji mężczyzn	Udział w populacji kobiet	Udział w ludności regionu mazowieckiego regionalnego	Udział w ludności regionu warszawskiego stołecznego
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	19,3%	20,7%	18,0%	19,1%	19,4%
Osoby w wieku produkcyjnym*	58,6%	63,5%	54,1%	57,7%	59,2%
Osoby w wieku poprodukcyjnym	22,1%	15,8%	27,9%	23,2%	21,4%

*Kobiety: 18-59 lat, mężczyźni: 18-64 lat.

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych GUS (dostęp 04.02.2025 r.)

W województwie mazowieckim w końcu 2023 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny, który wyniósł -12 956 osób, czyli -2,35‰ (-1,54‰ w regionie warszawskim stołecznym, -3,53‰ w mazowieckim regionalnym), wobec wartości wynoszącej 2,24‰ rok wcześniej. Po wzroście spowodowanym pandemią COVID-19, liczba zgonów w 2023 r. była porównywalna ze średnią z lat 2017-2019.

O nasilającym się procesie starzenia ludności świadczy stopniowe zwiększanie się udziału osób starszych oraz zmniejszanie się udziału dzieci, wzrasta więc udział osób w wieku nieprodukcyjnym⁴, a maleje udział osób w wieku produkcyjnym. W grudniu 2023 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 71 osób w wieku nieprodukcyjnym (przy czym wskaźniki te mogą ulec zmianie po uwzględnieniu migracji związanych z wojną na Ukrainie). W 2023 r. wśród powiatów województwa mazowieckiego najwyższą wartość współczynnika obciążenia demograficznego odnotowano

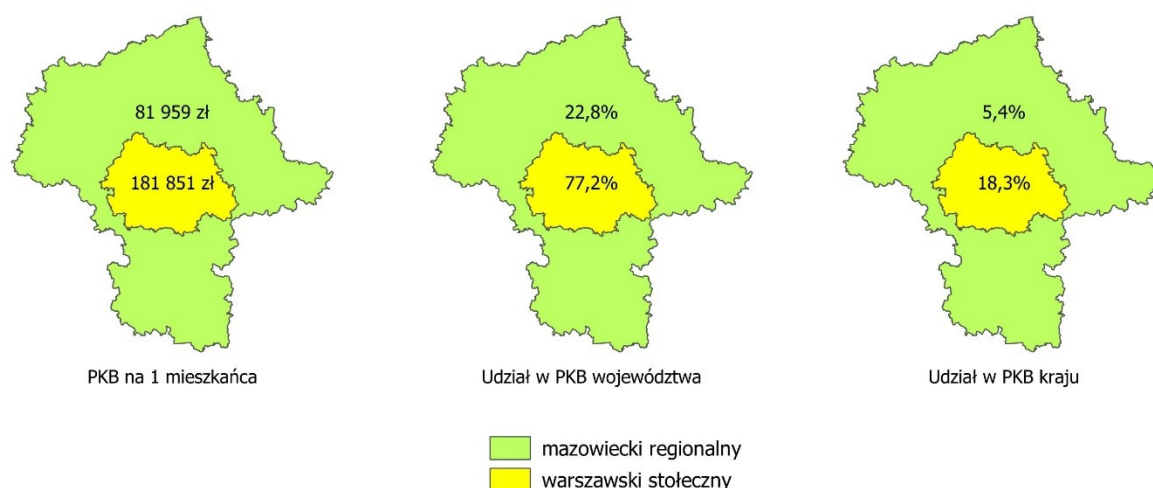
⁴ Na wiek nieprodukcyjny składa się wiek przedprodukcyjny, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat oraz wiek poprodukcyjny, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.

w Ostrołęce, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 82 osoby w wieku nieprodukcyjnym.

1.5. Gospodarka i rynek pracy

Według szacunków wstępnych GUS⁵, produkt krajowy brutto w cenach bieżących dla województwa mazowieckiego w 2023 r. wyniósł 808,3 mld zł i był najwyższy w kraju (23,7% wartości krajowej). 77,2% PKB zostało wytworzone w regionie warszawskim stołecznym, a 22,8% w mazowieckim regionalnym. W 2023 r. tempo wzrostu PKB województwa wyniosło około 13% – blisko 7 pkt. proc. mniej niż przed rokiem, przy czym było ono wyższe niż średnie tempo wzrostu kraju – wynoszące niespełna 10%.

Wartość PKB na mieszkańca w 2023 r. w województwie wynosiła 142,3 tys. zł (157,4% średniej dla Polski), przy czym w dalszym ciągu widoczne są dysproporcje pomiędzy regionami NUTS 2 – wartość ta wynosiła 181,9 tys. zł (201% średniej krajowej) w regionie warszawskim stołecznym oraz 82 tys. zł (91% średniej krajowej) w mazowieckim regionalnym.

Rycina 3. Zróżnicowanie produktu krajowego brutto w województwie mazowieckim według regionów NUTS 2 w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie szacunków GUS (dostęp: 08.04.2025 r.).

Różnice w poziomie rozwoju regionów Mazowsza, mierzonym wielkością PKB na mieszkańca według parytetu siły nabywczej⁶, kwalifikują region warszawski stołeczny do regionów lepiej rozwiniętych – 155% średniej UE-27, co plasuje go w ścisłej czołówce – na 15. miejscu wśród 244 unijnych regionów NUTS 2, cztery pkt. proc. za niderlandzkim regionem Utrecht, a dwa pkt. proc. przed regionem sztokholmskim. Region mazowiecki regionalny w 2023 r. znalazł się blisko górnej granicy przedziału regionów słabiej rozwiniętych – 70% średniej UE (por. Tabela 3). Fakt, że już tylko 5 pkt. proc. dzieliło go od kategorii regionów w okresie przejściowym wynika z jego dynamicznego rozwoju.

⁵ Źródło: BDL GUS (dostęp: 08.04.2025 r.)

⁶ Wykorzystane dane opierają się na wstępnych szacunkach publikowanych przez Eurostat. Późniejsze różnice w wartościach wynikają z korekt przeprowadzonych przez Eurostat w oparciu o bardziej kompletne informacje. Należy zauważyć, że wartość PKB na mieszkańca wyrażona w standardach siły nabywczej (PPS) w odniesieniu do średniej Unii Europejskiej równej 100 (EU27 = 100%) jest co do zasady przeznaczona do porównań między regionami w badanym roku, a nie do porównań czasowych.

Tabela 3. PKB w 2023 r. dla NUTS 1 i NUTS 2 województwa mazowieckiego

Region (NUTS)	PKB w mln euro	PKB na 1 mieszkańca w euro	PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej	PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej w odniesieniu do średniej UE (UE-27=100%)
Makroregion województwo mazowieckie	177 971	31 300	46 400	122%
Warszawski stołeczny	137 339	40 000	59 300	155%
Mazowiecki regionalny	40 632	18 000	26 700	70%

Źródło: Eurostat, dane przybliżone⁷ (ostatnia aktualizacja 18.03.2025 – dostęp 02.04.2025 r.)

W odniesieniu do podregionów, w 2022 r. (brak danych za 2023 r. na tym poziomie), najwyższy wzrost PKB na mieszkańca zanotował podregion płocki – o 41% (w odniesieniu do roku poprzedniego) oraz podregiony: ostrołęcki i siedlecki (wzrost odpowiednio o: 21,2% i 16,2%). W m.st. Warszawie PKB na mieszkańca wzrosło o niemal 14%, zaś w pozostałych podregionach województwa o 7,7% – 11,4%. Wzrosty we wszystkich podregionach Mazowsza wskazują na powodzenie polityki Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie dywersyfikacji gospodarki województwa.

Jednym z mierników tempa rozwoju może być zmiana wskaźnika PKB na mieszkańca w odniesieniu do średniej krajowej. W latach 2021-2022 najszybciej rozwijającym się podregionem Mazowsza był podregion płocki, w którym wartość PKB na mieszkańca wzrosła o blisko 38 pkt. proc. do poziomu niemal 199% średniej krajowej. Niewielkie wzrosty w tym zakresie zanotowano również w podregionie ostrołęckim i siedleckim – o: 4,8% i 1,5%, zaś największy spadek odnotował podregion warszawski zachodni (o 7 pkt. proc.). W Warszawie tempo wzrostu PKB na mieszkańca było zbliżone do krajowego (14%), przy czym jego poziom w dalszym ciągu niemal trzykrotnie przewyższał średnią krajową (por. Tabela 4).

Tabela 4. PKB na mieszkańca w stosunku do średniej krajowej w latach 2021 i 2022 w podregionach województwa (Polska = 100, ceny bieżące)

Rok	Warszawa	warszawski wschodni	warszawski zachodni	ciechanowski	ostrołęcki	radomski	płocki	siedlecki	żyrardowski
2021	265,9	76,6	124,7	82,0	76,3	72,2	161,0	75,1	88,6
2022	265,3	74,1	117,7	80,1	81,1	70,3	198,9	76,6	85,2

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych GUS (dostęp 08.04.2025 r.)

Wartość dodana brutto ogółem w 2023 r. w województwie wyniosła, według wstępnych szacunków GUS, 730,1 mld zł (23,8% wartości krajowej)⁸. Największy udział w WDB⁹ miały sekcje G, H, I, J: handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (łącznie 32,3%). Najmniejszy udział (3%) miała sekcja A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. W regionie stołecznym WDB osiągnęła wartość 563,4 mld zł, przy najwyższym wkładzie sekcji G, H, I, J (35,7%), natomiast w mazowieckim regionalnym – 166,7 mld zł, przy najwyższym wkładzie przemysłu i budownictwa (sekcje B, C, D, E, F – 44,6%).

W 2024 r. w rejestrze REGON w województwie znajdowało się nieco ponad 1 mln przedsiębiorstw¹⁰ (wzrost o 41 tys. – 4,1% w stosunku do 2023 r.), w tym 818 tys. w regionie warszawskim stołecznym i blisko 235 tys. w mazowieckim regionalnym (wzrost odpowiednio

⁷ Patrz przypis 6.

⁸ Źródło: BDL GUS (dostęp 08.04.2025 r.).

⁹ Ze względu na brak danych według sekcji PKD za 2023 r., wyliczenia oparto o dane BDL GUS z 2022 r. (dostęp 08.04.2025).

¹⁰ Źródło: BDL GUS (dostęp 08.04.2025 r.).

o 35,5 tys. – 4,5% i 5,8 tys. – 2,5%). Ponad połowa przedsiębiorstw województwa zarejestrowana była w Warszawie (577 tys., wzrost o 24,6 tys. – 4,5%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie w grudniu 2024 r. kształtowała się na poziomie 4,0% (w Polsce 5,1%), przy czym w regionie warszawskim stołecznym była najniższa wśród regionów kraju (2,0%), a mazowiecki regionalny plasował się w grupie regionów o najwyższym poziomie wskaźnika (8,5%), tuż po regionie podkarpackim (8,7%). W stosunku do grudnia 2023 r. wartość w regionie mazowieckim regionalnym spadła o 0,1 pkt. proc., natomiast w warszawskim stołecznym utrzymała się na tym samym poziomie.

Rozkład przestrzenny wskaźnika stopy bezrobocia wyraźnie odzwierciedla znaczące wewnętrzne zróżnicowanie społeczno-gospodarcze województwa. Wśród podregionów (NUTS 3), najniższą stopą bezrobocia charakteryzowała się Warszawa (1,4%), najwyższą zaś podregiony: radomski (12,6%), ciechanowski (9,4%) i ostrołęcki (8,3%). W miastach na prawach powiatu, poza Warszawą, stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła: Siedlce – 3,6%, Płock – 5,0%, Ostrołęka – 7,0%, Radom – 9,6%¹¹. Stopa bezrobocia w tych miastach była niższa niż w 2019 roku, czyli w okresie przed pandemią.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się korzystną sytuacją ekonomiczną w porównaniu z resztą kraju. Jednocześnie uznawane jest za najbardziej zróżnicowane ze względu na sytuację na lokalnych rynkach pracy. Na dobrą sytuację województwa wpływ ma przede wszystkim region warszawski stołeczny, natomiast wiele powiatów leżących dalej od centrum województwa od lat zmaga się z niską aktywnością zawodową, wysokim odsetkiem długotrwale bezrobotnych i stopą bezrobocia przewyższającą średnią krajową. Wśród powiatów regionu mazowieckiego regionalnego najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie szydłowieckim – 23,3%, który ma najwyższy wskaźnik w kraju, a także w powiatach: przysuskim – 17,9%, radomskim – 16,1% i makowskim – 15,9%¹². Deficyt siły roboczej, starzenie się społeczeństwa oraz niskie wskaźniki aktywności ekonomicznej wymuszają aktywizację rezerw rynku pracy, m.in. osób z niepełnosprawnościami i w wieku okołoemerytalnym, czy też zatrudnianie cudzoziemców.

1.6. System transportowy

Sieć kolejowa województwa w 2023 r. liczyła 1799 km linii normalnotorowych (w tym 1441 km zelektryfikowanych). Gęstość linii wyniosła 5,1 km na 100 km² (średnia krajowa: 6,3 km)¹³. Liczba przystanków i stacji obsługiwanych przez pociągi pasażerskie przy liniach normalnotorowych i wąskotorowych w 2024 r. wzrosła o 2 – do 334, czyli 0,94 przystanku na 100 km². Wzrost liczby przystanków nastąpił w wyniku przywrócenia ruchu pociągów na linii nr 36 Ostrołęka – Łapy. Ponadto w 2024 r. udostępniono nowy przystanek kolejowy Warszawa Grochów na linii nr 7¹⁴.

Na terenie województwa regularne przewozy pasażerskie dalekobieżne realizują przewoźnicy: PKP Intercity, Polregio oraz Łódzka Kolej Aglomeracyjna, a przewozy regionalne i aglomeracyjne: Koleje Mazowieckie, Arriva RP, Polregio, Szybka Kolej Miejska w Warszawie oraz Warszawska Kolej Dojazdowa. Od marca 2024 r. (po 24 latach od zawieszenia kursów) spółka Polregio uruchomiła dwie pary połączeń pomiędzy Ostrołęką a Białymstokiem kursujących po linii nr 36. Ponadto w tym samym czasie Polregio uruchomiło bezpośrednie połączenia regionalne pomiędzy Radomiem a Kielcami.

W województwie mazowieckim w 2023 r. odprawiono 26% pasażerów kolei w kraju. Przekłada się to na liczbę 97,6 mln pasażerów – co jest najlepszym wynikiem spośród pozostałych województw.

¹¹ Źródło: BDL GUS (dostęp 04.02.2025 r.).

¹² Źródło: BDL GUS (dostęp 08.04.2025 r.).

¹³ Źródło: BDL GUS (dostęp 04.02.2025 r.).

¹⁴ <https://wawer.um.warszawa.pl/-/inwestycje-kolejowe-2024>

Wysoki jest przy tym udział pasażerów w przewozach regionalnych i aglomeracyjnych – wyniósł on 84% ogółu pasażerów kolei w województwie¹⁵.

Warszawska Kolej Dojazdowa sp. z o. o. (WKD), w której Samorząd Województwa Mazowieckiego posiada 99% udziałów, obsługuje połączenia pasażerskie aglomeracyjne na liniach nr 47 i 48 za pomocą 20 elektrycznych zespołów trakcyjnych (z lat 2012-2016). Spółka jest zarządcą 38,7 km linii kolejowych: nr 47, 48 i 512. Wzdłuż linii położone są 4 stacje i 24 przystanki osobowe. WKD posiada dwa zaplecza utrzymania taboru i infrastruktury oraz obsługuje 4 parkingi „Parkuj i jedź”. W 2024 r. WKD przewiozła 5,2 mln pasażerów (o 1,2 mln mniej niż w 2023 r.) i wykonała pracę eksploatacyjną 1,27 mln pociągokilometrów (pockm)¹⁶, ponownie osiągając najwyższą w kraju punktualność (99,6%)¹⁷.

Koleje Mazowieckie – KM sp. z o.o., w której Samorząd Województwa Mazowieckiego posiada 100% udziałów, obsługuje połączenia pasażerskie regionalne i aglomeracyjne za pomocą 245 elektrycznych zespołów trakcyjnych, 14 spalinowych pojazdów szynowych, 59 wagonów piętrowych oraz 13 lokomotyw elektrycznych. Spółka posiada 4 sekcje utrzymania taboru – w Sochaczewie, Tłuszczu i Warszawie (na Ochocie i Grochowie) oraz zarządza 9 parkingami „Parkuj i jedź” w dotychczasowych lokalizacjach: Błonie, Brwinów, Celestynów, Mińsk Mazowiecki, Ożarów Mazowiecki, Radom, Siedlce, Teresin, Żyrardów¹⁸. W 2024 r. pociągami KM wykonano pracę eksploatacyjną na poziomie 20,65 mln pockm i przewieziono 64,8 mln pasażerów (o 0,99 mln pockm i 3,3 mln pasażerów więcej niż w 2023 r.). Jest to ponad 5,4% wzrostu podróżnych w porównaniu do roku 2023. Punktualność wyniosła 92,9% (o 0,5 pkt. proc. poniżej średniej krajowej)¹⁹. Koleje Mazowieckie zajmują trzecie miejsce pod względem liczby podróżnych, mając 16,9% udziału w rynku pasażerskich przewozów kolejowych w kraju²⁰.

W 2023 r. w przewozach autobusowych międzymiastowych w województwie odprawiono 27,5 mln pasażerów (wzrost o 4,7 mln w stosunku do 2022 r.). Przewozy te nie są organizowane i finansowane w ramach zadań publicznych województwa i opierają się na mechanizmach rynkowych.

Długość dróg publicznych w 2023 r. w województwie²¹ wynosiła ogółem 56 188 km, w tym 41 880 km o nawierzchni twardej (wzrost o 775 km w ciągu roku). Łączna długość dróg krajowych na terenie województwa wynosiła 2468 km, w tym 82 km autostrad oraz 502 km dróg ekspresowych. Długość dróg wojewódzkich wynosiła 2992 km (w tym 2852 km w zarządzie województwa²², poza miastami na prawach powiatu), powiatowych – 14 326 km, a gminnych – 22 093 km.

Długość dróg dla rowerów w województwie w 2023 r. wyniosła 3021 km, co stanowi 8,5 km na 100 km² powierzchni województwa. Łączna długość wybudowanych chodników i ścieżek rowerowych w 2024 r. wyniosła 12 km.

W 2024 r. udział ruchu pasażerów w portach lotniczych²³ województwa mazowieckiego w skali całego kraju wyniósł 40,6%. W regionie warszawskim stołecznym funkcjonują dwa komplementarne

¹⁵ Przewozy pasażerskie w województwach w 2023 r. Porównanie danych na przestrzeni lat 2020-2023, UTK, Warszawa, 2024

¹⁶ Jednostka miary odpowiadająca przemieszczeniu się jednego pociągu na dystansie jednego kilometra.

¹⁷ Analiza punktualności pociągów pasażerskich w 2024 r, UTK, Warszawa, 2025 r.

¹⁸ <https://www.mazowieckie.com.pl/pl/strefa-podroznych/parkuj-i-jedz>

¹⁹ Analiza punktualności pociągów pasażerskich w 2024 r, UTK, Warszawa, 2025 r.

²⁰ <https://dane.utk.gov.pl/sts/aktualnosci/22059,Podsumowanie-2024-r-na-kolei.html>

²¹ Źródło: BDL GUS (dostęp 04.02.2025 r.).

²² Stan na dzień 16.01.2025 r. <https://mzdw.pl/pl/strona/wykaz-drog-wojewodzkich>

²³ Liczba obsłużonych pasażerów oraz wykonanych operacji w ruchu krajowym i międzynarodowym - regularnym i czarterowym w latach 2022-2024, <https://ulc.gov.pl/pl/statystyki-analazy/statystyki-i-analazy-rynku-transportu-lotniczego/3724-statystyki-wg-portow-lotniczych>

porty lotnicze obsługujące pasażerski ruch krajowy i międzynarodowy – Lotnisko Chopina w Warszawie oraz Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin. W 2024 r. na lotnisku w Warszawie obsłużono 21,3 mln pasażerów (wzrost o 15% względem 2023 r.), a w Modlinie – 2,8 mln (spadek o 18%). Ilość ładunków obsługanych przez Lotnisko Chopina w 2024 r. wyniosła 117 tys. ton (wzrost o 13% względem roku poprzedniego)²⁴, co stanowiło prawie 60% ładunków krajowych. W regionie mazowieckim regionalnym funkcjonuje Port Lotniczy Warszawa-Radom, uruchomiony 27 kwietnia 2023 r., w którym w 2024 r. odprawiono 112,6 tys. pasażerów, co oznacza wzrost o 9% w stosunku do niepełnego 2023 r.

1.7. Infrastruktura energetyczna

Województwo mazowieckie zasilane jest w energię elektryczną z elektrowni zlokalizowanych na jego terenie (Kozienice i Ostrołęka) i poza nim (elektrownia Bełchatów w województwie łódzkim i zespół elektrowni Pątnów-Konin w województwie wielkopolskim), opalanych głównie węglem. Od 2023 r. Polska nie importuje już tego surowca z Rosji; został on zastąpiony przez dostawy z innych krajów, niezbędne ze względu na zmniejszone wydobycie krajowe. Istotne znaczenie mają także elektrociepłownie oraz instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii. Produkcja energii elektrycznej ogółem w województwie mazowieckim w 2023 r. osiągnęła 30 094 GWh (spadek o 10,4% w stosunku do 2022 r.), w tym 2946,5 GWh z odnawialnych źródeł energii (wzrost o 19,7%). Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej wzrósł tym samym o 2,5 pkt. proc., do 9,8%. Moc zainstalowana w elektrowniach wynosiła 9277,4 MW, zaś moc osiągalna 9170,7 MW. Stosunek produkcji energii elektrycznej do jej zużycia w województwie kształtował się na poziomie 109,6%.

Usytuowane w regionie sieci najwyższych napięć (NN) są elementami krajowego systemu przesyłowego, który poprzez stacje elektroenergetyczne obniżające napięcie z najwyższego na wysokie (NN/WN), zasilą sieci dystrybucyjne 110 kV. Część sieci przesyłowych pełni także istotną rolę w uruchomionym w 2015 roku i dalej rozbudowywanym połączeniu elektroenergetycznym Polska-Litwa, realizowanym w celu rozwoju transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E). W ramach tego połączenia zrealizowana została strategiczna inwestycja w postaci linii 400 kV Ostrołęka – Stanisławów (uruchomionej w grudniu 2023 r.), która poprawiła niezawodność systemu elektroenergetycznego nie tylko w regionie, ale w całej północno-wschodniej i centralnej Polsce. Sieci najwyższych napięć są sukcesywnie rozwijane, aby docelowo zapewnić odpowiednią przepustowość i niezawodność przesyłu energii z powstałych w ostatnich latach i planowanych nowych źródeł wytwórczych. Systemy dystrybucyjne również muszą zostać dostosowane do wyzwań związanych z rosnącą liczbą rozproszonych i niestabilnych źródeł energii, dążąc do inteligentnych sieci, które pozwolą zintegrować wszystkich przyłączonych użytkowników.

Od 2023 r. Polska nie sprowadza już rosyjskiego gazu ziemnego. Skutecznie zastąpiły go dostawy LNG (głównie z USA i Kataru), nowe gazociągi z Norwegii, Litwy i Słowacji oraz lepiej wykorzystywane własne złoża gazu. Przez obszar województwa mazowieckiego przebiega międzynarodowa magistrala Jamał-Europa, która nie transportuje już gazu ze wschodu, a dzięki rewersowi umożliwia dostawy od strony Niemiec. Zasilanie województwa odbywa się przede wszystkim z punktu wejścia Włocławek (woj. kujawsko-pomorskie) poprzez układ Gustorzyn – Rembelszczyzna. Gaz może być również dostarczany z Korytarza Północnego za pośrednictwem węzła Odolanów. Funkcje przesyłowe pełnią

²⁴ Ilość obsługanego cargo on board (w kg) w polskich portach lotniczych w ruchu krajowym i międzynarodowym w latach 2023-2024, <https://ulc.gov.pl/pl/statystyki-analizy/statystyki-i-analizy-rynku-transportu-lotniczego/3730-statystyki-przewoz-cargo>

krajowe gazociągi wysokiego ciśnienia (w tym magistralne), z których część należy do operatora systemu dystrybucyjnego. Gazociągi te, oprócz zasilania – poprzez stacje redukcyjne – sieci średniego i podwyższonego średniego ciśnienia w regionie, realizują także transport gazu do sąsiednich województw. Sieci magistralne przebiegają od granicy z Białorusią, od strony województwa lubelskiego oraz głównego węzła Gustorzyn. Do poprawy zdolności przesyłowych województwa, zwłaszcza zasilenia aglomeracji warszawskiej, przyczynia się oddany do użytku pod koniec 2023 r. gazociąg Gustorzyn – Wronów. Ponadto zdecydowanie wzmacni bezpieczeństwo energetyczne Warszawy budowany gazociąg Rembelszczyzna – Mory, stanowiący fragment warszawskiego pierścienia gazowego. Długość czynnej sieci gazowej w 2023 r. w województwie wynosiła 19 832 km (wzrost o 465 km), w tym w regionie warszawskim stołecznym 11 304 km (wzrost o 179 km), a w mazowieckim regionalnym 8528 km (wzrost o 286 km). Z sieci gazowej korzystało 3,1 mln osób (odpowiednio w ww. regionach: 2,3 mln i 0,8 mln).

W systemie paliw płynnych, po wstrzymaniu przez stronę rosyjską dostaw ropy naftowej do Polski rurociągiem „Przyjaźń” w lutym 2023 r., całość surowca sprowadzana jest drogą morską. Głównym dostawcą jest Arabia Saudyjska (ok. 50% krajowego zapotrzebowania), Norwegia i Stany Zjednoczone. Województwo mazowieckie (rafineria w Płocku) zaopatrywane jest przez Rurociąg Pomorski. Za jego pośrednictwem ropa transportowana jest także do niemieckich rafinerii, poprzez odcinek zachodni rurociągu „Przyjaźń”. Wytwarzane w rafinerii płockiej paliwa przesyłane są do dwóch baz paliwowych w sąsiedztwie Warszawy (gdzie zapewnione są odpowiednie zapasy i rezerwy państwowe) oraz kilku baz w sąsiednich województwach. Podobnie jak w przypadku dostaw ropy, w lutym 2023 r. zakończył się import produktów naftowych z Rosji. Realizowane jest zaopatrzenie w paliwa z innych kierunków, gdyż zdolności przerobowe polskich rafinerii nie zaspokajają w pełni potrzeb krajowych.

1.8. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w województwie mazowieckim w 2023 r. wynosiła blisko 49,5 tys. km (wzrost o 672 km w stosunku do roku poprzedniego), w tym 34,6 tys. km w regionie mazowieckim regionalnym i 14,9 tys. km w regionie warszawskim stołecznym. Średnia gęstość sieci wodociągowej w województwie kształtowała się na poziomie 139 km/100 km², przy czym w regionie warszawskim stołecznym – 244 km/100 km², a w mazowieckim regionalnym – 117 km/100 km². Podregionami o najniższej gęstości sieci wodociągowej były podregiony siedlecki i ostrołęcki (101 km/100 km²), a najwyższej – Warszawa (664 km/100 km²). Z sieci wodociągowej w 2023 r. korzystało około 91% ludności województwa, przy czym w regionie warszawskim stołecznym odsetek ten wynosił 92%, a w mazowieckim regionalnym – 90%. Udział korzystających z wodociągu w miastach, podobnie jak w roku poprzednim, kształtował się na poziomie 94%, a w przypadku obszarów wiejskich wynosił 86%. Najwyższy stopień dostępności do sieci wodociągowej osiągnęli mieszkańcy miast na prawach powiatu (Płocka, Warszawy, Siedlec i Radomia) oraz powiatów: żuromińskiego, przasnyskiego, piaseczyńskiego i sierpeckiego.

Znacznie mniej rozległa niż sieć wodociągowa jest czynna sieć kanalizacyjna w województwie. Jej łączna długość w 2023 r. wynosiła ponad 18,7 tys. km (52,7 km/100 km²) – wzrost o 470 km w stosunku do roku poprzedniego, przy czym 9,5 tys. km zlokalizowane było w regionie mazowieckim regionalnym (32,1 km/100 km²), a 9,3 tys. km w regionie warszawskim stołecznym (152 km/100 km²). Podobnie jak w roku poprzednim, najniższą gęstością sieci kanalizacyjnej charakteryzował się podregion ciechanowski (21,4 km/100 km²), a najwyższą podregion miasto Warszawa

(510,2 km/100 km²). Z sieci kanalizacyjnej w 2023 r. korzystało 71,5% ludności województwa (wzrost o 0,3 pkt. proc. rok do roku). W regionie warszawskim stołecznym odsetek ten wyniósł 84%, a w mazowieckim regionalnym – nieco ponad 53%. W miastach regionu dostęp do kanalizacji posiadało 91,3% mieszkańców, ponad dwuipółkrotnie więcej niż na terenach wiejskich (35,4%). Przyczyny tak znacznego zróżnicowania można upatrywać m.in. w silnie rozproszonej strukturze wiejskiej sieci osadniczej, gdzie znaczna część mieszkańców korzysta nadal z przydomowych systemów odprowadzania ścieków, a doprowadzenie nowej infrastruktury liniowej jest ekonomicznie nieuzasadnione. Podobny problem występuje na niektórych obszarach podmiejskich na skutek rozproszonej zabudowy. Najwyższy udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, przekraczający średnią wojewódzką, osiągnęły wszystkie miasta na prawach powiatu oraz cztery powiaty okołowarszawskie: pruszkowski, piaseczyński, legionowski i wołomiński.

Na koniec 2023 r. w systemie sieciowego oczyszczania ścieków działało w województwie 327 komunalnych oczyszczalni, w tym 68 umożliwiała zwiększoną redukcję azotu i fosforu (dzięki zdolności do podwyższonego usuwania związków biogenych). W wyniku prowadzonych inwestycji, związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz systemów oczyszczania ścieków, systematycznie zmniejsza się skala nieczystości płynnych odprowadzanych do wód i ziemi. W 2023 r. odsetek ścieków oczyszczanych w województwie (przemysłowych i komunalnych) w ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania osiągnął poziom 96,3% (tym samym przekraczając średnią wartość dla kraju – 93,6%). Wysoki poziom skuteczności oczyszczania ścieków, przekraczający o niemal 2 pkt. proc. średnią w województwie, odnotowano w regionie warszawskim stołecznym (98,1%), zaś w regionie mazowieckim regionalnym poziom ten zbliżony był do średniej wartości w kraju. Wśród podregionów Mazowsza najwyższą efektywność w tym zakresie odnotowano w podregionie płockim (100% ścieków oczyszczonych) oraz podregionach ciechanowskim i warszawskim zachodnim – po 99,8%.

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2023 r. był niższy niż średnia w kraju (75,9%) i wynosił 74,4%. W miastach województwa udział ten wyniósł blisko 96%, a na obszarach wiejskich – ponad 35%. W regionie warszawskim stołecznym z oczyszczalni ścieków korzystało 85,7% mieszkańców, natomiast w mazowieckim regionalnym niemal 58%. Podobnie jak w roku poprzednim, najniższym odsetkiem korzystających odznaczał się podregion ciechanowski (49%), a najwyższym – Warszawa (97,2%).

1.9. Gospodarka odpadami komunalnymi

W 2023 r. na terenie województwa zebrano ok. 2 mln ton odpadów komunalnych, z czego 69% pochodziło z regionu warszawskiego stołecznego, a 31% – z mazowieckiego regionalnego. Masa ta, w stosunku do 2022 r., wzrosła o 3,7%, przy czym w regionie warszawskim stołecznym nastąpił wzrost o 4,6%, a w mazowieckim regionalnym – o 1,6%. Z samych gospodarstw domowych odebrano 1,8 mln ton odpadów, tj. 86,8% wytworzonych odpadów komunalnych, a usługę odbioru zmieszanych odpadów komunalnych świadczyło 147 przedsiębiorstw. Statystyczny mieszkaniec Mazowsza wytworzył w 2023 r. 371 kg odpadów komunalnych (tj. o 13 kg więcej w porównaniu z rokiem poprzednim i o 14 kg więcej niż statystyczny mieszkaniec kraju), przy czym różnica między regionami warszawskim i mazowieckim wynosiła aż 144 kg na osobę (odpowiednio było to 430 i 286 kg).

W 2023 r. w województwie nastąpił wzrost o 6,8 pkt. proc. ilości zebranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca w stosunku do roku poprzedniego (z 221,6 kg do 228,4 kg) pomimo, że w kraju utrzymał się trend spadkowy (z 213,1 kg do 211,7 kg). Głównym źródłem

zmieszanych odpadów były gospodarstwa domowe, skąd pochodziło 92,1% masy zebranej z terenu województwa.

W 2023 r. w województwie selektywnie zebrano 787, 6 tys. ton odpadów komunalnych (38,5% masy zebranej). W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie o 0,4 pkt. proc (w Polsce wzrost o 0,8 pkt. proc.). Różnica między regionami warszawskim stołecznym a mazowieckim regionalnym wynosiła 0,7 pkt. proc., na korzyść regionu mazowieckiego regionalnego. Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wzrosła o 5 PSZOK (do 299).

Według danych GUS, w 2023 r. w województwie zebrano 1258,4 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (co stanowiło 61,5% wytworzonych odpadów). Do recyklingu przeznaczono 12% odpadów wytworzonych, biologicznym procesom przetwarzania (kompostowania lub fermentacji) poddano 6,1%, do przekształcenia termicznego z odzyskiem energii skierowano 15,3%, natomiast na składowiska skierowano 23,4% odpadów wytworzonych. Najistotniejsza zmiana w strukturze zagospodarowania odpadów komunalnych dotyczy obniżenia o 24,4 pkt. proc. w stosunku do roku poprzedniego, udziału składowania odpadów.

Głównym sposobem postępowania z odpadami w 2024 r. było ich zagospodarowanie w 29 instalacjach komunalnych: 16 składowiskach oraz 13 instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych odpadów i wydzielania frakcji nadających się do odzysku. W Warszawie funkcjonuje też instalacja do termicznego przekształcania odpadów, która w 2024 r. była w trakcie rozbudowy i modernizacji (w styczniu 2025 r. weszła w fazę rozruchu technologicznego).

Niepokojącym zjawiskiem jest powstawanie dzikich wysypisk. W ciągu 2023 r. zlikwidowano ich 1163 (o 7% więcej niż przed rokiem), wywożąc z nich łącznie 3,9 tys. ton odpadów komunalnych. Na koniec roku pozostało 162 dzikie wysypiska o łącznej powierzchni 104,9 tys. m².

Odpady stanowią poważne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Tym samym gospodarka odpadami i przeciwdziałanie ich powstawaniu stanowi istotne wyzwanie, szczególnie w zakresie dążenia do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym.

1.10. Obszary chronione

Obszary prawnie chronione w 2023 r. nadal obejmowały 29,7% powierzchni województwa (Polska: 32,2%), w tym 43,4% powierzchni regionu warszawskiego stołecznego i 26,8% powierzchni regionu mazowieckiego regionalnego. System prawnej ochrony przyrody w województwie obejmuje:

- Kampinoski Park Narodowy (wraz z otuliną uznany przez UNESCO za Rezerwat Biosfery Puszcza Kampinoska),
- 190 rezerwatów przyrody,
- 9 parków krajobrazowych, w tym 5 wchodzących w skład Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych (Mazowiecki, Nadbużański, Kozienicki, Chojnowski, Brudzeński) oraz 4 parki położone na granicy z innymi województwami (Gostynińsko-Włocławski, Górznieńsko-Lidzbarski, Bolimowski i Podlaski Przełom Bugu),
- 30 obszarów chronionego krajobrazu, w tym 26 wyznaczonych uchwałami Sejmiku Województwa Mazowieckiego²⁵, 3 w drodze rozporządzeń Wojewody Mazowieckiego oraz 1 wyznaczony w drodze uchwały rady gminy,

²⁵ W 2024 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął 16 uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, które zastępują analogiczne rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego z lat 2005-2006.

- obszary Natura 2000: 16 obszarów specjalnej ochrony ptaków, 63 wyznaczone na podstawie dyrektywy siedliskowej jako specjalne obszary ochrony siedlisk oraz 1 obszar (Puszcza Kampinoska PLC140001) chroniony zarówno na mocy dyrektywy ptasiej, jak i siedliskowej,
- indywidualne formy ochrony przyrody: użytki ekologiczne (904), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (35), stanowiska dokumentacyjne (7) oraz pomniki przyrody (4032).

Utrzymanie systemu obszarów chronionych ukierunkowane jest na ochronę bogactwa przyrodniczego województwa oraz powstrzymaniu degradacji zasobów przyrodniczych. W celu odpowiedniego zarządzania tymi obszarami istotne jest ustanawianie dla nich właściwych zasad ochrony. W ramach ogólnopolskiej inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych” Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydał w 2024 r. 2 zarządzenia, na podstawie których na terenie województwa utworzono z dniem 1 stycznia 2025 r. 2 nowe rezerwaty przyrody: Fidest i Brody Czerwińskie²⁶. W ramach aktualizacji polskiej sieci Natura 2000 Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w 2024 r. opracowała propozycję utworzenia 4 nowych obszarów oraz zmianę granic 20 istniejących. Na Mazowszu planowane jest powiększenie obszarów: Forty Modlińskie (ze 176 do 181 ha) i Mopki w Naruszewie (z 217 do 2054 ha), a także utworzenie nowych obszarów: Murawy nad Dolną Narwią o powierzchni 1434 ha oraz Stawy w Lasominie o powierzchni 41 ha.

1.11. Jakość powietrza

Jakość powietrza atmosferycznego na obszarze województwa mazowieckiego uwarunkowana jest przede wszystkim emisją zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego ze źródeł zlokalizowanych na jego terenie, ale również emisją napływową pochodzącą z województw sąsiednich. Do istotnych czynników mających wpływ na warunki aeosanitarne można zaliczyć również: prędkość i kierunek wiatru, opad atmosferyczny, temperaturę powietrza oraz pionową strukturę dynamiczną warstwy granicznej atmosfery. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Podejmowane działania na poziomie lokalnym z wykorzystaniem funduszy zarówno krajowych jak i unijnych mają bezpośredni wpływ na stan jakości powietrza w województwie mazowieckim.

Z danych pochodzących z przeprowadzonych pomiarów w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2023 r. w województwie mazowieckim wynika, że problem stanowi nadmierne zanieczyszczenie tlenkiem azotu na terenie strefy aglomeracji warszawskiej (klasa C)²⁷. Wyniki analiz wskazują, iż 0,2% mieszkańców Warszawy zamieszkuje obszar z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego dla NO₂. Znajduje się on w sąsiedztwie dróg w centrum miasta, gdzie poruszają się wielu pieszych, więc rzeczywista liczba osób narażonych na to zanieczyszczenie może być znacznie większa²⁸. Dlatego dla strefy aglomeracji warszawskiej stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza w zakresie tego zanieczyszczenia.

²⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie uznania rezerwatu przyrody Fidest (Dz. Urz. Woj. Maz. 2024, poz.12984), Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 grudnia 2024 r. w sprawie uznania rezerwatu przyrody Brody Czerwińskie (Dz. Urz. Woj. Maz. 2024, poz.12983).

²⁷ Na stacji oddziaływania transportu drogowego zlokalizowanej w Warszawie przy al. Niepodległości zanotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu średniorocznego NO₂.

²⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2023. GIOŚ, Warszawa 2024 r.

Na obszarze wszystkich stref województwa mazowieckiego w 2023 r. odnotowano również przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz w strefie mazowieckiej ze względu na ochronę roślin, w wyniku czego strefy zaliczono do klasy D2. Zgodnie z przepisami prawa poziom celu długoterminowego, ustalony w 2020 r., powinien zostać co najmniej utrzymany.

Rok 2023 był pierwszym, w którym nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀. W latach ubiegłych przekroczenia wystąpiły odpowiednio w 2021 r. na terenie stref: aglomeracji warszawskiej i strefy mazowieckiej, w 2022 r. tylko na terenie aglomeracji warszawskiej. Ostatnim rokiem, w którym miało miejsce przekroczenie poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} fazy II był rok 2021. Wówczas przekroczenie odnotowano na obszarze trzech stref: aglomeracji warszawskiej, miasta Radom i strefy mazowieckiej. W 2022 r. nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego w żadnej ze stref. Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} fazy I nie uległ przekroczeniu od 2019 roku, co świadczy o istotnej poprawie jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego w zakresie stężenia tego pyłu. Ponadto rok 2023 jest pierwszym, w którym dotrzymany został poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. W latach poprzednich wysokie wartości tego zanieczyszczenia odnotowane zostały w miesiącach grzewczych.

Obniżenie poziomu pyłów i benzo(a)pirenu, którego źródłem jest emisja pochodząca w większości z indywidualnego ogrzewania budynków, niewątpliwie związane jest z zakazem (obowiązującym od 2023 r.) eksploatowania kotłów bezklasowych na węgiel i drewno oraz miejscowych ogrzewaczy powietrza (w tym kominków) niespełniających wymogów ekoprojektu. Niestety w praktyce wciąż funkcjonują lokalne kotłownie i domowe piece grzewcze, w których spalane jest paliwo o wysokiej zawartości popiołu i siarki. W dalszym ciągu dość powszechny jest zwyczaj spalania śmieci w domowych piecach, przez co do powietrza przedostaje się wiele toksycznych substancji (m.in. tlenki azotu, dwutlenek siarki, metale ciężkie, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, dioksyny czy cyjanowodór). Od 1 października 2023 r. w granicach Warszawy nie wolno stosować węgla kamiennego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem.

Dla pozostałych zanieczyszczeń, tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, tlenków azotu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu w pyłe zawieszonym PM₁₀, odpowiednio poziomy dopuszczalny lub docelowy na terenie wszystkich stref województwa mazowieckiego zostały dotrzymane i otrzymały klasę A. W przypadku dwutlenku siarki na stacji w Białej występowały sporadyczne epizody podwyższonych stężeń tego zanieczyszczenia, co było związane najprawdopodobniej z emisjami pochodzącymi ze strefy przemysłowej znajdującej się w północno-zachodniej części miasta Płock.

Emisja z transportu drogowego (emisja liniowa) jest szczególnie uciążliwa na obszarach wzdłuż arterii komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu. W województwie mazowieckim jest to głównie autostrada A2 oraz drogi ekspresowe S2, S7, S8 i S17. Aglomeracja warszawska odpowiada za emisję 17,6% tlenków azotu i ponad 18% pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} w województwie. W skali całego kraju województwo mazowieckie odpowiada za około 16% emisji ww. zanieczyszczeń z transportu drogowego. Przyczyną tego zjawiska jest m.in. wzrost liczby pojazdów samochodowych oraz ciągników (w 2023 r. wzrost o 3,7% w porównaniu do roku poprzedniego), skutkujący zwiększeniem emisji zanieczyszczeń w wyniku spalania paliw (tlenki azotu, dwutlenek węgla, metan, amoniak) oraz ścierania się nawierzchni dróg, opon oraz hamulców (pyły).

Szczególnie istotnym emitorem zanieczyszczeń są zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza²⁹ (w 2023 r. - 135 zakładów³⁰), jednakże ze względu na dużą wysokość kominów (powyżej 100 m – liczba takich emitorów w 2023 r. wyniosła 24³¹), zanieczyszczenia eksportowane są w znacznym stopniu poza granice województwa. Największe emisje pochodzące z sektora przemysłowego występują w Płocku, w rejonie strefy przemysłowej zlokalizowanej w północno-zachodniej części miasta, a także z elektrowni (w miejscowości Świerże Górne koło Kozienic oraz w Ostrołęce). Znaczący udział w emisji punktowej mają również elektrociepłownie zlokalizowane na terenie całego województwa, z których emitowane są głównie tlenki siarki (SO_x) oraz tlenki azotu (NO_x). Istotny udział w zanieczyszczeniu tego typu związkami ma strefa miasto Płock – odpowiednio 23,5% SO_x i 18,3% NO_x w województwie. W skali całego kraju emisja punktowa z sektora przemysłowego w województwie mazowieckim stanowi 12,1% tlenków siarki i 12,3% tlenków azotu³². W 2023 r. utrzymał się trend spadkowy emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych: pyłowych o 19,8% oraz gazowych (bez CO₂) o 11,4% w stosunku do roku poprzedniego³³.

Niska emisja w połączeniu z występowaniem niekorzystnych warunków atmosferycznych prowadzi często do powstania zjawiska smogu, wpływając negatywnie na zdrowie ludzi, żywotność ekosystemów oraz poszczególnych roślin i zwierząt.

Czynnikiem wpływającym na jakość powietrza są też uciążliwości zapachowe (odorowe). Do najbardziej uciążliwych i jednocześnie najpowszechniej występujących źródeł emisji odorów zaliczamy chów i hodowlę trzody chlewnej oraz drobiu, oczyszczalnie ścieków i obiekty gospodarki odpadami, jak też rozwinięty w województwie mazowieckim sektor przetwórstwa rolno-spożywczego. Punktowym źródłem istotnych uciążliwości w tym zakresie jest rafineria ropy naftowej w Płocku.

W ostatnich latach można zauważyć wyraźną poprawę warunków aerosanitarnych, co jest związane m.in. z podjętymi działaniami na rzecz ochrony powietrza wynikającymi m.in. z realizacji programu ochrony powietrza (POP) dla województwa mazowieckiego i uchwały antysmogowej. Działania w tym zakresie są aktualnie realizowane w oparciu o programy ochrony powietrza określone:

- uchwałą nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 30 listopada 2023 r. zmieniającą uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancje w powietrzu;
- uchwałą nr 134/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu.

Zanieczyszczone powietrze wpływa na występowanie szeregu chorób cywilizacyjnych, takich jak choroby układu oddechowego i odpornościowego czy nowotwory. Uzyskanie zdecydowanej poprawy jakości powietrza na Mazowszu wymaga kontynuacji działań, w szczególności w zakresie redukcji niskiej

²⁹ Według GUS BDL to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późn. zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

³⁰ Źródło: BDL GUS (dostęp 04.02.2025 r.).

³¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/srodowisko-energia/srodowisko/ochrona-srodowiska-2024,1,25.html>

³² Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2023. GIOŚ, Warszawa 2024 r.

³³ Źródło: BDL GUS (dostęp 04.02.2025 r.).

emisji poprzez: rozbudowę miejskich sieci ciepłowniczych, wymianę indywidualnych źródeł ciepła, termomodernizację budynków, zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w ciepłownictwie systemowym i indywidualnym, zwiększanie udziału transportu zbiorowego (w szczególności szynowego) i rowerowego oraz powierzchni terenów zieleni.

1.12. Ochrona zdrowia

W 2023 r. w województwie funkcjonowało 116 szpitali ogólnych (z 894 w kraju), dysponujących 23,2 tys. łóżek (14,4% łóżek w kraju). Liczba szpitali w województwie zwiększyła się o 1 w stosunku do roku poprzedniego, a liczba łóżek zmalała o 2,1%. Na 10 tys. ludności przypadało 42,1 łóżek w szpitalach (w kraju: 42,8), przy czym w regionie warszawskim stołecznym wskaźnik wynosił 46,5, zaś w mazowieckim regionalnym – 35,8. Liczba leczonych (bez ruchu międzyoddziałowego) wzrosła o 6,7% w porównaniu z 2022 rokiem.

W województwie funkcjonowało 10 (z 62 w Polsce) szpitali psychiatrycznych (dysponujących 2,7 tys. łóżek), w których w 2023 r. przyjęto 36,3 tys. pacjentów (18,9% sumy krajowej). Działało również niecałe 3,8 tys. podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w tym prawie 3,6 tys. przychodni (6 na 10 tys. ludności) oraz 205 praktyk lekarskich. Na 10 tysięcy mieszkańców województwa przypadało 52,2 lekarzy oraz 72,1 pielęgniarek i położnych³⁴, odpowiednio o 38,8% i 10,9% więcej niż średnia krajowa. W regionie warszawskim stołecznym wartości wskaźników wyniosły odpowiednio 73,5 i 81,7, zaś w mazowieckim regionalnym – 21,2 i 57,9.

W 2024 r. funkcjonowało 215 zespołów ratownictwa medycznego, w tym 35 specjalistycznych oraz 180 podstawowych³⁵. Zespoły Lotniczego Pogotowia Ratunkowego dysponowały 3 śmigłowcami ratowniczymi w Warszawie, Płocku i Sokołowie Podlaskim. W 2023 r. w województwie funkcjonowały 33 szpitalne oddziały ratunkowe, a liczba osób przypadających na szpitalny oddział ratunkowy wynosiła 167 tys. (odpowiednio: Polska – 246 SOR, 153 tys. osób, region warszawski stołeczny – 16 SOR, 204 tys. osób, region mazowiecki regionalny – 17 SOR, 132 tys. osób).

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego był podmiotem tworzącym lub posiadał udziały w 25 podmiotach leczniczych, w tym w 17 samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej i 8 spółkach (por. Załącznik 4). Wśród nich znajdowało się 9 szpitali wielospecjalistycznych (4,3 tys. łóżek), 10 szpitali specjalistycznych (łącznie 3,8 tys. łóżek), w tym 7 o profilu psychiatrycznym (łącznie niecałe 2,7 tys. łóżek), 2 podmioty ambulatoryjno-specjalistyczne (Mazowieckie Centrum Stomatologii i Mazowiecki Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Płocku) oraz 4 stacje pogotowia ratunkowego i transportu sanitarnego. W podmiotach leczniczych Samorządu Województwa Mazowieckiego w 2023 r. hospitalizowano prawie 322 tys. pacjentów, natomiast w poradniach specjalistycznych tych podmiotów udzielono ponad 2,4 mln porad i świadczeń.

Na stan zdrowia mieszkańców województwa ma wpływ zanieczyszczenie powietrza, przyczyniające się do większej zachorowalności (por. Rozdz. 1.11). Do głównych przyczyn zgonów w województwie w 2023 r. należały choroby układu krążenia, odpowiedzialne za 31% zgonów, nowotwory (26%) – w tym najczęściej złośliwe tchawicy, oskrzeli i płuc – oraz choroby układu oddechowego (9%). Najwyższe współczynniki zgonów z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności odnotowano w powiatach przysuskim, żuromińskim i przasnyskim, z powodu nowotworów –

³⁴ Personel pracujący według podstawowego miejsca pracy.

³⁵ Stan od 01.10.2024 r. do 31.12.2024 r. zgodnie z Załącznikiem nr 2a do Planu Działania Systemu PRM dla województwa mazowieckiego.

w powiecie łosickim, Płocku i w powiecie żuromińskim, zaś z powodu chorób układu oddechowego – w Płocku i w powiatach otwockim i mińskim.

1.13. Pomoc społeczna

W zakresie aktywizacji i integracji społecznej, w 2024 r. w województwie nastąpiła zmiana liczby dziennych domów pomocy (z 60 do 62), klubów samopomocy (ze 126 do 118), ośrodków interwencji kryzysowej (z 15 do 17), mieszkań treningowych i wspomaganych (z 64 do 84), placówek opiekuńczo-wychowawczych (ze 140 do 142), placówek specjalistycznego poradnictwa (z 40 do 37) oraz podmiotów reintegracyjnych (ze 133 do 135). Te ostatnie obejmowały 17 centrów i 21 klubów integracji społecznej, 10 zakładów aktywności zawodowej oraz 87 warsztatów terapii zajęciowej.

W 2024 r., tak jak w roku poprzednim, w województwie funkcjonowało: 12 ośrodków wsparcia dla dzieci i młodzieży z potrzebami wynikającymi z zaburzeń psychicznych³⁶, 4 ośrodki adopcyjne (w tym 3 niepubliczne), Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny w Otwocku, Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Kraszewie-Czubakach, Regionalny Ośrodek Wsparcia i Integracji Społecznej w Płocku.

W 2024 r. powołano nowy skład Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym przy Marszałku Województwa Mazowieckiego, realizowano również projekt Mazowiecka Strefa Rozwoju Pieczy Zastępczej, w ramach którego powstaną trzy punkty konsultacyjne zwane strefami rozwoju pieczy zastępczej na terenie regionu mazowieckiego regionalnego, tj. STREFA Płock, STREFA Gostynin, STREFA Radom.

W 2024 r. osobom z zaburzeniami psychicznymi udzielano wsparcia w 79 środowiskowych domach samopomocy (34 w regionie warszawskim stołecznym; 45 w mazowieckim regionalnym). Z kolei pomoc dla osób starszych z chorobami otępiennymi, w tym chorobą Alzheimera, zapewniała funkcjonująca od 2020 r. i rozwijana w kolejnych latach sieć wsparcia w postaci 15 dziennych domów pobytu, w tym 3 nowe zlokalizowane w: Ciechanowie, Sierpcu oraz Grębiszewie (pow. miński).

W 2024 r. świadczeniami pomocy społecznej objęto 104,5 tys. osób, w tym 45% z regionu warszawskiego stołecznego i 55% z mazowieckiego regionalnego. Tym samym utrzymał się wieloletni trend zmniejszania się grupy świadczeniobiorców, w tym długotrwale korzystających z pomocy społecznej. Świadczenia w formie pieniężnej otrzymało 61 tys. osób, natomiast niepieniężnej – 52 tys. Pracą socjalną objętych zostało 96,7 tys. rodzin. Głównymi powodami przyznania świadczeń społecznych były długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

Instytucjonalną pomoc społeczną na koniec 2024 r. w województwie świadczyło 108 domów pomocy społecznej (DPS) z ponad 10 tys. miejsc. W regionie warszawskim stołecznym zlokalizowanych było 46 DPS, a w mazowieckim regionalnym 62 (nowy DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych powstał w Pułtusku). Tego typu placówki znajdowały się na terenie wszystkich powiatów poza łosickim i ostrołęckim. W Dąbku (gmina Stupsk, powiat mławski) funkcjonował jedyny w województwie DPS przeznaczony dla osób chorych na stwardnienie rozsiane.

1.14. Szkolnictwo wyższe i inne formy edukacji

W 2023 r. w województwie funkcjonowało 80 uczelni i 19 filii, w których studiowało 283 tys. studentów (o 18 tys. więcej niż w 2022 r.). Region warszawski stołeczny skupiał większość szkół

³⁶ W 2024 r. 8 z 12 ośrodków otrzymało kolejne wsparcie ze środków z budżetu SWM na kontynuację działalności utworzonej w 2023 r. i były to ośrodki zlokalizowane w: Ciechanowie, Jaktorowie (pow. grodziski), Płocku, Nowych Proboszczewicach, Bodzanowie (pow. płocki), Czerwińsku nad Wisłą (pow. płoński), Radomiu oraz Wyszowie.

wyższych (66 uczelni i 8 filii) i studentów (260 tys.), głównie za sprawą Warszawy, będącej głównym ośrodkiem akademickim w województwie i kraju (63 uczelnie, 6 filii, 257 tys. studentów). Wysoką liczbą studentów wyróżniały się również Radom (8,2 tys.), Siedlce (5,7 tys.) oraz Płock (3,9 tys.).

Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 514 studentów (Polska: 330). W regionie warszawskim stołecznym wskaźnik ten wynosił 795, a w mazowieckim regionalnym – 102. Spośród osób w wieku 15-64 lat, 43,7% w województwie miało wyższe wykształcenie (Polska: 33,2%), przy czym w regionie warszawskim stołecznym wskaźnik ten wyniósł 54,5%, a w mazowieckim regionalnym – 27,7%. Ponadto wysoki był udział osób w wieku 25-64 lat podnoszących kompetencje poprzez uczestnictwo w kształceniu lub szkoleniu, który wyniósł 11,1% (Polska: 8,7%). Wskaźnik ten w regionie warszawskim stołecznym osiągnął wartość 15,5%, a w regionie mazowieckim regionalnym – 4,2%.

Sieć szkół podstawowych i ponadpodstawowych w 2023 r. w województwie składała się z placówek, do których uczęszczało 815 tys. osób – o 17 tys. więcej niż w 2022 r. (por. Tabela 5).

Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w 2023 r.

Rodzaj szkoły Liczba	Podstawowa		Liceum ogólnokształcące		Technikum	Branżowa I stopnia	Branżowa II stopnia	Specjalna przysposabiająca do pracy	Po-licealna
	dla dzieci i młodzieży	dla dorosłych	dla młodzieży	dla dorosłych	dla młodzieży	dla młodzieży	dla młodzieży		
placówek	1900	4	450	97	221	192	21	77	157
uczniów	480 052	70	158 548	17 191	92 543	20 200	1152	1798	43 903

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych GUS (dostęp 03.01.2025)

Samorząd Województwa Mazowieckiego był w 2024 r. organem prowadzącym dla 35 jednostek oświatowych, w tym 6 bibliotek pedagogicznych z 25 filiami oraz 2 publicznych placówek doskonalenia nauczycieli: Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie oraz Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli z wydziałami w Warszawie i miastach subregionalnych (z wyjątkiem Żyrardowa).

1.15. Społeczeństwo informacyjne

W 2024 r. dostęp do internetu szerokopasmowego posiadało 96% gospodarstw domowych w województwie (wzrost o 1 pkt. proc. w porównaniu z 2023 r.). Szerokopasmowe łącze stacjonarne posiadało 76% mieszkańców (wzrost o 3 pkt. proc.), w tym w regionie warszawskim stołecznym 79%, a w regionie mazowieckim regionalnym 72%. Szerokopasmowe łącze mobilne posiadało 73% mieszkańców, w tym w regionie warszawskim stołecznym 71%, a w mazowieckim regionalnym 76%.

Mieszkańcy Mazowsza powszechnie korzystali z internetu i narzędzi cyfrowych w celu komunikowania się (86% mieszkańców). 20% osób podjęło się uczestnictwa w sprawach społecznych i politycznych z wykorzystaniem narzędzi internetowych (25% w regionie warszawskim stołecznym, 16% w regionie mazowieckim regionalnym). 9% mieszkańców Mazowsza szukało pracy lub aplikowało o pracę przez internet (14% w regionie warszawskim stołecznym i 4% w mazowieckim regionalnym).

Odsetek przedsiębiorców z dostępem do szerokopasmowego internetu w województwie wyniósł w 2024 r. niemal 99% (75% z maksymalną prędkością powyżej 100 Mb/s), a udział posiadających stałe łącze szerokopasmowe – 92%. Sprzedaż przez internet w 2023 r. (ostatnim, za który dostępne były dane) prowadziło 17,9% przedsiębiorców (spadek o 2,5 pkt. proc.). Otwarte dane publiczne wykorzystywało 23% przedsiębiorstw w województwie, w tym 8% otwarte dane przestrzenne. W 2023 r. 10,8% przedsiębiorstw w województwie wykorzystywało technologie sztucznej inteligencji, w tym 4,2% do wspomagania marketingu lub sprzedaży.

Odsetek mieszkańców województwa korzystających z usług administracji publicznej za pomocą internetu stale rósł: do 67% w 2024 r. (65% w 2023 r.), w tym 83% w regionie warszawskim stołecznym i 54% w mazowieckim regionalnym. W 2023 r., tak jak w poprzednim, elektroniczną skrzynkę podawczą na platformie ePUAP posiadało 100% urzędów w województwie, a 23% jednostek administracji publicznej stosowało własne rozwiązania elektronicznej skrzynki podawczej.

W 2023 r., tak jak w roku poprzednim, 99% urzędów Mazowsza posiadało strony internetowe spełniające ustawowe kryteria dostępności cyfrowej, a 99% udostępniało usługi administracji publicznej drogą elektroniczną. Wskaźnik dostosowania internetowych stron urzędowych do urządzeń mobilnych wyniósł 95% (bez zmian). Odsetek urzędów korzystających z systemu elektronicznego zarządzania dokumentami utrzymał się na poziomie 94% w skali województwa. W 2023 r. był to podstawowy sposób dokumentowania przebiegu i rozstrzygania spraw w większości (66%) urzędów w regionie warszawskim stołecznym i 38% w mazowieckim regionalnym.

W 2023 r. odsetek jednostek administracji samorządowej udostępniających dane przestrzenne obywatelom w województwie wyniósł w regionie warszawskim stołecznym 91%, a w mazowieckim regionalnym 84%.

1.16. Kultura

W 2023 r., tak jak w poprzednim, w województwie funkcjonowało 28 teatrów i 6 instytucji muzycznych, w tym 1 filharmonia (Warszawa), 1 chór (Płock) oraz 4 orkiestry symfoniczne i kameralne (2 w Warszawie i po 1 w Płocku i Radomiu). Spośród placówek teatralnych, tylko 2 funkcjonowały poza stolicą (Płock, Radom). Na jedno miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych w 2023 r. przypadało 269 osób (Polska: 367).

W 2023 r. w województwie działało 140 muzeów i oddziałów muzealnych (bez zmian względem 2022 r.). W regionie warszawskim stołecznym funkcjonowały 82 tego typu instytucje, natomiast w mazowieckim regionalnym 58. W 2023 r. w województwie muzea i ich oddziały odnotowały ponad 14 mln zwiedzających (w tym 92% w Warszawie), o 6% więcej niż w 2022 r.

W województwie w 2023 r. funkcjonowały 83 kina (bez zmian względem 2022 r.) – 51 w regionie warszawskim stołecznym i 32 w mazowieckim regionalnym. Na jedno miejsce w kinach przypadały w 2023 r. 103 osoby w województwie (78 w regionie stołecznym i 191 w regionalnym).

Sieć placówek bibliotecznych w 2023 r. w województwie składała się z 1024 bibliotek publicznych, łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi, w tym 468 w regionie warszawskim stołecznym i 556 w mazowieckim regionalnym. Na 1 placówkę biblioteczną w województwie przypadało 5,4 tys. osób (w regionie warszawskim stołecznym – 7,0 tys., w mazowieckim regionalnym – 4,0 tys.). W województwie z bibliotek publicznych korzystały 162 osoby na 1000 ludności (wzrost o 10 osób w stosunku do 2022 r.); w regionie stołecznym 192 osoby (+13), a w regionalnym 118 (+4).

Sieć centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic składała się z 309 obiektów, z czego większość (172) zlokalizowana była w regionie mazowieckim regionalnym. Na jedną tego typu placówkę w województwie w 2023 r. przypadało 17,8 tys. mieszkańców (Polska: 9,5 tys.), w regionie warszawskim stołecznym 23,9 tys., a w regionie mazowieckim regionalnym 13 tys.

1.17. Dziedzictwo kulturowe i dobra kultury współczesnej

Zasoby dziedzictwa kulturowego województwa w 2024 r. stanowiły:

- Historyczne Centrum Warszawy – zabytek o randze światowej, wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO;

- pomniki historii (bez zmian): Warszawa – historyczny zespół miasta z traktem królewskim i Wilanowem, Warszawa – Zespół Stacji Filtrów Williama Lindleya, Żyrardów – XIX-wieczna Osada Fabryczna, Warszawa – zespół zabytkowych cmentarzy wyznaniowych na Powązkach, Płock – Wzgórze Tumskie, Pułtusk – kolegiata pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Marii Panny, Sulejówek – Milusin, zespół domu Marszałka Józefa Piłsudskiego, Czerwińsk nad Wisłą – dawne opactwo Kanoników Regularnych, Radom – zespół klasztorny Bernardynów, Warszawa – gmach dawnego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
- parki kulturowe (bez zmian): Ossów Wrota Bitwy Warszawskiej 1920 roku (gm. Wołomin, Zielonka), Park Kulturowy Stary Radom, Wilanowski Park Kulturowy, Park Kulturowy Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Andrzejewie (gm. Andrzejewo) oraz Historyczne Centrum Warszawy;
- zabytki wpisane do rejestru zabytków³⁷, w tym:
 - 8231 zabytków nieruchomości³⁸ (2. miejsce w Polsce; o 60 więcej niż w 2023 r.), z czego najwięcej w kategorii mieszkalne, sakralne oraz zieleń. W regionie warszawskim stołecznym do rejestru wpisanych było 3959 zabytków nieruchomości (48% zabytków województwa). Największa liczba zabytków znajdowała się w podregionach: mieście Warszawie (2468), warszawskim zachodnim (960), ciechanowskim (885) i siedleckim (851). W ujęciu powiatowym największą liczbą (poza stolicą) odznaczały się powiaty: piaseczyński (340), żyrardowski (287), ciechanowski (273), grójecki (261), Radom (247), płoński (226), Płock (218) i płocki (210),
 - 23 117 zabytków ruchomych (5. miejsce w Polsce; o 416 więcej niż w 2023 r.), spośród których najwyższy odsetek (63%) stanowiło wyposażenie świątyń,
 - 411 zabytków archeologicznych (8. miejsce w Polsce; bez zmian), w tym 136 (33%) w regionie warszawskim stołecznym. Największy udział miały osady i obozowiska.

W województwie na koniec 2024 r. zidentyfikowano 184 obszary i obiekty uznane za dobra kultury współczesnej, w tym 128 (69,6%) w regionie warszawskim stołecznym³⁹. Najliczniejsze były obiekty małej architektury (64)⁴⁰, pomniki i tablice pamiątkowe (49) oraz budynki, ich wnętrza i detale (28). Najwięcej dóbr kultury współczesnej znajdowało się w gminach Konstancin-Jeziorna i Izabelin oraz miastach: Warszawa, Sokołów Podlaski, Radom, Sierpc i Piastów.

1.18. Turystyka

W województwie w 2024 r. funkcjonowało 567 turystycznych obiektów noclegowych dysponujących co najmniej 10 miejscami, w tym 335 w regionie warszawskim stołecznym (190 w Warszawie), a 232 w regionie mazowieckim regionalnym. Spośród obiektów noclegowych, 46% stanowiły hotele (263 – 3. pozycja w kraju, z czego 256 skategoryzowane). Najwięcej było hoteli trzy- i czterogwiazdkowych (odpowiednio 45% i 22%). Uzupełnieniem bazy noclegowej w województwie były 33 kwatery agroturystyczne (10 w regionie warszawskim stołecznym i 23 w regionie mazowieckim regionalnym). W 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim liczba turystów korzystających z noclegów w województwie wzrosła o 10%, w tym turystów zagranicznych o 14% (w Polsce odpowiednio o 7% i 11%). Z noclegów w województwie skorzystało 6,9 mln turystów (18% wielkości

³⁷ Dane na dzień: 30 stycznia 2025 r. (zabytki nieruchome i archeologiczne) oraz 1 stycznia 2025 r. (zabytki ruchome)

³⁸ W tym 139 obiektów w kategorii „urbanistyka”

³⁹ W oparciu o studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz gminne ewidencje zabytków.

⁴⁰ Obiekty nieobjęte ustawową definicją dóbr kultury współczesnej.

krajowej – wzrost o 1 pkt. proc.), w tym 1,9 mln zagranicznych (24% wielkości krajowej – wzrost o 1 pkt. proc.).

Infrastrukturę konferencyjno-kongresową w 2024 r. stanowiło 340 obiektów konferencyjnych⁴¹, z których ponad połowa zlokalizowana była w Warszawie. Funkcjonowało również co najmniej 77 obiektów hotelowych (36 w Warszawie) świadczących usługi spa i wellness⁴².

Długość szlaków turystycznych w 2023 r. wynosiła prawie 8,4 tys. km (wzrost o 5%, 2. pozycja w skali kraju), z czego ponad połowa (62%) znajdowała się w regionie warszawskim stołecznym. 55% stanowiły szlaki piesze, a 35% szlaki rowerowe (w regionie warszawskim stołecznym odpowiednio 64% i 35%)⁴³. W 2024 r. w województwie funkcjonowały koleje wąskotorowe⁴⁴ i szlaki wodne wykorzystywane turystycznie. O atrakcyjności województwa stanowiły również produkty turystyczne: 15 certyfikowanych przez Polską Organizację Turystyczną, 9 sieciowych produktów turystycznych⁴⁵ oraz 170 tradycyjnych produktów kulinarnych wpisanych na listę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (o 4 więcej niż w roku poprzednim).

2. Informacje finansowe⁴⁶

2.1. Wykonanie budżetu województwa

Na sesji w dniu 19 grudnia 2023 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił budżet Województwa Mazowieckiego na 2024 rok (uchwała nr 210/23). Dochody zostały zaplanowane w kwocie 6,76 mld zł, a w toku wykonywania plan został zwiększony o 3,91% – do 7,02 mld zł. Wydatki zostały zaplanowane w kwocie 8,49 mld zł, a w toku wykonywania plan zostały zmniejszone o 12,78%, zamykając się kwotą 7,40 mld zł. Deficyt budżetowy został zaplanowany w kwocie 1,73 mld zł.

Przychody zostały zaplanowane w kwocie 2,24 mld zł, w tym:

- 1,6 mld zł kredytu długoterminowego na rynku zagranicznym,
- 300,0 mln zł kredytu krótkoterminowego na pokrycie przejściowego deficytu w ciągu roku,
- 40,0 mln zł wolnych środków, przeznaczonych na spłatę długu,
- 65,3 mln zł ze spłat pożyczek udzielonych z budżetu województwa w poprzednich latach,
- 369,0 tys. zł z przychodów JST z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, z przeznaczeniem na sfinansowanie deficytu,
- 50,2 tys. zł rozliczeń środków z budżetu Unii Europejskiej oraz państw Europejskiego Stowarzyszenia o Wolnym Handlu (EFTA) i dotacji na realizację projektów finansowanych z ich udziałem, przeznaczone na sfinansowanie deficytu,
- 200,0 mln zł pożyczki długoterminowej na rynku krajowym na sfinansowanie deficytu.

Rozchody zostały zaplanowane w kwocie 505,6 mln zł, w tym:

- 342,0 mln zł spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów,
- 113,6 mln zł spłaty otrzymanych zagranicznych pożyczek i kredytów,

⁴¹ Dane za Confero.pl, dostęp: 3 stycznia 2025 r.

⁴² Na podstawie stron internetowych, w tym portali o charakterze informacyjno-rezerwacyjnym.

⁴³ W Raporcie nie analizowano szlaków konnych oraz sklasyfikowanych jako inne.

⁴⁴ Sochaczewska Kolej Wąskotorowa, Piaseczyńsko-Grójecka Kolej Wąskotorowa, Starachowicka Kolej Wąskotorowa.

⁴⁵ Szlak Chopinowski, Szlak Książąt Mazowieckich, Szlak Bitwy Warszawskiej 1920, Mazowsze na Filmowo, Industrialne Mazowsze, Mazowiecki Szlak Literacki, Wielki Gościniec Litewski, Szlakiem Frontu Wschodniego I Wojny Światowej na Mazowszu, Mazowiecki Szlak Tradycji.

⁴⁶ Kwoty zostały zaokrąglone do pełnych złotych/euro, a wartości procentowe do pełnych promili.

- 50,0 mln zł pożyczek udzielanych z budżetu województwa.

2.1.1. Dochody

Strukturę dochodów województwa w podziale na dochody bieżące i majątkowe oraz pokryte dotacjami i środkami własnymi, z uwzględnieniem zmian w ciągu roku, przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Struktura dochodów województwa

Wyszczególnienie	Plan (zł)	Zmiany (zł)	Plan po zmianach (zł)	Wykonanie na koniec 2024 r. (zł)	Wykonanie (%)	Udział w wykonaniu (%)
Dochody ogółem	6 756 710 472	264 415 405	7 021 125 877	6 757 474 328	96,2	100,0
- pokryte dotacjami	621 342 867	125 642 097	746 984 964	531 009 244	71,1	7,9
- pokryte środkami własnymi	6 135 367 605	138 773 308	6 274 140 913	6 226 465 084	99,2	92,1
Dochody bieżące	6 427 321 774	219 796 133	6 647 117 907	6 557 655 745	98,7	100,0
- pokryte dotacjami	416 350 207	97 738 262	514 088 469	420 160 465	81,7	6,4
- pokryte środkami własnymi	6 010 971 567	122 057 871	6 133 029 438	6 137 495 280	100,1	93,6
Dochody majątkowe	329 388 698	44 619 272	374 007 970	199 818 583	53,4	100,0
- pokryte dotacjami	204 992 660	27 903 835	232 896 495	110 848 779	47,6	55,5
- pokryte środkami własnymi	124 396 038	16 715 437	141 111 475	88 969 804	63,1	44,5

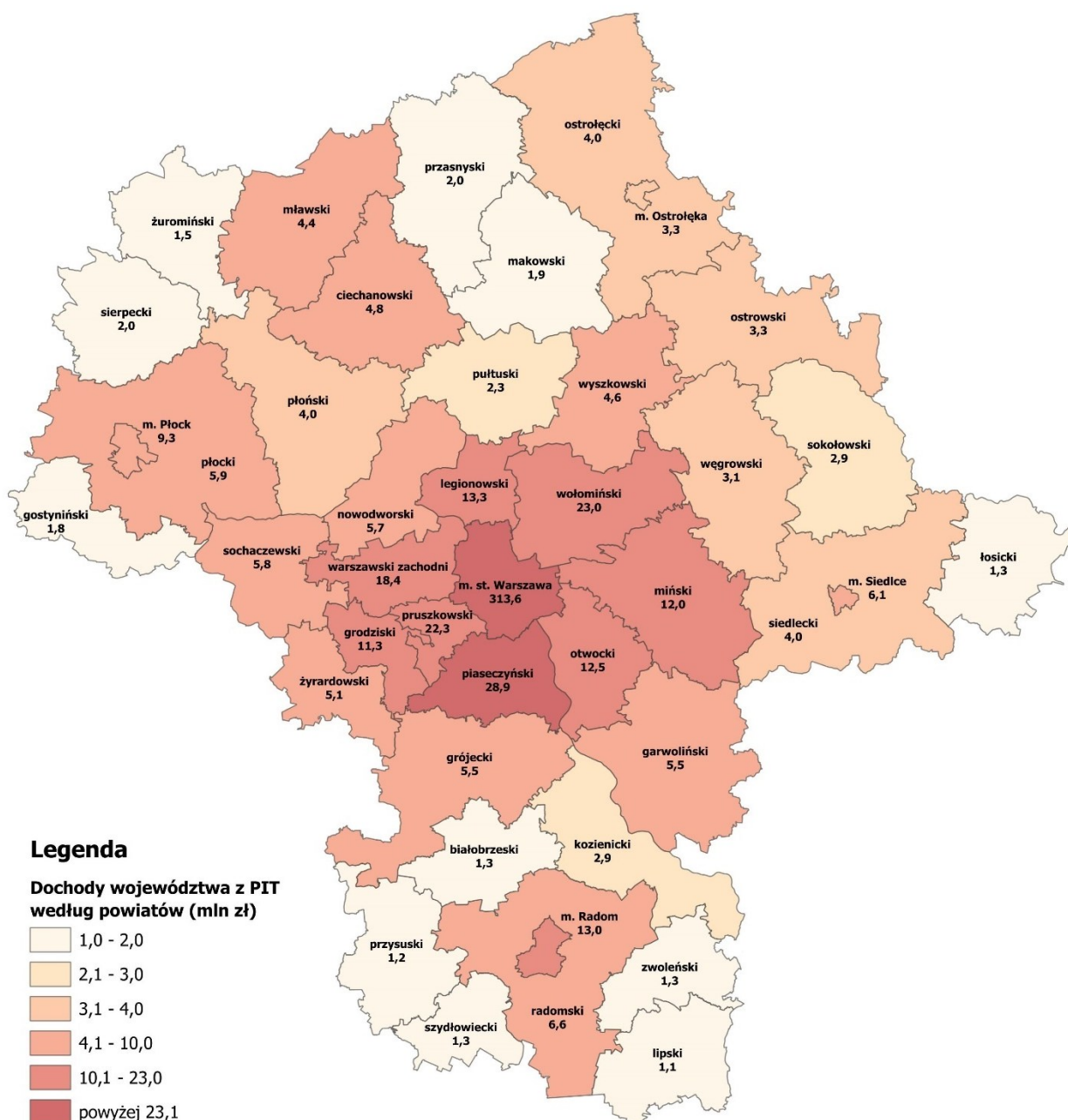
Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Dochody zostały zrealizowane na kwotę 6 757 474 328 zł, co stanowi 96,2% planu, w tym:

- dochody pochodzące z dotacji celowych oraz z płatności z UE, które stanowią 10,6% ogółu dochodów, zostały wykonane w kwocie 531 009 244 zł, co stanowi 71,1% planu,
- dochody własne, stanowiące 89,4% ogółu dochodów, zostały zrealizowane w wysokości 6 226 465 084 zł, co stanowi 99,2% planu, w tym:
 - dochody z udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – zrealizowane w kwocie 5 738 252 759 zł (w tym 89,8% z CIT i 10,2% z PIT), co stanowi 100,0% planu,
 - dochody z tytułu subwencji ogólnej – zrealizowane 207 098 901 zł (100,0% planu),
 - pozostałe dochody własne – zrealizowane 281 113 424 zł, czyli 85,5% planu.

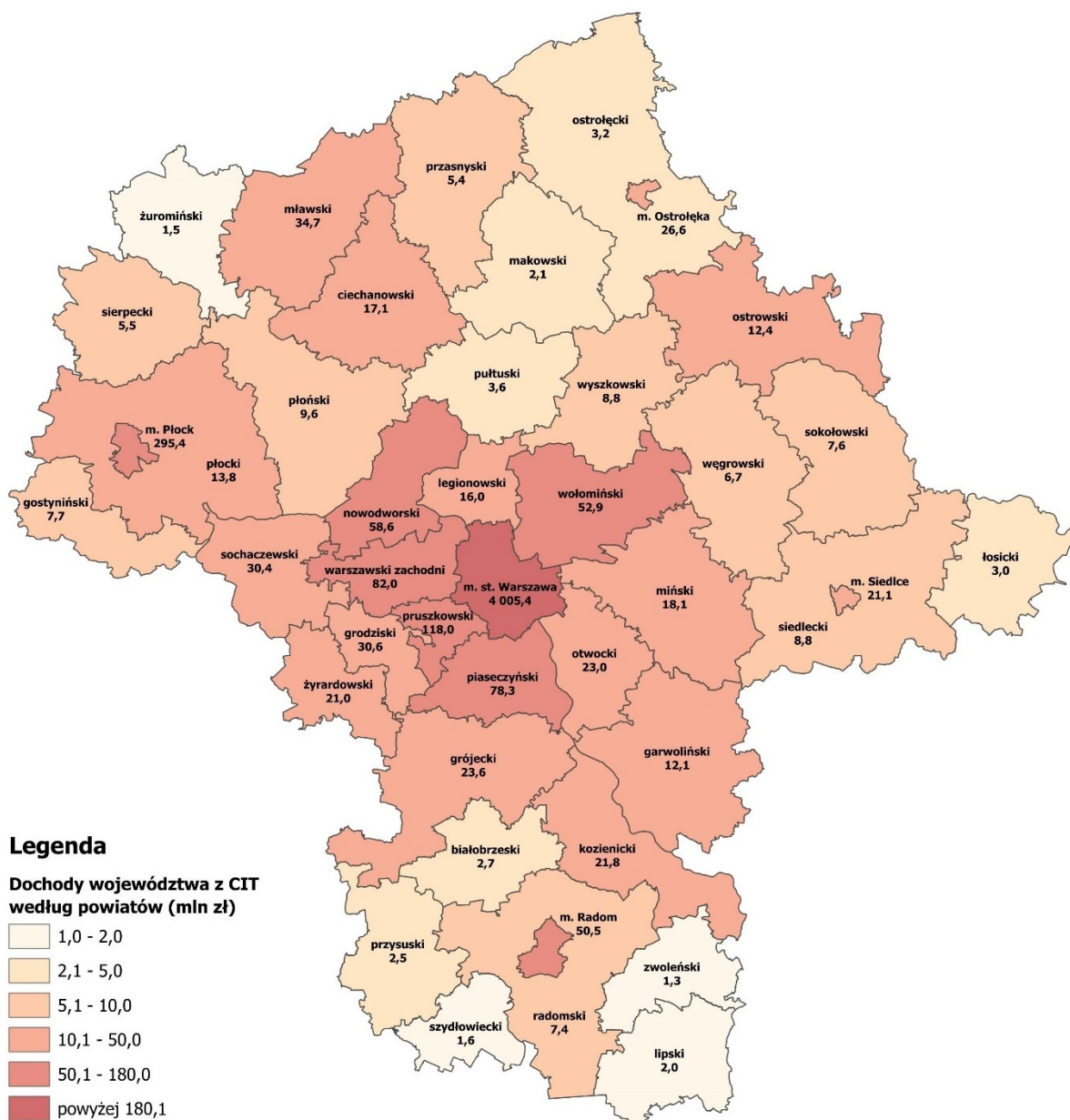
Na rycinach poniżej przedstawiono dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) i podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w 2024 r. według powiatów. W 2024 r. wykonanie PIT było o 62,3% wyższe w stosunku do roku poprzedniego⁴⁷, a wykonanie CIT o 14,2% wyższe (por. Tabela 7).

⁴⁷ Wyższe wpływy z PIT są konsekwencją zmian w systemie podatkowym wprowadzonych programem Polski Ład. Jednorazowe wysokie zwroty podatku PIT obniżyły dochody z PIT w 2023 r., co sprawiło, że wpływy w 2024 r. wydają się wyższe w porównaniu rok do roku.

Rycina 3. Dochody województwa z PIT pozyskane w 2024 r. według powiatów

Źródło: Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii na podstawie danych Departamentu Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Rycina 4. Dochody województwa z CIT pozyskane w 2024 r. według powiatów

Źródło: Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii na podstawie danych Departamentu Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Tabela 7. Wykonanie PIT i CIT przez Województwo Mazowieckie w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Wykonanie na koniec 2022 r. (zł)	Zmiana 2022/2021	Wykonanie na koniec 2023 r. (zł)	Zmiana 2023/2022	Wykonanie na koniec 2024 r. (zł)	Zmiana 2024/2023
Dochody z PIT	470 661 137	9,4%	359 763 985	-23,6%	583 900 414	62,3%
Dochody z CIT	3 232 304 038	25,0%	4 513 448 062	39,6%	5 154 352 345	14,2%
Wykonanie dochodów ogółem	4 494 528 433	13,9%	5 899 990 027	31,1%	6 757 474 328	14,7%
Wykonanie wydatków ogółem	4 524 337 584	20,3%	6 216 924 914	37,4%	6 835 236 019	10,0%

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.1.2. Wydatki

Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 6 835 236 019 zł, co stanowi 92,3% planu, w tym:

- wydatki bieżące – 4 921 814 153 zł, co stanowi 93,8% planu,
- wydatki majątkowe – 1 913 421 866 zł, co stanowi 88,9% planu.

Wydatki niewygasające z upływem 2024 r. wyniosły 9 012 472 zł. W tabelach poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące wydatków, źródeł ich finansowania oraz kierunków wydatkowania.

Tabela 8. Plan i wykonanie wydatków województwa

Wyszczególnienie	Plan (zł)	Zmiany (zł)	Plan po zmianach (zł)	Wykonanie na koniec 2024 r. (zł)	W tym: niewygasające (zł)	Wykonanie (%)	Udział w wykonaniu (%)
Wydatki ogółem	8 486 801 001	-1 084 332 237	7 402 468 764	6 835 236 019	9 012 472	92,3	100
- pokryte dotacjami	621 342 867	125 642 097	746 984 964	511 962 640	0	68,5	7,5
- pokryte środkami własnymi	7 865 458 134	-1 209 974 334	6 655 483 800	6 323 273 378	9 012 472	95,0	92,5
Wydatki bieżące	5 448 238 088	-198 532 873	5 249 705 215	4 921 814 153	491 590	93,8	100
- pokryte dotacjami	416 350 207	97 738 262	514 088 469	401 357 971	0	78,1	8,2
- pokryte środkami własnymi	5 031 887 881	-296 271 135	4 735 616 746	4 520 456 182	491 590	95,5	91,8
Wydatki majątkowe	3 038 562 913	-885 799 364	2 152 763 549	1 913 421 866	8 520 882	88,9	100
- pokryte dotacjami	204 992 660	27 903 835	232 896 495	110 604 670	0	47,5	5,8
- pokryte środkami własnymi	2 833 570 253	-913 703 199	1 919 867 054	1 802 817 196	8 520 882	93,9	94,2

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Tabela 9. Wydatki majątkowe – kierunki wydatkowania środków

Kierunek wydatkowania środków majątkowych	Wykonanie za 2024 rok (zł)	W tym niewygasające (zł)	Struktura (%)
Transport i łączność	919 741 645	848 903	48
Ochrona zdrowia	361 838 366	4 142 495	19
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	152 100 472	776 864	8
Oświata i wychowanie	118 326 064	0	6
Kultura fizyczna	79 164 357	453 460	4
Rolnictwo i łowiectwo	74 971 299	0	4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	53 951 742	0	3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona ppoż.	45 850 653	2 299 160	2
Gospodarka mieszkaniowa	44 981 090	0	2
Administracja publiczna	26 506 852	0	1
Działalność usługowa	5 387 589	0	0
Inne zadania	30 601 737	0	2
Suma	1 913 421 866	8 520 882	100

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

W 2024 r. zrealizowano wydatki ujęte w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2023 r. ustalonym na łączną kwotę 3 675 359 zł. W sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2024 rok wydatki te

zostały, zgodnie z zasadami sporządzania sprawozdań, umieszczone jako wykonane w 2023 r., mimo że faktyczny wydatek nastąpił w 2024 r. W 2023 r. na ich realizację wydano 3 185 347 zł, co stanowi 86,7% planu.

Tabela 10. Wykonanie w 2024 r. wydatków niewygasających z upływem 2023 r.

Dział	Treść	Plan (zł)	Wykonanie (zł)
600	Transport i łączność	755 411	412 364
750	Administracja publiczna	1 278 987	1 228 114
851	Ochrona zdrowia	551 357	551 356
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 089 604	993 513
Razem		3 675 359	3 185 347

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Wykaz wydatków niewygasających z upływem 2024 r. został ustalony na łączną kwotę 9 012 472 zł z terminem realizacji 30 czerwca 2025 r. W sprawozdaniu z wykonania budżetu wydatki te zostały, zgodnie z zasadami sporządzania sprawozdań, umieszczone jako wykonane w 2024 r., mimo że faktyczny wydatek nastąpi w 2025 r.

Tabela 11. Wykaz wydatków niewygasających z upływem 2024 r.

Dział	Treść	Plan (zł)
600	Transport i łączność	848 903
700	Gospodarka mieszkaniowa	38 130
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2 299 160
851	Ochrona zdrowia	4 142 495
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	776 864
926	Kultura fizyczna	906 920
Razem		9 012 472

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.1.3. Wynik finansowy

2024 rok zamknął się deficytem budżetowym w wysokości 77 761 690 zł (por. Tabela 12). Nadwyżka budżetowa, wraz z nierozdysponowanymi „wolnymi środkami” w kwocie 464 021 379 zł, może stanowić źródło pokrycia deficytu w następnych latach.

Tabela 12. Rozliczenie wyniku budżetowego

Wyszczególnienie	Plan pierwotny na 2024 r.	Plan po zmianach na 31.12.2024 r. (zł)	Wykonanie na 31.12.2024 r. (zł)	Wykonanie (% planu)
DOCHODY OGÓŁEM	6 756 710 472	7 021 125 877	6 757 474 328	96,2
Dochody bieżące	6 427 321 774	6 647 117 907	6 557 655 745	98,7
Dochody majątkowe, w tym:	329 388 698	374 007 970	199 818 583	53,4
- dochody ze sprzedaży majątku	5 562 801	10 237 023	14 895 553	141,5
WYDATKI OGÓŁEM	8 486 801 001	7 402 468 764	6 835 236 019	92,3
Wydatki bieżące	5 448 238 088	5 249 705 215	4 921 814 153	93,8
Wydatki majątkowe	3 038 562 913	2 152 763 549	1 913 421 866	88,9
WYNIK (DOCHODY – WYDATKI) (deficyt/nadwyżka budżetu)	-1 730 090 529	-381 342 887	-77 761 690	
PRZYCHODY OGÓŁEM	2 235 676 986	917 169 344	774 378 548	84,4

Wyszczególnienie	Plan pierwotny na 2024 r.	Plan po zmianach na 31.12.2024 r. (zł)	Wykonanie na 31.12.2024 r. (zł)	Wykonanie (% planu)
Przychody z kredytu zaciągniętego na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu	300 000 000	300 000 000	0	0
Kredyty i pożyczki	1 830 000 000	530 000 000	530 000 000	0
Splata udzielonych pożyczek	65 257 765	31 111 900	14 861 900	0
Wolne środki	40 000 000	48 888 100	216 899 233	443,7
Nadwyżka z lat ubiegłych – środki na pokrycie deficytu	419 221	7 169 344	12 617 415	176,0
ROZCHODY OGÓŁEM	505 586 457	535 586 457	232 595 478	43,4
Kredyt krótkoterminowy	300 000 000	300 000 000	0	0
Splaty kredytów i pożyczek	155 586 457	155 586 457	152 595 478	98,1
Udzielone pożyczki	50 000 000	80 000 000	80 000 000	100,0

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.1.4. Przychody

Zaplanowano przychody (po zmianach) na kwotę 917 169 344 zł, które zrealizowano w wysokości 774 378 548 zł. Na kwotę zrealizowanych przychodów składają się następujące pozycje:

- przychody z kredytu zaciągniętego na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu – zaplanowano kwotę 300 000 000 zł. W 2024 r. nie zaciągnięto kredytu;
- kredyty, pożyczki, obligacje – zaplanowano kwotę 530 000 000 zł. Zaciągnięto kredyt w wysokości 130 000 000 zł oraz wyemitowano obligacje na kwotę 400 000 000 zł;
- przychody z tytułu spłaty udzielonych pożyczek – zaplanowano kwotę 31 111 900 zł. Środki zostały zaangażowane do budżetu w wysokości 14 861 899,53 zł;
- przychody z tytułu wolnych środków w kwocie 216 899 233 zł. Środki zostały zaangażowane do budżetu w wysokości 48 888 100 zł;
- przychody z tytułu nadwyżki z lat ubiegłych – środki na pokrycie deficytu, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych – w kwocie 12 617 415 zł. Środki zostały zaangażowane do budżetu w wysokości 7 169 344 zł.

2.1.5. Rozchody

Zaplanowano rozchody (po zmianach) na kwotę 535 586 457 zł, które wykonano w wysokości 232 595 478 zł. Na kwotę rozchodów składają się następujące pozycje:

- spłata kredytu w rachunku bieżącym – zaplanowano w kwocie 300 000 000 zł. W 2024 r. nie zaciągnięto kredytu;
- spłata kredytów pożyczek, wykup papierów wartościowych – zaplanowano 155 586 457 zł, wykonano 152 595 478 zł;
- udzielone pożyczki – zaplanowano kwotę 80 000 000 zł, udzielono pożyczek w wysokości 77 160 000 zł.

Pożyczek udzielono następującym podmiotom:

- Wojewódzki Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. prof. E. Wilczkowskiego w Gostyninie - 4 974 000 zł;
- Szpital Dziecięcy im. prof. dr. med. Jana Bogdanowicza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - 5 000 000 zł i 7 000 000 zł;

- Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o. o. w Radomiu - 5 186 000 zł;
- Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie - 10 000 000 zł;
- Mazowiecki Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce - 12 000 000 zł;
- Mazowieckie Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Ostrołęce - 5 000 000 zł;
- Międzyzleski Szpital Specjalistyczny w Warszawie - 5 000 000 zł;
- Mazowieckie Centrum Rehabilitacji „STOCER” Sp. z o.o. - 11 991 937 zł;
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku - 11 008 063 zł.

Ponadto w 2024 r. wydatkowano pożyczki udzielone w 2023 r. na kwotę 2 840 000,00 zł, w tym:

- Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o.o. – 1 840 000 zł;
- Instytucja Filmowa MAX-FILM S.A. – 1 000 000 zł.

W ciągu 2024 r. spłacono raty kapitałowe następujących tytułów dłużnych:

- pożyczki z budżetu państwa w wysokości 247 mln zł: spłata raty w wysokości 12 000 000 zł;
- pożyczka z Banku Gospodarstwa Krajowego – spłata raty w wysokości 30 000 000 zł;
- kredyt zaciągnięty w Europejskim Banku Inwestycyjnym (kredyt EBI Infrastruktura, I i II transza) w wysokości 310 mln zł: spłata rat w wysokości 20 473 118 zł;
- kredyt zaciągnięty w Europejskim Banku Inwestycyjnym (kredyt EBI Infrastruktura B, I i II transza) w wysokości 360 mln zł: spłata rat w wysokości 36 000 000 zł;
- kredyt zaciągnięty w Europejskim Banku Inwestycyjnym w wysokości 300 mln zł: spłata rat w wysokości 20 000 000 zł;
- kredyt zaciągnięty w Europejskim Banku Inwestycyjnym w wysokości 150 mln zł: spłata rat w wysokości 10 000 000 zł;
- kredyt zaciągnięty w Banku Rozwoju Rady Europy (kredyt BRRE) w wysokości 83 mln euro:
 - I transza (46 mln euro) – spłata raty w wysokości 3 066 667 euro po kursie wymiany PLN/EUR 4,3534, równowartość – 13 350 427 zł,
 - II transza (37 mln euro) – spłata raty w wysokości 2 466 667 euro po kursie wymiany PLN/EUR 4,845, równowartość – 10 771 933 zł.

2.1.6. Kwota długu

Kwota długu województwa na dzień 31.12.2023 r. wynosiła 1 186 051 456 zł, co stanowi 20,1% wykonanych dochodów. Natomiast na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 1 561 904 405 zł, co stanowi 23,1% wykonanych dochodów (por. Tabela 13).

Na dzień 31 grudnia 2024 r.:

- łączna kwota kredytów złotówkowych wynosiła 1 069 892 473 zł, w tym:
 - kredyt z EBI Infrastruktura – kwota 81 892 473 zł,
 - kredyt z EBI Infrastruktura B – kwota 10 000 000 zł,
 - kredyty z EBI (300, 150 i 130 mln zł) – kwota 550 000 000 zł,
 - pożyczka z Banku Gospodarstwa Krajowego – kwota 270 000 000 zł,
 - pożyczka z budżetu państwa – kwota 158 000 000 zł,
- z zobowiązań w euro pozostał kredyt długoterminowy z BRRE wynoszący na dzień 31.12.2024 r. 21 533 333 euro, w przeliczeniu na PLN – 92 011 932 zł,
- łączna kwota wyemitowanych obligacji wyniosła 400 000 000 zł.

Tabela 13. Udział zaciągniętych kredytów i pożyczek w dochodach w 2024 r.

Wyszczególnienie	31.12.2023	31.12.2024	Różnica
Kredyty w zł	898 365 591	641 892 473	-806 352 660
Kredyty i obligacje w euro w przeliczeniu na zł	117 685 865	92 011 932	-25 673 933
Średni kurs euro NBP	4,3480	4,2730	-0,08
Emisja obligacji	0,00	400 000 000	400 000 000
Pożyczka z budżetu państwa	170 000 000,00	158 000 000	-12 000 000
Pożyczka z Banku Gospodarstwa Krajowego	0	270 000 000	270 000 000
Zobowiązania wymagalne	0,00	0,00	0
RAZEM	1 186 051 456	1 561 904 405	375 852 948
Dochody wykonane	5 889 990 028	6 757 474 328	867 484 301
Dochody planowane	5 926 249 350	7 021 125 877	1 094 876 527
Udział długu w dochodach ogółem	20,14%	23,11%	2,03 pkt. proc.

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.1.7. Wskaźnik zadłużenia wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych

Art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych mówi, iż organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym określonych w ustawie kosztów obsługi długu do planowanych dochodów bieżących budżetu przekroczy średnią z obliczonych dla ostatnich lat relacji dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów bieżących.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, do 2025 r. wskaźnik spłaty zobowiązań ustalany będzie w oparciu o wartości budżetowe z poprzednich 3, a od 2026 roku – 7 lat. W 2021 r. ustawa o zmianie ustawy o dochodach JST z 14 października umożliwiła jednak samorządom wybór okresu siedmioletniego również w latach 2022-2025. Uchwałą nr 1790/270/21 z dnia 15 listopada 2021 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego wybrał taki okres. Tym samym ww. relacja obliczana jest według wzoru:

$$\frac{R + O}{Db} \leq \frac{1}{7} * \sum_{i=1}^7 \frac{Dbei - Wbei + Dsmi}{Dbi}$$

gdzie lewa strona przedstawia wskaźnik planowanej spłaty w roku, na który ustalana jest relacja, a prawa strona wskaźnik dopuszczalnej spłaty. Poszczególne symbole oznaczają:

R – planowane spłaty rat kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych z wyłączeniem zobowiązań zaciągniętych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetu oraz zobowiązań krótkoterminowych, jeżeli podlegają spłacie w roku zaciągnięcia,

O – planowane wydatki na obsługę długu, w tym odsetki od kredytów i pożyczek i papierów wartościowych oraz dyskonto od papierów wartościowych oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji,

Db – planowane dochody bieżące pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące,

Dbei – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację projektów unijnych,

Wbei – wydatki bieżące w roku poprzedzającym o i lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o wydatki bieżące na realizację projektów unijnych oraz wydatki bieżące na obsługę długu,

Dsmi – dochody ze sprzedaży majątku w roku poprzedzającym o i lat rok, na który ustalana jest relacja,

Dbi – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące.

Wskaźnik spłaty zobowiązań dla Województwa Mazowieckiego dla 2024 r. wyniósł 3,75% i był ponad ośmiokrotnie niższy od dopuszczalnego pułapu (por. tabele poniżej). Tym samym województwo spełnia wymogi w zakresie pułapu obciążeń budżetu w związku z obsługą zadłużenia.

Tabela 14. Wskaźnik spłaty zobowiązań województwa (lewa strona wzoru) dla 2024 r.

Wyszczególnienie	Plan
Spłaty rat pożyczek i kredytów	155 586 457 zł
Obsługa długu	73 053 938 zł
Dochody bieżące (pomniejszone o dochody z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące)	6 104 344 548 zł
Wskaźnik spłat kredytów i pożyczek	3,75%

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Tabela 15. Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań województwa (prawa strona wzoru) dla 2024 r.

Wyszczególnienie	n-7 (2017)	n-6 (2018)	n-5 (2019)	n-4 (2020)	n-3 (2021)	n-2 (2022)	n-1 (2023)
Wartość jednoroczna wskaźnika	33,43%	37,48%	33,24%	28,13%	29,95%	25,43%	23,33%
Wartość dopuszczalna (średnia z 7 ostatnich lat)	30,14%						

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.1.8. Budżet zadaniowy

Budżet zadaniowy to zestawienie wydatków sporządzone według obszarów, zadań i działań wraz z określeniem celów, a także z bazowymi i docelowymi miernikami stopnia realizacji celów. Poniższa tabela przedstawia statystyczne ujęcie budżetu zadaniowego na koniec 2024 r.

Tabela 16. Budżet zadaniowy Województwa Mazowieckiego na 31 grudnia 2024 r.

Obszary	Liczba zadań	Plan wydatków (zł)	Udział w planie	Wykonanie (zł)	Wykonanie (%)
1. Bezp. publiczne, sprawy obronne i zarz. kryzysowe	3	51 713 866	1%	49 545 733	96
2. Edukacja	5	408 963 882	6%	397 604 651	97
3. Cyfryzacja, geodezja i infrastruktura informacji przestrzennej	3	21 399 182	0%	20 552 689	96
4. Gospodarka nieruchomościami	2	89 004 323	1%	79 622 466	89
5. Gospodarowanie zasobami wodnymi	1	318 810	0%	282 188	89
6. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki	3	26 727 479	0%	25 880 766	97
7. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	7	592 305 736	9%	588 280 594	99
8. Ochrona zdrowia	9	723 843 698	10%	706 581 329	98
9. Polityka społeczna	4	134 323 341	2%	124 028 535	92
10. Rolnictwo i ochrona środowiska	4	215 226 414	3%	200 346 800	93
11. Rozwój regionalny i planowanie przestrzenne	3	527 513 724	8%	520 205 297	99
12. Rynek pracy	1	76 299 531	1%	67 470 011	88
13. Sport, turystyka i promocja województwa	3	169 500 866	2%	159 956 718	94
14. Transport	5	2 104 997 128	30%	2 047 203 154	97
15. Zarządzanie finansami województwa	6	1 669 986 742	19%	1 331 196 013	80
16. Zarządzanie strukturami samorządowymi	6	357 547 669	5%	319 186 956	89
17. Zarządzanie środkami UE	6	232 796 373	3%	197 292 117	85
Razem	71	7 402 468 764	100%	6 835 236 019	92

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.2. Stan realizacji wieloletniej prognozy finansowej

Wieloletnia prognoza finansowa jest dokumentem obejmującym ogół dochodów i wydatków, a jednocześnie planem działania, uwzględniającym priorytetowe projekty i możliwości ich finansowania. Prognoza opracowywana jest na cały okres, na jaki przyjmuje się limity wydatków oraz planowana jest spłata zaciągniętych i planowanych zobowiązań. W wieloletniej prognozie finansowej województwa na lata 2024-2038 ujętych było 548 przedsięwzięć wieloletnich. Na ich realizację zaplanowano w 2024 r. kwotę blisko 3,2 mld zł, z czego wydano 3,1 mld zł (97,2% planu, por. tabela poniżej).

Tabela 17. Plan i wykonanie wydatków na realizację przedsięwzięć w WPF w 2024 r.

Sektor	Liczba przedsięwzięć	Plan na 2024 r. (zł)	Wykonanie na koniec roku (zł)	Wykonanie (%)
Drogi wojewódzkie	143	924 518 490	908 619 608	98,3
Kultura	82	75 728 973	73 376 493	96,9
Ochrona zdrowia	100	276 285 662	273 517 673	99,0
Polityka społeczna	48	68 615 476	57 166 270	83,3
Transport	9	768 035 340	767 378 579	99,9
Administracja publiczna	33	89 158 438	82 238 957	92,2
Edukacja i sport	34	35 823 588	35 523 183	99,2
Rozwój regionalny	59	208 246 203	178 676 783	85,8
Ochrona środowiska	15	4 130 883	3 631 925	87,9
Programy wsparcia	25	730 469 600	711 760 003	97,4
Razem	548	3 181 012 653	3 091 889 474	97,2

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.2.1. Wpływ realizowanych przedsięwzięć majątkowych na finanse województwa

W 2024 r. przedsięwzięcia o charakterze majątkowym ujęte w wieloletniej prognozie finansowej stanowiły prawie 90% wydatków majątkowych. Zrealizowano je na poziomie 98,5% założonego planu. Największe nakłady w 2024 r. przeznaczono na wydatki w zakresie programów wsparcia (36,6% sumy wydatków rocznych), dróg wojewódzkich (31,9%) oraz ochrony zdrowia (13,9%) (por. Tabela 18).

Tabela 18. Łączne nakłady oraz plan i wykonanie w 2024 r. wydatków majątkowych w WPF

Sektor	Łączne nakłady w WPF	Udział (%)	Plan na 2024 rok (zł)	Wykonanie na koniec roku (zł)	Wykonanie (%)
Drogi wojewódzkie	3 084 763 681	31,9	556 518 490	547 676 269	98,4
Kultura	452 522 901	3,7	63 026 487	62 772 244	99,6
Ochrona zdrowia	2 186 574 188	13,9	239 753 517	239 210 931	99,8
Transport	914 300 566	6,5	112 111 198	111 832 319	99,8
Administracja publiczna	593 387 212	3,1	53 348 233	53 034 882	99,4
Edukacja i sport	204 801 487	1,5	25 381 502	25 365 568	99,9
Rozwój regionalny	577 784 089	2,9	50 278 675	49 016 453	97,5
Ochrona środowiska	8 366 750	0,0	0	0	0,0
Programy wsparcia	2 629 781 131	36,6	643 080 165	628 150 264	97,7
RAZEM	10 652 282 005	100,0	1 743 498 267	1 717 058 929	98,5

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

W WPF na lata 2024-2038 szacowano, że wydatki majątkowe stanowić będą od 18% do 42% wydatków ogółem, w puli tej zabezpieczono m.in. środki na wkłady własne, niezbędne do realizacji projektów niekonkurencyjnych planowanych w ramach perspektywy finansowej FEM 2021-2027.

Głównym źródłem finansowania wydatków majątkowych będą środki własne oraz płatności z Unii Europejskiej i dotacje celowe przyznane w ramach nowej perspektywy finansowej UE.

Stale rosnące koszty realizacji inwestycji, spowodowane inflacją, determinowały wzrost tytułów dłużnych w wieloletniej prognozie finansowej w trakcie 2024 r. O ile na początku roku, pozycja ta wynosiła ok 4,4 mld, zł to na koniec 2024 r. planowane przychody z tytułów dłużnych w latach 2024-2028 wynosiły już ponad 5,1 mld zł. Pomimo że spłata zobowiązań obciąża budżety w kolejnych latach, zarówno udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem jak i poziom nadwyżki operacyjnej, w każdym roku pozostają na stabilnym, bezpiecznym poziomie.

2.2.2. Prognoza kwoty długu

Na dług województwa w 2024 r. składały się kredyty, zaciągnięte w poprzednich latach w Europejskim Banku Inwestycyjnym (EBI), w Banku Rozwoju Rady Europy (CEB), pożyczka w BGK oraz pożyczka z budżetu państwa. Ponadto w 2024 r. zaciągnięto nowe tytuły dłużne w wysokości 530 mln zł: kredyt w EBI (130 mln zł) oraz wyemitowano obligacje (400 mln zł). W Wieloletniej Prognozie Finansowej zaplanowano również przychody z tytułu kredytów, pożyczek i emisji obligacji w latach 2025-2028, które zostaną przeznaczone na sfinansowanie potrzeb rozwojowych regionu.

Zobowiązania walutowe województwa stanowiły mniej niż 10% ogółu zobowiązań, w związku z czym nie było potrzeby przyjmowania 15% deprecjacji kursu walutowego względem scenariusza bazowego Ministra Finansów. W latach 2025-2029 przyjęto kurs euro na poziomie 4,54 zł. Na koniec roku dług został przeliczony według kursu NBP z 31 grudnia 2024 r., tj. 4,2730 zł.

Spłatę długu zaplanowano do 2038 r. Spłata kredytu BRRE nastąpi w 2029 r., a pożyczki, kredyty EBI oraz nowe tytuły dłużne, zostaną spłacone do 2038 r. Prognozę kwoty długu według stanu na koniec 2024 r. przedstawia Tabela 19.

Tabela 19. Dług Województwa Mazowieckiego

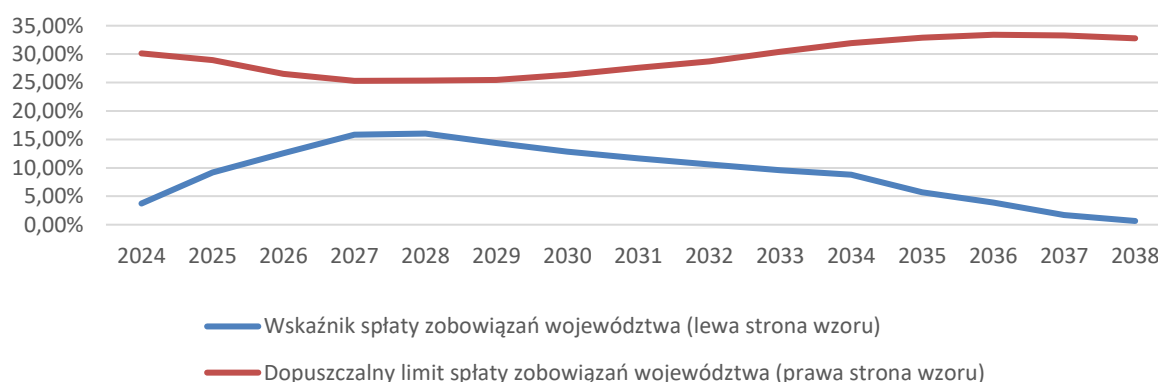
Rok	Kwota kredytów i pożyczek w zł	Kredyt walutowy (w euro)	Kurs euro	Kredyt walutowy 83 mln euro	Wartość kredytu walutowego w zł	Przychody	Rozchody	Różnice kursowe	Razem dług na koniec roku budżetowego (zł)
2024	1 068 365 585	27 066 666	4,2730	27 066 666	116 134 298	530 000 000	152 595 478	-1 551 573	1 561 904 405
2025	1 469 892 466	21 533 333	4,54	21 533 333	97 761 335	2 030 000 000	260 094 451	5 749 397	3 337 559 350
2026	3 264 919 347	16 000 000	4,54	16 000 000	72 640 003	1 600 000 000	393 094 451	0	4 544 464 899
2027	4 496 946 228	10 466 666	4,54	10 466 666	47 518 671	725 000 000	553 094 455	0	4 716 370 444
2028	4 693 973 109	4 933 333	4,54	4 933 333	22 397 335	240 000 000	611 671 776	0	4 344 698 668
2029	4 333 500 000	2 466 667	4,54	2 466 667	11 198 668		582 698 668	0	3 762 000 000
2030	3 762 000 000						571 500 000	0	3 190 500 000
2031	3 190 500 000						571 500 000	0	2 619 000 000
2032	2 619 000 000						571 500 000	0	2 047 500 000
2033	2 047 500 000						571 500 000	0	1 476 000 000
2034	1 476 000 000						581 500 000	0	894 500 000
2035	894 500 000						401 500 000	0	493 000 000
2036	493 000 000						298 500 000	0	194 500 000
2037	194 500 000						138 500 000	0	56 000 000
2038	56 000 000						56 000 000	0	0

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.2.3. Prognoza limitu zadłużenia

We wszystkich latach objętych wieloletnią prognozą finansową (WPF) województwa, relacja spłat zobowiązań do dochodów, obliczona na podstawie art. 243 ustawy o finansach publicznych, wykazuje poziom zgodny z przepisami tego artykułu (por. wykres poniżej oraz Rozdz. 2.1.7). We wszystkich latach objętych prognozą spełniony został też obowiązek zachowania zasady równowagi dochodów i wydatków bieżących wynikający z art. 242 ustawy.

Rycina 5. Prognoza limitu spłat zobowiązań oraz wskaźnik spłaty zobowiązań na lata 2024-2038, określone według wzoru, o którym mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.2.4. Prognoza nadwyżki operacyjnej na najbliższe lata

Nadwyżka operacyjna Województwa Mazowieckiego wyniosła w 2024 r. ponad 1,6 mld zł, przewyższając niemal siedmiokrotnie poniesione koszty obsługi długu. W kolejnych latach również szacuje się solidne wyniki budżetowe, odzwierciedleniem czego są nadwyżki operacyjne na wysokim poziomie, w tym w latach 2025-2029 w wysokości od 870 mln zł do 1,6 mld zł. We wszystkich latach objętych prognozą spełniony został tym samym obowiązek zachowania zasady równowagi dochodów i wydatków bieżących wynikający z art. 242 ustawy.

2.3. Informacja o przebiegu realizacji Programu postępowania ostrożnościowego województwa mazowieckiego za IV kwartał 2024 r.

Program postępowania ostrożnościowego województwa mazowieckiego⁴⁸ przewiduje, że w trakcie jego realizacji dopuszcza się możliwość:

- realizacji nowych zadań, w tym zarówno o charakterze bieżącym, jak i majątkowym,
- przeznaczania pojawiających się w trakcie realizacji programu oszczędności i dodatkowych dochodów na inne, w tym nowe, zadania o charakterze bieżącym i majątkowym,
- zaciągania nowych kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji na realizację zadań związanych z wdrażaniem programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,

⁴⁸ Przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 139/14, zmieniony uchwałami nr 12/15, 113/15, 215/16 i 108/17.

- zaciągania nowych kredytów i pożyczek, emisji obligacji lub przystępowania do długu w celu finansowania zadań własnych oraz spłaty wcześniejszych zobowiązań,
- zaciągnięcia pożyczki z budżetu państwa w wysokości 246 527 895 zł,
- zaciągania kredytów, pożyczek, emisji obligacji lub przystępowania do długu w związku z realizacją programów restrukturyzacyjnych podmiotów leczniczych oraz pożyczek z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, a także w związku z realizacją zadań własnych województwa,
- planowania rezerwy celowej z przeznaczeniem na współfinansowanie projektów własnych wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych realizowanych przy udziale środków pochodzących z UE, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i EOG, Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy oraz innych programów – zagranicznych i krajowych, pod warunkiem, że w wyniku takich działań:
 1. zachowana zostanie zdolność terminowego regulowania zobowiązań i realizowania ustawowych zadań własnych samorządu, co stanowi cel programu ostrożnościowego,
 2. zachowane zostaną zasady wynikające z art. 242-244 ustawy o finansach publicznych najpóźniej na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki z budżetu państwa,
 3. nie zostaną naruszone warunki przewidziane umową pożyczki zawartej pomiędzy Skarbem Państwa oraz Województwem Mazowieckim,
 4. w każdym z lat objętych wieloletnią prognozą finansową, nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi nie będzie niższa niż roczna obsługa zadłużenia, tj. suma wydatków na odsetki od kredytów i pożyczek, planowanych wydatków z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji oraz rocznych spłat rat kredytów długoterminowych i pożyczek długoterminowych oraz wykupu obligacji,
 5. planowana kwota długu w poszczególnych latach objętych wieloletnią prognozą finansową nie przekroczy 90% planowanych dochodów bieżących w roku budżetowym.

Na koniec 2024 r. Województwo Mazowieckie wypełniało wszystkie ww. warunki.

Ad. 1. (zachowanie zdolności terminowego regulowania zobowiązań i realizowania zadań własnych)

W IV kwartale 2024 r. wszystkie zobowiązania województwa regulowane były terminowo.

Ad. 2. (zachowanie zasad wynikających z art. 242-244 ustawy o finansach publicznych)

Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038⁴⁹ przewidywała, że we wszystkich latach objętych prognozą Województwo Mazowieckie będzie spełniać warunek z art. 242 ustawy o finansach publicznych, dotyczący równoważenia budżetu w części dotyczącej dochodów i wydatków bieżących. Również normy wynikające z art. 243 ustawy o finansach publicznych związane z indywidualnym limitem wydatków na obsługę długu zostaną spełnione we wszystkich latach objętych prognozą.

⁴⁹ Zgodnie z uchwałą nr 128/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2024 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038.

Ad. 3. (wypełnianie warunków przewidzianych umową pożyczki zawartą ze Skarbem Państwa)

Województwo Mazowieckie terminowo wywiązuje się z zobowiązań nałożonych umową, w tym z obowiązków informacyjno-sprawozdawczych. Na IV kwartał 2024 r. nie przypadała płatność odsetek ani rat kapitałowych od pożyczki.

Ad. 4. (zachowanie nadwyżki operacyjnej)

Wielkość prognozowanej w latach 2025-2038 nadwyżki operacyjnej oraz rocznej obsługi zadłużenia zgodną z danymi wynikającymi z Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038 w poszczególnych latach prezentuje tabela poniżej. Nadwyżka operacyjna we wszystkich latach objętych prognozą jest większa niż roczna obsługa zadłużenia.

Tabela 20. Wielkość prognozowanej w latach 2025-2038 nadwyżki operacyjnej oraz rocznej obsługi zadłużenia (w zł)

Rok	Nadwyżka operacyjna	Roczna obsługa zadłużenia	W tym: wydatki na obsługę długu (odsetki, rozliczenia z bankami)	W tym: spłaty rat kredytów, pożyczek długoterminowych, wykup obligacji	W tym: wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	Różnica między nadwyżką operacyjną a roczną obsługą zadłużenia
	1	2=3+4+5	3	4	5	6=1-2
2024	1 635 841 593*	236 958 552	69 348 580**	152 595 478*	15 014 494**	1 398 883 040
2025	870 096 706	469 217 055	197 391 484	260 094 451	11 731 120	400 879 651
2026	961 964 336	673 281 295	270 094 685	393 094 451	10 092 159	288 683 041
2027	1 194 796 313	898 714 097	339 439 641	553 094 455	6 180 001	296 082 216
2028	1 432 994 035	958 946 074	342 174 298	611 671 776	5 100 000	474 047 961
2029	1 636 705 184	900 984 837	313 286 169	582 698 668	5 000 000	735 720 347
2030	1 814 010 234	843 933 200	271 433 200	571 500 000	1 000 000	970 077 034
2031	1 978 001 510	801 568 400	230 068 400	571 500 000	0	1 176 433 110
2032	2 241 500 000	760 210 696	188 710 696	571 500 000	0	1 481 289 304
2033	2 449 500 000	718 838 800	147 338 800	571 500 000	0	1 730 661 200
2034	2 559 500 000	687 474 000	105 974 000	581 500 000	0	1 872 026 000
2035	2 679 500 000	465 359 200	63 859 200	401 500 000	0	2 216 140 800
2036	2 556 500 000	333 246 894	34 746 894	298 500 000	0	2 223 253 106
2037	2 508 500 000	151 854 600	13 354 600	138 500 000	0	2 356 645 400
2038	2 440 000 000	59 964 800	3 964 800	56 000 000	0	2 380 035 200

* dane według sprawozdania Rb-NDS o nadwyżce/deficycie za okres od początku roku do 31 grudnia 2024 r.

** dane według sprawozdania Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych od początku roku do 31 grudnia 2024 r.

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Ad. 5. (zachowanie kwoty długu na poziomie nieprzekraczającym 90% dochodów bieżących)

Relację planowanej kwoty długu w poszczególnych latach objętych wieloletnią prognozą finansową do planowanych dochodów bieżących prezentuje tabela poniżej (dane na lata 2025-2038⁵⁰). W żadnym z lat objętych Wieloletnią Prognozą Finansową Województwa Mazowieckiego planowana kwota długu nie przekracza 90% planowanych dochodów bieżących.

⁵⁰ Zgodnie z uchwałą nr 128/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2024 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024- 2038. Wykonanie roku 2024 przedstawiono zgodnie z danymi ze sprawozdań budżetowych województwa.

Tabela 21. Relacja planowanej kwoty długu do planowanych dochodów bieżących (w zł)

Rok	Kwota długu (lata 2025-2038 – prognoza)	Dochody bieżące (lata 2025-2038 – prognoza)	Kwota długu/ dochody bieżące (lata 2025-2038 – prognoza)
2024	1 561 904 405*	6 557 655 745**	23,8%
2025	3 337 559 350	5 498 858 276	60,7%
2026	4 544 464 899	5 795 212 631	78,4%
2027	4 716 370 444	5 985 644 877	78,8%
2028	4 344 698 668	6 272 105 035	69,3%
2029	3 762 000 000	6 546 331 076	60,2%
2030	3 190 500 000	6 827 176 178	46,7%
2031	2 619 000 000	7 120 137 580	36,8%
2032	2 047 500 000	7 438 778 326	27,5%
2033	1 476 000 000	7 749 255 597	19,1%
2034	894 500 000	8 089 406 376	11,1%
2035	493 000 000	8 421 404 537	5,9%
2036	194 500 000	8 775 700 350	2,2%
2037	56 000 000	9 121 107 798	0,6%
2038	0	9 479 304 959	0,0%

Źródło: Departament Budżetu i Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

2.4. Informacja o stanie mienia województwa

Zgodnie z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa mieniem województwa jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez województwo lub inne wojewódzkie osoby prawne. Zarząd Województwa Mazowieckiego 17 marca 2025 r. podjął uchwałę nr 497/67/25 w sprawie informacji o stanie mienia Województwa Mazowieckiego na dzień 31 grudnia 2024 r. Wartość mienia, którego własność została potwierdzona ostatecznymi decyzjami Wojewody Mazowieckiego lub nabyta w drodze umów cywilno-prawnych przedstawia Tabela 22.

Tabela 22. Mienie województwa otrzymane na podstawie ostatecznych decyzji komunalizacyjnych Wojewody Mazowieckiego lub nabyte w drodze umów cywilno-prawnych, stan na koniec 2024 r.

Podmioty	Wartość łączna (zł)
Samorządowe jednostki budżetowe	11 208 170 797
Zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze)	2 308 279 345
Spółki (nieruchomości przekazane w użyczenie lub dzierżawę)	169 163 774
Instytucje kultury	948 250 794
Samorządowy zakład budżetowy	6 052 812
Nieruchomości oddane w użytkowanie wieczyste, użyczenie oraz działki pod drogami wojewódzkimi	54 242 937
Mienie Województwa Mazowieckiego nabyte w innym trybie aniżeli w drodze komunalizacji (nieruchomości nie stanowią własności Województwa Mazowieckiego)	155 910 547

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego nr 497/67/25

Różnica pomiędzy wartością mienia województwa określoną w informacji według stanu na 31 grudnia 2023 r. a sporządzonej według stanu na 31 grudnia 2024 r. wynika z:

1. wydania przez Wojewodę Mazowieckiego nowych decyzji stwierdzających nabycie własności mienia Skarbu Państwa przez Województwo Mazowieckie;
2. sprzedaży nieruchomości w Łojach, Okunince, przy ul. Mycielskiego w Warszawie, przy ul. Sadowej w Pruszkowie, przy ul. Krychnowickiej w Radomiu;
3. nabycia nieruchomości w Radomiu, Sycynie, Studzieńcu, Górze;

4. nabycia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej przy ul. M. Kopernika w Radomiu;
5. otrzymania nieruchomości niezbędnych pod poszerzenie dróg wojewódzkich lub pod istniejącymi drogami wojewódzkimi – na podstawie art. 60 i art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną oraz ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych;
6. wydawania decyzji podziałowych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z którymi Województwo Mazowieckie stało się właścicielem nieruchomości wydzielonych pod drogi publiczne;
7. różnic w wartości budynków i budowli wynikających z odpisów amortyzacyjnych i ruchach w majątku powodujących jego zwiększenie (np. budowa nowych budynków lub budowli i modernizacja już istniejących) lub zmniejszenie (likwidacja);
8. działań podejmowanych przez kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych w zakresie gospodarowania powierzonym majątkiem.

Na koniec roku województwo posiadało udziały lub akcje w 18 spółkach o łącznej wartości 1,68 mld zł. W 13 spółkach Samorząd Województwa Mazowieckiego był jedynym wspólnikiem/udziałowcem, a w 3 wspólnikiem większościowym. Zestawienie spółek zawiera Załącznik 4 do Raportu.

2.5. Budżet obywatelski

W 2024 r. przeprowadzono piątą edycję budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego (BOM) oraz rozpoczęto realizację szóstej edycji. Piąta edycja realizowana była od końca 2023 r. do połowy 2024 r.: w listopadzie 2023 r. zorganizowano kampanię informacyjno-promocyjną, od grudnia 2023 r. do stycznia 2024 r. trwał nabór projektów, od stycznia do kwietnia przeprowadzono ocenę projektów, a od końca maja do czerwca – po odwołaniach – głosowanie. Ogłoszenie wyników nastąpiło 4 lipca. W trakcie etapów zgłaszania projektów i głosowania realizowana była kampania informacyjno-promocyjna obejmująca reklamy, plakaty, ulotki, działania PR oraz konferencje prasowe.

W piątej edycji BOM złożono 413 projektów, przy czym dwóch projektodawców zgłosiło 2 razy ten sam projekt, dlatego liczba poprawnie złożonych projektów wyniosła 411. Na dalszych etapach wycofano 15 projektów. Do głosowania, po ocenie formalnej i merytorycznej oraz rozpatrzeniu odwołań przez Zarząd Województwa Mazowieckiego, dopuszczonych zostało 288 projektów, w tym 54 projekty z puli ogólnowojewódzkiej i 234 projekty z puli podregionalnej (najwięcej projektów w podregionie radomskim – 43, a najmniej w m. st. Warszawie – 13).

Na etapie głosowania w każdym podregionie zorganizowano stacjonarne punkty do głosowania, które spotkały się z pozytywnym odbiorem mieszkańców, jak też autorów projektów, którzy chętnie angażowali się w taką inicjatywę i promowali swoje projekty. W efekcie w głosowaniu wzięła udział rekordowa liczba osób: 73,6 tys. mieszkańców Mazowsza (o 8% więcej niż rok wcześniej). Łączna liczba oddanych głosów wyniosła 113,1 tys. (głosujący mieli możliwość oddania po 1 głosie na projekty z puli ogólnowojewódzkiej i projekty z puli podregionalnej). Najwięcej głosów oddano na projekty z podregionu radomskiego (12,3 tys.) i warszawskiego wschodniego (9,7 tys.), a najmniej z ostrołęckiego i ciechanowskiego (odpowiednio 5,2 tys. i 4,8 tys.).

W piątej edycji Budżetu Obywatelskiego Mazowsza mieszkańcy wybrali 85 projektów:

- 14 projektów z puli ogólnowojewódzkiej,

- 16 projektów z podregionu żyrardowskiego,
- 11 projektów z podregionu ciechanowskiego,
- 8 projektów z podregionu ostrołęckiego,
- 8 projektów z podregionu radomskiego,
- 8 projektów z podregionu siedleckiego,
- 8 projektów z podregionu warszawskiego wschodniego,
- 7 projektów z podregionu warszawskiego zachodniego,
- 4 projekty z podregionu płockiego,
- 1 projekt z m. st. Warszawy.

Na wybrane projekty została rozdysponowana kwota 30,0 mln zł.

31 stycznia 2025 r. rozpoczął się nabór projektów do 6. edycji BOM, na realizację których ponownie przeznaczono 30 mln zł.

W 2024 r. trwała również realizacja projektów z 4. edycji BOM. Z 82 projektów wybranych w 2023 r. do realizacji, w 2024 r. zrealizowano 72. Opóźnienia w realizacji pozostałych 11 projektów wynikają z tego, że są to projekty inwestycyjne, dotyczące m.in. infrastruktury drogowej, cechujące się czasochłonnym przygotowaniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Realizacja projektów inwestycyjnych jest także związana z procedurą postępowań przetargowych, które niekiedy nie kończą się wyłonieniem wykonawcy. Realizacja projektów jest monitorowana.

3. Realizacja polityki rozwoju

3.1. Realizacja strategii

3.1.1. Realizacja strategii rozwoju województwa mazowieckiego

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze (SRWM) została przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2022 r. Jest ona najważniejszym i podstawowym dokumentem strategicznym województwa, określającym cele i kierunki polityki rozwoju regionu oraz obszary, do których adresowane są poszczególne działania.

Strategia podlega monitorowaniu na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa. Głównym narzędziem realizacji SRWM są środki rozdysponowywane w ramach Regionalnego Planu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) oraz Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027 (FEM 2021-2027). Na podstawie danych przekazanych przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych przygotowano zostało zestawienie projektów realizowanych z RPO oraz FEM, których końcowe wnioski o płatność zostały zatwierdzone w 2024 r., w podziale na obszary tematyczne i działania SRWM.

W 2024 r. rozliczono 500 projektów o łącznej wartości ponad 3,27 mld zł, z czego dofinansowanie ze środków UE wyniosło 2,2 mld zł (por. Tabela 23):

- Najwięcej (217) projektów zostało rozliczonych w obszarze „Społeczeństwo”. Ich łączna wartość wyniosła ponad 1,13 mld zł (35% wartości rozliczonych projektów). Projekty te dotyczyły głównie wspomagania włączenia społecznego i przeciwdziałania ubóstwu, poprawy jakości i dostępności oraz rozwoju różnych form usług zdrowotnych i społecznych, a także wspierania rozwoju kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Najdroższym projektem zarówno w tym obszarze, jak i wśród wszystkich obszarów

tematycznych, było zadanie dotyczące zakupu niezbędnego sprzętu oraz adaptacji pomieszczeń w związku z pojawieniem się koronawirusa SARS-CoV-2 na terenie województwa mazowieckiego (577,7 mln zł).

- Niewiele mniejszą kwotę, w wysokości 1,1 mld zł (blisko 34% wartości rozliczonych projektów), przeznaczono na realizację działań w obszarze „Gospodarka”. Większość spośród 166 projektów służyła rozwojowi nowoczesnej infrastruktury, wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej. Najdroższy projekt, wpisujący się w ten obszar tematyczny, to zadanie realizowane na terenie całego Mazowsza pt.: E-zdrowie dla Mazowsza 2 (o wartości 120,6 mln zł).
- W obszarze „Środowisko i energetyka” rozliczono 79 inwestycji o łącznej wartości 330,4 mln zł – 10% wartości rozliczonych projektów zrealizowanych przy współudziale środków RPO WM 2014-2020 i FEM 2021-2027. W większości służyły one kompleksowej termomodernizacji budynków. Najdroższy projekt w tym obszarze (o wartości niemal 23,8 mln zł) dotyczył modernizacji energetycznej budynku szpitala w Płońsku.
- Blisko 463,8 mln zł (ponad 14% wartości rozliczonych projektów) zostało przeznaczonych na realizację 13 inwestycji z obszaru „Dostępność”. W większości dotyczyły one rozbudowy i poprawy konkurencyjności multimodalnego, zintegrowanego systemu ekologicznego transportu zbiorowego oraz budowy i utrzymania sieci szkieletowej tras rowerowych. Ponad 102 mln zł ze środków tego obszaru tematycznego przeznaczono na realizację inwestycji dotyczącej zintegrowanej sieci dróg rowerowych na terenie gmin: Marki, Żąbki, Zielonka, Kobyłka, Wołomin, Radzymin, Nieporęt w ramach ZIT WOF⁵¹.
- Najmniejszą pulę środków wśród wszystkich obszarów tematycznych (około 116,7 mln zł) przeznaczono na realizację 19 inwestycji z obszaru „Kultura i dziedzictwo”. W większości projekty te polegały na adaptacji obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych. Główną inwestycją w tym obszarze był projekt realizowany przez miasto Płońsk, polegający na rewitalizacji w płońskim obszarze funkcjonalnym (19,5 mln zł).

Tabela 23. Liczba i wartość rozliczonych w 2024 r. projektów dofinansowanych z RPO WM 2014-2020 oraz FEM 2021-2027 w poszczególnych obszarach tematycznych Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ oraz Planu Działań Pomocy Technicznej na lata 2019-2023⁵²

Obszar	Liczba projektów (szt.)	Liczba projektów (udział)	Wartość ogółem (mln złotych)	Wartość ogółem (udział)	W tym dofinansowanie UE (mln złotych)	W tym dofinansowanie UE (udział)
Gospodarka	166	33,2%	1107,2	33,8%	696,2	31,7%
Dostępność	13	2,6%	463,8	14,2%	291,7	13,3%
Środowisko i energetyka	79	15,8%	330,4	10,1%	139,5	6,4%
Spółeczeństwo	217	43,4%	1137,2	34,8%	922,7	42,0%
Kultura i dziedzictwo	19	3,8%	116,7	3,6%	52,0	2,4%
Plan Działań Pomocy Technicznej na lata 2019-2023	6	1,2%	115,5	3,5%	92,4	4,2%
RAZEM	500	100%	3270,8	100%	2194,5	100%

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych

⁵¹ ZIT WOF – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego.

⁵² Kwoty całkowite mogą nieznacznie różnić się od sumy wartości częściowych ze względu na zastosowane zaokrąglenia.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego realizowana jest również poprzez pozostałe strategie i programy, plan zagospodarowania przestrzennego województwa oraz inne elementy polityki regionalnej opisane w niniejszym rozdziale.

3.1.2. Realizacja pozostałych strategii województwa

3.1.2.1. Regionalna strategia innowacji dla Mazowsza do 2030 roku

Regionalna strategia innowacji dla Mazowsza do 2030 roku (RIS) została przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 16 marca 2021 r. Dokument, będący kontynuacją poprzedniej strategii innowacji, stanowi podstawę rozwoju regionalnego systemu wspierania innowacyjności i jednocześnie pełni funkcję regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji. W 2024 r. w ramach wdrażania regionalnej strategii innowacji podjęto następujące działania.

1. Najważniejsze przedsięwzięcia realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie:

- wzmocnianie kapitału społecznego, promocja postaw innowacyjnych, w szczególności w środowisku naukowym i biznesowym, propagowanie współpracy pomiędzy światem nauki, biznesu oraz samorządu m.in. przez organizację XVI edycji konkursu „Innowator Mazowsza”;
- wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych m.in. przez organizację VI edycji konkursu „Startuj z Mazowsza”;
- organizacja otwartych konkursów ofert:
 - „Wzmocnienie roli regionalnych animatorów rozwoju gospodarczego”, służącego doskonaleniu procesu wdrażania koncepcji inteligentnej specjalizacji poprzez decentralizację procesu przedsiębiorczego odkrywania,
 - „Wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku, w tym promowanie współpracy między strefą nauki i biznesu”,
 - „Wspieranie przedsiębiorczości akademickiej w województwie mazowieckim poprzez dofinansowanie programu inkubacji”,
 - „Tworzenie mazowieckiego ekosystemu wspierania start-upów poprzez dofinansowanie programów akceleracji”,
 - „Przedsiębiorcza młodzież”;
- realizacja projektów:
 - „Mazowsze akceleratorem globalnych przedsiębiorstw” finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju,
 - „Plan Działań Pomocy Technicznej FEM na lata 2024-2026 dla UMWM w zakresie RIS” w ramach Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027,
 - „IMproving local PoliCiEs on Temporary UseS” (IMPETUS), służącego udoskonaleniu wdrażania lokalnych polityk miejskich oraz regionalnych polityk i programów Funduszy Strukturalnych związanych z planowaniem urbanistycznym i rewitalizacją miast,
 - „Social Innovation in Renewable Energies” (SIreENERGY) służącego poprawie polityki regionalnej zwiększającej udział energii ze źródeł odnawialnych na obszarach wiejskich,
 - „Regional Policies for supporting the Social Economy” (SECON) służącego wsparciu regionów UE w wymianie doświadczeń i ulepszaniu polityk w oparciu o zidentyfikowane najlepsze praktyki w zakresie wspierania i rozwijania ekonomii społecznej,
 - „Applied Data-Science and AI for proactive SME service” (PROACTsme), mającego na celu zastosowanie nauki o danych i sztucznej inteligencji dla proaktywnej obsługi MŚP,

- „Retaining and attracting knowledge workers and skills for regional development” (REWARD), służącego zatrzymywaniu i przyciąganiu pracowników posiadających wiedzę i umiejętności na rzecz rozwoju regionalnego Mazowsza;
- realizacja zadań wynikających z członkostwa województwa w Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN), w tym powołanie i realizacja spotkań Grupy roboczej ds. ECRN;
- organizacja posiedzeń Forum Instytucji Otoczenia Biznesu, obsługa mazowieckiego systemu akredytacji IOB, audyt akredytowanych mazowieckich IOB;
- realizacja „Mazowieckich spotkań sieciujących dla przedsiębiorczych”.

2. Najważniejsze badania i analizy na potrzeby realizacji RIS:

- „Mapowanie i analiza ekosystemów subregionalnych województwa mazowieckiego” w ramach projektu współfinansowanego ze środków programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027”;
- „Analiza wpływu dużych przedsiębiorstw, w tym małych spółek o średniej kapitalizacji i spółek o średniej kapitalizacji (small mid-cap i mid-cap) na innowacyjność Mazowsza”.

3. Najważniejsze działania zrealizowane w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania przeprowadzanego w ramach RIS

W 2024 r. zorganizowano trzy posiedzenia Mazowieckiej Rady Innowacyjności. Spotkania dotyczyły m.in. konkursów „Innowator Mazowsza” i „Startuj z Mazowsza” oraz programów skierowanych do start-upów realizowanych przez Polski Fundusz Rozwoju oraz miasto stołeczne Warszawa. W ramach rozwijania ekosystemu innowacyjności realizatorzy projektu Centralnego Akceleratora Innowacji „Mazovian StatUPolis” przedstawiali założenia i przebieg realizacji projektu. Podczas posiedzeń Rady dyskutowano na temat założeń do przeglądu inteligentnej specjalizacji zaplanowanej na 2025 r. oraz prezentowano wyniki badań dotyczących m.in. ekosystemów subregionalnych województwa mazowieckiego oraz wpływu dużych przedsiębiorstw na innowacyjność Mazowsza.

W ramach utrzymania ciągłości procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz w związku z dziesiątą rocznicą utworzenia grup roboczych ds. inteligentnej specjalizacji województwa mazowieckiego, w roku 2024 zorganizowano osiem spotkań dla członków grup. W wydarzeniach uczestniczyło blisko 280 uczestników. Spotkania dotyczyły wyzwań pojawiających się w obszarach inteligentnej specjalizacji. Dyskutowano m.in. o roli technologii w produkcji i pakowaniu żywności oraz potencjale mazowieckiego sektora spożywczego, o technologiach zmieniających infrastrukturę i ułatwiających życie mieszkańców Mazowsza, analizowano wpływ cyfryzacji na poprawę jakości życia oraz przyszłość ochrony zdrowia, poruszano kwestie równowagi między innowacyjnością a odpowiedzialnym rozwojem gospodarczym. Każde spotkanie kończyło się sesją networkingową, która stworzyła przestrzeń do nawiązywania nowych kontaktów oraz inicjowania współpracy przy innowacyjnych projektach.

4. Realizacja RIS 2030 a warunkowość podstawowa w zakresie polityki spójności 2021-2027

Uruchomienie regionalnej alokacji funduszy europejskich na lata 2021-2027 w części dotyczącej badań, rozwoju, innowacji, cyfryzacji i przedsiębiorczości wymaga spełnienia warunku podstawowego: dobre zarządzanie regionalną strategią inteligentnej specjalizacji. Spełnienie warunków podstawowych i ich stosowanie przez cały okres programowania analizuje Komitet Monitorujący. Status spełnienia ww. warunku, na bieżąco monitorowany przez Instytucję Zarządzającą RIS, jest

przedstawiany co najmniej raz w roku Komitetowi Monitorującemu program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027. 20 marca 2024 r. komitet nie zgłosił uwag do informacji o jego spełnieniu.

3.1.2.2. Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2020-2030

W 2020 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął Strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030. W dokumencie uszczegółowiono działania prowadzące do osiągnięcia celów określonych w strategii rozwoju województwa, oparte na rozwoju technologicznym i wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), w kierunku wsparcia wzrostu konkurencyjności regionu. Struktura, cele i zadania określone w Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego pozostają komplementarne względem Regionalnej strategii innowacji dla Mazowsza do roku 2030 w zakresie działań związanych z rozwojem TIK. Dokumentami wdrożeniowymi strategii są dwuletnie programy transformacji cyfrowej (por. Rozdz. 3.3.3.15).

W styczniu 2024 r. opublikowany został raport z realizacji strategii w 2023 r., zawierający podsumowanie wdrażanych rozwiązań, wyniki przeprowadzonych analiz statystycznych, badań trendów i zmian szesnastu wskaźników realizacji, a także zbiór rekomendacji.

3.1.2.3. Strategia polityki społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030

Strategia polityki społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 została przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 21 czerwca 2022 r. Jest ona kluczowym dokumentem programowym oraz istotnym narzędziem realizacji regionalnej polityki społecznej. Celem głównym strategii jest wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, a także osiągnięcie większej spójności społecznej poprzez inwestycje społeczne. Realizacja przyjętych założeń strategicznych odbywać się będzie z uwzględnieniem trzech celów szczegółowych:

- zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu,
- deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym,
- inwestycje w służby społeczne i zawody pomocowe, poprawa wizerunku pomocy społecznej.

Strategia przewiduje działania w obszarach: aktywizacji zawodowej i wsparcia zatrudnienia, aktywizacji i integracji społecznej seniorów, wsparcia rodzin i przeciwdziałania negatywnym zjawiskom, wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi, profilaktyki uzależnień, wzmocnienia kadr pomocy społecznej, rozwoju ekonomii społecznej, wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ze szczególnymi potrzebami, wzmacniania lokalnych społeczności, gotowości na sytuacje kryzysowe.

Proces monitorowania realizacji strategii obejmuje coroczną analizę wskaźników, a w cyklu trzyletnim ich monitoring z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i wyzwań. Na tej podstawie formułowane są rekomendacje w zakresie aktualizacji założeń strategicznych.

W 2024 r., w ramach monitoringu za rok 2023, podsumowano coroczną analizę wskaźników zawartych w strategii pod kątem ich realizacji wraz z opisem zmiany w stosunku do wartości bazowej za 2023 rok oraz stopnia osiągnięcia wartości docelowej planowanej do 2030 roku. Podsumowano monitoring wskaźników za ostatnie trzy lata obowiązywania Strategii w zakresie osiągnięcia ich wartości docelowych. W przypadku dużych odchyleń w uzyskaniu oczekiwanej wielkości wskaźników, rekomendowana została jego aktualizacja. Analizę zarówno za rok 2023, jak i trzyletnią kwerendę wielkości wskaźników przeprowadziło Biuro Badań Społecznych MCPS przy wsparciu merytorycznym

innych komórek organizacyjnych w okresie od czerwca do sierpnia 2024 r. Przygotowana diagnoza wykazała, że osiągnięcie większości wielkości docelowych wskaźników do 2030 roku nie jest zagrożone. Natomiast dla wskaźników wykazujących negatywne trendy pomiarowe oraz wymagających aktualizacji z uwagi na zmiany prawne, rekomendowano następujące modyfikacje:

- Priorytet I.1. Prowadzenie diagnoz i badań kwestii społecznych występujących na Mazowszu oraz monitorowanie programów wojewódzkich:
 - dla wskaźnika nr 2 „Liczba przeprowadzonych monitoringów programów wojewódzkich w okresie trzech lat” zaproponowano zmianę nazwy wskaźnika docelowego z „Co najmniej 18 monitoringów” na „Co najmniej 18 monitoringów w okresie trzech lat”.
- Priorytet I.4. Rozwój oferty instytucjonalnej i usług na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych:
 - dla wskaźnika nr 7 „Liczba podmiotów realizujących w ciągu roku zadania publiczne kierowane do osób starszych, zlecane w ramach otwartych konkursów ofert” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z „Nie mniej niż 30 podmiotów rocznie” na „Nie mniej niż 70 podmiotów rocznie”;
 - dla wskaźnika nr 8 „Stosunek kwoty środków PFRON przyznanych ‘wg algorytmu’ samorządom powiatowym do sumy liczb osób zaliczonych do osób niepełnosprawnych oraz osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z 400 zł na 700 zł.
- Priorytet II.1. Zwiększanie dostępności usług społecznych, w szczególności w formie środowiskowej:
 - dla wskaźnika nr 10 „Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych prowadzonych lub zleczanych do prowadzenia przez gminy i powiaty” zaproponowano aktualizację nazwy wskaźnika na „Liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych prowadzonych lub zleczanych do prowadzenia przez gminy i powiaty” oraz aktualizację źródła wskaźnika na: Sprawozdanie MRIPS-06 oraz dane z Biura Pomocy i Projektów Społecznych m. st. Warszawy.
- Priorytet II.2. Inwestowanie w nowe formy instytucjonalne w zakresie usług społecznych:
 - dla wskaźnika nr 11 „Liczba centrów usług społecznych w województwie” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z „Wzrost do poziomu nie mniejszego niż 80 CUS” na „Wzrost do poziomu nie mniejszego niż 50 CUS”;
 - dla wskaźnika nr 12 „Liczba mieszkańców wspomaganych w gminach i powiatach” zaproponowano zmianę na wskaźnik o nazwie: „Liczba funkcjonujących w województwie dziennych domów pobytu dla osób starszych z chorobami otępiennymi, w tym chorobą Alzheimera”.
- Priorytet III.1. Stworzenie spójnego systemu szkoleń dla służb społecznych:
 - dla wskaźnika nr 17 „Liczba pracowników służb społecznych, którzy wzięli w ciągu roku udział w szkoleniach podnoszących umiejętności i kompetencje zawodowe” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z „Co najmniej 400 osób rocznie” na „Co najmniej 1000 osób rocznie”;
 - dla wskaźnika nr 18 „Liczba szkoleń specjalistycznych z zakresu profilaktyki uzależnień w ciągu roku oraz liczba osób biorących w nich udział” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z „Co najmniej 10 szkoleń dla minimum 500 osób rocznie” na „Co najmniej 20 szkoleń dla minimum 1000 osób rocznie”.

- Priorytet III.4. Podejmowanie działań w zakresie poprawy wizerunku jednostek i służb pomocy społecznej:
 - dla wskaźnika nr 23 „Liczba działań promocyjnych kierowanych do mieszkańców Mazowsza w celu poprawy wizerunku pomocy społecznej w ciągu roku” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 z „Przynajmniej 1 działanie rocznie” na „Przynajmniej 20 działań w ciągu roku”;
 - dla wskaźnika nr 24 „Wykorzystanie mediów społecznościowych w celu komunikacji z opinią publiczną” zaproponowano zmianę wskaźnika docelowego do 2030 r. z „Utrzymanie zasięgów na poziomie nie mniejszym niż 500 unikalnych użytkowników dziennie” na „Utrzymanie zasięgów na poziomie nie mniejszym niż 1000 unikalnych użytkowników dziennie”.

Powyższe zmiany zostały przekazane do akceptacji dyrekcji MCPS oraz przedstawione w formie informacji Zarządowi Województwa Mazowieckiego, który przyjął je na posiedzeniu w dniu 8.10.2024 r. Finalna wersja zaktualizowanego dokumentu strategii zostanie przedłożona do zatwierdzenia Sejmikowi Województwa Mazowieckiego w 2025 r.

W odniesieniu do wskaźników:

- Priorytet II.1. Zwiększanie dostępności usług społecznych, w szczególności w formie środowiskowej:
 - wskaźnik nr 9 „Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminach”;
- Priorytet II.3. Wzmacnianie i aktywizacja społeczności lokalnych, monitorowanie zaangażowania społecznego w usługi społeczne:
 - wskaźnik nr 14 „Liczba rad seniorów funkcjonujących w gminach”;
- Priorytet II.4. Rozwój personalnych i środowiskowych usług społecznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców Mazowsza:
 - wskaźnik nr 16 „Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami dla osób z zaburzeniami psychicznymi”;
- Priorytet III.3. Podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników pomocy społecznej i włączanie nowych technologii w systemie wsparcia:
 - wskaźnik nr 21 „Liczba gmin, które świadczą usługi opiekuńcze w formie cyfrowej (np. teleopieki)”;

zauważalna jest konieczność dalszej obserwacji wielkości wskaźników docelowych, gdyż wartości ich pomiarów za 2023 r. wykazują znaczne przekroczenie zakładanych wielkości (spadek lub wzrost).

Wszystkie zawarte w Strategii polityki społecznej Województwa Mazowieckiego cele (główny, szczegółowe, priorytety) oraz misja i wizja nie wymagają w chwili obecnej przeformułowania.

3.1.2.4. Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027

19 września 2023 r. uchwałą nr 155/23 Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął nową Strategię rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027. Zapisy strategii wdrażano poprzez projekty własne (Tabela 24), samorządowych instytucji kultury (Tabela 25), w drodze otwartych konkursów ofert (Tabela 26), a także poprzez projekty mazowieckich instytucji kultury (Tabela 27).

Działania własne podejmowane w 2024 r. w obszarze kultury (zgodnie z poniższym wykazem), obejmowały szeroki zakres inicjatyw mających na celu rozwój, promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego, wspieranie twórczości artystycznej, czy budowanie integracji społecznej. Na projekty

własne realizujące założenia Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027 przeznaczono w 2024 r. łącznie prawie 9 mln zł.

Tabela 24. Projekty własne Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki realizujące programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r.

Nazwa projektu, przez który realizowano strategię	Kwota wydatkowana na wdrożenie/realizację projektu (zł)
Stolica Kultury Mazowsza	150 000,00
Nagroda im. Oskara Kolberga	10 000,00
Współorganizacja przedsięwzięć kulturalnych na Mazowszu	7 690 122,50
Nagroda SWM im. C.K. Norwida	321 108,00
Impuls Kultury	148 000,00
Patron i/lub wydarzenie roku na Mazowszu	7 920,00
Nagroda Twórcza	33 000,00
Stypendia wojewódzkie dla studentów uczelni artystycznych	79 000,00
Konkurs "Edukreator na Mazowszu"	68 888,00
Konkurs "Mazowieckie Zdarzenia Muzealne - Wierzba"	372 082,00
Mazowiecki Konkurs Filmowy	28 636,00
Festiwal Teatrów Młodzieżowych na Mazowszu	50 500,00

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Samorządowe Instytucje Kultury zrealizowały 4 programy strategiczne na łączną kwotę 535 tys. zł.

Tabela 25. Projekty realizujące programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r. wdrażane przez samorządowe instytucje kultury

Program Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027	Nazwa i opis projektu, przez który realizowano strategię
Program A.1.1. Mazowieckie kadry kultury – 110 tys. zł	Konkurs Mazowiecki Menedżer Kultury upowszechnia wiedzę o innowacyjnych rozwiązaniach zarządczych w kulturze i promuje ich autorów. W ramach konkursu jest przyznawana nagroda za wyróżniające się i skuteczne zarządzanie, wykorzystujące potencjał instytucji, uwzględniające zespół oraz odpowiadające na wyzwania czasu. Zadanie zrealizowane przez Mazowiecki Instytut Kultury.
Program C.1.1. Spektrum kultury – 100 tys. zł	Projekt „Bardzo Młoda Kultura 2023-2025” rozwija podmiotowe uczestnictwo młodzieży w kulturze poprzez podnoszenie kompetencji kadr pracujących z młodzieżą, budowanie i wspieranie sieciowania oraz realizację inicjatyw lokalnych, których młodzież jest aktywnym pomysłodawcą i współtwórcą. W ramach projektu przewidziano wsparcie eksperckie i warsztatowe dla partnerstw lokalnych, które chcą włączyć młodzież w działania kulturalne. Zadanie zrealizowane przez Mazowiecki Instytut Kultury.
Program A.1.1. Mazowieckie kadry kultury – 75 tys. zł	Mazowiecka Akademia Kadr Kultury – program szkoleniowo-warsztatowy dla praktyków, osób pracujących w kulturze i sektorach pokrewnych. Oferuje mazowieckim kadrom kultury nowoczesną ofertę szkoleniowo-warsztatową, która odpowiada na ich potrzeby, pozwala na doskonalenie warsztatu, umiejętności miękkich, ale także stwarza przestrzeń do wymiany doświadczeń. Zadanie zrealizowane przez Mazowiecki Instytut Kultury.
Program C.3.1. Kultura współpracy – 250 tys. zł	Mazowiecki Program Edukacji Kulturalnej – zadanie ma na celu wsparcie merytoryczne i organizacyjne podmiotów publicznych i niepublicznych w obszarze edukacji kulturalnej i animacji kultury. Działania edukacyjne, warsztaty, konkursy. Zadanie zrealizowane przez Mazowiecki Instytut Kultury.

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

W ramach otwartych konkursów ofert wdrażano 14 programów strategicznych poprzez dofinansowanie 210 różnorodnych projektów o tematyce kulturalnej na łączną kwotę 4,5 mln zł.

Tabela 26. Liczba projektów dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert realizujących programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r.

Program Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2015-2022	Liczba projektów dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert w obszarze „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”
Program A.1.1: Mazowieckie kadry kultury	2
Program A.2.2: Promowanie twórców i tworzenie szlaków tematycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego	5
Program B.1.1: Otwarcie na kulturę	50
Program B.1.2.: Kultura łączy pokolenia	42
Program B.1.3: Kultura buduje spójność	12
Program B.2.1: Kultura dla każdego	16
Program B.2.2: Kultura włączająca	8
Program B.3.1: Kultura edukuje	17
Program C.1.1: Spektrum kultury	0
Program C.2.1: Żywe dziedzictwo	20
Program C.2.2: Kultura w sercu regionu	32
Program C.3.1: Kultura współpracy	0
Program C.3.2: Horyzonty kultury	1
Zadanie realizujące program C.2.1 oraz C.2.2: Dziedzictwo niematerialne	5

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

W 2024 r. na projekty własne realizujące założenia i cele strategii oraz projekty realizowane przez Mazowiecki Instytut Kultury przeznaczono łącznie 2,3 mln zł.

Tabela 27. Projekty realizowane we współpracy z innymi podmiotami kultury i jednostkami samorządu terytorialnego w 2024 r.

Program Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027	Nazwa projektu realizowanego w ramach strategii
A.2.1 Aktywni twórcy	1. Historyczny mural miejski 2. Kapela ze Wsi Warszawa i Bassałyki - widowisko artystyczne "Sploty"
A.2.2 Promowanie twórców i tworzenie szlaków tematycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego	1. Mural Emiliana Kamińskiego
B.1.1 Otwarcie na kulturę	1. Festiwal Form Wielu 2. Spektakl „Na pierwszy rzut oka” - profilaktyka przemocy seksualnej 3. Niech żyje Polonez! 4. 30 Międzynarodowy Plenerowy Festiwal Jazz na Starówce Jazz na Starówce 5. Narzeczony mojej żony - komedia Teatru Praska 6. Doktor Miłość - spektakl kabaretowo-muzyczny 7. Trasa M-Z 8. Letni koncert Chopinowski w zabytkowym parku w Rościszewie 9. Festiwal Filmowy imienia Andrzeja Kondratiuka "Ja jestem kamerą! Kamera to ja!" V edycja

Program Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim na lata 2023-2027	Nazwa projektu realizowanego w ramach strategii
B.1.2 Kultura łączy pokolenia	1. Plener Malarski w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu 2. 18. Grand Off
B.1.3 Kultura buduje spójność	1. Widowiska historyczne na Mazowszu 2. Pokolenie nadziei 3. Dzień Patrona Warszawy 4. Międzypokoleniowe spotkania z kulturą
B.2.1 Kultura dla każdego	1. Teatr z wizytą 2. Mazowiecki Jazz Jam. Legionowo 2024 3. Mazovia Stage
B.2.2 Kultura włączająca	1. Teatr z wizytą 2. Niedziela Kadzidlańska
B.3.1 Kultura edukuje	1. Teatr z wizytą 2. Pieszko przez Targówek 3. „Pożarcie Królowny Bluetki” M. Wojtyszko – objazdowy spektakl po Gminach Województwa Mazowieckiego
C.2.1 Żywe dziedzictwo	1. Niedziela Palmowa 2. Festiwal Wszystkie Mazurki Świata - edycja wiosenna 2024 3. TABOR sannicki 4. Widowisko folklorystyczne Miodobranie Kurpiowskie 5. XXIX Iłżecki Jarmark Sztuki Ludowej 6. Jesienna edycja Festiwalu Wszystkie Mazurki Świata 7. Chanuka 202
C.2.2 Kultura w sercu regionu	1. Kwartet Oberkas Travel i wiejscy mistrzowie oberka 2. Koncert pn. "Żakowe Tańcowanie" 3. Szkoła Tradycji Mazowsza Leśnego 2024
C.3.1 Kultura współpracy	1. Relacja z pracowni

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

3.1.2.5. Strategia rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2023-2027

19 września 2023 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął Strategię rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2023-2027 (uchwała nr 157/23). Zapisy strategii rozwoju turystyki na lata 2023-2027 wdrażano poprzez projekty własne i wspólnie z innymi podmiotami, w tym organizacjami pozarządowymi. W 2024 r. w ramach otwartych konkursów ofert wdrażano 10 programów strategicznych i dofinansowano 86 projektów na łączną kwotę prawie 2,5 mln zł (Tabela 28).

Tabela 28. Zadania zlecane w ramach otwartego konkursu ofert na realizację Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim w obszarze „Turystyka i krajoznawstwo” w 2024 r.

Program Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2023-2027	Zadanie otwartego konkursu ofert w obszarze „Turystyka i krajoznawstwo”, przez które realizowano strategię i liczba projektów
Program A.1: Produkty turystyczne województwa mazowieckiego	Zadanie nr 2 – 8 projektów
Program A.2: Industrialne Mazowsze	Zadanie nr 3 – 2 projekty
Program A.2: Wrota Historii	Zadanie nr 4 – 11 projektów
Program A.2: Mazowieckie na weekend	Zadanie nr 5 – 19 projektów

Program Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2014-2022	Zadanie otwartego konkursu ofert w obszarze „Turystyka i krajoznawstwo”, przez które realizowano strategię i liczba projektów
Program A.2: Wisła i mazowieckie rzeki	Zadanie nr 6 – 27 projektów
Program A.2: Energia młodości	Zadanie nr 7 – 1 projekt
Program A.2: Mazowiecki art - tour	Zadanie nr 8 – 7 projektów
Program C.1: Wsparcie rozwoju kompetencji kadr turystyki	Zadanie nr 9 – 7 projektów
Program C.3: Badania w turystyce	Zadanie nr 10 – 0 projektów
Zadanie „Szlaki turystyczne” realizowane w ramach programu A.1 i A.2	Zadanie nr 11 – 3 projekty
Program B.2. Integracja systemu informacji turystycznej	Zintegrowany system szlaków turystycznych Mazowsza – 1 projekt

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

3.1.2.6. Strategia marki województwa mazowieckiego na lata 2022-2025

Celem Strategii marki Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025 jest zwiększenie roli marki Mazowsze. Wzrost znaczenia marki regionu ma być odzwierciedlony nie tylko w promocji Mazowsza, ale również w usprawnieniu systemu zarządzania marką oraz w koncentracji na doświadczeniach i produktach marki, w tym na produktach flagowych. Strategia marki została opracowana w zgodzie ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ i ma za zadanie wspierać realizację Regionalnej strategii innowacji dla Mazowsza do 2030 roku w obszarze marketingu.

Biuro Marki i Wizerunku stosuje się do wskazań odnośnie planów komunikacyjnych, kampanii edukacyjnych oraz realizuje założenia Mazowsza jako marki parasolowej. System Identyfikacji Wizualnej Marki Mazowsze sprzyja wykorzystaniu efektu synergii promocyjnej.

Strategia rozwoju marki realizowana jest na podstawie rocznych planów wykonawczych, wskazujących konkretne kierunki i podmioty działań. Plan na 2024 rok został przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 20 lutego 2024 r. Łączne wydatki na realizację strategii w 2024 r. wyniosły 64,2 mln zł (por. Tabela 29).

Tabela 29. Wykonanie zadań przewidzianych w Planie wykonawczym na 2024 r.

Nazwa celu	Nazwa zadania	Miernik	Poziom wykonania
I. Wzrost wiedzy i kompetencji partnerów marki oraz poprawa komunikacji pomiędzy marką a partnerami	Sejmik Turystyczny Województwa Mazowieckiego	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Kongres Promocji Mazowsza	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Targi turystyczne	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Badania ruchu turystycznego na Mazowszu	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Realizacja zadania odbędzie się w 2025 r.
	Aktualizacja Systemu Identyfikacji Wizualnej	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Realizacja zadania odbędzie się w 2025 r.
	Badania wizerunku i rozpoznawalności marki Mazowsze	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Szkolenia z zakresu marki regionu	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	System koordynacji działań promocyjnych – zakup i wdrożenie	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Realizacja zadania odbędzie się w 2025 r.

Nazwa celu	Nazwa zadania	Miernik	Poziom wykonania
II. Wzrost zainteresowania ofertami: turystyczną, kulturową, rekreacyjną i edukacyjną Mazowsza – „Odpocznij na Mazowszu”	Kampania promocyjna Odpocznij na Mazowszu	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
III. Wzmocnienie poczucia integralności regionu oraz wyjątkowej tożsamości wspólnoty mieszkańców Mazowsza	Nagroda Marszałka	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
		Liczba uczestników konkursu	106
	Konkurs „Lekcje o Mazowszu”	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
		Liczba zgłoszonych projektów	26
	Konkurs „Mazowsze Bliskie Sercu”	Zrealizowanie przedsięwzięcia	314
	Dożynki Wojewódzkie	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Pikniki „Odpocznij na Mazowszu” w ramach Jubileuszu 25-lecia samorządu	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
		Liczba pikników rodzinnych	10
	Konkurs „Mazowiecka Szkoła Aktywna Turystycznie”	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	„Rok Stanisława Grzebskiego” „Rok Jacka Malczewskiego” „Rok Tadeusza Boy-Żeleńskiego” „Rok Witolda Gombrowicza” „Rok Zbigniewa Herberta” „Rok 80. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego”	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Artykuły sponsorowane w ramach zadania „Kreowanie marki Mazowsze”	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Gadżety promocyjne	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Działania informacyjno-promocyjne realizowane poprzez m.in. media regionalne (radio, prasa, portale, telewizja)	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
	Obchody 25-lecia Samorządu województwa Mazowieckiego – wydarzenia i działania promocyjne	Zrealizowanie przedsięwzięcia	Zrealizowano
V. Wsparcie lokalnych i regionalnych inicjatyw tworzących markę Mazowsza	Kultura	Liczba inicjatyw, którym udzielono wsparcia	318
		Kwota udzielonego wsparcia	7,7 mln
	Promocja	Liczba pakietów promocyjnych	1380
		Kwota udzielonego wsparcia	56,5 mln zł

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

3.2. Realizacja polityki przestrzennej

Głównym dokumentem polityki przestrzennej Samorządu Województwa Mazowieckiego jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (Plan lub PZPWM) formułujący zasady, kierunki i zadania polityki przestrzennej województwa oraz uwzględniający zasady, kierunki i zadania polityki przestrzennej państwa, które przenoszone zostają w stosownym zakresie do dokumentów gmin. Plan łączy planowanie poziomu krajowego i regionalnego z planowaniem miejscowym, poprzez przenoszenie ustaleń, przekazywanie informacji i postulatów dotyczących

kierunków wojewódzkiej i krajowej polityki przestrzennej w formie wniosków składanych do projektów dokumentów gmin oraz ich uzgadnianie i opiniowanie w zakresie właściwości rzeczowej dla zarządu województwa oraz marszałka województwa, określonej w ustawach szczegółowych.

3.2.1. Realizacja kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

3.2.1.1. Podstawowe elementy sieci osadniczej i ich obszary funkcjonalne – działania

Zarząd Województwa Mazowieckiego podejmował działania służące podniesieniu atrakcyjności i konkurencyjności miast województwa i ich obszarów funkcjonalnych. Działania te dotyczyły realizacji inwestycji, zadań organizacyjno-promocyjnych oraz działań administracyjnych skierowanych do obszarów funkcjonalnych Warszawy i ośrodków subregionalnych. Zarząd Województwa Mazowieckiego realizował działania dedykowane ośrodkom miejskim w ramach poszczególnych branż (zagadnień planu zagospodarowania przestrzennego województwa, które zostały omówione poniżej) oraz zadań wymienionych w załącznikach nr 2, 3, 5 i 6.

3.2.1.2. Wiejskie obszary funkcjonalne – działania

Zarząd Województwa Mazowieckiego podejmował działania skierowane do obszarów wiejskich stanowiących ponad 90% powierzchni województwa. Działania te miały na celu zrównoważone kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wykorzystanie walorów krajobrazowych i kulturowych obszarów wiejskich, a w przypadku obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych – również poprawę dostępności komunikacyjnej oraz poprawę dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej. Istotnym działaniem na poziomie regionu jest kształtowanie ładu przestrzennego, w tym racjonalne przeznaczanie gruntów rolnych na cele nierolnicze. Szczególne znaczenie ma ochrona najcenniejszych elementów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tj. gruntów rolnych klas I-III będących nieodnawialnym dobrem służącym produkcji żywności. Samorząd Województwa, w ramach kompetencji ustawowych, realizował szereg działań w tym zakresie, w szczególności poprzez:

- uzgadnianie projektów planów ogólnych gmin (POG) i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP);
- opiniowanie wniosków wójtów gmin do ministra rolnictwa w sprawie przeznaczania gruntów rolnych klas I-III w MPZP na cele nierolnicze;
- składanie uwag i wniosków do POG oraz MPZP - wskazywanie na potrzebę ochrony obszarów predestynowanych do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu dla województwa;
- realizację zapisów Programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do 2030 roku, w tym zapisów dotyczących ochrony wartościowych gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania w dokumentach planistycznych.

Powyższe działania miały na celu ograniczanie presji inwestycyjnej na najcenniejszą przestrzeń produkcyjną województwa. Równolegle w ramach realizacji zapisów Planu podejmowano działania służące wykorzystaniu walorów krajobrazowych i kulturowych, poprawie warunków i jakości życia, poprawie warunków gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną oraz rozbudowie lokalnego potencjału przemysłowego i wspieraniu innowacyjności obszarów wiejskich.

Na Mazowszu funkcjonują strategiczne obszary żywicielskie (SOŻ), które obejmują około 1/3 powierzchni województwa. Nie tylko stanowią one o samowystarczalności żywnościowej

województwa, ale są również obszarami o znaczeniu ponadregionalnym. Cechą charakterystyczną SOŻ jest wysoki potencjał przyrodniczy, wykształcone specjalizacje oraz ponadprzeciętna towarowość produkcji rolniczej. Zaliczają się do nich obszary: płocki, opinogórski, nadbużański, sochaczewsko-grójecki, garwolińsko-kozienicki i lipski. W obowiązującym Planie zostały wskazane działania w zakresie zrównoważonego kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Działania te są tożsame z działaniami dedykowanymi dla wiejskich obszarów funkcjonalnych i dotyczą m.in. ochrony przed presją urbanizacyjną najcenniejszej rolniczej przestrzeni produkcyjnej Mazowsza, ograniczania nadmiernego przeznaczania gruntów rolnych na inne cele, a także wzmacniania wykształconych kierunków produkcji rolniczej oraz zwiększania towarowości gospodarstw rolnych.

Samorząd Województwa Mazowieckiego wspierał rozwój obszarów wiejskich również poprzez Mazowiecki instrument aktywizacji sołectw Mazowsze 2024, którego ideą było udzielanie wsparcia finansowego gminom realizującym zadania istotne dla lokalnych sołectkich społeczności. Dofinansowanie mogły otrzymać zadania takie jak: tworzenie nowych oraz utrzymanie istniejących terenów zielonych, remont i wyposażenie obiektów oraz miejsc publicznych pełniących funkcje rekreacyjne i sportowe, remont i wyposażenie gminnych bibliotek publicznych, wsparcie rozwoju i promocja twórczości folklorystycznej, rękodzieła i innej twórczości kulturalnej. Ponadto Samorząd Województwa Mazowieckiego wykonuje zadania instytucji wdrażającej dla wybranych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w tym inicjatywy LEADER.

Samorząd Województwa organizował również, wspólnie z samorządami lokalnymi, wydarzenia służące m.in. zwiększeniu zainteresowania mieszkańców Mazowsza wytwarzaniem produktów tradycyjnych oraz popularyzacji mazowieckiej kuchni, folkloru i twórczości Kół Gospodyń Wiejskich. Łącznie w 2024 r. dofinansowano z budżetu województwa 21 przedsięwzięć.

W 2024 r. kontynuowano utrzymywanie funkcjonowania serwisu i aplikacji mobilnej ROLMApp, która była jednym z efektów zakończonego w 2023 r. projektu, polegającego na wdrożeniu w województwie mazowieckim koncepcji Smart Villages. Celem przedsięwzięcia było wsparcie społeczności i rozwój obszarów wiejskich Mazowsza, a także wzmacnianie sieci powiązań między interesariuszami oraz podniesienie świadomości społecznej nt. rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto przygotowane zostały kolejne dwa projekty będące kontynuacją wspomnianego przedsięwzięcia Smart Villages, a których rozpoczęcie przewidziane jest na 2025 rok.

Zarząd Województwa Mazowieckiego realizował działania dedykowane ośrodkom wiejskim w ramach poszczególnych branż (zagadnień planu zagospodarowania przestrzennego województwa, które zostały omówione poniżej) oraz zadań wymienionych w załącznikach nr 2, 3, 5 i 6.

3.2.1.3. Kształtowanie struktur przestrzennych jednostek osadniczych i ich obszarów funkcjonalnych

Zarząd Województwa Mazowieckiego prowadził działania związane z instrumentami administracyjnymi dotyczącymi kształtowania prawidłowych struktur przestrzennych jednostek osadniczych oraz ich powiązań funkcjonalno-przestrzennych, które omówione zostały w Rozdz. 3.2.2.

Istotnym działaniem, mającym wpływ na przekształcanie obszarów zdegradowanych, jest realizacja gminnych programów rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne są dofinansowywane z FEM 2021-2027, a niezbędnym warunkiem aplikowania o środki jest pozytywna ocena programu⁵³, potwierdzona wpisem do Wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego,

⁵³ Regulamin prowadzenia wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego stanowiący Załącznik do uchwały nr 438/392/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 21 marca 2023 r.

prowadzonego przez zarząd województwa. Wykaz programów rewitalizacji dla perspektywy 2014-2020 obowiązywał do końca 2023 r. Znajdujące się w nim gminne programy rewitalizacji z terminem realizacji po 2023 r. zostały automatycznie przeniesione do wykazu przyjętego uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego z 21 marca 2023 r.⁵⁴. W 2024 r. w wykazie znajdowało się łącznie 35 gminnych programów rewitalizacji, w tym 17 nowych lub zaktualizowanych w przedmiotowym roku⁵⁵.

3.2.1.4. Infrastruktura transportowa

Działania Samorządu Województwa Mazowieckiego w zakresie infrastruktury transportowej realizowane są przez zarządcę dróg wojewódzkich oraz spółki: Koleje Mazowieckie, Warszawska Kolej Dojazdowa i Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin, w których województwo posiada udziały. Ponadto Województwo Mazowieckie dofinansowuje zadania zarządców linii kolejowych i dróg lokalnych w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury⁵⁶. Realizacja polityki przestrzennej w tym zakresie ma na celu zwiększenie dostępności transportowej województwa, poprawę spójności wewnętrznej i konkurencyjności regionu oraz integrację różnych systemów transportowych w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.

Transport kolejowy

W 2024 r. realizowano następujące przedsięwzięcia, w tym w ramach inwestycji wskazanych w PZPWM oraz finansowanych lub współfinansowanych ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, FEM 2021-2027 i Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności:

- **Budowa i rozbudowa zapleczy technicznych do utrzymania taboru Kolei Mazowieckich**
 - Dla inwestycji dotyczącej budowy nowej hali utrzymaniowo-naprawczej pojazdów kolejowych w Sochaczewie zamieszczono w październiku 2023 r. ogłoszenie o zamówieniu na projekt i budowę oraz w styczniu 2024 r. zamówienie na pełnienie funkcji inwestora zastępczego.
 - Dla inwestycji dotyczącej budowy bazy utrzymaniowo-naprawczej w Radomiu podpisano w październiku 2023 r. umowę na projekt i budowę. W styczniu 2024 r. została podpisana umowa dotycząca nadzoru inwestorskiego, następnie w dniu 16 grudnia 2024 r. rozpoczęto roboty budowlane. Przygotowane zostało zaplecze budowy i wykonane drogi technologiczne. Zakończenie inwestycji zaplanowane jest na IV kwartał 2025 r.⁵⁷
- **Zakupy i remonty taboru Kolei Mazowieckich**
 - **Zakup 29 sztuk elektrycznych zespołów trakcyjnych** - w czerwcu 2024 r. została podpisana umowa o dofinansowanie dla projektu pt. „Zakup 15 sztuk pojazdów kolejowych” z tytułu wstępnie zweryfikowanych projektów EFRR wybieranych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEM 2021-2027 oraz dla projektu pt. „Zakupu 14 sztuk pojazdów kolejowych II” planowany do realizacji również w ramach FEM 2021-2027.

⁵⁴ Uchwała nr 438/392/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 21 marca 2023 r. w sprawie Regulaminu prowadzenia wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego

⁵⁵ Wykaz gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego stanowiący Załącznik do uchwały nr 1479/49/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 23 grudnia 2024 r.

⁵⁶ W przypadku inwestycji rządowych w zakresie linii kolejowych oraz dróg krajowych, przedstawiciele Samorządu Województwa Mazowieckiego biorą też udział w konsultacjach, mając na uwadze zapisy planu zagospodarowania przestrzennego województwa i zawarte w nim zapisy dot. inwestycji celu publicznego i postulowanych z poziomu krajowego.

⁵⁷ https://www.rdc.pl/aktualnosci/radom/serwisownia-koleje-mazowieckie-radom-praca-budowa-kiedy-gotowa_SPcirh26LhHRIKgmGMDL

- **Zakup 16 sztuk dwuczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych i 10 spalinowych zespołów trakcyjnych.**
- **Zakup 46 sztuk elektrycznych zespołów trakcyjnych** - w wyniku rozstrzygniętego konkursu w ramach KPO w czerwcu 2024 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów złożonych w 2023 r.
- **Naprawy 92 pojazdów kolejowych** na 4 i 5 poziomie utrzymania.
- Ponadto z końcem 2024 r. zarząd WKD podpisał umowę na dostawę nowego pociągu sieciowego z własnym napędem przeznaczonego do prac przy kolejowej sieci trakcyjnej⁵⁸.
- **Naprawa na 4 poziomie utrzymania 4 pojazdów kolejowych EN100 WKD.**
- **Budowa linii kolejowej od stacji Modlin do lotniska Warszawa/Modlin** oraz budowa stacji kolejowej Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa/Modlin. W 2024 r. w ramach zawartej umowy z wykonawcą została opracowana koncepcja programowo-przestrzenna, a także rozpoczęto prace nad wnioskiem o wydanie decyzji o lokalizacji linii kolejowej, wnioskiem o wydanie pozwolenia wodnoprawnego oraz nad projektem budowlanym. Zakończenie umowy na projektowanie, w tym pozyskanie niezbędnych decyzji administracyjnych, planowane jest w IV kwartale 2026 r. Dalszy etap obejmuje prace budowlane realizowane przy współfinansowaniu ze środków programu FEM 2021-2027. Szacowana wartość inwestycji to ok. 275 mln zł netto (łącznie wartość etapu projektowego, na który składa się opracowanie dokumentacji projektowej, pozyskanie decyzji administracyjnych i wykupy gruntów oraz etapu realizacyjnego związanego z robotami budowlanymi), w tym 18 mln zł przeznaczone na zrealizowanie etapu projektowego, które zostaną pokryte z budżetu Województwa Mazowieckiego.
- **Linia Modlin – Płock.** Dla części korytarza planowanej linii (odcinek Wyszogród – Płock) w 2024 r. na bazie opracowanego studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego wybrano wariant inwestorski przebiegu linii nr 5 i 50 na odcinku Centralny Port Komunikacyjny – Płock – Włocławek. Na wniosek Samorządu Województwa Mazowieckiego budowa linii na odcinku Modlin – Wyszogród (z połączeniem z linią nr 5) została ujęta przez PKP PLK w opracowaniu „Kierunki rozwoju sieci kolejowej w Warszawskim Węźle Kolejowym. Master Plan dla transportu kolejowego w aglomeracji warszawskiej”. Odcinek został przewidziany do realizacji po roku 2027 jako brakujący północny odcinek towarowej obwodnicy kolejowej Warszawy. Dla wskazanego odcinka w 2024 r. nie prowadzono żadnych prac. W dniu 26 września 2024 r. Rada Miasta Płocka uchwałą nr 104/V/2024 przyjęła stanowisko dotyczące budowy linii kolejowej przez Płock wraz z załącznikiem w celu przekazania Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Infrastruktury i parlamentarzystom Ziemi Płockiej⁵⁹.
- **Projekty realizowane w ramach Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2029 roku.** Na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego (jako lidera projektu) opracowane zostało studium wykonalności dla linii kolejowej nr 34 na odcinku Ostrów Mazowiecka – Małkinia oraz dla linii kolejowej nr 55 na odcinku Sokołów Podlaski – Siedlce, ze wskazaniem preferowanych wariantów przetargowych.

⁵⁸ <https://kolejowyportal.pl/wkd-kupila-nowy-pociag-sieciowy/>

⁵⁹ <https://nowybip.plock.eu/>

- Dla linii kolejowej nr 34 trwają prace nad opracowaniem projektu budowlanego w formule „projektuj i buduj” z planowanym zakończeniem umowy w IV kwartale 2029 r.;
- Dla linii kolejowej nr 55 trwa procedowanie decyzji środowiskowej i uzgadnianie projektu budowlanego z planowanym zakończeniem robót budowlanych i uzyskaniem zezwoleń na dopuszczenie podsystemów do eksploatacji w III kwartale 2029 r.;
- Samorząd Województwa Mazowieckiego jest partnerem w projekcie budowy linii kolejowej Zegrze – Przasnysz jako realizacji szlaku „Kolei Północnego Mazowsza”. Wnioskodawcą jest miasto i gmina Serock. W styczniu 2025 r. podjęto decyzję o zakończeniu procedury przetargowej i wybrano wykonawcę dokumentacji projektowej z planowanym zakończeniem umowy na projektowanie w IV kwartale 2029 r.;
- Samorząd Województwa Mazowieckiego dofinansował wkład własny samorządów do projektu budowy linii kolejowej Kozienice – Dobieszyn, dla której opracowywana jest dokumentacja projektowa i pozyskiwane decyzje administracyjne z planowanym zakończeniem umowy na projektowanie w IV kwartale 2026 r., robót budowlanych w III kwartale 2029 r. Wnioskodawcą jest gmina Kozienice.

Transport lotniczy

W 2024 r. w zakresie infrastruktury lotniska Warszawa/Modlin na etapie formalno-prawnym jest rozbudowa terminala pasażerskiego oraz zwiększenie liczby płyt postojowych. W fazie koncepcyjnej znajdują się działania prowadzące do rozbudowy dróg kołowania, budowy stanowisk dla odladzania samolotów, budowa parkingu wielopoziomowego i terminala CARGO. Na podstawie zapisów Planu Generalnego MPL Warszawa-Modlin na lata 2022-2045 przewidywana jest dalsza modernizacja infrastruktury lotniczej i pasażerskiej poprzez budowę nowej drogi startowej, dzięki której obecna droga startowa będzie pełniła rolę drogi kołowania. Takie rozwiązanie pozwoli na zwiększenie przepustowości lotniska. Ponadto w zakresie inwestycji okołolotniskowych wymienia się budowę odcinka linii kolejowej od stacji Modlin do Mazowieckiego Portu Lotniczego (MPL) Warszawa-Modlin oraz budowę stacji kolejowej Mazowiecki Port Lotniczy (MPL) Warszawa-Modlin⁶⁰.

Stan inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury transportu kolejowego i lotniczego, wymienionych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przedstawia Tabela 30.

Zaznaczono w niej inwestycje infrastrukturalne ujęte w planie wykonawczym do strategii rozwoju województwa w obszarze „Przestrzeń i transport”, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Mazowieckiego oraz wskazane do realizacji ze środków FEM 2021-2027, a także pozostałe inwestycje nie uwzględnione w Planie, a zawarte w programie „Kolej+”.

⁶⁰ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/modernizacja-lotniska-chopina-oraz-warszawa-modlin--odpowiedz-na-rosnace-potrzeby-pasazerow-i-rozwoj-transportu-lotniczego-w-polsce>

Tabela 30. Stan realizacji inwestycji w zakresie transportu kolejowego i lotniczego w 2024 r.

Lp.	Nazwa inwestycji	Źródło (program/dokument)*				Stopień realizacji
		PW PT SRWM 2030	RPO WM/ FEM	KT	Kolej+	
	Inwestycje spółek z udziałem Samorządu Województwa Mazowieckiego					
1	Zakup bazy utrzymaniowo-naprawczej w Tłuszczu w celu poprawy jakości przewozów pasażerskich Kolei Mazowieckich poprzez zakup i modernizację pojazdów kolejowych wraz z inwestycjami w zaplecza techniczne	X	X/-	X		Zrealizowano
2	Budowa bazy utrzymaniowo-naprawczej w Radomiu w celu poprawy jakości przewozów pasażerskich Kolei Mazowieckich poprzez zakup i modernizację pojazdów kolejowych wraz z inwestycjami w zaplecza techniczne	X	-/X	X		W trakcie realizacji: wykonano zaplecze budowy i drogi technologiczne. Zakończenie: IV kwartał 2025 r. ⁶¹
3	Modernizacja infrastruktury kolejowej linii WKD poprzez budowę drugiego toru linii kolejowej nr 47 od Podkowy Leśnej do Grodziska Mazowieckiego	X		X		Zrealizowano
4	Zakup i rozbudowa bazy utrzymaniowo-naprawczej w Sochaczewie w celu poprawy jakości przewozów pasażerskich Kolei Mazowieckich poprzez zakup i modernizację pojazdów wraz z inwestycjami w zaplecza	X	-/X	X		Hala 1: zrealizowano (we współpracy z firmą Stadler)
						Hala 2: w trakcie realizacji: ogłoszono przetarg na dokumentację projektową i budowę
5	Rozbudowa MPL Warszawa/Modlin poprzez inwestycje związane z uruchomieniem terminala CARGO, rozbudową terminala pasażerskiego, budową parkingu wielopoziomowego	X				W trakcie realizacji: prace koncepcyjne – w zakresie terminala CARGO oraz parkingu wielopoziomowego; pozwolenie na budowę – w zakresie terminala pasażerskiego
6	Rozbudowa infrastruktury lotniczej MPL Warszawa/Modlin w tym: zwiększenie liczby płyt postojowych dla statków powietrznych, budowa stanowiska do odladzania samolotów bliżej progu stacji drogi startowej, rozbudowa dróg kołowania	X				W trakcie realizacji: projekt techniczny i pozwolenie na budowę – w zakresie płyt postojowych; prace koncepcyjne – w zakresie stanowisk odladzania i dróg kołowania
	Inwestycje współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego					
1	Budowa odcinka linii kolejowej od stacji Modlin do Mazowieckiego Portu Lotniczego (MPL) Warszawa/Modlin oraz budowa stacji kolejowej MPL Warszawa/Modlin	X	-/X	X		W trakcie realizacji: podpisano umowę na dokumentację projektową
2	Budowa nowej linii kolejowej w relacji Modlin – Płock	X		X		Nie zrealizowano
3	Prace na linii kolejowej nr 28 Wieliszew – Zegrze	X	X/-	X		Zrealizowano

⁶¹ https://mazovia.pl/pl/dla_mediow/informacje_prasowe/w-radomiu-powstanie-baza-kolei-mazowieckich.html

Lp.	Nazwa inwestycji	Źródło (program/dokument)*				Stopień realizacji
		PW PT SRWM 2030	RPO WM/ FEM	KT	Kolej+	
4	Modernizacja linii nr 35 na odcinku Ostrołęka – Chorzele	X	X/-	X		Zrealizowano
5	Prace na linii kolejowej nr 55 Siedlce – Sokołów Podlaski			X	X	W trakcie realizacji: podpisano umowę na dokumentację projektową i roboty budowlane
6	Prace na linii kolejowej nr 34 na odcinku Ostrów Mazowiecka – Małkinia				X	W trakcie realizacji: podpisano umowę na dokumentację projektową i roboty budowlane
7	Budowa linii kolejowej Zegrze – Przasnysz				X	W trakcie realizacji: ogłoszono przetarg na dokumentację projektową
8	Budowa linii kolejowej Kozienice – Dobieszyn				X	W trakcie realizacji: podpisano umowę na dokumentację projektową

* PW PT SRWM 2030 – Plan wykonawczy do Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku w obszarze „Przestrzeń i transport”, RPO WM – Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027, KT – Kontrakt Terytorialny dla Województwa Mazowieckiego, Kolej+ – Program uzupełniania lokalnej i regionalnej infrastruktury kolejowej – Kolej+ do 2028 roku

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego

Transport drogowy

W 2024 r. wybudowano 3 km nowych dróg wojewódzkich. Przebudowano i wyremontowano 294 km dróg oraz 34 obiekty inżynierskie (mosty, wiadukty, przepusty). W zakresie infrastruktury dla niezmotoryzowanych wybudowano bądź wyremontowano 12 km chodników i dróg dla rowerów. Ponadto opracowano 5 dokumentacji projektowych dla planowanych inwestycji drogowych oraz uzyskano 14 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym dla rozbudowy dróg wojewódzkich nr 631, 632, 718 oraz tzw. Paszkowianki na odcinku od węzła autostrady A2 Pruszków do skrzyżowania z DW 719. Uzyskano też 6 decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych, w tym dla rozbudowy DW 573 na odcinku od m. Budy Kaleńskie do m. Kaleń na terenie gm. Szczawin Kościelny, rozbudowy DW 720 od Domu Pomocy Społecznej w Czubinie w kierunku wiaduktu A2 w Biskupicach w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej i chodnika oraz rozbudowy DW 705 z budową kładki pieszo-rowerowej przez rzekę Sucha Nida.

Szczegółowy stan realizacji inwestycji w zakresie dróg wojewódzkich, w tym inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przedstawia Załącznik 3 do Raportu. Natomiast wykaz przygotowywanych dokumentacji projektowych dla inwestycji planowanych przedstawia Załącznik 2.

Samorząd Województwa Mazowieckiego współpracuje z zarządcami dróg niższego poziomu w celu budowy przepraw mostowych, w tym realizowanych w ramach Rządowego Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów. W 2024 r. realizowane były następujące inwestycje przy wsparciu Samorządu Województwa Mazowieckiego:

- **Budowa mostu na Narwi pomiędzy Nowymi Łachami w powiecie makowskim a Nowym Lubielem w powiecie wyszkowskim.** Prace projektowe zostały rozpoczęte w 2022 r.

W październiku 2023 r. podpisano porozumienie o współpracy w zakresie finansowania budowy, a w lutym 2024 r. umowę na dofinansowanie inwestycji z liderem projektu – gminą Rzewnie. Całkowita wartość projektu to 50 mln zł, Samorząd Województwa Mazowieckiego sfinansuje 80% kosztów budowy mostu, czyli 40 mln zł. Prace budowlane, które mają potrwać do 2027 r., obejmą nie tylko budowę mostu, lecz także dróg dojazdowych w miejscowościach Nowe Łachy i Nowy Lubiel w ciągach dróg gminnych Łachy - Orłowo oraz Rogóźno - Lubiel - rzeka Narew⁶².

- **Budowa mostu przez Bug wraz z drogami dojazdowymi w Krzemieniu-Wsi i Grannem.** We wrześniu 2023 r. ogłoszono przetarg na budowę mostu, natomiast w grudniu wyłoniono wykonawcę, który do końca 2025 r. zrealizuje inwestycję. Liderem projektu jest powiat siemiatycki, a partnerami są Samorząd Województwa Podlaskiego i Samorząd Województwa Mazowieckiego. W lutym 2024 r. podpisano z liderem umowę na dofinansowanie inwestycji w wysokości 13,5 mln zł. Całkowity koszt projektu to ponad 151 mln zł. Przeprawa mostowa będzie miała długość 412 m, a szerokość na moście wyniesie od 13,7 m do 17,74 m ze względu na tarasy widokowe. Droga dojazdowa do mostu⁶³ ma ponad 2 km długości, w tym na terenie województwa mazowieckiego 1,8 km. Przewidziana jest także budowa dróg dla rowerów.
- **Budowa mostu na rzece Wiśle pomiędzy Antoniówką Świerżowską a Świerżami Górnymi wraz z drogami dojazdowymi.** W 2023 r. opracowano koncepcję programową oraz uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Budowa przeprawy mostowej powinna rozpocząć się na początku 2025 r. Liderem inwestycji jest powiat garwoliński. Koszt zadania to blisko 650 mln zł. Samorząd Województwa zapisał 100 mln zł jako dofinansowanie inwestycji w wieloletniej prognozie finansowej na lata 2024-2038. W 2024 r. decyzją sądu administracyjnego wstrzymane zostały prace projektowe budowy mostu, a rozpatrzenie sprawy przez Naczelny Sąd Administracyjny potrwa kilkanaście miesięcy, ponieważ Towarzystwo Ochrony Przyrody w Warszawie w dniu 31 lipca 2024 r. złożyło skargę kasacyjną na wyrok WSA do NSA⁶⁴.

Transport rowerowy

W celu zapewnienia efektywnej komunikacji rowerowej w województwie, w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wyznaczono planowaną sieć szkieletową tras rowerowych. W 2022 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął uchwałą nr 1100/333/22 Standardy infrastruktury rowerowej i koncepcję tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku, przygotowane przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego. Dokument uszczegóławia przebieg tras ujętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, kluczowych z punktu widzenia połączenia Warszawy i ośrodków subregionalnych oraz województwa mazowieckiego z województwami sąsiednimi. Budowa tras została ujęta w regionalnym planie transportowym. Długość dróg dla rowerów w województwie w 2023 r. wyniosła 3021 km, co obecnie stanowi 8,5 km na 100 km² powierzchni ogólnej⁶⁵.

W 2023 r. Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego przeprowadziło postępowanie przetargowe na opracowanie koncepcji programowych budowy tras rowerowych ujętych we

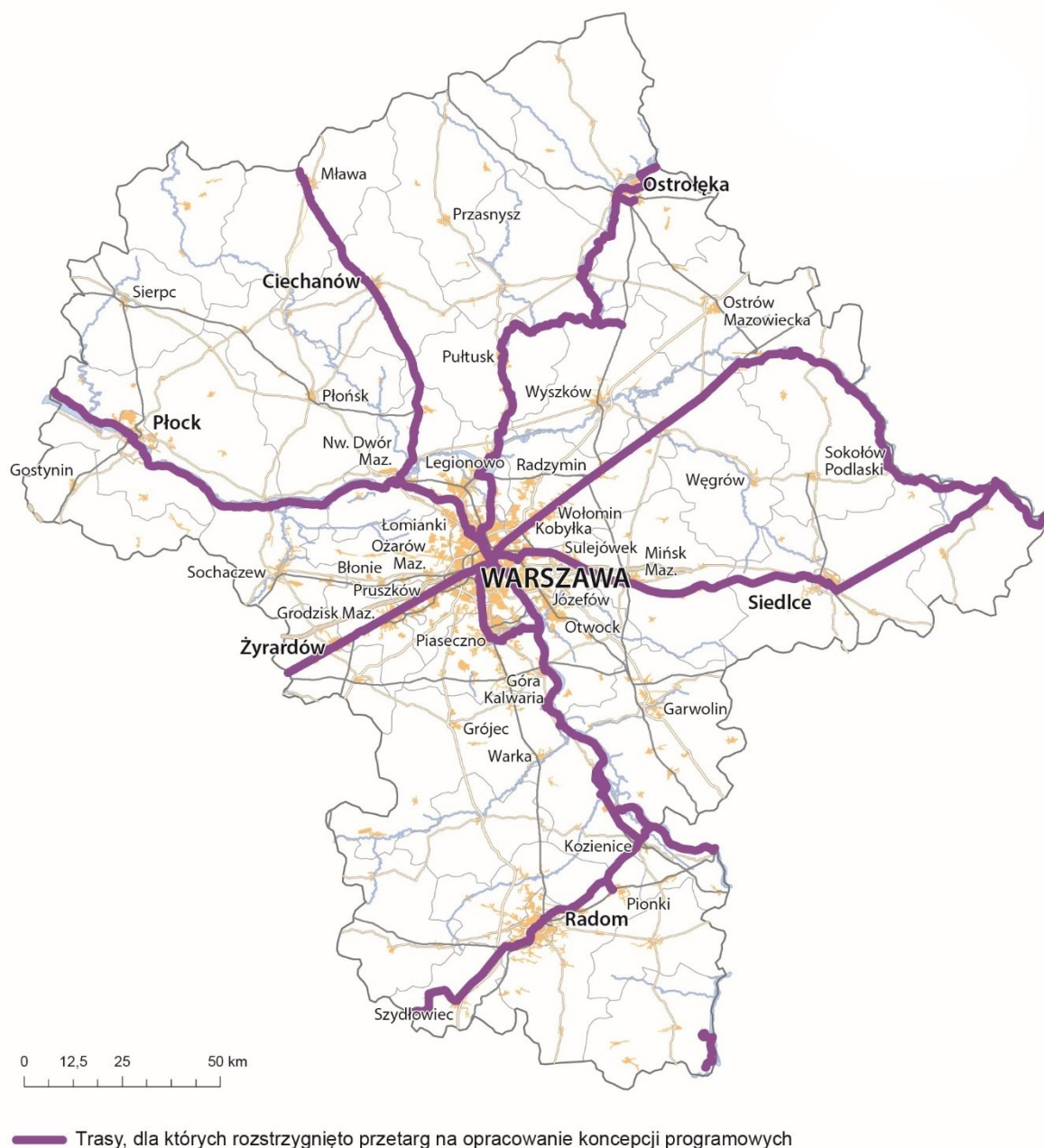
⁶² <https://tubawyszkowa.pl/aktualnosci/22542-most-w-lubielu-ro%C5%9Bnie-w-oczach>

⁶³ <https://wspolczesna.pl/most-na-bugu-w-grannem-jest-juz-gotowy-w-70-procentach/ar/c1-18976447>

⁶⁴ <https://podlasie24.pl/region/co-dalej-z-budowa-mostu-na-wisle-20240906091034>

⁶⁵ Źródło: BDL GUS (dostęp 11.03.2025 r.)

wspomnianej powyżej uchwale. Trasy te zapewnią połączenia pomiędzy wszystkimi miastami subregionalnymi i Warszawą, jak też województwa mazowieckiego ze wszystkimi województwami sąsiednimi, zgodnie z ustaleniami podjętymi na poziomie Konwentu Marszałków Związku Województw RP. W 2024 r. rozstrzygnięte zostały postępowania przetargowe oraz opracowane materiały wyjściowe dla wszystkich tras (por. Rycina 6). Obecnie trwają prace nad właściwymi koncepcjami programowymi oraz programami funkcjonalno-użytkowymi, które mają zakończyć się w 2025 r.

Rycina 6. Trasy ujęte w Koncepcji tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku

Źródło: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie

3.2.1.5. Infrastruktura energetyczna

Udział Zarządu Województwa Mazowieckiego w procesie realizacji inwestycji celu publicznego z zakresu systemów energetycznych polegał – zgodnie z kompetencjami ustawowymi – na opiniowaniu projektów planów rozwoju w zakresie zaspokojenia zapotrzebowania na energię i paliwa gazowe (zawierających wykaz planowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne inwestycji) oraz materiałów do wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji, realizowanych w trybie specustaw, przy czym opinie te nie odnosiły się do ich szczegółowego usytuowania. Opinie wydawane na podstawie specustaw energetycznych są obligatoryjnymi załącznikami do wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji, składanych przez inwestorów do właściwego miejscowo wojewody (por. Rozdz. 3.2.2).

3.2.1.6. Infrastruktura sieci szerokopasmowego internetu

Realizacja projektu „Internet dla Mazowsza” (IDM), współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 dobiegła końca w 2015 roku. Od tego czasu trwa faza utrzymania trwałości rezultatów projektu.

Województwo Mazowieckie utrzymuje i eksploatuje Regionalną Sieć Szerokopasmową „Internet dla Mazowsza” liczącą 3762 km. Zadania operatorskie i utrzymaniowe sieci IDM wykonuje Agencja Rozwoju Mazowsza S.A. Dyżurni techniczni agencji pełnią stały monitoring sieci, a w sytuacji wystąpienia awarii podejmują działania mające na celu naprawę uszkodzeń. W 2024 r. przeprowadzono 25 napraw elementów sieci.

W 2024 r. zawarto w imieniu Województwa Mazowieckiego 99 nowych umów szczegółowych na usługi sieci IDM, przedłużono 142 umowy szczegółowe oraz wykonano 108 podłączeń technicznych.

3.2.1.7. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami w 2024 r. kontynuowano prace nad wdrażaniem zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami, zmierzającego w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Realizacja zasad GOZ, w tym zapobieganie wytwarzania odpadów oraz ponowne wykorzystanie odpadów nieuniknionych jako zasobu poprzez procesy recyklingu, jest obecnie najważniejszym wyzwaniem w ramach gospodarki odpadami.

Uzyskanie oczekiwanych efektów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym: minimalizacja ilości powstających odpadów, z uwzględnieniem ograniczenia marnowania żywności, wzrost poziomu selektywnego zbierania odpadów oraz recyklingu i przygotowania do ponownego użycia, ograniczenie powstawania i zwiększenie recyklingu odpadów opakowaniowych⁶⁶ (zwłaszcza tworzyw sztucznych), odpadów tekstylnych, wymaga dalszych działań, zarówno inwestycyjnych – w kierunku rozbudowy i modernizacji infrastruktury, jak i pozainwestycyjnych. Działania w tym zakresie podejmowane są na podstawie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

W zakresie zadań inwestycyjnych konieczna jest obecnie m.in. budowa nowych oraz rozbudowa i zwiększenie sprawności istniejących instalacji do doczyszczania selektywnie zbieranych odpadów, a także instalacji do przetwarzania bioodpadów. Rozwiązaniem jest też stopniowe, dopasowane do potrzeb przekształcanie istniejących instalacji MBP (mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów): części mechanicznych – na instalacje do sortowania, doczyszczania i odzysku selektywnie

⁶⁶ Zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz niektórych innych ustaw z 21 listopada 2024 r. (Dz. U z 2024 r. poz. 1911) uruchomienie systemu kaucyjnego nastąpi 1 października 2025 r.

zebranych odpadów, a części biologicznych – na instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów⁶⁷.

Największą inwestycją komunalną, realizowaną w 2024 r. była rozbudowa i modernizacja Zakładu Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych w Warszawie, który przetworzy ok. 300 tys. ton odpadów rocznie, a dodatkowo wytwarzać będzie energię ciepłą i elektryczną dla stolicy. Rozpoczęta w 2020 r. inwestycja na koniec 2024 r. weszła w ostatni etap prac, tj. w fazę rozruchu technologicznego. Przewiduje się, że liczba instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych zwiększy się o nowe obiekty, które zlokalizowane będą w: Warszawie, Radomiu i Siedlcach. Na terenie województwa mazowieckiego w najbliższych latach zaplanowano⁶⁸ ponadto m.in.:

- rozbudowę/modernizację 72 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz budowę 318 nowych PSZOK,
- rozbudowę/modernizację 5 istniejących oraz budowę 15 nowych sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych,
- modernizację 1 oraz budowę 6 nowych instalacji do przetwarzania bioodpadów w procesie fermentacji,
- rozbudowę/modernizację 4 oraz budowę 11 nowych kompostowni,
- budowę 5 instalacji do recyklingu odpadów,
- rozbudowę/modernizację 8 oraz budowę 4 nowych instalacji komunalnych do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
- rozbudowę/modernizację 2 oraz budowę 4 nowych instalacji komunalnych do składowania odpadów.

Z zadań pozainwestycyjnych największe znaczenie posiadają prowadzone działania edukacyjno-informacyjne, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej i wiedzy społeczeństwa oraz przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe, w tym zintegrowany projekt pn. „Wdrożenie regionalnego planu gospodarki odpadami i programu zapobiegania powstawaniu odpadów dla województwa mazowieckiego” (GO MAZOVIA LIFE PL)⁶⁹, który powstał na podstawie „Koncepcji transformacji gospodarki odpadami w województwie mazowieckim w kierunku GOZ”. Projekt ten ma na celu:

- kształtowanie systemu gospodarki odpadami, który promuje przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym na poziomie regionalnym i lokalnym;
- wdrożenie efektywnych modeli gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy, w tym modeli selektywnej zbiórki odpadów;
- zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zwiększenie zasięgu i jakości selektywnej zbiórki odpadów;
- pilotażową adaptację infrastruktury przetwarzania odpadów;
- opracowanie projektu koncepcji działań strategicznych na rzecz transformacji Mazowsza w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- mobilizację środków na inwestycje i poprawę dostępu do finansowania.

⁶⁷ Na podstawie *Sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego za lata 2020-2022* przyjętego uchwałą nr 2208/461/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 27 grudnia 2023 r.

⁶⁸ Zgodnie z Planem inwestycyjnym stanowiącym załącznik Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030 przyjętego uchwałą nr 9/25 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 25 lutego 2025 r.

⁶⁹ Zainicjowany w 2023 r., planowany do realizacji w latach 2026-2034.

3.2.1.8. Infrastruktura społeczna

Działania w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej dotyczyły poprawy jej jakości i dostępności. Poniżej wskazano przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne dotyczące placówek kulturalnych, medycznych, oświatowych i naukowo-badawczych finansowane lub współfinansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, które zostały zrealizowane w 2024 r.

Budowa i rozbudowa instytucji kultury o znaczeniu regionalnym i sieci muzeów, rewitalizacja oraz adaptacja zasobów dziedzictwa kultury, w tym obiektów zabytkowych, dla potrzeb kultury

Przedsięwzięcia dotyczyły m.in. (gwiazdką oznaczono przedsięwzięcia w trakcie realizacji w 2024 r.):

- **budowy:** budynku na cele pracowni stolarsko-malarskiej dla Teatru Dramatycznego w Płocku przy ul. Harcerskiej 39, obiektu wystawienniczo-edukacyjnego w „Muzeum Treblinka. Niemiecki nazistowski obóz zagłady i obóz pracy (1941-1944)”*, nowej siedziby Biblioteki Publicznej im. Wacława Wernera w Brwinowie (pow. pruszkowski), budynku Gminnej Biblioteki Publicznej w Klembowie (pow. wołomiński), magazynu zbiorów w Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie (oddział Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie) wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu* (pow. ciechanowski), „Zielonej czytelnicy” przy Bibliotece Pedagogicznej w Radomiu, dwóch budynków administracyjno-muzealnych na terenie parku w Muzeum Witolda Gombrowicza we Wsoli* (pow. radomski);
- **adaptacji** (w tym obiektów zabytkowych): leśnej architektury drewnianej na terenie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego Kampinoskiego Parku Narodowego w Granicy do celów muzealnych i edukacyjnych (pow. warszawski-zachodni), zabudowań przy ul. Floriańskiej 23 w Gostyninie (zabytkowych jatek miejskich) na potrzeby utworzenia Muzeum Ziemi Gostynińskiej – oddziału Muzeum Mazowieckiego w Płocku*, dworca kolejki wąskotorowej w Grójcu m.in. na potrzeby działalności kulturalnej*;
- **rozbudowy, przebudowy lub modernizacji instytucji kultury** (w tym obiektów zabytkowych): skrzydeł północnego i wschodniego Arsenału Warszawskiego Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie*, budynku Edukacji Muzealnej i infrastruktury techniczno-estradowej przy „Scenie pod dębem” w Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu, budynku kas w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu*, Miejskiego Domu Kultury w Przasnyszu im. Stanisława Ostoi-Kotkowskiego, Gminnego Centrum Kultury im. Heleny Wielobyckiej w Mrozach* (pow. miński), Miejskiego Domu Kultury w Wołominie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Gliniojecku (pow. ciechanowski), bursy Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego w Karolinie - III etap* (pow. pruszkowski), Pałacu w celu utworzenia ekspozycji relikwii XVIII-wiecznego dworu na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego w Sannikach (pow. gostyniński), Kina Luna w Warszawie*, sali widowiskowej w Gminnym Ośrodku Kultury w Zbuczynie (pow. siedlecki), budowy zadaszenia nad patio w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu;
- **poprawy infrastruktury i wyposażenia instytucji kultury oraz zakupu i ochrony eksponatów:** zakup wyposażenia oraz wykonanie wystaw stałych w nowym oddziale Muzeum Niepodległości w Warszawie – Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 r. w Radzyminie*, zakup: dwustronnego szkicu Jana Matejki do obrazów „Jan Kochanowski z Urszulką” z 1861-1862 i „Zabicie Andrzeja Wapowskiego podczas koronacji Henryka Walezego” z 1860 r. oraz kopii

obrazu Tycjana pt. „Młoda kobieta podczas toalety” dla Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie (pow. zwoleński), 6 dzieł sztuki w ramach rozbudowy radomskiej kolekcji Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu, organizacja wystawy czasowej „Barwy holi” w Muzeum Azji i Pacyfiku im. Andrzeja Wawrzyniaka w Warszawie i wystawy „Matejko i Krasińscy” w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze (pow. ciechanowski), realizacja Gabloty Olimpijskiej Multimedalistów w Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, zakup: wyposażenia Dużej Sceny Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie, instrumentów muzycznych m.in. dla: Orkiestry Dętej przy OSP w Dzierżąni (pow. płoński), Miejskiej Młodzieżowej Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej w Pułtusk, Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP w Starej Krępie (pow. przasnyski), Orkiestry Dętej OSP Liw (pow. węgrowski), Gminnej Orkiestry Dętej OSP Jasieniec (pow. grójecki), sprzętów

(np. komputerów, serwerów) na potrzeby statutowe instytucji kultury, m.in.: Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego, Muzeum Mazowieckiego w Płocku oraz samochodów, m.in. dla: Mazowieckiego Instytutu Kultury i Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce; zakup i montaż systemu nagłośnienia do sali widowiskowej Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego w Karolinie; przyłączenie obiektów Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu do miejskiej sieci wodociągowej oraz budowa kanalizacji sanitarnej* i drogi wewnętrznej wraz z infrastrukturą uzupełniającą na terenie skansenu*; wymiana strzechy na 3 obiektach muzealnych oraz budowa sanitariatu i rozbudowa systemu energetycznego na terenie Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu.

Samorząd Województwa Mazowieckiego zakupił na potrzeby Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu:

- nieruchomość przy ul. Mikołaja Kopernika, co umożliwi powstanie sali wystawowej poświęconej Wojciechowi Fangorowi. W celu realizacji wystawy podpisany został list intencyjny z Fundacją Promocji Twórczości Wojciecha Fangora na przekazanie około 50 dzieł artysty;
- nieruchomość pomiędzy ulicami Traugutta i Narutowicza w celu zwiększenia powierzchni administracyjnej i wystawienniczej placówki oraz budowy parkingu.

Podpisano akt notarialny darowizny, w ramach którego gmina Zwoleń przekazała na rzecz Samorządu Województwa Mazowieckiego nieruchomości (wraz z zabytkowymi zabudowaniami) położone w Sycynie (pow. zwoleński), co pozwoli na poszerzenie działalności Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie i utworzenie Europejskiego Centrum Renesansu. Podjęto także działania umożliwiające wznowienie działalności kina Luna w Warszawie, które prowadzone będzie przez Mazowiecki Instytut Kultury.

Na rzecz kultury realizowano również kolejne edycje programów: „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”, „Mazowsze dla kół gospodyń wiejskich”, „Instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego”, „Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”, „Kulturalna szkoła na Mazowszu”.

Ponadto Samorząd Województwa Mazowieckiego organizował (i współorganizował) konkursy oraz przyznawał nagrody w sferze kultury, edukacji kulturalnej i działalności twórczej, m.in.: „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba”, „IMPULS KULTURY – Mazowiecka Nagroda Inspiracji Kulturalnych”, „Edukreator na Mazowszu”, Nagroda Marszałka Województwa Mazowieckiego,

Nagroda Literacka im. Witolda Gombrowicza, Nagroda Samorządu Województwa Mazowieckiego im. Cypriana Kamila Norwida, Nagroda Twórcza. Udzielono również wsparcia finansowego na realizację przedsięwzięć kulturalnych laureatowi cyklicznego konkursu „Stolica Kultury Mazowsza”, którym w 2024 r. było m. Radom.

Samorząd podejmował również działania dotyczące realizacji zadań wskazanych w Strategii rozwoju kultury w województwie mazowieckim, które zostały zestawione w rozdziale 3.1.2.4.

Rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia (w tym szpitali wojewódzkich), zakładów opieki długoterminowej, paliatywno-hospicyjnej i rehabilitacyjnej oraz obiektów pomocy społecznej

Działania Samorządu Województwa dotyczyły poprawy jakości i dostępności do infrastruktury ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, w tym poprzez niesienie pomocy humanitarnej w związku z agresją zbrojną Rosji na Ukrainę, jak również likwidację barier architektonicznych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Przedsięwzięcia dotyczyły m.in. (gwiazdką oznaczono przedsięwzięcia w trakcie realizacji w 2024 r.):

- **budowy, rozbudowy i modernizacji:** Ośrodka Radioterapii w Płocku, Oddziału Chirurgii Dziecięcej i Oddziału Chirurgii I i II* w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Płocku; budynku D z łącznikiem F w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. Jana Pawła II w Siedlcach; Oddziału Zakaźnego w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie; Centralnej Sterylizatorni w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym w Radomiu; skrzydła zachodniego i centralnego Pawilonu Głównego w Mazowieckim Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Otwocku; nowego budynku szpitalnego wraz z otoczeniem i komunikacją w Międzyzleskim Szpitalu Specjalistycznym w Warszawie; budynku głównego w Konstancinie-Jeziornie przy ul. Długiej 40/42, istniejącego budynku szpitala przy ul. Barskiej 16/20 w Warszawie*; sali konferencyjnej wraz z zapleczem na potrzeby Oddziału Rehabilitacji oraz rozwiązanie układu komunikacyjnego na terenie Szpitala im. prof. M. Weissa w Konstancinie-Jeziornie*; Oddziału Chorób Wewnętrznych wraz z Pododdziałem Kardiologicznym i Gastroenterologicznym oraz dostosowanie Oddziału Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej na potrzeby Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Szpitalu św. Anny w Warszawie* w ramach Mazowieckiego Centrum Rehabilitacji STOCER; pomieszczeń II piętra budynku „C” dla potrzeb Zespołu Oddziałów Kardiologii, Chorób Wewnętrznych i Nadciśnienia Tętniczego*; oddziałów i zakładów szpitalnych Radomskiego Szpitala Specjalistycznego w Radomiu (wraz z wyposażeniem)*; Oddziału Kardiologii Interwencyjnej, Sali Zabiegowej Pracowni Hemodynamicznej wraz z zapleczem* w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce; instalacji wentylacji i klimatyzacji Bloku Operacyjnego, budynków H i D* w Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim w Warszawie; budynku przy ul. Skorochód-Majewskiego w Warszawie na potrzeby Ośrodka Pomocy Społecznej; Domów Pomocy Społecznej w: Brwilnie* (pow. płocki), Szczutowie* (pow. sierpecki), Życzynie* (pow. garwoliński), Radzyminie (pow. wołomiński), Makowie Mazowieckim, budynku mieszkalnego w Domu Pomocy Społecznej w Pruszkowie*; domu opieki dla osób niepełnosprawnych w Głoskowie* (pow. piaseczyński); trzech placówek opiekuńczo-wychowawczych – budynków Domu Dziecka oraz budynku administracyjnego w Lipsku; domu dla osób z niepełnosprawnościami w Mocarzewie* (pow. gostyniński); budynku byłej szkoły w Gorzewie Kolonia (pow. gostyniński) wraz ze zmianą sposobu użytkowania na centrum opiekuńczo-mieszkalne dla

dorosłych z niepełnosprawnościami; istniejącego budynku z przeznaczeniem na działalność Środowiskowego Domu Dziennego Pobytu w Olszance (pow. żyrardowski); rozbudowa Centrum Integracji Społecznej Caritas Diecezji Siedleckiej w Siedlcach*; budynku zaplecza zajęć rehabilitacyjno-sportowych na potrzeby Centrum Rehabilitacji, Edukacji i Opieki TPD w Warszawie*;

- **adaptacji i remontu:** Kliniki Neurochirurgii w Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim w Warszawie; pomieszczenia na potrzeby gabinetu diagnostyczno-zabiegowego przy ul. Wierzejewskiego 12 w Konstancinie-Jeziornie w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji „STOCER”; pomieszczeń budynku „F” dla potrzeb Zakładu Rehabilitacji i Fizykoterapii*; pomieszczeń w Zakładzie Diagnostyki Obrazowej w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce; przyziemia Pawilonu A,B,C pod utworzenie Izby Przyjęć wraz z budową nowego podjazdu oraz przebudową wewnętrznych dróg dojazdowych w SZPZOZ im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym*; budynku przy ul. Chyliczkowskiej 47 w Piasecznie na potrzeby Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami*;
- **utworzenia:** 3 ośrodków wsparcia dla osób starszych z chorobami otępiennymi, w tym chorobą Alzheimera w: Sierpcu, Ciechanowie i Grębszowie (pow. miński);
- **zakupu sprzętu, aparatury medycznej i ambulansów** dla: Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Płocku, WSZPZOZ im. prof. E. Wilczkowskiego w Gostyninie, Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach, Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce, Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Ciechanowie, Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego w Radomiu, SZPZOZ im. Dzieci Warszawy w Dziekanowie Leśnym, Mazowieckiego Centrum Rehabilitacji „STOCER” w Konstancinie-Jeziornie (w tym dla: Szpitala Kolejowego w Pruszkowie, Szpitala Chirurgii Urazowej św. Anny w Warszawie, Szpitala im. prof. M. Weissa w Konstancinie-Jeziornie), Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego „Meditrans” SPZOZ w Warszawie, SPZOZ „RM-MEDITRANS” Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Siedlcach, SPZZOZ w Lipsku, SPZZOZ w Żurominie, Mazowieckiego Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Otwocku, SPS Szpitala Zachodniego im. św. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim, Mazowieckiego Specjalistycznego Centrum Zdrowia w Pruszkowie, Krajowego Ośrodka Mieszkalno-Rehabilitacyjnego dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku, Szpitala Mazowieckiego w Garwolinie; znajdujących się w Warszawie: Szpitala Czerniakowskiego, Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego, Szpitala Dziecięcego im. prof. dr. med. Jana Bogdanowicza, Międzyleskiego Szpitala Specjalistycznego, SPZOZ Wojewódzkiego Szpitala Zakaźnego;
- **informatyzacji**, w tym poprzez:
 - **wsparcie funkcjonowania aptek szpitalnych** w: Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie, Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym w Radomiu, Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim w Warszawie*;
 - **rozbudowę medycznego systemu informatycznego** w Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim w Warszawie*;
- **zwiększenia efektywności energetycznej (termomodernizacji)** budynków należących m.in. do: Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza w Pruszkowie*, budynków Samodzielnego Wojewódzkiego Zespołu Publicznych Zakładów

Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Warszawie, WSZPZOZ im. prof. Eugeniusza Wilczkowskiego w Gostyninie, SWPZZPOZ im. dr Barbary Borzym w Radomiu*, Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Ciechanowie*, budynków 3A, 3B oraz mieszkalno-pracowniczego KOMR w Dąbku.

Samorząd Województwa Mazowieckiego, w celu wsparcia inteligentnego rozwoju oraz zwiększenia dostępności do usług opieki zdrowotnej, realizował projekty i programy, m.in.:

- **Dla ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu**, którego celem jest usprawnienie koordynacji, przepływu informacji w kontekście rozwoju usług społecznych i uspołnienienia polityki włączenia społecznego realizowanej przez województwo mazowieckie,
- **Dobry wzrok Mazowszan** – pilotażowy program, którego celem jest profilaktyka chorób oczu, zapobieganie utracie samodzielności i niezależności spowodowanej chorobami oczu. Program diagnostyczny rozpoczął się w marcu 2024 r. i będzie kontynuowany w roku 2025. Aby dotrzeć do mieszkańców, którzy mają utrudniony dostęp do opieki okulistycznej i nie mają szans na badanie wzroku, Samorząd Województwa Mazowieckiego przeprowadził cykl darmowych, przesiewowych badań wzroku w 8 miastach. Niniejszy projekt jest innowacyjnym przedsięwzięciem ze względu na jego pionierski charakter oraz istotne połączenia działań naukowych z dydaktycznymi.
- **Zajrzyj w głąb siebie – zwiększenie dostępu do specjalistycznej diagnostyki obrazowej na obszarze polsko-ukraińskiego pogranicza** – zawarta została współpraca pomiędzy Mazowieckim Szpitalem Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach oraz Communal non-commercial enterprise of the Lviv Regional Council Lviv Regional Clinical Diagnostic Center (Ukraina) w ramach programu transgranicznego Interreg NEXT Polska – Ukraina.

W 2024 r. realizowana była kolejna edycja programów wsparcia Samorządu Województwa Mazowieckiego, m.in.: Mazowsze dla Seniorów, Program Wsparcia Domów Opieki Medycznej, a także uruchomiono programy Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego i Mazowsze dla Zdrowia.

Ponadto, realizowano Kierunki działań w zakresie polityki zdrowotnej województwa mazowieckiego (por. Rozdz. 3.4.1.4), Program rozwoju ekonomii społecznej województwa mazowieckiego (por. Rozdz. 3.4.1.5), Program polityki senioralnej Województwa Mazowieckiego (por. Rozdz. 3.3.3.8), Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi województwa mazowieckiego (por. Rozdz. 3.3.3.12) oraz Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla województwa mazowieckiego (por. Rozdz. 3.4.1.6).

Samorząd Województwa w ramach utrzymania trwałości projektu pn.: „Zakup niezbędnego sprzętu oraz adaptacja pomieszczeń w związku z pojawieniem się koronawirusa SARS-CoV-2 na terenie województwa mazowieckiego” udzielił pełnomocnictwa spółce Mazowiecki Szpital Bródnowski Sp. z o.o. do dokonywania w imieniu i na rzecz Województwa Mazowieckiego czynności związanych z realizacją zamówień w tym zakresie.

W odpowiedzi na wojnę na terytorium Ukrainy, Samorząd Województwa Mazowieckiego kontynuował działania pomocowe, m.in. poprzez:

- współorganizowanie szkoleń z zakresu tzw. medycyny taktycznej – opieki medycznej w warunkach działań militarnych,
- przekazanie agregatu prądotwórczego Szpitalowi Psychiatrycznemu we lwowskim Kulparkowie oraz lwowskiej galerii sztuki,

- przekazanie pomocy humanitarnej w postaci zestawów środków higienicznych i stacji zasilania elektrycznego do Caritas Archidiecezji Lwowskiej Kościoła Rzymskokatolickiego,
- przekazanie materiałów sanitarnych i wykończeniowych dzięki którym wyremontowano i doposażono Szpital św. Jana Pawła II w Drohobyczu. Zakup został finansowany ze środków pochodzących z Programu Współpracy Transgranicznej Polska–Białoruś–Ukraina 2014-2020.

W celu przeciwdziałania skutkom kataklizmu na Dolnym Śląsku SWM podjął działania pomocowe, w ramach których Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego „Meditrans” SPZOZ w Warszawie przekazała m.in. kombinezony ochronne dla ratowników.

Ponadto w lipcu 2024 r. uruchomiono kampanię „Witaj na Mazowszu”, w ramach której podmiotom leczniczym podlegającym Samorządowi Województwa, tj.:

- Specjalistycznemu Szpitalowi Wojewódzkiemu w Ciechanowie,
- Mazowieckiemu Szpitalowi Specjalistycznemu im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce,
- Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Płocku,
- Mazowieckiemu Szpitalowi Specjalistycznemu w Radomiu,
- Międzyleskiemu Szpitalowi Specjalistycznemu w Warszawie,
- Mazowieckiemu Szpitalowi Wojewódzkiemu im. św. Jana Pawła II w Siedlcach,
- Mazowieckiemu Szpitalowi Bródnowskiemu w Warszawie,

przekazano pakiety powitalne dla noworodków.

Rozbudowa placówek i bazy dydaktycznej uczelni, infrastruktury naukowo-badawczo-rozwojowej oraz placówek oświatowych, w tym szkolnictwa zawodowego

Przedsięwzięcia dotyczyły m.in. (gwiazdką oznaczono przedsięwzięcia w trakcie realizacji w 2024 r.):

- **budowy:** Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Radomiu*, budynku szkoły zlokalizowanego przy skrzyżowaniu ul. Dworkowej i ul. Ceramicznej w Kobyłce (pow. wołomiński)*, Kompleksu Kulturalno-Oświatowego z przedszkolem, żłobkiem wraz z Gminną Biblioteką Publiczną w miejscowości Staroźreby (pow. płocki)*, przedszkola w Szczawinie Kościelnym (pow. gostyniński), przedszkola Samorządowego nr 1 przy ulicy Wschodniej 7, gminnego przedszkola w Ceranowie (pow. sokołowski)*, przedszkola w Borzęcinie Dużym (pow. warszawski zachodni) oraz Publicznego Żłobka w Borowiu (pow. garwoliński)*, przedszkola w Bielanach (pow. Sokołowski)*; **boisk** przy: Zespole Szkół w Repkach (pow. sokołowski), Publicznej Szkole Podstawowej w Częstoniewie (pow. grójecki)*, Szkole Podstawowej w Janówku Pierwszym (pow. legionowski), wielofunkcyjnego w Stanisławowie (pow. nowodworski); **hali sportowej** przy: Szkole Podstawowej w Stróżewie (pow. płoński) i Szkole Podstawowej nr 158 im. Jana Kilińskiego w Warszawie*; **sali gimnastycznej** przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Golach (pow. grodziski)*; **basenu** przy Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Dąbrowskiej w Żurominie; **infrastruktury sportowo-rekreacyjnej** przy Liceum Ogólnokształcącym w Ostrowi Mazowieckiej (pow. ostrowski);
- **rozbudowy, przebudowy lub modernizacji:** Zespołu Szkół nr 39 im. prof. Edmunda Jankowskiego w Warszawie*, kuchni wraz z zapleczem w Bursie Regionalnej w Ostrołęce, Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Siennie (pow. lipski); **budynków:** Szkoły Podstawowej w Gawłowie (pow. sochaczewski), dwóch placówek w Warszawie przy ul. Żytniej 40 – Szkoły Podstawowej nr 166 oraz Filii Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 147*, szkoły w miejscowości Ołdaki – Polonia (pow. ostrowski)*, Szkoły Podstawowej im. Ziemi Mazowieckiej w Liszynie (pow. płocki), Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Nurze (pow. ostrowski), Szkoły

Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Osiecku (pow. otwocki)*, Szkoły Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Umiastowie (pow. warszawski zachodni), Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego we Wrzeszczowie (pow. radomski), Szkoły Podstawowej w Gzowie (pow. pułtuski), Szkoły Podstawowej z oddziałami integracyjnymi w Dzierżeninie (pow. pułtuski), Szkoły Podstawowej nr 3 im. Fryderyka Chopina w Milanówku*; przedszkola w Przemiarowie (pow. pułtuski)*, Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filia w Szydłowcu wraz z zagospodarowaniem terenu*; **boisk sportowych** przy: Zespole Szkół im. Wincentego Witosa w Jasieńcu (pow. grójecki), CLXV liceum ogólnokształcącym w Warszawie*, Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Starym Szelkowie (pow. makowski), Publicznej Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Pilawie (pow. garwoliński); **sal gimnastycznych** w: Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Drobinie, Szkole Podstawowej w Koczargach Starych (pow. warszawski zachodni)*, Publicznej Szkole Podstawowej w Grójcu (pow. grójecki); **hali sportowej** przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Parznicach (pow. radomski); **basenu** przy Szkole Podstawowej nr 8 w Siedlcach;

- **zakupu:** skanera 3D wraz z oprogramowaniem i oprzyrządowaniem na potrzeby Zespołu Szkół Drzewnych i Leśnych w Garbatce-Letnisku;
- **utworzenia nowych kierunków** w: Akademii Mazowieckiej w Płocku – prawo, Medycznej Szkole Policealnej w Ciechanowie – podolog.

Pozostałe przedsięwzięcia w zakresie wsparcia edukacji dotyczyły:

- kontynuacji programu „Autobusy dla mazowieckich szkół” – wspierającego gminy poprzez udzielenie dotacji na zakup autobusów do dowozu dzieci i młodzieży do szkół. W 2024 r. dofinansowanie na zakup autobusów szkolnych otrzymały 43 gminy (por. Rozdz. 3.4.1.10);
- realizacji projektów w ramach FEM 2021-2027:
 - „Mazowiecki program stypendialny dla uczniów uzdolnionych” – realizowany na obszarze regionu mazowieckiego regionalnego i regionu warszawskiego stołecznego. Adresowany do uczniów VII i VIII klas szkół podstawowych oraz liceów ogólnokształcących, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, posiadających wysokie wyniki w zakresie przedmiotów ogólnych. Ma na celu rozwijanie zdolności edukacyjnych i motywowanie do dalszej nauki;
 - „Mazowiecki program stypendialny dla uczniów szkół zawodowych 2024/2025 – region warszawski stołeczny” oraz „Mazowiecki program stypendialny dla uczniów szkół zawodowych 2024/2025 – region mazowiecki regionalny”. Program kierowany do uczniów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, posiadających wysokie osiągnięcia w zakresie przedmiotów i umiejętności zawodowych oraz przedmiotów ogólnych ze szkół prowadzących kształcenie zawodowe;
- kontynuacji programu stypendialnego dla studentów kierunku lekarskiego V i VI roku, wspierającego i zachęcającego młodych lekarzy do podjęcia pracy w wojewódzkich podmiotach leczniczych w ramach co najmniej jednej z wybranych specjalizacji deficytowych;
- kontynuacji programu stypendialnego dla studentów III roku studiów pierwszego stopnia z kierunków: pielęgniarstwo, położnictwo i ratownictwo medyczne;
- zainicjowania i dofinansowania programu inkubacyjnego „Płocka Akademia Przedsiębiorczości i Innowacyjności” kierowanego do studentów i doktorantów subregionu płockiego mającego na celu rozwijanie i promowanie przedsiębiorczości akademickiej;

- przyznania m.in: nagród dla laureatów VIII edycji konkursu „Edukreator na Mazowszu”, nagrody dla nauczycieli z okazji Dnia Edukacji Narodowej, nagród dla laureatów konkursu VIII edycji „Lekcje o Mazowszu”, nagród Marszałka Województwa Mazowieckiego dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych.

Kontynuowana była również współpraca z Polsko-Japońską Akademią Technik Komputerowych w sprawie przyznawania bezpłatnych miejsc na uczelni.

3.2.1.9. Ochrona środowiska i zasobów przyrody

W 2024 r. w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego Samorząd Województwa Mazowieckiego realizował działania dotyczące ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska. W ramach zarządzania zasobami przyrodniczymi na obszarach chronionych, wprowadzono do systemu informacji przestrzennej województwa uszczegółowione granice 16 obszarów chronionego krajobrazu⁷⁰: Przysięczce Skrwy Prawej, Nadbużańskiego, Nasielsko-Karniewskiego, Równina Raciąska, Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną Środkowej Rawki (woj. mazowieckie), Dolina Rzeki Jeziorki, Iłża-Makowiec, Solec nad Wisłą, Okolice Rybna i Lidzbarka, Dolina rzeki Zwolenki, Naruszewskiego, Dolina Skrwy Lewej, Krośnicko-Kosmowskiego, Krysko-Jonieckiego, Doliny Bugu i Nurca, Nadwkrzańskiego oraz części Łukowskiego położonej w województwie mazowieckim⁷¹. Doprecyzowano także granice 4 parków krajobrazowych⁷²: Brudzeńskiego, Mazowieckiego, Nadbużańskiego oraz Chojnowskiego.

21 października 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 1036/33/24 podjął decyzję o przyjęciu dokumentu „Standardy Ochrony Roślinności”, który wprowadza dobre praktyki w zakresie ochrony drzew i innej roślinności w ramach inwestycji realizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument ten odnosi się do wszystkich nieruchomości stanowiących własność lub zarządzanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.

„Standardy Ochrony Roślinności” to zbiór wytycznych mających na celu kompleksową ochronę drzew i innych form roślinności w trakcie realizacji inwestycji, począwszy od etapu planowania, aż po zakończenie robót budowlanych i ich pielęgnację w początkowym okresie po posadzeniu. W dokumencie uwzględniono nie tylko kwestie związane z ochroną roślinności, ale również gleby czy zwiększania różnorodności biologicznej. Dokument ten opracowano w oparciu o obowiązujące akty prawne o ochronie drzew w procesie inwestycyjnym oraz najnowsze badania naukowe i doświadczenia praktyczne. W ramach realizacji zadania, Samorząd Województwa Mazowieckiego wspiera beneficjentów standardów w realizacji procesu, udzielanie wsparcia merytorycznego oraz monitoruje napotkane trudności.

Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza do poziomu niepowodującego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko wymaga redukcji emisji z systemu transportowego oraz indywidualnych systemów grzewczych opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności, jak też kontynuowania działań edukacyjnych w tym zakresie. Dzięki wprowadzonym w 2022 r. zmianom

⁷⁰ Uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie obszarów chronionego krajobrazu z 2024 r. o numerach: 69/24 (poz. 8359), 42/24 (poz. 3776), 122/24 (poz. 11350), 71/24 (poz. 8361), 157/24 (poz. 13336), 72/24 (poz. 8362), 25/24 (poz. 6619), 43/24 (poz. 3777), 68/24 (poz. 8358), 41/24 (poz. 3775), 17/24 (poz. 2042), 70/24 (poz. 8360), 24/24 (poz. 6618), 26/24 (poz. 6620), 18/24 (poz. 2043), 123/24 (poz. 11351).

⁷¹ Uchwała nr 67/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (poz. 8357).

⁷² Uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie parków krajobrazowych z 2024 r. o numerach: 40/24 (poz. 3774), 48/24 (poz. 7443), 121/24 (poz. 11349), 156/24 (poz. 13335) - uchwała weszła w życie w styczniu 2025 r.

obowiązującej od 2017 r. uchwały antysmogowej⁷³, od 1 października 2023 r. wszedł w życie zakaz palenia węglem kamiennym oraz paliwem stałym produkowanym z wykorzystaniem tego węgla w urządzeniach grzewczych na terenie Warszawy. W dalszej kolejności, od stycznia 2028 r., mieszkańców powiatów położonych wokół Warszawy oraz grodzkiego będzie obowiązywać tożsamy zakaz. Działania te przyczynią się do poprawy jakości życia oraz zmniejszenia zachorowalności na schorzenia, będące konsekwencją złej jakości powietrza.

Dzięki funduszom z nowej perspektywy programowania na lata 2021-2027, z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza (poddz. 2.4) w 2024 r. doposażono 62 lokalne OSP (w 7 powiatach w regionie warszawskim stołecznym i w 23 w mazowieckim regionalnym) w odpowiedni sprzęt, potrzebny w wypadku wystąpienia klęsk i katastrof związanych m.in. z postępującymi zmianami klimatu. W ramach poddziałania 2.1 zakończono realizację 3 projektów mających na celu poprawę jakości powietrza dzięki urządzeniom pomiarowym oraz edukacji obywateli. 6 przedsiębiorstw otrzymało dofinansowanie na rozwój zakładów w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (poddz. 2.6).

Pozostałe działania podjęte w 2024 r. w celu ograniczenia zanieczyszczenia powietrza opisano w Rozdziale 3.3.3.2.

Dla poprawy klimatu akustycznego regionu konieczne jest wdrożenie programów ochrony środowiska przed hałasem oraz prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie. Działania w zakresie ochrony przed hałasem w 2024 r. zostały opisane w Rozdziale 3.3.3.3.

3.2.1.10. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego

Przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne, które były finansowane lub współfinansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, dotyczyły kształtowania krajobrazu i ochrony dziedzictwa kulturowego, prac konserwatorskich, rewitalizacji obiektów zabytkowych oraz ich adaptacji na potrzeby turystyki i kultury.

Działania dotyczące zachowania i kreowania ładu przestrzennego, walorów krajobrazu kulturowego oraz kształtowania pasm przyrodniczo-kulturowych były realizowane poprzez m.in. (gwiazdką oznaczono przedsięwzięcia w trakcie realizacji w 2024 r.):

- **wzmacnianie przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych** (w tym przemysłowych) **poprzez rewitalizację, restaurację oraz rekultywację:** zabytkowego młyna w Ciechanowie wraz z zagospodarowaniem terenu na cele publiczne*, placu Chopina i parku Paciorkiewicza w Sierpcu, zabytkowego parku miejskiego w Raciążu (pow. płoński)*, parku podworskiego w Zielonej (pow. żuromiński)*;
- **ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych** (zwłaszcza architektury drewnianej, przemysłowej, dworskiej, obronnej, dorobku nauki i techniki) poprzez:
 - renowację i rewaloryzację, m.in.: zabytkowej kamienicy przy ulicy Grunwaldzkiej 1 w Płońsku, dawnego szpitala dla Starozakonnych im. Izaaka w Płocku*, jatek miejskich w Gostyninie*, zabytkowego dworca kolejowego w Sierpcu*, budynku przy ulicy Warszawskiej 61 w Ciechanowie*;

⁷³ Uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2017 r. poz. 9600 ze zm.).

- remont, m.in.: willi Ekiertów w Radomiu oraz budynku przy ulicy Fabrycznej 2 w Ciechanowie, Urzędu Stanu Cywilnego w Siedlcach, kamienicy przy ul. Kwiatka 55 w Płocku, stolarki XV-wiecznej gotyckiej kanonii – siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku*;
- rewitalizację, m.in.: zespołu pałacowego i założenia obronnego w Bieżuniu*, dworku Ryxa w Prażmowie (pow. piaseczyński)* oraz willi Gabriela Narutowicza w Warszawie*;
- modernizację i adaptację zabytkowych obiektów, m.in.: dworku „Poniatówka” w Piasecznie, zabytkowego kantoru w Żyrardowie na Centrum Obsługi Mieszkańca wraz z wyposażeniem, części obiektu przy ul. Iwonickiej 40 w Warszawie, Arsenału Warszawskiego Państwowego Muzeum Archeologicznego* i zabytkowego dworca kolejki wąskotorowej w Grójcu*;
- rewitalizację, renowację, modernizację zabytkowych obiektów sakralnych, w tym: malowideł Jerzego Nowosielskiego w cerkwi pw. św. Jana Klimaka na Woli w Warszawie, elewacji cerkwi pw. św. Marii Magdaleny w Warszawie*, Sanktuarium pw. św. Antoniego Padewskiego w Ostrołęce*;
- **tworzenie muzeów** poprzez:
 - pozyskanie przez SWM w drodze darowizny od gminy Zwolen nieruchomości (w tym zabytkowych) położonych w Sycynie (pow. zwoleński) na potrzeby Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie w celu powstania Europejskiego Centrum Renesansu;
- **ochronę regionów etnograficznych oraz krain historycznych** jako cennych krajobrazów kulturowych, również jako element współpracy z sąsiadującymi województwami, w tym:
 - rewitalizacja zabytkowych obiektów leśnej architektury drewnianej na terenie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego Kampinoskiego Parku Narodowego w Granicy oraz ich adaptacja do celów muzealnych i edukacyjnych,
 - kontynuacja projektu Jartypory nad Liwcem – nekropolia lokalnych elit ze schyłku starożytności oraz realizacja projektu „Moda kultury pomorskiej”, którego celem jest ochrona zabytków archeologicznych przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie (współpraca z MKiDN),
 - organizacja i współorganizacja przedsięwzięć, m.in.: warsztatów etnograficznych, np. „Podróże z antropologią” realizowanych przez Stowarzyszenie „Pracownia Etnograficzna” im. Witolda Dynowskiego, „Ginące Zawody” organizowane przez Stowarzyszenie Artystów Kurpiowskich, wydarzenia „Mazowieckie Forum Dziedzictwa”, projektu „Mazowiecki Szlak Tradycji”, projektu „Ludowy Gradient” Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, którego celem jest propagowanie kultury ludowej i tradycyjnej oraz konkursów, np. „Lekcje o Mazowszu”, „Konkursu wiedzy o Mazowszu” i konkursu fotograficznego „Odkrywamy nasze dziedzictwo”.

Ważnym obszarem działań Samorządu Województwa jest dbałość o zachowanie i przywracanie świetności zabytkom, jak też podtrzymywanie i promowanie tradycji kulturowych województwa. Przykładem działań w tym zakresie jest program „Mazowsze dla zabytków”, w ramach którego udzielono 138 dotacji konkursowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane na kwotę 10,9 mln zł. Samorząd Województwa, w celu upowszechniania dobrych praktyk związanych z utrzymaniem zabytków, zorganizował dla właścicieli obiektów zabytkowych IV edycję konkursu „Renowacja Roku Zabytków Mazowsza”.

W 2024 r. uruchomiono projekt „MAZOWSZE DLA KORONY. 500-lecie włączenia Mazowsza do Królestwa Polskiego” (realizowany wraz z Muzeum Mazowieckim w Płocku) skierowany do dzieci

i młodzieży z województwa mazowieckiego w celu uczczenia rocznicy oraz kontynuowano Mazowiecki Instrument Wsparcia Zachowania i Tworzenia Miejsc Pamięci Narodowej „Mazowsze dla miejsc pamięci”, którego celem jest wsparcie miejsc będących świadectwem wydarzeń o szczególnym znaczeniu dla kształtowania się tożsamości narodowej Polaków – zrealizowano 34 zadania.

Działania dotyczące realizacji zadań wskazanych w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami zostały zestawione w rozdziale 3.3.3.5. Ponadto w ramach konkursu na realizację zadania pn.: „Upowszechnienie produktów tradycyjnych, regionalnych i lokalnych Mazowsza” przyznano 18 dotacji na kwotę 250 tys. zł.

3.2.1.11. Turystyka

W zakresie kształtowania atrakcyjności turystycznej i okołoturystycznej Samorząd Województwa Mazowieckiego finansował lub współfinansował działania o charakterze inwestycyjnym i organizacyjnym dotyczące m.in. (gwiazdką oznaczono przedsięwzięcia w trakcie realizacji w 2024 r.):

- **rozwoju stref rekreacji oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej** poprzez m.in. **budowę, rozbudowę lub modernizację**: kompleksu sportowego w Mińsku Mazowieckim; placu sportowo-rekreacyjnego w: Kosowie Lackim i Ceranowie (pow. sokołowski), Miedźnie (pow. węgrowski), Garwolinie; placu zabaw w: Sierpcu, Grabinach (pow. węgrowski), Loretto (pow. wyszkowski), Młudzyńcu i Rzęzawach (pow. żuromiński), Jachrance (pow. legionowski), Hipolitowie (pow. miński), Garwolinie; placu zabaw i siłowni plenerowej w Gołębiewie (pow. miński); siłowni plenerowej w Wyszynie (pow. płocki) i Miłobędzynie (pow. sierpecki); pływalni w Żurominie i Siedlcach; skateparków w: Drwalewie (pow. grójecki), Wyszowie, Wołominie, Pułtusku, Wiązownie (pow. otwocki); pumptracka w: Wyszowie, Kazanowie (pow. zwoleński), Warce, Radzyminie, Skubiance (pow. legionowski), Jaktorowie (pow. grodziski); pumptracka i boiska do streetballu w Górze Kalwarii oraz boisk: wielofunkcyjnego w: Nowym Miszewie (pow. płocki), Łosicach, Celinowie (pow. miński), Tymienicy (pow. lipski), Sieciechowicach (pow. kozienicki), Krypach (pow. węgrowski), Borkach-Kosach (pow. siedlecki), Ligowie (pow. sierpecki), do piłki nożnej w: Łochowie (pow. węgrowski), Granicy (pow. pruszkowski), Szydłowcu; kortów: do tenisa ziemnego w Borsukach i Platerowie (pow. łosicki), Młodzieszynie i Długosiodle (pow. wyszkowski), do gry w padla w Starej Wsi (pow. pruszkowski); ścieżki rowerowej typu singletrack w Zalesiu Górnym (pow. piaseczyński); tężni solankowych w: Błoniu, Górze Kalwarii, Staroźrebach (pow. płocki), Wierzbicy (pow. radomski); tężni solankowej i strefy workout w Brwinowie (pow. pruszkowski); **przebudowę** stadionu miejskiego w Gąbinie*; **rewitalizację** ogródka Jordanowskiego w Sochaczewie, jak również inne inwestycje realizowane poprzez programy: Mazowiecki instrument aktywizacji sołectw i Mazowiecki instrument wsparcia infrastruktury sportowej oraz Instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego (por. Rozdz. 3.4.1.11, 3.4.1.13 i 3.4.1.14);
- **zagospodarowania turystycznego zbiorników i rzek wraz z otoczeniem** poprzez: budowę ścieżki dydaktyczno-ekologicznej nad Zwolenką wraz z zagospodarowaniem parku i terenu n. Zalewem Zwoleńskim; zagospodarowanie terenów: wokół zbiornika wodnego w: Przywózkach i Błoniu Dużym (pow. sokołowski), Bogurzynie (pow. mławski), kamieniołomu „Podkowiński” nad zalewem w Szydłowcu*, nadpilicznym w Białobrzegach* oraz nad rzeką Kobylanką w Skaryszewie (pow. radomski); renowację jeziora zamkowego

w Gostyninie; rewitalizację plaży w Klembowie (pow. wołomiński), a także remont zbiornika wodnego w Sągólach* (pow. sokołowski);

- **kształtowania sieci tras i szlaków turystycznych i kulturowych** poprzez realizację ścieżek rowerowych w: Dąbrówce-Ługu* i Skórcu* (pow. siedlecki), Płońsku* i Gąbinie* oraz wyznaczenie i oznakowanie szlaku VeloMazovia Południe, jak również budowę ciągu pieszo-rowerowego na moście na rzece Narew*;
- **rozwoju infrastruktury towarzyszącej dla tras i szlaków turystycznych oraz utworzenia spójnego oznakowania** poprzez budowę wiaduktu pieszo-rowerowego w Ciechanowie;
- **podniesienia atrakcyjności turystycznej obiektów zabytkowych**, w tym poprzemysłowych, elementów dziedzictwa kulturowego i kultu religijnego oraz obiektów kultury i ich wykorzystania na cele turystyczne poprzez rozbudowę, remonty, renowację, rewaloryzację, rewitalizację, modernizację i adaptację zabytkowych budynków, w tym kościołów i obiektów sakralnych oraz budynków i obiektów na potrzeby muzeów (por. Rozdz. 3.2.1.8 i 3.2.1.10);
- **wykorzystania rzek jako turystycznych szlaków wodnych**, przepraw promowych i tras tramwajów wodnych poprzez organizację rejsów na Bugu, Narwi i Wiśle oraz spływów kajakowych Świdrem, Pisią Gągoliną, Bzurą, Wkrą, Narwią, Pilicą, Liwcem, Wilgą, Bugiem, Skrwą i Jeziorką;
- **zapewnienie właściwego poziomu dostępności komunikacyjnej do atrakcji turystycznych** poprzez: budowę stacji ładowania pojazdów elektrycznych przy Muzeum Wsi Radomskiej, przebudowę drogi prowadzącej do Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu oraz budowę drogi wewnętrznej wraz z infrastrukturą uzupełniającą* na terenie Muzeum.

Samorząd Województwa realizował również zadania wskazane w strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim, które zostały zestawione w rozdziale 3.1.2.5. Samorząd organizował cykliczne konkursy fotograficzne „Mazowsze Bliskie Sercu” i „Podróże z flagą Mazowsza” mające na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej mieszkańców województwa. Współpracował z Mazowiecką Regionalną Organizacją Turystyczną w celu rozwoju turystyki i promocji walorów turystycznych województwa mazowieckiego, m.in.:

- poprzez kontynuację kampanii „Odpocznij na Mazowszu”, w ramach której w 2024 r. zorganizowano dziesięć MAZOpiłników stanowiących cykl plenerowych imprez rodzinnych,
- poprzez udział ze stoiskiem promocyjnym w imprezach turystycznych, takich jak targi i pikniki organizowane na terenie całego kraju.

Ponadto w ramach 13 edycji konkursu Róża Regionów organizowanego przez redakcję „Wiadomości Turystycznych” Samorząd Województwa Mazowieckiego otrzymał I miejsce w kategorii *Seria wydawnicza* za „Przewodniki po Mazowszu”. Zorganizowano również 16. Sejmik Turystyczny Województwa Mazowieckiego pod hasłem przewodnim „Od luksusu po biznes”.

3.2.1.12. Bezpieczeństwo

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi (por. Rozdz. 3.3.3.6) dofinansował realizację zadania pn. „Inicjatywy edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców Mazowsza w zakresie poprawy ich bezpieczeństwa” oraz „Wdrożenie dzieci i młodzieży w bezpieczeństwo mieszkańców Mazowsza”. Oba zadania polegały na organizacji działań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa, w tym pokazów

działania sprzętu specjalistycznego i ochronnego, pokazów na symulatorach i ćwiczeń. Na 46 umów zawartych w celu realizacji obu zadań przyznano łącznie 1,2 mln zł.

W obszarze „Ratownictwo i ochrona ludności” dofinansowano zadanie: „Utrzymanie gotowości ratowniczej na obszarach wodnych województwa mazowieckiego”. Na doposażenie stanic wodnego ochotniczego pogotowia ratunkowego, szkolenie ratowników i utrzymanie gotowości ratowniczej przeznaczono 1,4 mln zł.

Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz Mazowiecka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w porozumieniu z wojewódzkimi ośrodkami ruchu drogowego od 2014 roku prowadzą kampanię społeczną „Jesteś widoczny, jesteś bezpieczny”. Kampania jest skierowana szczególnie do uczniów klas IV i V, w których odbywa się przygotowanie do egzaminu na kartę rowerową. Podczas spotkań młodzi Mazowszanie poznają m.in. zasady udzielania pierwszej pomocy czy bezpiecznego poruszania się na hulajnogach elektrycznych, rolkach czy deskorolkach. Otrzymują też odbłaski. W 2024 r. przeprowadzono 109 spotkań, w których udział wzięło 14 tys. uczniów. Łącznie na działania na realizację kampanii przeznaczono 0,8 mln zł.

W ramach budżetu obywatelskiego w 2024 r. zrealizowany został projekt pn. Szkolenie dla młodych kierowców z bezpiecznej jazdy samochodem. Szkoleniem objęto 100 kierowców w wieku 18-25 lat z subregionu ciechanowskiego. W 2024 r. prowadzono także kampanię informacyjną skierowaną do kierowców w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Kampania prowadzona była przy pomocy billboardów.

Ponadto Samorząd Województwa Mazowieckiego kontynuował szkolenia dla dorosłych kierujących pojazdami (por. Rozdz. 3.3.3.13) oraz program udzielania pomocy finansowej gminom na realizację zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej (por. Rozdz. 3.3.3.1).

3.2.2. Instrumenty realizacji polityki przestrzennej

Instrumentem realizacji polityki przestrzennej jest opiniowanie i uzgadnianie gminnych projektów: dokumentów planowania miejscowego, decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz innych projektów dokumentów, a także wniosków w sprawie decyzji lokalizacyjnych wydawanych przez administrację rządową w oparciu o ustawy szczególne. Instytucja uzgodnień i opinii daje Zarządowi i Marszałkowi Województwa Mazowieckiego możliwość egzekwowania ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz innych regionalnych dokumentów planowania strategicznego i programów rozwoju, szczególnie poprzez składanie wniosków do gminnych dokumentów planowania przestrzennego oraz dokonywanie ich uzgodnień, a także wydawanie zgód administracyjnych na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i leśnych na cele nieleśne. Ma to wpływ na realizację następujących sposobów zagospodarowania:

- kształtowanie zwartych jednostek osadniczych poprzez uzupełnianie zabudowy w istniejących strukturach przestrzennych o wykształconym układzie komunikacyjnym,
- przeciwdziałanie rozlewaniu i rozpraszaniu zabudowy na terenach podmiejskich,
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych, w tym międzyregionalnych i transgranicznych,
- kształtowanie powiązań funkcjonalno-przestrzennych między Warszawą a Łodzią,
- zmiany strukturalne obszarów zdegradowanych,
- zachowywanie korytarzy dla planowanych liniowych inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym (planowany sposób zagospodarowania przestrzennego realizowany na poziomie gmin badany jest pod względem braku kolizji z tymi korytarzami),

- zmiana przeznaczenia terenów rolnych na cele nierolnicze i leśnych na cele nieleśne, czego akceptacja uzależniona jest od wyników analiz w zakresie:
 - wielkości powierzchni gruntów rolnych i leśnych objętej zmianą przeznaczenia;
 - przyszłej funkcji przeznaczenia terenu;
 - kontekstu sąsiedztwa terenów przylegających do obszaru objętego wnioskiem;
 - zachowania powiązań pomiędzy poszczególnymi formami ochrony przyrody lub obszarami predystynowanymi do objęcia ochroną prawną;
 - nierozcinania i nierozczłonkowania zwartych kompleksów glebowo-rolniczych klas I-III oraz zwartych kompleksów leśnych, ze szczególnym uwzględnieniem lasów ochronnych, jeśli nie wynika to z ważnych względów społecznych lub brak jest innych gruntów;
 - względów społecznych, za które przyjmuje się inwestycje z zakresu: komunikacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, sportu i rekreacji, wymiaru sprawiedliwości i administracji (warunku tego nie spełnia zabudowa mieszkaniowa i usługowa);
 - braku kolizji z obszarami i strefami ochronnymi ustanowionymi przepisami prawa miejscowego, na których obowiązuje zakaz wprowadzania inwestycji.

W 2024 r. Zarząd i Marszałek Województwa Mazowieckiego zrealizowali poniższe zadania.

a) W zakresie projektów gminnych dokumentów planistycznych i programowych:

- **na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:**
 - Zarząd województwa złożył wnioski do 163 planów ogólnych gmin w zakresie zadań samorządowych oraz w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym oraz ustaleń zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 13i ust. 3 pkt 2 i pkt 5 lit. b);
 - Zarząd województwa złożył wnioski do 360 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczące uwzględnienia zadań samorządowych oraz rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym (art. 17 pkt 2);
 - Zarząd województwa wydał postanowienia uzgadniające 6 projektów SUIKZP gmin, w zakresie zgodności z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 11 pkt 5 – w brzmieniu obowiązującym do 24.09.2023 r.);
 - Zarząd województwa wydał postanowienie uzgadniające 1 planu ogólnego gminy w zakresie zadań samorządowych oraz w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym oraz ustaleń zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 13i ust. 3 pkt 5 lit. b tiret pierwsze i drugie);
 - Zarząd województwa wydał postanowienia uzgadniające 477 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zadań samorządowych oraz w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym (art. 17 pkt 6 lit. b tiret pierwsze i dziesiąte), w tym 8 postanowień o odmowie uzgodnienia;
 - Zarząd województwa wydał postanowienia uzgadniające 2 projekty zintegrowanych planów inwestycyjnych w zakresie zadań samorządowych oraz w zakresie uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym (art. 17 pkt 6 lit. b tiret pierwsze i dziesiąte w związku z art. 37ec ust. 2 pkt 4 lit b).

- **na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych:**
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał 79 decyzji administracyjnych dotyczących zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gruntów leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa, wyrażając zgodę dla 125 ha gruntów leśnych oraz odmawiając wyrażenia zgody dla 108 ha gruntów leśnych (art. 7 ust. 2 pkt 5);
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał 60 opinii dotyczących zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych kl. I-III: pozytywne opinie dotyczyły 277 ha, natomiast negatywne 670 ha gruntów (art. 7 ust. 4 wz. z art. 7 ust. 2 pkt. 1). Wszystkie sprawy zostały przekazane do ostatecznego rozstrzygnięcia Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 7 ust. 4;
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał 23 opinie dotyczące zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gruntów leśnych Skarbu Państwa: pozytywne opinie dotyczyły 11 ha, natomiast negatywne 22 ha gruntów leśnych (art. 7 ust. 4 w zw. z art. 7 ust. 2 pkt. 2). Wszystkie sprawy zostały przekazane do rozstrzygnięcia Ministrowi Klimatu i Środowiska, zgodnie z art. 7 ust. 4.
- **na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 17 projektów gminnych programów rewitalizacji w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa (art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. a).
- **na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 25 projektów strategii rozwoju gmin w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa (art. 10f ust. 2);
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 3 projektów strategii rozwoju ponadlokalnego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa (art. 10g ust. 5).

b) W zakresie decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego:

- **na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:**
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał postanowienia uzgadniające 227 projektów decyzji o warunkach zabudowy (art. 53 ust. 4 pkt 10a w związku z art. 60 ust. 1) w zakresie zadań samorządowych, w tym odmówiono uzgodnienia 13 projektów;
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał postanowienia uzgadniające 244 projekty decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie zadań samorządowych (art. 53 ust. 4 pkt 10a, art. 51 ust. 1 pkt 1).

c) W zakresie ustaw o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji („specustaw”) transportowych:

- **na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 518 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w zakresie zgodności z dokumentami strategicznymi województwa mazowieckiego (art. 11b ust. 1);
- **na podstawie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym:**
 - Marszałek Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 6 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej w zakresie zadań rządowych albo samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego w odniesieniu do terenów nieobjętych aktualnymi MPZP (art. 9o ust. 3 pkt 4 lit. g);
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 6 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej w odniesieniu do ochrony samorządowych obiektów infrastruktury (art. 9o ust. 3 pkt 4 lit. h);
- **na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 4 wniosków o wydanie decyzji w przedmiocie zezwolenia na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 5 ust. 1).

d) W zakresie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne:

- Zarząd województwa wydał opinie pozytywne do 14 projektów założeń do planów zaopatrzenia gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa oraz koordynacji współpracy gmin (art. 19 ust. 5);
- Zarząd województwa wydał opinie pozytywne do 11 projektów planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię (art. 23 ust. 3);
- Zarząd województwa wydał opinie pozytywne do 64 wniosków dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, magazynowanie, przesyłanie, dystrybucję i obrót paliwami lub energią oraz przesyłanie CO₂ (art. 23 ust. 3).

e) W zakresie specustaw energetycznych:

- **na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do materiałów do 10 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (art. 6 ust. 3 pkt 11) oraz inwestycji towarzyszących (art. 39 ust. 1);
- **na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych:**
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał 6 opinii pozytywnych oraz 2 z uwagami do materiałów do 8 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (art. 4 ust. 2 pkt 9);

- na podstawie ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym:
 - Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do materiałów do 5 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym (art. 4 ust. 3 pkt 12).

f) W zakresie specustawy mieszkaniowej:

- na podstawie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących:
 - Zarząd województwa wydał opinie pozytywne do 15 wniosków o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego (art. 7 ust. 12 pkt 21).

g) W zakresie ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych:

- Zarząd Województwa Mazowieckiego wydał opinie pozytywne do 43 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji regionalnej sieci szerokopasmowej w zakresie zgodności z dokumentami strategicznymi województwa (art. 51 ust. 3 pkt 3 lit. m).

Łącznie w 2024 r. Marszałek i Zarząd Województwa Mazowieckiego rozpatrzyli 2391 spraw.

3.3. Realizacja programów

W 2024 r. obowiązywało 19 programów przyjętych na poziomie województwa (por. Tabela 31).

Tabela 31. Wykaz programów obowiązujących w 2024 r.

Lp.	Tytuł	Jednostka odpowiedzialna	Horyzont czasowy	Organ przyjmujący
1	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich	2014-2020	zarząd
2	Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich	2021-2027	zarząd
3	Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego do roku 2030	Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2023-2030	sejmik
4	Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2020-2026	sejmik
5	Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2018-2025	sejmik
6	Program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2023-2027	sejmik
7	Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa mazowieckiego	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2024-2029	sejmik
8	Program ochrony i rozwoju zasobów wodnych województwa mazowieckiego w zakresie udrożnienia rzek dla ryb dwuśrodowiskowych	Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2006+	sejmik
9	Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025	Departament Kultury, Promocji i Turystyki	2022-2025	sejmik

Lp.	Tytuł	Jednostka odpowiedzialna	Horyzont czasowy	Organ przyjmujący
10	Roczny program współpracy woj. mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok	Biuro Dialogu i Inicjatyw Społecznych (Departament Organizacji)	2024	sejmik
11	Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2021-2025	zarząd
12	Program polityki senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2022-2026	zarząd
13	Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022-2025	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2022-2025	zarząd
14	Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy domowej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2021-2025	zarząd
15	Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi Województwa Mazowieckiego na lata 2023-27	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2023-2027	zarząd
16	Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025	Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2022-2025	sejmik
17	Wojewódzki program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na lata 2023-2026	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2023-2026	zarząd
18	Wojewódzki program rozwiązywania kryzysu bezdomności Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2027	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2023-2027	zarząd
19	Program transformacji cyfrowej województwa mazowieckiego na lata 2023-2024	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii	2023-2024	zarząd

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego

3.3.1. Realizacja regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020⁷⁴

W ramach RPO WM 2014-2020 województwo miało do rozdysponowania 2,12 mld euro środków unijnych (kwota alokacji z rezerwą wykonania oraz środkami z dwóch transz inicjatywy REACT-EU⁷⁵), w tym 1,54 mld euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), 545 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i 29 mln euro z inicjatywy REACT-EU. Dla celów monitoringowych wykorzystywana jest wartość urealnionej alokacji wyrażonej w złotych uwzględniająca zmiany kursowe środków już certyfikowanych, która do końca 2024 r. wynosiła 9,35 mld zł (bez pomocy technicznej – 8,98 mld zł).

W ramach Osi Priorytetowych I-X i XII, do końca 2024 r. zaangażowano łącznie środki unijne w wysokości 8,99 mld zł (bez pomocy technicznej), w tym 6,94 mld zł z EFRR i 2,05 mld zł z EFS (z pomocą techniczną – 2,42 mld zł). Stopień realizacji celów końcowych dla wskaźników objętych ramami wykonania RPO WM na lata 2014-2020 zostanie przedstawiony w sprawozdaniu końcowym dla Komisji Europejskiej, które zostanie sporządzone w 2026 r.

⁷⁴ Wykaz zakończonych w 2024 r. projektów realizowanych przy udziale środków pochodzących z RPO WM, przekazany przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych, przedstawia Załącznik 55.

⁷⁵ Inicjatywa Komisji Europejskiej REACT-EU (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) miała na celu ograniczenie negatywnych skutków społecznych i gospodarczych pandemii COVID-19.

Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT)

Regionalne inwestycje terytorialne były mechanizmem realizującym podejście terytorialne w oparciu o projekty strategiczne zidentyfikowane subregionalnie. Mechanizm ten, stworzony przez Samorząd Województwa Mazowieckiego i skierowany do 5 subregionów (NUTS 3), służył realizacji polityki rozwoju opisanej w Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku, mającej na celu wsparcie obszarów strategicznej interwencji (OSI): ostrołęcko-siedleckiego, płocko-ciechanowskiego oraz radomskiego, które zostały określone w SRWM 2030 jako problemowe. Instrument służył przy tym realizacji działania 14.1. „Poprawa dostępności komunikacyjnej zapóźnionych podregionów do ośrodków regionalnych i subregionalnych”. Dla subregionów objętych OSI problemowymi przygotowano zostały plany inwestycyjne służące wzmocnieniu relacji małych miast oraz obszarów wiejskich z miastami stanowiącymi centra rozwoju OSI problemowych.

Do końca 2024 r. w ramach Regionalnych Inwestycji Terytorialnych rozliczono 105 umów na łączną wartość 1,31 mld zł, z czego dofinansowanie wynosiło łącznie 841,6 mln zł.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

Istotnym elementem polityki terytorialnej RPO WM 2014-2020 była realizacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla m.st. Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego (ZIT WOF). Funkcjonowanie ZIT WOF na Mazowszu opierało się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy 40 JST, które podpisały porozumienie o współpracy w zakresie realizacji ZIT⁷⁶.

Dokumentem warunkującym realizację ZIT WOF była Strategia ZIT WOF 2014-2020+. W dokumencie tym określono zestaw powiązanych ze sobą działań, a także zasady wyboru projektów dla ZIT, stanowiące podstawę do opracowania szczegółowych kryteriów wyboru ustanawianych przez Komitet Monitorujący RPO WM 2014-2020. Celem głównym strategii był rozwój i wykorzystanie potencjałów WOF ZIT poprzez integrację obszaru i budowanie jego przewag konkurencyjnych.

Na finansowanie ZIT została wydzielona kwota 166,7 mln euro (wraz z rezerwą wykonania), co po uwzględnieniu algorytmu przeliczenia środków unijnych stanowi wartość 711,0 mln zł. W osiach priorytetowych wydzielone zostały poddziałania dedykowane mechanizmowi ZIT WOF.

Łączne zaangażowanie dla projektów ogłoszonych w trybie konkursowym oraz ogłoszonych i zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych wyniosło 708,1 mln zł, co stanowi 99,59% alokacji (bez rezerwy wykonania) przeznaczonej na finansowanie projektów realizowanych w ramach ZIT. Do końca 2024 r. ogłoszono wszystkie planowane nabory i zawarto wszystkie umowy.

Badania ewaluacyjne

W 2024 r. na potrzeby monitorowania realizacji RPO WM przeprowadzono badanie pt. „Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020”.

3.3.2. Realizacja programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Program regionalny Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEM 2021-2027) został przyjęty przez Komisję Europejską 2 grudnia 2022 r. Całkowita wartość środków UE przewidzianych na realizację programu wynosi 2,10 mld euro, w tym 1,51 mld euro z EFRR i 590,5 mln euro z EFS+.

⁷⁶ Warszawa oraz gminy: Błonie, Brwinów, Czosnów, Góra Kalwaria, Grodzisk Mazowiecki, Halinów, Izabelin, Jabłonna, Jaktorów, Józefów, Karczew, Kobyłka, Konstancin-Jeziorna, Legionowo, Leszno, Lesznowola, Łomianki, Marki, Michałowice, Milanówek, Nadarzyn, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Otwock, Ożarów Mazowiecki, Piaseczno, Piastów, Podkowa Leśna, Pruszków, Radzymin, Raszyn, Stare Babice, Sulejówkę, Wiązowna, Wieliszew, Wołomin, Ząbki, Zielonka, Żyrardów.

W podziale na jednostki statystyczne NUTS 2, alokacja wynosi 501,5 mln euro dla regionu warszawskiego stołecznego i 1,60 mld euro dla regionu mazowieckiego regionalnego.

Do końca 2024 r. ogłoszono nabory na łączną kwotę środków UE 4,66 mld zł (62% dostępnej alokacji), w tym:

- w ramach EFRR – 67 naborów na łączną kwotę 3,96 mld zł (73% alokacji),
- w ramach EFS+ – 58 naborów na łączną kwotę 699,8 mln zł (33% alokacji).

Podpisanych zostało 506 umów na łączną kwotę środków UE 2,09 mld zł, co stanowi 75% zatwierdzonych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego wniosków o dofinansowanie, w tym:

- w ramach EFRR – 266 umów dla Instrumentów Finansowych na łączną kwotę 1,65 mld zł,
- w ramach EFS+ – 240 umów z powiatowymi urzędami pracy na łączną kwotę 440,16 mln zł.

Poniżej przedstawiono poziom realizacji ram wykonania, które wykorzystywane są do mierzenia postępu we wdrażaniu środków unijnych na poziomie osi priorytetowych.

Stopień realizacji celów pośrednich dla wskaźników objętych ramami wykonania FEM na lata 2021-2027 (stan na koniec 2024 r.)

W wielu przypadkach cele pośrednie nie zostały zrealizowane. Główną tego przyczyną było duże opóźnienie w zatwierdzeniu programu FEM 2021-2027 (program został przyjęty przez KE w grudniu 2022 r.). Pierwsze nabory na projekty EFRR rozpoczęły się w marcu 2023 r. W przypadku projektów EFS+ nie było możliwości ogłaszania naborów na projekty z udziałem budżetu państwa (większość obszarów wsparcia EFS+ w FEM 2021-2027) z uwagi na konieczność aneksowania Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego. Pierwsze nabory w obszarze EFS+ ogłoszono w maju 2023 r.

Biorąc pod uwagę czas na realizację naboru, oceny projektów oraz podpisanie umów o dofinansowanie, część z celów pośrednich wyznaczonych na 2024 r. nie była możliwa do realizacji, co jest widoczne w wartościach wskaźników przedstawionych poniżej. Należy jednak podkreślić, że w przygotowanych dla KE metodykach wskaźników uwzględniono wiele ryzyk mających wpływ na realizację wskaźników, w tym m.in.:

- wzrost cen towarów, usług i robót budowlanych, rosnące ceny ogrzewania i energii elektrycznej,
- problemy z zabezpieczeniem wkładu własnego przez beneficjentów,
- związany przede wszystkim z recesją gospodarczą brak zainteresowania oferowanym wsparciem ze strony potencjalnych beneficjentów, wynikający z konieczności realizacji innych – priorytetowych – zadań,
- brak zainteresowania oferowanym wsparciem wynikający ze zmian prawodawstwa,
- opóźnienie lub niezrealizowanie projektu związane z procedurami dotyczącymi zamówień publicznych (w tym np. brak zainteresowania wykonawców),
- opóźnienie lub niezrealizowanie projektu związane z dostępnością towarów i usług w branży budowlanej,
- w przypadku Instrumentów Finansowych:
 - przedłużające się procedury związane z podpisaniem umów z podmiotami wdrażającymi fundusze powiernicze oraz związane z wyborem pośredników finansowych,
 - brak zainteresowania przedsiębiorców instrumentem finansowym z uwagi na trudną kondycję finansową przedsiębiorstwa oraz konieczność spłaty zadłużenia,

- brak zainteresowania wsparciem, wynikający z korzystniejszej oferty pożyczkowej oferowanej na rynku,
- brak zainteresowania instrumentem wobec istnienia innej formy wsparcia (np. dotacji, dotacji warunkowych),
- zmiana prowadzenia polityki pieniężnej państwa (wzrost stopy procentowej).

Priorytet I – Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza

Cel szczegółowy 1(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże):
 - RWS - cel określony na poziomie 6 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 4 szt. nie został zrealizowany;
- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji:
 - RWS - cel określony na poziomie 6 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 4 szt. nie został zrealizowany;
- Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi:
 - RWS - cel określony na poziomie 4 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 3 szt. nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

- Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych:
 - RWS - cel określony na poziomie 8 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 16 szt. nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże):
 - RWS - cel określony na poziomie 16 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 45 szt. został zrealizowany w 13% (6 szt.);
- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji:
 - RWS - cel określony na poziomie 1 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 3 szt. nie został zrealizowany;
- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych:
 - RWS - cel określony na poziomie 15 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 42 szt. został zrealizowany w 14% (6 szt.);

Priorytet II – Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza

Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

- Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej:
 - RWS - cel określony na poziomie 200 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 290 szt. nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

- Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej):
 - RWS - cel określony na poziomie 0,44 MW nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 0,96 MW nie został zrealizowany;
- Pojemność magazynów energii elektrycznej:
 - RWS - cel określony na poziomie 0,34 MWh nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 3,33 MWh nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

- Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu:
 - RWS - cel określony na poziomie 1,6 ha nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 2,9 ha nie został zrealizowany;
- Powierzchnia objęta środkami ochrony przed niekontrolowanymi pożarami:
 - RWS - cel określony na poziomie 42 000 ha został zrealizowany w 439% (184 450 ha),
 - RMR - cel określony na poziomie 178 500 ha został zrealizowany w 452% (807 520 ha);

Cel szczegółowy 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Cel szczegółowy 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże):
 - RWS - nie dotyczy,
 - RMR - cel określony na poziomie 1 szt. został zrealizowany w 100% (1 szt.);
- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji:
 - RWS - nie dotyczy,
 - RMR - cel określony na poziomie 1 szt. został zrealizowany w 100% (1 szt.);
- Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów:
 - RWS - cel określony na poziomie 708 000 euro nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 980 000 euro nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 2(vii) wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Priorytet III – Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu

Cel szczegółowy 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Priorytet IV – Fundusze Europejskie dla lepiej połączonych i dostępnego Mazowsza

Cel szczegółowy 3(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Priorytet V – Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu

Cel szczegółowy 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Cel szczegółowy 4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Cel szczegółowy 4(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

- Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej:
 - RWS - cel określony na poziomie 280 osób/rok nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 580 osób/rok nie został zrealizowany;
- Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą:
 - RWS - cel określony na poziomie 1 szt. nie został zrealizowany,
 - RMR - cel określony na poziomie 3 szt. nie został zrealizowany;

Cel szczegółowy 4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Priorytet VI – Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza

Cel szczegółowy 4(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

- Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie:
 - RWS - cel określony na poziomie 1370 osób został zrealizowany w 99% (1357 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 6780 osób został zrealizowany w 101% (6849 osób);

Cel szczegółowy 4(b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy

- Liczba zrealizowanych działań wspierających EURES
 - Cel nie został zrealizowany (wartości 0 dla RWS i RMR);
- Liczba pracowników instytucji rynku pracy objętych wsparciem w programie:
 - RWS - cel określony na poziomie 30 osób został zrealizowany w 130% (39 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 170 osób został zrealizowany w 25% (42 osób);

Cel szczegółowy 4(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym,

w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

- Liczba osób objętych wsparciem w zakresie godzenia życia zawodowego z prywatnym:
 - RMR - cel określony na poziomie 30 osób został zrealizowany w 1823% (547 osób; 93% realizacji celu końcowego);

Cel szczegółowy 4(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

- Liczba pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługą rozwojową:
 - RWS - cel określony na poziomie 1010 osób został zrealizowany w 2% (17 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 1080 osób nie został zrealizowany (0 osób).

Priorytet VII – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu

Cel szczegółowy 4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich:
 - RWS - cel określony na poziomie 250 osób został zrealizowany w 8% (20 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 250 osób został zrealizowany w 46% (114 osób);
- Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego:
 - RWS - cel określony na poziomie 80 miejsc został zrealizowany w 63% (50 miejsc),
 - RMR - cel określony na poziomie 410 miejsc został zrealizowany w 6% (25 miejsc);
- Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem:
 - RWS - cel określony na poziomie 1750 osób został zrealizowany w 63% (1104 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 4080 osób został zrealizowany w 3% (114 osób);
- Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem:
 - RWS - cel określony na poziomie 270 osób został zrealizowany w 129% (347 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 270 osób został zrealizowany w 189% (511 osób);
- Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem:
 - RWS - cel określony na poziomie 20 osób nie został zrealizowany (0 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 40 osób został zrealizowany w 15% (6 osób);

Cel szczegółowy 4(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi:
 - Cel nie został zrealizowany (wartości 0 dla RWS i RMR).

Priorytet VIII – Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu

Cel szczegółowy 4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

- Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie:
 - RWS - cel określony na poziomie 80 osób został zrealizowany w 10% (8 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 160 osób został zrealizowany w 3% (5 osób);
- Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie:
 - RWS - cel określony na poziomie 130 osób został zrealizowany w 15% (19 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 260 osób został zrealizowany w 4% (11 osób);
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem:
 - RWS - cel określony na poziomie 137 podmiotów został zrealizowany w 39% (53 podmioty),
 - RMR - cel określony na poziomie 138 podmiotów został zrealizowany w 28% (38 podmiotów);

Cel szczegółowy 4(i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

- Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie:
 - Cel nie został zrealizowany (wartości 0 dla RWS i RMR);

Cel szczegółowy 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie:
 - RWS - cel określony na poziomie 95 osób nie został zrealizowany (0 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 367 osób został zrealizowany w 95% (348 osób);

Cel szczegółowy 4(l) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

- Całkowita liczba osób objętych wsparciem:
 - RWS - cel określony na poziomie 860 osób nie został zrealizowany (0 osób),
 - RMR - cel określony na poziomie 1380 osób został zrealizowany w 19% (263 osoby).

Priorytet IX – Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim

Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

- Nie wyznaczono celów pośrednich.

Realizacja instrumentów finansowych w ramach FEM 2021-2027

W ramach realizacji programu FEM 2021-2027 Instytucja Zarządzająca (Zarząd Województwa Mazowieckiego) podpisała dwie umowy, tj. z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Bankiem Gospodarstwa Krajowego, pełniącymi rolę Funduszy Powierniczych. Umowy te szczegółowo określają zasady przekazywania środków, zarówno pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, jak i współfinansowania Instytucji Zarządzającej ze środków zasobów zwróconych instrumentów finansowych RPO WM 2014-2020 oraz współfinansowania funduszy powierniczych i pośredników finansowych.

Umowa o dofinansowanie projektów instrumentów finansowych w ramach FEM 2021-2027 została podpisana przez Województwo Mazowieckie z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) w dniu 04.12.2023 r. na realizację działań:

- 1.3 Innowacyjność i konkurencyjność MŚP
- 2.3 Odnawialne źródła energii.

Łączna kwota wsparcia w ramach instrumentów finansowych wynosi 360,3 mln zł, w tym 271,1 mln zł środków UE.

Umowa o finansowaniu projektów instrumentów finansowych w ramach FEM 2021-2027 z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) została podpisana w dniu 22.03.2024 r. na realizację działań:

- 2.1 Efektywność energetyczna
- 3.1 Mobilność miejska
- 3.2 Mobilność miejska w ZIT
- 9.1 Rewitalizacja miast
- 9.2 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie

Łączna kwota wsparcia w ramach instrumentów finansowych wynosi 391,3 mln zł, w tym 267,1 mln zł środków UE.

Projekty w ramach ww. umów będą realizowane dla regionu warszawskiego stołecznego oraz regionu mazowieckiego regionalnego. Postęp realizacji projektów w 2024 r. dotyczył głównie wyborów pośredników finansowych, którzy będą udzielać wsparcia bezpośrednio do ostatecznych odbiorców.

W IV kwartale 2024 r. w ramach Umowy z BGK wybrano pierwszych pośredników finansowych i rozpoczęto akcję pożyczkową.

Instrumenty terytorialne w FEM 2021-2027

W przypadku Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego, realizowane będą zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT). Funkcjonowanie ZIT opiera się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy gmin i powiatów położonych w miejskim obszarze funkcjonalnym Warszawy (region warszawski stołeczny, zidentyfikowany w SRWM 2030+). Warunkami realizacji ZIT są: powołanie związku ZIT oraz opracowanie i uchwalenie strategii ZIT. Realizacja ZIT będzie odbywała się poprzez stowarzyszenie „Metropolia Warszawa”, pełniące rolę związku ZIT. Wyzwaniem dla ZIT jest integracja regionu warszawskiego stołecznego, szczególnie w zakresie transportu publicznego, infrastruktury pieszko-rowerowej, poprawy jakości powietrza oraz kształcenia i kompetencji mieszkańców.

W przypadku stolic sześciu podregionów⁷⁷ i ich obszarów funkcjonalnych, realizowane będą Mazowieckie strukturalne inwestycje terytorialne (MSIT). Podstawowym dokumentem realizacji działań poprzez MSIT jest strategia rozwoju ponadlokalnego lub strategia terytorialna, pozytywnie zaopiniowana przez instytucję zarządzającą programem FEM 2021-2027. Realizacja MSIT będzie

⁷⁷ Ciechanowa, Ostrołęki, Płocka, Radomia, Siedlec i Żyrardowa.

odbywała się dzięki współpracy JST w formie stowarzyszenia, porozumienia międzygminnego lub związku – międzygminnego, powiatowego lub powiatowo-gminnego. W ramach MSIT, podobnie jak w przypadku ZIT, mogą być realizowane wyłącznie projekty zintegrowane, rozwiązujące wspólne problemy i realizujące wspólne cele. W roku 2024 strategie wszystkich sześciu partnerstw zostały przyjęte oraz pozytywnie zaopiniowane przez Instytucję Zarządzającą programem FEM 2021-2027.

Trzecim instrumentem terytorialnym będzie rewitalizacja gmin, rozumiana jako skoordynowany wielopłaszczyznowy i wielowątkowy proces, prowadzony wspólnie przez władze samorządowe, społeczność lokalną i innych uczestników. Proces ten, będący elementem polityki rozwoju, ma na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa narodowego, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Podstawowym dokumentem realizacji działań rewitalizacyjnych są gminne programy rewitalizacji, opracowane na podstawie ustawy o rewitalizacji i wpisane do Wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa mazowieckiego.

3.3.3. Realizacja innych programów

3.3.3.1. Realizacja w 2024 r. Programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego do roku 2030

17 stycznia 2023 r. został przyjęty nowy Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego – do 2030 roku. Program został przyjęty uchwałą nr 2/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego.

Programy ochrony środowiska realizują krajową politykę ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim, zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi, jak też stanowią podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem w regionie. Raporty z realizacji programu przygotowywane są co dwa lata; ostatni, za lata 2021-2022, został przyjęty 15 lipca 2024 r.

W ramach raportu z realizacji programu ochrony środowiska raportowany jest również Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego. Program jest koncepcją możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii i zawiera potencjał odnawialnych źródeł energii określony przed 2006 rokiem.

W ramach programu ochrony środowiska Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie realizował w 2024 r. następujące przedsięwzięcia:

- Dofinansowanie 96 przedsięwzięć w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Działkowców – Mazowsze dla działkowców 2024, m.in. w celu zachęcenia do ochrony przyrody oraz efektywnego wykorzystywania terenów zielonych (por. Rozdz. 3.4.1.18).
- Dofinansowanie 128 projektów w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024, mających na celu ochronę przed skutkami zmian klimatu i zapobieganie zagrożeniom naturalnym (por. Rozdz. 3.4.1.8).
- Dofinansowanie 247 projektów w ramach Mazowieckiego Programu Wsparcia Zapobiegania Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2024, mające na celu opiekę nad bezdomnymi zwierzętami, sterylizację i kastrację (por. Rozdz. 3.4.1.19).
- Organizacja otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. W wyniku organizacji konkursu 16 organizacji pozarządowych otrzymało dotację i podejmowało działania publiczne na rzecz lokalnej społeczności we współpracy z Województwem Mazowieckim w zakresie edukacji

przyrodniczo-leśnej, zielono-błękitnej infrastruktury oraz opieki nad bezdomnymi zwierzętami. Dzięki zaangażowaniu coraz większej liczby organizacji Samorząd Województwa Mazowieckiego ma możliwość dotarcia do obszarów, które najbardziej tego potrzebują.

W ramach konkursu realizowane były zadania polegające na:

- prowadzeniu działań związanych z edukacją przyrodniczą, ze szczególnym uwzględnieniem parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
- prowadzeniu działań edukacyjnych w zakresie zielono-błękitnej infrastruktury.
- Zorganizowanie, w ramach Porozumienia Burmistrzów na rzecz Klimatu i Energii, we współpracy z Mazowiecką Agencją Energetyczną, cyklu webinarów dotyczących:
 - „Przygotowania i planowania odporności na zmianę klimatu w samorządach lokalnych”,
 - „Mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich”,
 - „Transformacji energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich”,
 - „Miast, pieniędzy, klimatu - mniej oczywistych źródeł finansowania adaptacji klimatycznej”.
- Udział jako partner w Wielkim Teście Wiedzy o Klimacie, organizowanym przez Wyborczą Sp. z o.o.
- Udział jako partner w Plebiscycie ekologicznym „Wspólna zielona przyszłość”, organizowanym przez Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.
- Kontynuacja prac nad projektami uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego dotyczących Kozienickiego Parku Krajobrazowego oraz obszarów chronionego krajobrazu: Warszawskiego, Międzyrzecza Skrzy i Wkry, Doliny Kosówki.

W ramach działania „Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków” Województwo Mazowieckie udzieliło wsparcia finansowego gminom na:

- zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu specjalistycznego oraz odzieży ochronnej dla jednostek ochotniczych straży pożarnych, w ramach zadania „OSP-2024”;
- wykonanie prac budowlanych w budynkach strażnic ochotniczych straży pożarnych, w szczególności w ramach zadania „Mazowieckie strażnice OSP-2024”.

Wysokość wsparcia w ramach ww. zadań wyniosła blisko 27,8 mln zł. Przyznane dotacje celowe dla gmin poprawiły standard wyposażenia jednostek OSP, poprawiając bezpieczeństwo w regionie. Dopuszczono 577 jednostek OSP z terenu województwa mazowieckiego, w tym zakupiono: 105 samochodów ratowniczo-gaśniczych, liczny specjalistyczny sprzęt przeciwpożarowy i odzież ochrony indywidualnej. Ponadto przeprowadzono prace budowlane w 222 strażnicach, 6 dofinansowano z powstałych oszczędności.

3.3.3.2. Realizacja w 2024 r. programów ochrony powietrza

W celu ograniczenia zanieczyszczenia powietrza do poziomu niepowodującego negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko, Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjmuje programy ochrony powietrza. W 2020 r. przyjął, a w 2023 r. zaktualizował uchwałą nr 204/23, program dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne lub docelowe pyłów zawieszonych (PM_{2,5}, PM₁₀), benzo(a)pirenu lub dwutlenku azotu w powietrzu. Uchwałą nr 134/23 z dnia 11 lipca 2023 r. przyjęty został program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej ze względu na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki w powietrzu. Ponadto obowiązuje przyjęty w 2018 roku program ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom ozonu w powietrzu oraz plany działań krótkoterminowych dla

stref mazowieckiej (z 2015 roku) i warszawskiej (z 2016 roku) podjęte ze względu na ryzyko przekroczenia poziomu ozonu w powietrzu w tych strefach.

Zarząd Województwa Mazowieckiego monitoruje realizację działań naprawczych w ramach programów ochrony powietrza, w tym poprzez przyjmowanie i weryfikację sprawozdań. Ponadto od 2017 r. obowiązują ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw wprowadzone przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 162/17, znowelizowaną uchwałą nr 59/22 z 2022 r.

W 2024 r. w celu dotarcia do wszystkich mieszkańców Mazowsza oraz przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza na terenie województwa prowadzono następujące działania:

- Uruchomienie VI edycji programu pn. Mazowsze dla czystego powietrza (por. Rozdz. 3.4.1.7).
- Uruchomienie kolejnej edycji programu pn. Mazowiecki instrument wsparcia adaptacji do zmian klimatu (por. Rozdz. 3.4.1.8).
- Uruchomienie II edycji programu pn. Mazowsze dla czystego ciepła, wspierającego samorządy w podniesieniu efektywności energetycznej (por. Rozdz. 3.4.1.9).
- Realizacja projektu „Mazowsze bez smogu”, którego celem jest wsparcie mazowieckich gmin w realizacji działań naprawczych wynikających z Programu Ochrony Powietrza. W 2024 r. zawarto umowy z 98 gminami, złożono wnioski o dofinansowanie projektu ze środków FEM 2021-2027, zorganizowano spotkanie inauguracyjne, podjęto uchwałę ws. przyjęcia Zasad Realizacji Projektu Niekonkurencyjnego EFRR. W projekcie przewidziano kwalifikowalność działań od 1 stycznia 2024 r. (w tym związanych z kosztami płacy ekodoradców i realizacją ich zadań projektowych). Zakończenie realizacji całego projektu przewidziane jest na 31 grudnia 2028 r.
- Współorganizacja I Forum Czystego Powietrza, które odbyło się w formule hybrydowej. Zarejestrowało się 502 uczestników, a udział na żywo wzięło 51 prelegentów, moderatorów i panelistów oraz 166 słuchaczy. W formie online uczestniczyło łącznie około 1149 osób.
- Organizacja szkoleń dla pracowników mazowieckich gmin w zakresie:
 - wdrażania programu ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz obsługi internetowej platformy do przekazywania sprawozdań z realizacji programu,
 - kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej (adresowane też do straży gminnych),
 - aktów prawa miejscowego związanych z ochroną powietrza oraz wsparcia z FEM.
- Kontynuacja współpracy ze stowarzyszeniem Krakowski Alarm Smogowy w sprawie prowadzenia akcji informacyjno-edukacyjnej. W 2024 r.:
 - przygotowano i kolportowano publikację pn. „INFORMATOR DLA GMIN Program ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego 2021-2026”,
 - rozpoczęto prace nad przygotowaniem bazy dobrych praktyk, pozytywnie wpływających na poprawę jakości powietrza,
 - zorganizowano webinary nt. bieżących wyzwań w zakresie poprawy jakości powietrza.
- Kontynuacja współpracy z gminami w zakresie dystrybucji materiałów wśród mieszkańców. W 2024 r. przekazano ok. 30 tys. materiałów edukacyjno-informacyjnych (ulotek, plakatów, naklejek na kotły).
- Prowadzenie kampanii społecznej na temat uchwały antysmogowej i programów ochrony powietrza w celu zachęcenia do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, jak też wzmocnienia wizerunku Samorządu Województwa jako podejmującego działania na rzecz

poprawy jakości powietrza. Kampania realizowana jest w różnych mediach, jak też poprzez wydarzenia plenerowe i potrwa do końca 2026 roku.

- Utrzymanie ciągłości działania internetowego systemu informacyjno-ostrzegawczego (SYSLOP - System Lokalnych Ostrzeżeń Publicznych) oraz modułu „Jakość powietrza” w aplikacji Mieszkaniec, aby sprawnie dotrzeć z informacją o złej jakości powietrza do wszystkich interesariuszy. Na stronie internetowej www.powietrze.mazovia.pl zamieszczane były także najistotniejsze informacje dot. ochrony powietrza m.in. programy ochrony powietrza, uchwały antysmogowe, programy wsparcia finansowego.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi (por. Rozdz. 3.3.3.6), prowadzono akcje promocyjno-edukacyjno-informacyjne w zakresie ochrony powietrza oraz ochrony środowiska przed hałasem skierowane do mieszkańców województwa. Samorząd Województwa udzielił dotacji na realizację 23 zadań na podstawie otwartego konkursu ofert.

3.3.3.3. Realizacja w 2024 r. programów ochrony środowiska przed hałasem

Zgodnie z art. 119a ustawy Prawo ochrony środowiska, organem zobowiązanym do opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem jest marszałek województwa, zaś sejmik województwa zobligowany jest do jego uchwalania co 5 lat, w terminie do 18 lipca. Nowy program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa mazowieckiego (POH Mazovia) został uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 16 lipca 2024 r. (uchwała nr 49/24). Zgodnie z zapisami Dyrektywy 2002/49/WE program ochrony środowiska przed hałasem sporządzany jest w celu zarządzania emisją i skutkami hałasu, a w razie potrzeby – jego zmniejszania.

Jest to dokument strategiczny, określający długookresową politykę w obszarze ochrony mieszkańców województwa mazowieckiego przed hałasem. Podstawą do sporządzenia programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego były strategiczne mapy hałasu sporządzone w 2022 r., obrazujące stan akustyczny środowiska. Pozwoliły one na identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań w zakresie ochrony przed hałasem:

- na terenie miast powyżej 100 tys. mieszkańców, tj. Warszawy, Radomia i Płocka,
- głównych dróg dla terenów poza granicami miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców,
- głównych linii kolejowych dla terenów poza granicami miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców,
- głównego portu lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie w zakresie oddziaływania hałasu poza granicami miasta powyżej 100 tysięcy mieszkańców,

dla których określone zostały działania naprawcze, które powinny być zrealizowane w trakcie obowiązywania dokumentu.

Nowy program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa mazowieckiego obejmuje problematykę w sposób kompleksowy, wobec czego utraciły moc obowiązujące wcześniej programy ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami⁷⁸, tj. obszarów dróg krajowych, obszarów dróg wojewódzkich, obszarów dróg położonych na terenie miast Siedlce i Ostrołęka, obszarów linii kolejowych oraz obszaru Portu Lotniczego im. F. Chopina w Warszawie.

⁷⁸ §9 uchwały nr 49/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 lipca 2024 r. w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa mazowieckiego.

Działania Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych

W 2024 r. przeanalizowano sprawozdania z realizacji ww. programów składane przez zarządzających drogami, liniami kolejowymi oraz portem lotniczym. Weryfikowano, czy realizacja działań naprawczych wskazanych w programach odbywa się zgodnie z harmonogramem oraz czy pojawiają się trudności w realizacji zadań. Ponadto zweryfikowano 12 sprawozdań (przekazanych przez Port Lotniczy im. F. Chopina w Warszawie) z pomiarów ciągłych hałasu pod kątem przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu oraz liczby operacji lotniczych w podziale na doby.

Wydano 10 decyzji w sprawie ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko w zakresie hałasu, o których mowa w art. 362 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz decyzji zobowiązujących do wykonania przeglądu ekologicznego. Ponadto weryfikowano realizację obowiązków ograniczenia oddziaływania akustycznego, nałożonych decyzjami Marszałka Województwa Mazowieckiego.

Zlecono również całodobowe pomiary hałasu na terenach chronionych akustycznie w celu identyfikacji ewentualnych przekroczeń dopuszczalnych poziomów oraz weryfikacji spełnienia nałożonych wcześniej obowiązków.

3.3.3.4. Realizacja w 2024 r. Programu ochrony i rozwoju zasobów wodnych województwa mazowieckiego w zakresie udroźnienia rzek dla ryb dwuśrodowiskowych

Program stanowi zestawienie znajdujących się na rzekach województwa mazowieckiego przegród wymagających udroźnienia i może być wykorzystany przez właścicieli urządzeń wodnych przy pozyskiwaniu środków w ramach programów unijnych. Program, ze względu na charakter dokumentu, nie podlega raportowaniu.

3.3.3.5. Realizacja w 2024 r. Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025

Program opieki nad zabytkami na lata 2022-2025 został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego 21 grudnia 2021 r. uchwałą nr 169/21. Głównym celem programu jest przyczynienie się do otoczenia dziedzictwa województwa właściwą opieką, przy jednoczesnym włączeniu obiektów zabytkowych i niematerialnych elementów dziedzictwa w nurt współczesnego życia mieszkańców województwa. W ramach realizacji programu w 2024 r. zrealizowano przedsięwzięcia o wartości 502 tys. zł, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 32. Działania służące realizacji Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025 w 2024 r.

Przedsięwzięcie	Opis podjętych działań i wartość dofinansowania
Dokumentacja zabytków architektury XX wieku województwa mazowieckiego (przedsięwzięcie C.1.1) oraz architektury drewnianej województwa (przedsięwzięcie C.1.2)	Inwentaryzacja i dokumentacja dziedzictwa najbardziej zagrożonego utratą ma przyczynić się do jego ochrony, a także budowania społecznej świadomości. W 2023 r. kontynuowano inwentaryzację architektury województwa mazowieckiego z lat 1945-89 – część II dotyczyła południowej części województwa. W 2024 r. zrealizowano III część opracowania dot. północno-wschodniej części województwa mazowieckiego.
IV edycja konkursu „Renowacja roku zabytków Mazowsza”	Konkurs ma na celu promocję opieki nad zabytkami, dobrych praktyk konserwatorskich, renowacyjnych i adaptacyjnych oraz uhonorowanie osób i podmiotów dbających o obiekty zabytkowe.

Przedsięwzięcie	Opis podjętych działań i wartość dofinansowania
III edycja Mazowieckiego Forum Dziedzictwa	Głównym celem forum jest stworzenie platformy wymiany doświadczeń ekspertów z osobami zajmującymi się szeroko rozumianym dziedzictwem w formie szkoleń, wykładów lub warsztatów, budowanie świadomości o wartościach lokalnego dziedzictwa i podnoszenie wiedzy z zakresu opieki nad zabytkami. Motywu przewodnim konferencji było dziedzictwo wsi.
Program „Mazowsze dla zabytków”	W ramach programu Samorząd Województwa Mazowieckiego troszczy się o zabytki na terenie województwa, udzielając dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane. W 2024 r. w ramach programu Mazowsze dla zabytków przyznano 138 dotacji na przeprowadzenie prac na obiektach wpisanych do rejestru zabytków z obszaru województwa na kwotę 10,9 mln zł.
Mazowiecki Szlak Tradycji	Mazowiecki Szlak Tradycji to projekt poświęcony kulturze tradycyjnej województwa mazowieckiego. W ramach szlaku podejmowane są działania łączące badania, inwentaryzację zasobów, dokumentację i prezentację elementów dziedzictwa, projekty edukacyjne, artystyczne i naukowe, a także promocję województwa przez materiały popularyzujące najciekawsze zjawiska. Miejszem prezentacji elementów kultury jest serwis internetowy www.mazowieckiszlaktradycji.pl , stanowiący największą, usystematyzowaną bazę informacji na temat regionalnych tradycji w Polsce. W 2024 r. kontynuowano przedsięwzięcia związane z zachowaniem i upowszechnianiem elementów kultury tradycyjnej, zapoczątkowane w 2023 r. Ponadto: • przeprowadzono cykl autorskich warsztatów bursztyniarskich w Muzeum Kurpiowskim w Wachu, • opracowanie materiałów na temat tradycyjnych ubiorów województwa mazowieckiego.
V edycja konkursu fotograficznego „Odkrywamy nasze dziedzictwo”	Zorganizowano IV edycję konkursu fotograficznego. Tematem przewodnim była „Przestrzeń mazowieckich miast, miasteczek i wsi”.
Katalog „Dom w krajobrazie”	W 2024 r. kontynuowano prace nad katalogiem z wyróżnionymi w konkursie koncepcjami architektonicznymi.

Źródło: Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

3.3.3.6. Realizacja w 2024 r. Rocznej współpracy województwa mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok

Sejmik Województwa Mazowieckiego co roku uchwała program współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Program, będący realizacją zapisów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, określa zasady, formy, kierunki i obszary współpracy Samorządu Województwa i organizacji pozarządowych.

Dokument tworzony jest w oparciu o wiedzę i praktykę pracowników urzędu marszałkowskiego, wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych, które zgodnie z zasadą partnerstwa zapraszane są do pomocy w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych oraz zgłaszania propozycji rozwiązań. Dzięki temu w programie uwzględniane są bieżące problemy, potrzeby i możliwości podejmowania wspólnych działań. Sukcesywnie wzrasta wysokość dotacji dla trzeciego sektora, odsetek organizacji ubiegających się o środki z budżetu województwa, skuteczność ich pozyskiwania i zadowolenie organizacji ze współpracy z Samorządem Województwa.

Współpraca Samorządu Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi w obszarze finansowym polegała na zlecaniu realizacji zadań publicznych w wielu dziedzinach, w szczególności pomocy społecznej, edukacji, kulturze czy sporcie. Odpowiadając na potrzeby i oczekiwania mieszkańców, Samorząd Województwa wyłaniał i wspierał najlepsze projekty na realizację zadań publicznych.

Samorząd wybiera organizacje, którym zleca zadania publiczne i przekazuje dotacje, w trybie otwartego konkursu ofert. Środki niewykorzystane w ramach konkursów Samorząd Województwa rozdysponowuje w trybie określonym w art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego, czyli jako tzw. „małe dotacje”. W 2024 r. na realizację programu przeznaczono ponad 100 mln zł.

Jeden ze zorganizowanych konkursów służył wzmocnieniu potencjału mazowieckich organizacji pozarządowych oraz budowaniu postaw aktywności obywatelskiej. Na realizację działań przeznaczono kwotę 550 tys. zł, z której zostało dofinansowanych 17 spośród 69 zgłoszonych ofert. Zleceniobiorcy realizowali szkolenia i doradztwo indywidualne, ale również konkursy dotacyjne, gale, konferencje, seminaria, fora współpracy, spotkania sieciujące, wyjazdy studyjne, wydawane były publikacje. Pozwoliło to m.in. na integrację organizacji pozarządowych w województwie, rozwoju partnerstw wewnątrz- i międzysektorowych, jak też wzrost kompetencji, wiedzy i zaangażowania przedstawicieli mazowieckiego trzeciego sektora.

Na wspieranie rozwoju aktywnych społeczności lokalnych przez mikrodotacje przeznaczono 700 tys. zł, do rozdysponowania przez dwóch operatorów wybranych w konkursie ofert. Projekt polegał na wsparciu inicjatyw grup nieformalnych, wspólnot lokalnych i nowopowstałych organizacji pozarządowych poprzez mikrodotacje na realizację lokalnych inicjatyw. Takie działania przyczyniają się do wzrostu zaangażowania mieszkańców i organizacji w działalność obywatelską i społeczną – szczególnie w miejscach, w których ta aktywność jest wciąż bardzo mała – wspierając jednocześnie integrację terytorialną i kulturową województwa.

W celu zapewnienia możliwości wykorzystania środków pozyskanych spoza Województwa Mazowieckiego, przeznaczono 150 tys. zł. na Fundusz wkładów własnych. W ramach konkursu wpłynęło 31 ofert, z których dofinansowano 9 zadań.

W 2024 r. odbyła się XIV edycja konkursu Mazowieckie Barwy Wolontariatu organizowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego pod auspicjami Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Celem konkursu było nagrodzenie wolontariuszy i liderów społecznych za ich działalność na rzecz województwa i jego mieszkańców, popularyzowanie aktywności wolontariackiej i zachęcanie mieszkańców Mazowsza do podejmowania działalności wolontariackiej. Spośród 106 złożonych zgłoszeń, 97 przeszło weryfikację formalną. Kapituła wyłoniła 7 laureatów i 13 wyróżnionych w trzech kategoriach wolontariatu (w podziale na indywidualny i grupowy): młodzieży, dorosłych i seniorów oraz w kategorii specjalnej – Organizator wolontariatu. Dodatkowo, po raz drugi w historii konkursu, laureata wybierali także mieszkańcy województwa, głosując na kandydatów w kategorii „Nagroda mieszkańców Mazowsza”. Łącznie oddano 8 200 głosów.

W 2024 r. w ramach obszaru współpracy „Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych” ogłoszono 3 otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych:

- „Mazowieckie Forum Młodzieżowego Wolontariatu”,
- „Wspieranie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych – funkcjonowanie Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego”,
- „Wzmocnienie potencjału opiekunów młodzieżowych rad w województwie mazowieckim”.

W ramach każdego z konkursów komisja wybrała do realizacji po 1 ofercie, na realizację których przeznaczono po 100 tys. zł.

Ważnym elementem współpracy jest funkcjonowanie Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Rada jest ciałem konsultacyjnym i opiniodawczym powoływanym przez marszałka na wniosek organizacji pozarządowych. W jej skład wchodzi przedstawiciele wojewody, marszałka i sejmiku oraz osoby reprezentujące organizacje pozarządowe. Rada VI kadencji została powołana w 2023 r., a jej skład został zmieniony dwukrotnie w 2024 r. Rada podejmowała tematy związane

ze współpracą Samorządu Województwa z trzecim sektorem – w trakcie roku rada VI kadencji spotkała się na 5 posiedzeniach i podjęła 105 uchwał.

3.3.3.7. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025

Celem strategicznym Wojewódzkiego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 (przyjętego 25 maja 2021 r. uchwałą nr 781/232/21 Zarządu Województwa Mazowieckiego, zaktualizowanego uchwałą nr 1343/46/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z 10 grudnia 2024 r.) jest zapewnienie stabilnych warunków dla bezpiecznego funkcjonowania rodzin oraz rozwoju dzieci, przy wykorzystaniu innowacyjnego potencjału regionu. Program bezpośrednio odnosi się do sytuacji związanej z pandemią i jej wpływu na funkcjonowanie rodzin oraz instytucji. Wyróżniono dwa cele główne: bezpieczeństwo w czasach niepewności oraz spójność dzięki innowacyjności. W 2024 r. były one realizowane poprzez:

- organizowanie spójnego, sprawnego i powszechnie dostępnego systemu adopcji – zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, na realizację którego przeznaczono 8,8 mln zł. Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny oraz trzy niepubliczne ośrodki adopcyjne prowadzone przez organizacje pozarządowe lub kościelne osoby prawne w 2024 r. przeprowadziły adopcje krajowe, w ramach których zaadoptowanych zostało 332 dzieci. Dodatkowo, Katolicki Ośrodek Adopcyjny przeprowadził na podstawie upoważnienia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej adopcje zagraniczne, w ramach których zaadoptowano 10 dzieci;
- prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego (placówka całodobowa dla dzieci do 1. roku życia wymagających specjalistycznej opieki ze względu na stan zdrowia i potrzebę diagnostyki). W 2024 r. objęto opieką specjalistyczną, opiekuńczą i diagnostyką 51 mazowieckich dzieci. Na prowadzenie ośrodka w latach 2023–2027 przeznaczono kwotę ponad 17 mln zł, z czego w roku 2024 wydano ponad 3,6 mln zł (3 698 000 zł);
- prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej (całodobowej placówki specjalistycznej dla dzieci od 3 do 18 roku życia o specjalnych potrzebach zdrowotnych, edukacyjnych, terapeutycznych i społecznych, które ze względu na stan zdrowia nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej). W placówce zapewniona jest specjalistyczna opieka, wychowanie, terapia i możliwość edukacji dzieci, których rodzice mają ograniczoną lub odebraną władzę rodzicielską. Na prowadzenie placówki w latach 2024-2028 przeznaczono kwotę 15 mln zł, z czego w 2024 wydatkowano 3 mln zł. W placówce przebywało 32 dzieci;
- organizację otwartych konkursów ofert w obszarze „Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej” oraz małe granty, dzięki którym udzielono dotacji 42 organizacjom pozarządowym działającym w obszarze wsparcia dziecka i rodziny na kwotę ponad 3,4 mln zł w następujących zadaniach:
 - realizacja programów profilaktycznych i specjalistycznych mających na celu ochronę dziecka i wzmocnienie rodziny, a także wzrost kompetencji rodziców i opiekunów dzieci zagrożonych dysfunkcją w zakresie funkcji rodzicielskich, w tym także skierowanych do rodzin zastępczych (19 umów dotacyjnych na łączną kwotę 1,2 mln zł),
 - wspieranie rozwoju poradnictwa rodzinnego i usług specjalistycznych wzmacniających samodzielność rodzin z dziećmi (11 umów dotacyjnych na łączną kwotę 700 tys. zł),

- realizacja programów skierowanych do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej – pilotaż w latach 2023–2025 (3 umowy na łączną kwotę 300 tys. zł),
- zorganizowanie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla rodzin adopcyjnych i zastępczych (4 umowy dotacyjne na łączną kwotę 640 tys. zł),
- zorganizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin z dziećmi z FAS/FASD (5 umów na łączną kwotę 540 tys. zł);
- zwiększanie kompetencji kadr odpowiedzialnych za wspieranie rodzin z dziećmi – w 2024 r. zrealizowano 17 szkoleń stacjonarnych dla kadry pieczy zastępczej;
- monitorowanie pieczy zastępczej, m.in. poprzez „Ocenę zasobów pomocy społecznej”.

Realizacja programu w 2024 r. wykazała konieczność zwrócenia uwagi na działania profilaktyczne wzmacniające społeczne funkcjonowanie rodzin, dalszą deinstytucjonalizację pieczy zastępczej, rozwój specjalistycznych usług i poradnictwa na rzecz rodzin z dziećmi, rodzin ze szczególnymi potrzebami, rozwój placówek specjalistycznych w środowisku zamieszkania, w tym placówek wsparcia dziennego, szerszej oferty szkoleń dla gmin i powiatów związanych z realizacją pieczy zastępczej, promowanie nowych rozwiązań dotyczących wsparcia rodziców i pieczy zastępczej.

3.3.3.8. Realizacja w 2024 r. Programu polityki senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026

Regionalna polityka senioralna to polityka publiczna realizowana przez podmioty samorządu terytorialnego funkcjonujące na obszarze województwa we współpracy z podmiotami rządowymi, samorządowymi, obywatelskimi i rynkowymi. Jest to polityka horyzontalna, obejmująca liczne polityki szczegółowe. Nadrzędnymi celami regionalnej polityki senioralnej w województwie mazowieckim są:

- poprawa jakości życia osób starszych poprzez utrzymanie ich samodzielności,
- zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług na rzecz seniorów oraz ich opiekunów,
- wspieranie procesu deinstytucjonalizacji, poprawa koordynacji działań na rzecz seniorów na Mazowszu oraz rozwój kompetencji pracowników instytucji pomocy społecznej.

W ramach realizacji zadań w obszarze polityki senioralnej zrealizowano następujące działania.

- Przekazano 94 dotacje dla organizacji pozarządowych (w tym 11 w trybie pozakonkursowym) na kwotę 3,2 mln zł na realizację zadań publicznych w celu zwiększania samodzielności i przeciwdziałania marginalizacji społecznej oraz wsparcia aktywizacji seniorów w ramach działalności kół gospodyń wiejskich.
- Przekazano 8 dotacji dla organizacji pozarządowych na kwotę 2,1 mln zł na realizację zadań publicznych realizowanych w cyklu trzyletnim, w tym na: partycypację seniorów w życiu społecznym (1 dotacja; 100 tys. zł), pomoc niemedyczną w zakresie ochrony zdrowia psychicznego seniorów (5 dotacji; łącznie 400 tys. zł), edukację w „trzecim wieku” (1 dotacja; 600 tys. zł) oraz bony społeczne dla seniorów polegające na wsparciu finansowym aktywności nieformalnych grup osób starszych (1 dotacja; 1 mln zł).
- Przekazano 2 dotacje dla organizacji pozarządowych na kwotę 373 615, na realizację zadań publicznych na rzecz osób starszych, w ramach Budżetu Obywatelskiego Mazowsza. Celem zrealizowanych zadań było: dotarcie do osób wykluczonych z życia społecznego i umożliwienie im bezpośredniego odbioru sztuki dostosowanej do ich potrzeb, wieku i możliwości tego odbioru a także integracja środowiska senioralnego, powrót do aktywności, poprawa samopoczucia i poprawa kondycji fizycznej i psychicznej osób starszych.

- Zorganizowano 2 konferencje subregionalne poświęcone wolontariatowi opiekuńczemu, którego największą wartością jest obecność drugiego człowieka, wspólne spędzanie czasu i pomoc w codziennych czynnościach (głównie czynności pielęgnacyjne, asystowanie przy posiłkach, robienie drobnych zakupów). Wolontariat opiekuńczy może być także wsparciem dla opiekunów rodzinnych osób chorych lub starszych. Oferując opiekę wyręczającą (wytchnieniową), czyli zajmując się podopiecznym przez jakiś czas w ciągu dnia, opiekunom daje się czas na załatwienie spraw lub odpoczynek, którego wielu z nich tak bardzo potrzebuje. Konferencje odbyły się w Siedlcach i Radomiu.
- Zapewniono udział specjalistów i wykładowców współpracujących z Polską Akademią Nauk w wykładach i wydarzeniach adresowanych do osób starszych w ramach zadania publicznego „Pakiety edukacyjne dla mazowieckich seniorów”. Podpisane w 2019 roku porozumienie pomiędzy Samorządem Województwa Mazowieckiego a Polską Akademią Nauk pozwala zapewnić wysokiej jakości zajęcia w ramach m.in. uniwersytetów trzeciego wieku oraz wzbogacić ofertę spotkań organizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej. Naukowcy z PAN popularyzują wiedzę z różnych dziedzin w zależności od zgłaszanych potrzeb.
- Zorganizowano „Dziewiąty Sejmik Senioralny Województwa Mazowieckiego”, w którym uczestniczyli przedstawiciele rad seniorów, uniwersytetów trzeciego wieku, klubów seniora, organizacji pozarządowych i Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Podczas wydarzenia zostały przeprowadzone wykłady oraz dyskusja, które były poświęcone bezpieczeństwu w sieci, ekologii oraz seksualności w życiu seniorów.
- Zorganizowano Piąty Przegląd Artystyczny Twórczości Osób Starszych dla 305 osób. Celem przeglądu była integracja społeczna i aktywizacja osób starszych, możliwość wymiany doświadczeń poprzez prezentację dorobku artystycznego seniorów z województwa.
- Realizowano zadania w ramach Instrumentu Wsparcia Inicjatyw Rad Seniorów „Mazowsze dla Seniorów 2024”, którego ideą była aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności. Wsparcie finansowe otrzymało 69 gmin i dzielnic, przy których powołane zostały rady seniorów, na łączną kwotę 2,3 mln zł. Dofinansowane zostały m.in. zajęcia integracyjne i edukacyjne (np. warsztaty rękodzieła, zajęcia komputerowe, w tym z zakresu cyberbezpieczeństwa), zajęcia sportowe, wydarzenia kulturalne (np. koncerty, spektakle teatralne, spotkania z artystami oraz wyjazdy do kina), wykłady dotyczące zdrowego stylu życia oraz treningi pamięci i koncentracji.
- Zorganizowano 2 szkolenia jednodniowe stacjonarne oraz 3 wydarzenia on-line (1 szkolenie i dwa seminaria) dla kadry pracującej z seniorami.

Realizacja programu i postępujące zmiany demograficzne wskazują na konieczność szerszego udziału seniorów w życiu zawodowym i społecznym. W najbliższych dekadach w populacji województwa najbardziej wzrośnie udział najstarszych grup wiekowych, tj. 75+. Do 2050 roku liczba osób powyżej 75 roku życia wzrośnie o ok. 100%. Nasili się zatem proces „podwójnego starzenia się” ludności polegający na wzroście liczby i udziału osób w sędziwym wieku.

3.3.3.9. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022-2025

27 grudnia 2022 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz ich zatrudnienia. W 2024 r. w ramach realizacji programu:

- Zawarto 109 umów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w trybie konkursowym, na realizację zadań publicznych w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponadto kontynuowano realizację 5 umów wieloletnich zawartych w 2022 r. oraz 6 umów zawartych w 2023 r. Przekazano środki w wysokości 10,4 mln zł (w tym 8,8 mln zł z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – PFRON);
- Dofinansowano roboty budowlane dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych – przyznano dofinansowanie 16 podmiotom i przekazano otrzymane z PFRON środki w wysokości 12,6 mln zł;
- Dofinansowano działanie 10 zakładów aktywności zawodowej, przekazując 4 mln zł ze środków Samorządu Województwa i 15,4 mln zł z PFRON;
- Kontynuowano realizację rozpoczętego w lipcu 2023 r. programu „Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu” zwanego Programem N, przyjętego uchwałą nr 2212/461/23 Zarządu Województwa Mazowieckiego. W ramach programu osoby z niepełnosprawnościami wraz z opiekunem mogły skorzystać z oferty 28 wojewódzkich instytucji kultury, kupując bilet za 1 zł. W 2024 r. na realizację programu przeznaczono 3 mln zł;
- Zorganizowano obchody Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych na Mazowszu wraz z widowiskiem w wykonaniu zespołu „Mazowsze”. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 500 osób z różnych placówek, m.in. warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy.

3.3.3.10. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2026

24 kwietnia 2023 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 704/403/23 przyjął Wojewódzki program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2026.

W 2024 r. w ramach realizacji programu przeprowadzono monitoring programu i opracowano raport za rok 2023 r.

Analiza wartości wskaźników dla poszczególnych celów Programu pokazuje, że na chwilę obecną nie jest zagrożone osiągnięcie wartości docelowych dla większości z nich do 2026 r. W przypadku trzech z czterech wskaźników kontekstowych wartość docelowa zaplanowana na 2026 r. została już osiągnięta w 2022 r., a nawet przekroczona. Tylko w przypadku wskaźnika zasięgu ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) nie osiągnięto wartości docelowej, ale jeśli tempo i kierunek zmian zapoczątkowanych w 2021 r. utrzyma się osiągnięcie wskaźnika docelowego w 2026 r. wydaje się realne. Natomiast niektóre wskaźniki wykazują negatywne trendy pomiarowe, co może skutkować nieosiągnięciem zakładanych celów i są to: liczba centrów usług społecznych w województwie, wskaźnik kontraktu socjalnego, wskaźnik przeszkolenia pracowników.

Cel szczegółowy 1: Ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego (w tym przeciwdziałania konsekwencjom ubóstwa dochodowego, ubóstwa energetycznego czy sytuacjom kryzysowym) w ramach systemowego wsparcia beneficjentów zostanie prawdopodobnie osiągnięty i stanie się to szybciej niż w 2026 r.

Zagrożone jest osiągnięcie celu szczegółowego 2: Wsparcie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem poprzez rozwój zindywidualizowanych świadczeń i usług społecznych w środowisku lokalnym oraz celu szczegółowego 3: Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników sektora pomocy społecznej oraz inspirowanie działań prowadzących do poprawy ich warunków pracy i jakości świadczonych usług.

Cel szczegółowy 4: Badanie przyczyn ubóstwa i monitorowanie tej kwestii społecznej zostanie osiągnięty.

3.3.3.11. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy domowej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025

W 2021 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą 373/214/21 (zmienioną uchwałami nr 1862/367/22 oraz nr 1304/44/24) przyjął Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy domowej (wcześniej „w rodzinie”) Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025, wraz z ramowymi programami ochrony ofiar przemocy domowej (wcześniej „w rodzinie”) oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (wcześniej „w rodzinie”). W 2024 r. przy aktualizacji Programu stworzono trzeci załącznik, tj. „Ramowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny Dla Osób Stosujących Przemoc Domową”.

W celu realizacji programu, w 2024 r. podjęto następujące działania:

- Przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego, na wsparcie realizacji zadania województwa w obszarze „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”. Konkurs obejmował zadanie dotyczące profilaktyki i edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (10 umów trzyletnich na lata 2024-2026 na łączną kwotę ponad 2,9 mln złotych, w tym 984 959,00 zł w 2024 r.) oraz zadanie dotyczące programów korekcyjnych dla sprawców przemocy domowej (4 umowy dwuletnie na lata 2024-2025 na łączną kwotę 800 tys. zł, w tym 400 tys. zł w 2024 r.). Ponadto podpisano 1 umowę na 10 tys. zł w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego.
- Zlecono opracowanie materiału informacyjnego (ulotki) z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, którą rozesłano do szkół oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych z terenu województwa mazowieckiego.
- Zorganizowano konferencję dot. przemocy psychicznej, w której uczestniczyli pracownicy jednostek samorządu terytorialnego, pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, wymiaru sprawiedliwości, trzeciego sektora oraz dziennikarze.
- Zaktualizowano Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej (wcześniej „w rodzinie”) Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025 oraz załączniki w zakresie zgodności z aktualnym brzmieniem przepisów prawa, w tym m.in. znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dodano także nowy załącznik w postaci „Ramowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową”.

- Przeprowadzono 10 szkoleń, w tym sześć edycji trzydniowych szkoleń, jedno szkolenie dwudniowe oraz trzy szkolenia jednodniowe, dla kadr pomocy społecznej zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, zespołów interdyscyplinarnych i gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

3.3.3.12. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2027

Zarząd Województwa Mazowieckiego realizuje Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na lata 2023-2027 (przyjęty uchwałą nr 705/403/23 z dnia 24 kwietnia 2023 r.). W 2024 r. zgodnie z założeniami programu podjęto następujące działania:

- Zlecono w trybie konkursowym realizację zadań publicznych w obszarze „Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Konkursy składały się z następujących zadań:
 - działalność na rzecz poprawy dobrostanu osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego (podpisano 11 umów na lata 2024-2026, na łączną kwotę 3 mln zł, w tym 1 mln zł w 2024 r.),
 - utworzenie nowych dziennych domów pobytu dla osób starszych z chorobami otępiennymi, w tym chorobą Alzheimera (podpisano 3 umowy na lata 2024-2026, na łączną kwotę 9 579 500 zł, w tym 2 398 700 zł w 2024 r.),
 - utworzenie i działanie ośrodków wsparcia dla dzieci i młodzieży z potrzebami wynikającymi z zaburzeń psychicznych (zadanie realizowane w latach 2023-2024, łączna kwota dotacji wyniosła 4,8 mln zł, w 2024 r. na realizację zadania przeznaczono 2 330 439 zł).
- Zorganizowano konferencję poświęconą zdrowiu psychicznemu, w której uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych.
- Zlecono opracowanie, druk i dystrybucję ulotki informacyjnej dotyczącej zjawiska zaburzeń psychicznych w łącznej liczbie 4000 sztuk.
- Zorganizowano wizytę studyjną w dziennym domu pobytu w Płocku.
- Przeprowadzono 1 jednodniowe szkolenie on-line i 4 szkolenia stacjonarne (w tym 3 dwudniowe) dla kadr pomocy społecznej.
- Zorganizowano 3 wizyty studyjne w ośrodkach wsparcia dla dzieci i młodzieży z potrzebami wynikającymi z zaburzeń psychicznych, w Wyszkowie, Czerwińsku nad Wisłą oraz Ciechanowie.

3.3.3.13. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025

Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii został przyjęty w 2022 r. uchwałą 35/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego i Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej realizują zadania wynikające z nowego programu samodzielnie lub we współpracy z:

- Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie, Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie oraz innymi podmiotami działającymi w zakresie terapii i leczenia uzależnień,
- jednostkami samorządu terytorialnego i ich jednostkami organizacyjnymi,
- jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej,
- placówkami oświaty, wojewódzkimi ośrodkami ruchu drogowego,
- organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- podmiotami ekonomii społecznej,
- policją i mediami.

Realizacja zadań wynikających z programu miała charakter ciągły i była zależna od wysokości środków z tytułu wydawania zezwoleń na prowadzenie obrotu hurtowego napojami alkoholowymi.

W 2024 r. Departament Zdrowia i Polityki Społecznej realizował następujące zadania:

- finansowanie zadań Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie, powołanego uchwałą zarządu województwa w 2001 roku. Do zadań ośrodka należy m.in. monitorowanie funkcjonowania placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, ocena jakości opieki nad uzależnionymi i udzielanie konsultacji podmiotom zajmującym się rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
- poprawa jakości leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. W celu zwiększenia dostępności i poprawy jakości leczenia, Samorząd Województwa Mazowieckiego wspiera podmioty lecznicze, przekazując środki z opłat za koncesję na sprzedaż alkoholu na zakup sprzętu i materiałów do realizacji działań leczniczych i terapeutycznych oraz poprawę warunków ich udzielania. W 2024 r. przekazano środki finansowe 10 podmiotom leczniczym samorządu prowadzącym działalność w zakresie uzależnień;
- realizacja „Programu w zakresie wsparcia oraz wzmocnienia efektów rehabilitacji osób w wieku od 13 do 21 lat z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionej od substancji psychoaktywnych”;
- kontynuacja realizacji zadań publicznych województwa mazowieckiego z zakresu zdrowia publicznego w obszarze edukacji zdrowotnej dotyczącej przeciwdziałania i wczesnego rozpoznawania uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych wśród dzieci i młodzieży na lata 2024-2025.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w 2024 r. zrealizowało następujące zadania:

- Przeprowadzono 16 szkoleń specjalistycznych z zakresu profilaktyki uzależnień dla 386 osób, w tym m.in.: pracowników jednostek pomocy społecznej, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, psychologów, pedagogów, pracowników oświaty, ochrony zdrowia, ochrony zdrowia, policjantów, pracowników świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych, terapeutów uzależnień oraz innych osób zajmujących się zawodowo profilaktyką i terapią uzależnień, jak też przemocą domową związaną z problemem alkoholowym z terenu województwa mazowieckiego.
- Zorganizowano 2 konferencje dotyczące profilaktyki uzależnień, w tym: wojewódzką konferencję pn. „Profilaktyka uzależnień – możliwości i wyzwania”, której celem było podniesienie wiedzy uczestników na temat skuteczności profilaktyki uzależnień w województwie mazowieckim. W konferencji wzięło udział 196 osób, tj. przedstawiciele:

jednostek samorządu terytorialnego, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, policji, oświaty, wymiaru sprawiedliwości, pracowników placówek podstawowej opieki zdrowotnej, stowarzyszeń abstynenckich, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych podmiotów działających na rzecz profilaktyki uzależnień z terenu województwa mazowieckiego. Druga konferencja wojewódzka pn. „Od użycia do nadużycia: kompleksowe podejście do substancji psychoaktywnych”, której celem było podniesienie wiedzy uczestników konferencji na temat czynników sprzyjających uzależnieniu od substancji psychoaktywnych; w konferencji uczestniczyło 200 osób, tj. przedstawiciele: jednostek samorządu terytorialnego, wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, policji, organizacji pozarządowych, placówek oświaty oraz do osób zajmujących się poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie województwa mazowieckiego.

- Przeprowadzono przy współpracy z wojewódzkimi ośrodkami ruchu drogowego 17 jednodniowych szkoleń profilaktycznych z elementami praktycznymi dla 800 kierowców w wieku 55+ i 18-24 lat.
- Zrealizowano dwie kampanie edukacyjne, tj. pn.: „Porozumienie dla trzeźwości” oraz pn. „Leki i alkohol – niebezpieczne związki” – w ramach których przygotowano i upowszechniono materiały kampanijne (profilaktyczno-edukacyjne, profilaktyczno-promocyjne) oraz wyświetlano filmy edukacyjne na ekranach LED i eksponowano plakaty profilaktyczno-informacyjne w środkach komunikacji miejskiej oraz podmiejskiej na terenie Mazowsza.
- Przygotowano dwie publikacje nt. profilaktyki uzależnień pt. „Realizacja gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii z uwzględnieniem zadań z zakresu uzależnień behawioralnych” i „Profilaktyka i terapia uzależnień dzieci i młodzieży”.
- Przygotowano 3 broszury na temat profilaktyki uzależnień.
- Przygotowano i przekazano policji 10 000 maskotek – misi z numerem telefonu zaufania.
- Zlecono przeprowadzenie badań pod nazwą European School on Alcohol and Other Drugs ESPAD 2024 Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków ESPAD w 2024 r. na obszarze województwa mazowieckiego – przygotowano raport.
- Rozwijano współpracę z Mazowieckim Związkiem Stowarzyszeń Abstynenckich, m.in. zorganizowano dwie konferencje, zapewniono transport dla członków stowarzyszeń z województwa podczas zlotów abstynenckich, w ramach których przeprowadzono warsztaty, wykłady nt. profilaktyki uzależnień oraz treningi umiejętności.
- Wsparto działania zmierzające do aktywizacji zawodowej, edukacyjnej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększające dostępność do istniejących form wsparcia – objęto dofinansowaniem 3 centra integracji społecznej i 1 klub integracji społecznej w województwie mazowieckim
- Prowadzono współpracę z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w celu monitorowania trendów w zakresie uzależnień oraz pokrewnych problemów.
- W ramach współpracy prowadzonej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, przekazano 114 dotacji na łączną kwotę 8,4 mln zł na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa Mazowieckiego w obszarze „Przeciwdziałanie

uzależnieniom i patologiom społecznym”, w podobszarze „Profilaktyka uzależnień”, polegających m. in. na:

- realizacji programów profilaktycznych podczas wakacyjnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (zadanie roczne),
- realizacji rekomendowanych programów profilaktycznych (zadanie roczne),
- realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) i Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) (zadanie roczne),
- realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA) (zadanie roczne),
- realizacji programów na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach (zadanie roczne),
- realizacji programów pomocy dla osób współuzależnionych (zadanie roczne),
- realizacji programów na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w związku z nadużywaniem alkoholu (zadanie roczne),
- realizacji programów wzmacniających proces socjalizacji dzieci i młodzieży ze środowisk marginalizowanych, w oparciu o ideę twórczej pedagogiki (zadanie roczne),
- realizacji programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej (zadanie wieloletnie na lata 2023-2025),
- realizacji programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki selektywnej (zadanie wieloletnie na lata 2023-2025),
- realizacji programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki wskazującej (zadanie wieloletnie na lata 2023-2025),
- realizacji programów promujących zdrowy styl życia bez uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności stowarzyszeń abstynenckich (zadanie wieloletnie na lata 2023-2025),
- realizacji programów edukacyjnych na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu (zadanie wieloletnie na lata 2023-2025),
- wspieraniu świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych i klubów młodzieżowych, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (zadanie wieloletnie na lata 2023–2025),
- realizacji programu profilaktycznego podczas wakacyjnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (zadanie wieloletnie na lata 2024-2026),
- realizacji innych programów profilaktycznych w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert (tzw. „małe dotacje”).

W 2024 r. na realizację zadań wynikających z Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2025 Samorząd Województwa Mazowieckiego przeznaczył ok. 22 mln zł.

3.3.3.14. Realizacja w 2024 r. Wojewódzkiego programu rozwiązywania kryzysu bezdomności Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2027

21 marca 2023 r. uchwałą 412/392/23 Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął Wojewódzki program rozwiązywania kryzysu bezdomności. W 2024 r. podjęto następujące działania w celu jego realizacji:

- Przeprowadzono otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego, na wsparcie realizacji zadania w obszarze „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób”. Konkurs składał się m.in. z zadania Kompleksowy program pomocy dla osób wychodzących z bezdomności (podpisano 3 umowy na lata 2024–2026 na łączną kwotę 900 tys. zł, w tym na 300 tys. zł w 2024 r.);
- Zorganizowano spotkanie sieciujące dla interesariuszy przeciwdziałania bezdomności z gmin, powiatów i organizacji pozarządowych z terenu Mazowsza. W spotkaniu uczestniczyło 35 osób;
- Zorganizowano jednodniowe stacjonarne szkolenie dotyczące metod pracy i aktywizacji osób w kryzysie bezdomności, w którym wzięło udział 26 osób.

3.3.3.15. Realizacja w 2024 r. Programu transformacji cyfrowej województwa mazowieckiego

W 2024 r. podjęto i realizowano szereg działań wynikających z założeń Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2020-2030. Kluczowym elementem tych działań było przyjęcie przez Zarządu Województwa Mazowieckiego Programu transformacji cyfrowej województwa mazowieckiego na lata 2023-2024 (uchwała nr 71/379/23 z 10 stycznia 2023 r.). Program stanowi dokument wdrożeniowy Strategii Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Został opracowany w szerokim partnerstwie z ośrodkami nauki, edukacji, placówkami ochrony zdrowia, mazowieckimi gminami i powiatami czy aktywnymi w obszarze cyfryzacji podmiotami gospodarczymi. II edycja dokumentu zawiera 36 projektów z zakresu cyfryzacji w takich dziedzinach jak opieka zdrowotna, usługi publiczne, edukacja, ochrona powietrza, planowanie przestrzenne, rolnictwo i przemysł. Program realizuje wszystkie główne cele Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego (niektóre projekty służą realizacji więcej niż jednego celu):

- Cel strategiczny 1: Wzrost kompetencji cyfrowych i zaufania do TIK (8 przedsięwzięć),
- Cel strategiczny 2: Elektroniczne systemy i usługi dla mieszkańców (23 przedsięwzięcia),
- Cel strategiczny 3: Internet dla Mazowsza (5 przedsięwzięć),
- Cel strategiczny 4: TIK dla nauki biznesu (19 przedsięwzięć).

W styczniu 2024 r. opublikowany został także raport z realizacji Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2020-2030 w 2023 r., zawierający podsumowanie wdrażanych rozwiązań, wyniki przeprowadzonych analiz statystycznych, badań trendów i zmian szesnastu wskaźników realizacji Strategii, a także zbiór rekomendacji nakierowanych na aktualne potrzeby i pilne zadania w regionie.

3.4. Realizacja innych elementów polityki regionalnej

Poza strategiami, programami i planem zagospodarowania przestrzennego, Samorząd Województwa Mazowieckiego realizował też inne elementy polityki regionalnej (por. Tabela 33).

Tabela 33. Wykaz innych dokumentów i działań realizowanych w 2024 r.

Lp.	Tytuł	Jednostka odpowiedzialna	Horyzont czasowy
1	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa mazowieckiego	Departament Nieruchomości i Infrastruktury	2014-2030
2	Regionalny plan transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku	Departament Nieruchomości i Infrastruktury	2021-2027
3	Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2019-2024
4	Kierunki działań w zakresie polityki zdrowotnej województwa mazowieckiego na lata 2022-2026	Departament Zdrowia i Polityki Społecznej	2022-2026
5	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2030	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2023-2030
6	Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla województwa mazowieckiego na lata 2023-2025	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	2023-2025
7	Mazowsze dla czystego powietrza 2024	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2024
8	Mazowiecki instrument wsparcia adaptacji do zmian klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024	Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2024
9	Mazowsze dla czystego ciepła 2024	Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2024
10	Mazowiecki instrument wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół”	Departament Edukacji Publicznej i Sportu	2023-2024
11	Mazowiecki instrument aktywizacji sołectw Mazowsze 2024	Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	2024
12	Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023-2024	Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	2023-2024
13	Mazowiecki instrument wsparcia infrastruktury sportowej „Mazowsze dla sportu 2023-2024”	Departament Edukacji Publicznej i Sportu	2023-2024
14	Mazowiecki instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	Departamentu Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich	2025
15	Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2023-2024 dla województwa mazowieckiego	Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie	2023-2024
16	Realizacja działań w obszarze rozwoju społeczeństwa informacyjnego	Departament Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii	2030
17	Plan działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Mazowsza do roku 2027	Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	2027
18	Mazowiecki instrument aktywizacji działkowców – Mazowsze dla działkowców 2023-2024	Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2023-2024
19	Mazowiecki program wsparcia zapobiegania bezdomności zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2023-2024	Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2023-2024
20	Instrumenty inżynierii finansowej 2007-2013	Agencja Rozwoju Mazowsza, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe	-

Źródło: Opracowanie własne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego

3.4.1.1. Realizacja w 2024 r. Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa mazowieckiego

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 3 listopada 2014 r. jako akt prawa miejscowego. Plan ten określa główne cele i kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2014-2030 w przewozach o charakterze wojewódzkim realizowane w ramach użyteczności publicznej. Głównym założeniem Planu jest organizacja przewozów o charakterze użyteczności publicznej w sposób prowadzący do poprawy dostępności i spójności terytorialnej województwa. 17 października 2023 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął uchwałę nr

183/2317 aktualizację planu transportowego, która uwzględni założenia programu pilotażowego w zakresie uruchomienia autobusowych linii komunikacji poprzecznej, które będą stanowiły linie dowozowe do linii kolejowych.

Samorząd Województwa Mazowieckiego uruchomił roczny program pilotażowy w zakresie przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej w transporcie drogowym na terenie województwa mazowieckiego:

Region Południowo-Zachodni obejmuje linie komunikacyjne uruchomione 16 grudnia 2024 r., na których wykonywane są kursy z następującą częstotliwością:

- Linia M I Skrzyńsko - Przysucha - Chlewiska - Szydłowiec, 4 pary kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia M II Przytyk - Domaniów - Potkana - Wieniaw, 6 par kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia M III Omięcin - Zaborowie - Łaziska - Orońsko - Helenów - Ruda Wielka, 8 par kursów dziennie 5 dni w tygodniu.

Region Północno-Wschodni obejmuje linie komunikacyjne uruchomione 1 stycznia 2025 r.:

- Linia D I Sokołów Podlaski - Kostki - Dybów - Kosów Lacki - Treblinka - Małkinia Górna, 4 pary kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia D II Ceranów - Kosów Lacki - Treblinka - Małkinia Górna, 6 par kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia D III Węgrów - Liw - Grębków - Trzebucza - Milew - Mroczy - Kałuszyn - Mrozy, 4 pary kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia D IV Liw - Grębków - Gałki - Sionna - Mingosy - Kotuń, 4 pary kursów dziennie 5 dni w tygodniu.

Region Północno-Zachodni obejmuje linie komunikacyjne również uruchomione 1 stycznia 2025 r.:

- Linia P I Żuromin - Poniatowo - Lutocin - Łukomie - Babiec Piaseczny - Sierpc, 4 pary kursów dziennie 7 dni w tygodniu,
- Linia P II Żuromin - Chamsk - Sadłowo - Biezuń - Rościszewo - Sierpc, 4 pary kursów dziennie 5 dni w tygodniu,
- Linia P III Żuromin - Zielona - Kuczbork - Lipowiec Kościelny - Turza - Mława, 4 pary kursów dziennie 7 dni w tygodniu⁷⁹.

Program jest finansowany ze środków własnych Samorządu Województwa Mazowieckiego. Wskazane linie autobusowe mają być uzupełnieniem transportu kolejowego oraz stanowić zintegrowany system zapewniający lepszą obsługę transportową w peryferyjnych i słabiej zaludnionych terenach. Biorąc pod uwagę obszary dotknięte wykluczeniem komunikacyjnym transport autobusowy będzie pełnić podstawową rolę dowozową do węzłów zintegrowanych, umożliwiając przesiadkę do pociągów regionalnych.

Operatorzy publicznego transportu zbiorowego, czyli spółki „Koleje Mazowieckie – KM” oraz Warszawska Kolej Dojazdowa, wykonywali przewozy na terenie województwa na podstawie umów ramowych nr 4/KM/NI.IT.I./09 i 5/WKD/NI.IT.I./09 z 19 maja 2009 r. (z późn. zm.) oraz umów rocznych o świadczenie usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego na obszarze województwa mazowieckiego, odpowiednio nr W/UMWM-UU/UM/NI/9569/2023 ze Spółką KM z 28 grudnia 2023 r. i nr W/UMWM-UU/UM/NI/9634/2023 ze Spółką WKD z 5 stycznia 2024 r. Wykonanie zadania przedstawia Tabela 34.

⁷⁹ https://mazovia.pl/pl/dla_mediow/informacje_prasowe/mazowsze-ruszylo-z-autobusowym-pilotazem.html

Tabela 34. Realizacja usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego na obszarze województwa mazowieckiego w 2024 r.

Lp.	Operator publicznego transportu zbiorowego	Praca eksploatacyjna (mln pociągokilometrów)	Rekompensata otrzymana od Samorządu Województwa Mazowieckiego (zł)
1	„Koleje Mazowieckie - KM” sp. z o.o.	20,65	576 213 843
2	Warszawska Kolej Dojazdowa sp. z o.o.	1,27	74 387 816

Źródło: Departament Nieruchomości i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

3.4.1.2. Realizacja w 2024 r. Regionalnego planu transportowego Województwa Mazowieckiego

Regionalny plan transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku (RPTWM) w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej (UE) zastąpił dotychczas obowiązujący „Plan Wykonawczy do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 w obszarze Przestrzeń i Transport”. Regionalny plan transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku został przyjęty przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 2017/453/23 z dnia 5 grudnia 2023 r. Pismem z dnia 21 marca 2024 r. Komisja Europejska przekazała informację na temat oceny spełnienia warunku podstawowego 3.1. Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie i przyjęła Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku.

Tabela 35. Realizacja w 2024 r. inwestycji planowanych na poziomie regionalnym wynikających z Regionalnego planu transportowego Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
Spółka „Koleje Mazowieckie – KM” sp. z o.o.				
R1	Zakup 32 sztuk pięcioczonowych EZT	2027	984 000 000	Zawarto umowę o dofinansowanie ze środków FEM 15 szt. EZT. Planowany jest do realizacji ze środków FEM zakup kolejnych 14 szt. EZT (przeniesienie części inwestycji z pozycji R5).
R2	Zakup 10 sztuk dwuczłonowych EZT	2027	202 950 000	Podpisano umowę z producentem na dostawę i utrzymanie 16 dwuczłonowych EZT. Projekt jest realizowany przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.
R3	Zakup 30 sztuk wagonów piętrowych do pociągów typu push-pull	2027	369 000 000	Brak działań.
R4	Zakup 18 sztuk wodorowych zespołów trakcyjnych	2027	575 640 000	Brak działań.
R5	Zakup 20 sztuk piętrowych EZT	2027	1 230 000 000	Projekt zastąpiony na rzecz zakupu EZT. Zawarto umowę o dofinansowanie ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności na zakup 46 szt. EZT.
R6	Zakup 5 sztuk pojazdów elektryczno-akumulatorowych	2027	159 900 000	Projekt został wycofany na rzecz zakupu 6 + 4 (opcja) spalinowych zespołów trakcyjnych. Ogłoszono przetarg i otworzono oferty na dostawę 6 sztuk dwuczłonowych spalinowych zespołów trakcyjnych wraz ze świadczeniem usługi serwisowej. Projekt jest realizowany przez Samorząd Województwa Mazowieckiego.

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
R7	Zakup 7 sztuk trójczłonowych EZT	2027	167 900 000	Brak działań.
R8	Doposażenie istniejących pojazdów nowej generacji w system ETCS i radiotelefony GSM-R (10 pojazdów ER75)	2027	30 750 000	Brak działań.
R9	Budowa bazy utrzymaniowo-naprawczej taboru kolejowego w Radomiu	2023	49 200 000	Rozpoczęto roboty budowlane.
R10	Budowa bazy utrzymaniowo-naprawczej taboru kolejowego w Sochaczewie	2027	282 900 000	Trwa procedura wyboru wykonawcy oraz sposobu uzyskania finansowania inwestycji.
Spółka Warszawska Kolej Dojazdowa sp. z o.o.				
R11	Modernizacja infrastruktury kolejowej linii WKD w branży sterowania ruchem kolejowym wraz z zabudową nowych urządzeń samoczynnej, dwukierunkowej komputerowej blokady liniowej od stacji Warszawa Śródmieście WKD do stacji Podkowa Główna WKD oraz nowych urządzeń przekąźnikowo-komputerowych do zdalnego sterowania opartych na licznikach osi	2027	20 000 000	Wszczęto postępowanie na zaprojektowanie i budowę. Uzyskano dofinansowanie ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.
R12	Modernizacja infrastruktury kolejowej linii WKD w branży torowej – wymiana szyn na dwutorowym odcinku LK47 od stacji Warszawa Śródmieście WKD do stacji Podkowa Główna WKD	2027	25 000 000	Wszczęto postępowanie na wymianę szyn. Uzyskano dofinansowanie ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.
R13	Modernizacja małej architektury przystankowej na linii WKD od stacji Warszawa Śródmieście WKD do stacji Podkowa Główna WKD	2027	7 000 000	Realizacja sukcesywnie do 2030 roku na kolejnych przystankach. Zrealizowano inwestycję w Regułach oraz w Warszawie Zachodniej (środki PKP PLK w ramach inwestycji dot. przebudowy stacji).
R14	Rozwój i poprawa usług elektronicznych na linii WKD w zakresie inteligentnej, bezpiecznej i intermodalnej mobilności podróżnych w transporcie zbiorowym poprzez zwiększenie dostępu do oferty systemów biletowych, systemów planowania podróży oraz systemów informacji pasażerskiej	2027	2 500 000	Realizacja sukcesywnie do 2030 roku. W latach 2023-2024 wprowadzono wirtualny bilet, sprzedaż biletów za pomocą strony internetowej, wizualizację na stronie internetowej położenia pociągów.
R15	Zakup 3 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych	2027	64 600 000	Brak działań.
R16	Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez budowę magazynów energii dla sieci trakcyjnej WKD z wykorzystaniem systemu rekuperacji i odnawialnych źródeł energii wraz z wymianą źródeł oświetlenia	2027	12 300 000	Brak działań.

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
R17	Modernizacja elementów systemu zasilania elektroenergetycznego na linii WKD od Warszawy do Podkowy Leśnej poprzez wymianę indywidualnych konstrukcji wsporczych sieci trakcyjnej na nowe wraz z osprzętem, urządzeniami ochrony przeciwporażeniowej, skablowaniem linii potrzeb nietrakcyjnych średniego napięcia 15 kV oraz zakupem nowego pociągu sieciowego	2030	58 300 000	Realizacja sukcesywnie do 2030 roku. Wymiana indywidualnych konstrukcji wsporczych odbywała się w latach 2023-2024 przy okazji budowy nowych peronów w Regułach (2024), modernizacji stacji Warszawa Zachodnia, zabudowy rozjazdów przy posterunku Warszawa reduta Ordona (2023-2024). Skablowanie LPN planowane w ramach zadania R11. Zakup pociągu sieciowego w trakcie realizacji (2024-2026).
R18	Modernizacja 6 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych w ramach naprawy na poziomie utrzymania P5 w celu podniesienia bezpieczeństwa, jakości i komfortu podróży poprzez doposażenie w innowacyjne rozwiązania techniczne	2030	48 000 000	Naprawa 14 szt. EZT na poziomie utrzymania P5 w latach 2026-2028.
Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie				
R19	Budowa drogi wojewódzkiej „Paszkwianki” łączącej drogę krajową nr 8 z autostradą A2, na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 719 do autostrady A2	2026	150 000 000	Faza projektu budowlanego. Uzyskana została decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach. W I połowie 2025 r. złożony zostanie wniosek o uzyskanie decyzji o pozwoleniu wodnoprawnym. Zakładany termin uzyskania decyzji ZRID - II połowa 2026 r.
R20	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 631 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 61 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 634	2026	200 000 000	Projekt budowlany w trakcie opracowywania. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - II kwartał 2025 r.
R21	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 721 na odcinku od drogi krajowej nr 7 do skrzyżowania drogi wojewódzkiej 721 z ulicą Mleczarską w Piasecznie.	2025	200 000 000	Prace na etapie projektu budowlanego. W I kwartale 2024 r. złożony został wniosek o uzyskanie decyzji ZRID.
R22	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 634 na wskazanych odcinkach na terenie gmin Zielonka, Kobyłka, Wołomin	2024	161 000 000	Zadanie w trakcie realizacji.
R23	Budowa zachodniej obwodnicy Mławy-odcinek między ulicą Gdyńską a nowoprojektowaną drogą krajową S7	2024	120 000 000	Rozpoczęcie realizacji inwestycji w roku 2025.
R24	Budowa obwodnicy m Sierpc w ciągu drogi wojewódzkiej nr 560 / Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej, od drogi wojewódzkiej nr 560 do drogi krajowej Nr 10	2023	69 500 000	Zadanie zostało zrealizowane.

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
R25	Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 747 od skrzyżowania z drogą krajową nr 9 w m. Iłża do skrzyżowania z drogą krajową nr 79 w m. Lipsko	2024	500 000 000	Zadanie zostało zrealizowane.
R26	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 718 na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 580 w m. Borzęcin Duży do węzła autostrady A2 „Pruszków”	2025	70 000 000	Projekt w fazie koncepcji. W III kwartale 2025 r. złożony zostanie wniosek o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zakładany termin uzyskania decyzji ZRID - I połowa 2027 r.
R27	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 807 na odcinku od skrzyżowania z drogą ekspresową S17 do granicy województwa mazowieckiego	2026	140 000 000	Prace na etapie projektu budowlanego. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - III kwartał 2026 r.
R28	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku Kosów Lacki – Sokołów Podlaski	2026	200 000 000	Rozpoczęcie realizacji inwestycji w roku 2025.
R29	Rozbudowa DW 583 na odcinku od m. Model do granicy województwa	2025	60 000 000	Prace na etapie projektu budowlanego. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - III kwartał 2025 r.
R30	Budowa obwodnicy Piławy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 805	2026	100 000 000	Prace na etapie koncepcji. W trakcie uzyskiwania decyzji środowiskowej. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - IV kwartał 2026 r.
R31	Budowa skrzyżowań bezkolizyjnych linii kolejowej nr 3 z drogami wojewódzkimi nr 718 i 701 na terenie Gm. Ożarów Mazowiecki	2026	80 000 000	Dokumentacja opracowywana na podstawie Umowy zawartej przez Województwo Mazowieckie z PKP PLK S.A. i Gminą Ożarów Mazowiecki z dnia 22.05.2018 r. Projekt budowlany w trakcie opracowywania.
R32	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na terenie miasta i gminy Ostrów Mazowiecka	2026	70 000 000	Prace na etapie projektu budowlanego. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - III kwartał 2025 r.
R33	Budowa DW740 w nowym śladzie od granicy Radomia do węzła „Radom Wschód” na drodze S7 i od węzła „Radom Wschód” na drodze S7 w kierunku Potworowa	2027	250 000 000	Prace projektowe na etapie wstępnych rozwiązań projektowych.
R34	Budowa drogi wojewódzkiej nr 801 na terenie miasta Józefów na odcinku od granicy z m. st. Warszawą do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 721	2027	50 000 000	W dniu 06.03.2025 r. podpisano umowę na opracowanie koncepcji wraz z uzyskaniem decyzji środowiskowych.
R35	Budowa drogi wojewódzkiej tzw. „Paszkowianki” na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 719 do węzła drogi ekspresowej S8 „Paszków”	2027	100 000 000	Prace projektowe na etapie koncepcji, bez ZRID.
R36	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 718 od węzła autostradowego „Pruszków” do skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 719 z ul. Partyzantów oraz rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 od skrzyżowania z ul. Partyzantów do granicy m. st. Warszawy	2027	250 000 000	Prace projektowe na etapie koncepcji. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - IV kwartał 2027 r.

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
R37	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 724 na odcinku od granic m. st. Warszawy i m. Konstancina- Jeziorna do nowego przebiegu drogi krajowej nr 79 na terenie gm. Góra Kalwaria	2030	650 000 000	Ww. zadanie inwestycyjne nie jest realizowane i kontynuowane. W II połowie 2025 r. planowane jest wszczęcie prac studialnych dla odcinka stanowiącego nowy przebieg DW724 na terenie Gminy Konstancin-Jeziorna.
R38	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 801 na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 798 do skrzyżowania z drogą krajową nr 50	2024	77 000 000	Zadanie zrealizowane.
R39	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 801 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 50 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 799 i drogą wojewódzką nr 805	2027	40 000 000	Prace projektowe na etapie projektu budowlanego. Planowany termin uzyskania decyzji ZRID - I kwartał 2027 r.
R40	Rozbudowa i budowa drogi wojewódzkiej nr 579 od ul. Żukówka na terenie m. Błonie do węzła „Grodzisk Mazowiecki” na autostradzie A2	2024	25 000 000	Prace projektowe na etapie projektu budowlanego, złożono wnioski o ZRID, opóźnienie, konieczne zawarcie aneksu.
R41	Budowa obwodnicy Ostrołęki wraz z budową w nowym śladzie drogi wojewódzkiej nr 627 do węzła S61 „Sulęcín”	2030	300 000 000	Prace projektowe na etapie koncepcji, bez ZRID.
R42	Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 635 od m. Czarna na terenie gminy Wołomin do skrzyżowania z drogą krajową nr 2 na terenie gminy Halinów	2028	300 000 000	Prace projektowe na etapie koncepcji, bez ZRID.
Województwo Mazowieckie				
R43	Utworzenie innowacyjnego środka komunikacji w korytarzu pomiędzy Warszawą, Leszmem a Sochaczewem	2030	230 000 000	Brak działań.
R44	Zakup 100 pojazdów (autobusy, busy o różnej wielkości) na napęd wodorowy, hybrydowy lub elektryczny do obsługi regionalnej komunikacji autobusowej wraz z budową stacji tankowania/ładowania i niezbędną infrastrukturą	2030	445 000 000	Brak działań.
R45	Budowa sieci szkieletowej regionalnych tras rowerowych	2030	687 000 000	W 2023 r. Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego ogłosiło postępowania przetargowe na opracowanie koncepcji programowych budowy tras rowerowych ujętych w uchwale nr 1100/333/22 Zarządu Województwa Mazowieckiego. Postępowania przetargowe dla poszczególnych tras zostały rozstrzygnięte w 2024 r. Obecnie trwają prace nad właściwymi koncepcjami programowymi oraz programami funkcjonalno-użytkowymi, które mają zakończyć się w 2025 r.

Nr	Nazwa projektu	Data zakończenia*	Szacunkowa wartość inwestycji (zł)*	Realizacja w 2024 r.
R46	Integracja systemów transportowych (w tym: integracja systemów sprzedaży usług, informacji pasażerskiej)	2030	10 000 000	Brak działań.

*Daty i szacunkowe wartości wynikają z Załącznika nr 2 do Regionalnego Planu Transportowego Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie informacji od „Kolei Mazowieckich – KM” sp. z o.o. z dn. 14.02.2025 r., Warszawskiej Kolei Dojazdowej sp. z o.o. z dn. 17.02.2025 r., Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Warszawie z dn. 20.03.2025 r.

3.4.1.3. Realizacja w 2024 r. Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024

Gospodarkę odpadami w województwie mazowieckim w 2024 roku regulował Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024 (PGO WM 2024) uchwalony 22 stycznia 2019 roku przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 3/19. Integralną częścią PGO WM 2024 były: Plan inwestycyjny dla województwa mazowieckiego, Program zapobiegania powstawaniu odpadów oraz Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego.

W 2024 r. procedowany był projekt Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030 (PGO WM 2030). Projekt został dwukrotnie poddany procedurze opiniowania oraz konsultacji społecznych, a następnie skierowany do Minister Klimatu i Środowiska, który pozytywnie zaopiniował przedłożony projekt PGO WM 2030 oraz uzgodnił projekt Planu inwestycyjnego. Dotychczas obowiązujący PGO WM 2024 został uchylony z chwilą przyjęcia Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030⁸⁰.

W 2024 r., na podstawie art. 38b ustawy o odpadach, Marszałek Województwa Mazowieckiego kontynuował prowadzenie w biuletynie informacji publicznej list:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje do przetwarzanie odpadów;
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Na liście funkcjonujących instalacji znajdowało się w 2024 r. 13 instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielania frakcji nadających się do odzysku (bez zmian w stosunku do 2023 r.) oraz 16 składowisk (także bez zmian). Z kolei na liście instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji znajdowało się 10 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (o 1 mniej niż w poprzednim roku) i 4 składowiska (bez zmian).

Monitorowanie kierunków zmian oraz działań w obszarze gospodarki odpadami odbywa się na podstawie sporządzanego w cyklu trzyletnim sprawozdania z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Zawiera ono m.in. opis i ocenę zmian stanu gospodarki odpadami w regionie, inwentaryzację instalacji do zagospodarowania poszczególnych grup odpadów oraz ocenę stanu realizacji działań i osiągnięcia celów ujętych w planie. Sprawozdanie za lata 2019-2022 zostało przyjęte przez Zarząd Województwa Mazowieckiego 27 grudnia 2023 r. uchwałą nr 2208/461/23 i przedstawione Sejmikowi Województwa Mazowieckiego na posiedzeniu w dniu 6 lutego 2024 r.

Z przeprowadzonej analizy systemu gospodarki odpadami wynika, że:

- moce przerobowe instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych pokrywają zapotrzebowanie województwa,

⁸⁰ Uchwała nr 9/25 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 25 lutego 2025 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030.

- istnieje zapotrzebowanie na nowe instalacje do zagospodarowania bioodpadów,
- pojemność składowisk pozostała do wypełnienia będzie się sukcesywnie zmniejszać,
- masa odpadów selektywnych (wytworzona oraz odebrana i zebrana) była w 2022 r. wyższa niż zdolności przerobowe instalacji w zakresie selektywnego zbierania odpadów.

Zapotrzebowanie na moce przerobowe do doczyszczania selektywnie zebranych odpadów oraz przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów może zostać zaspokojone poprzez:

- rozbudowę i zwiększenie sprawności istniejących instalacji,
- stopniowe przekształcanie części mechanicznych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania na instalacje do sortowania, doczyszczania i odzysku selektywnie zebranych odpadów oraz instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów,
- nowe, efektywne instalacje o niskim wpływie na środowisko: do sortowania i doczyszczania odpadów zebranych selektywnie oraz do przetwarzania bioodpadów, w tym biogazownie.

Rekomendacje wynikające ze sprawozdania zostaną uwzględnione w Planie gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2030.

Wdrażanie zapisów PGO WM 2024

PGO WM 2024 służył stopniowemu wprowadzaniu zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, które pozwolą jak najdłużej zachować wartość produktów, efektywnie wykorzystywać zasoby oraz ograniczać powstawanie odpadów. Przechodzenie z gospodarki linearnej do gospodarki o obiegu zamkniętym jest istotnym elementem zrównoważonego rozwoju. Aby wspomóc ten proces, w 2024 r. przeprowadzono konkursy ekologiczne oraz realizowano działania edukacyjno-informacyjne.

W marcu Zarząd Województwa ogłosił otwarty konkurs na realizację w 2024 r. zadania publicznego „Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym”. Wpłynęło 21 ofert. Dofinansowanie otrzymało 10 podmiotów na łączną kwotę 197 tys. zł. Działania edukacyjne kierowane do mieszkańców i przedsiębiorców dotyczyły zrównoważonego gospodarowania zasobami, zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarki o obiegu zamkniętym.

Jesienią zorganizowano III edycję Konkursu popularyzującego wiedzę o gospodarce o obiegu zamkniętym „Ekocykularni” dla przedszkoli oraz szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Celem konkursu było promowanie gospodarki cyrkularnej oraz ukazanie i docenienie pomysłowych pozalekcyjnych aktywności szkół i nauczycieli z terenu województwa w tym zakresie. Wpłynęło 41 prawidłowych i terminowych zgłoszeń. Ocenie podlegała wartość merytoryczna i edukacyjna zajęć, pomysłowość, zaangażowanie społeczności oraz codzienne działania realizowane w placówce na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym. 9 placówkom, które uzyskały największą liczbę punktów w danej kategorii placówek przyznano dyplomy i nagrody pieniężne w wysokości od 4,4 do 10 tys. zł.

W zakresie kontroli prowadzących instalacje do przetwarzania odpadów w celu weryfikacji przestrzegania przepisów o ochronie środowiska, zgodnie z art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska, w 2024 roku Wydział Kontroli Środowiskowych Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych przeprowadził 23 kontrole wskazane w rocznym planie kontroli oraz 2 kontrole doraźne.

Mając na względzie fakt, że jednym z najpilniejszych wyzwań w nadchodzących latach będzie wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym, Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych kontynuował prace nad projektem zintegrowanym pn. „Wdrożenie regionalnego planu gospodarki odpadami i programu zapobiegania powstawaniu odpadów dla województwa mazowieckiego” (GO MAZOVIA LIFE PL), który został zgłoszony do naboru w programie LIFE. Wstępny

wniosek (Concept Note) o dofinansowanie przeszedł pozytywnie proces weryfikacji. Niestety pełny wniosek – Full Proposal - złożony w drugim etapie (I kwartał 2024 r.) nie został zaakceptowany, w wyniku czego projekt GO MAZOVIA LIFE PL nie otrzymał dofinansowania. Wniosek poddano gruntownej analizie, poprawiono kluczowe obszary, które wymagały modyfikacji i 5 września 2024 ponownie złożono wniosek Concept Note, który został zaakceptowany przez Komisję Europejską. Województwo Mazowieckie wraz z partnerami projektu otrzymało zaproszenie do drugiego etapu ubiegania się o środki i złożenia w terminie do 6 marca 2025 r. pełnego wniosku - Full Proposal.

Celem przewidzianego na 10 lat projektu GO MAZOVIA LIFE PL jest wdrażanie zapisów Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego oraz osiągnięcie zakładanych w tym dokumencie i Programie zapobiegania powstawaniu odpadów efektów. Przedsięwzięcie ma charakter badawczo-rozwojowy i opiera się na udziale przedstawicieli samorządów lokalnych, świata nauki, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, którzy zgłosili chęć udziału w projekcie w celu wypracowania mechanizmów i narzędzi służących spełnieniu ambitnych wymagań środowiskowych wynikających z przepisów krajowych i unijnych.

3.4.1.4. Realizacja w 2024 r. Kierunków działań w zakresie polityki zdrowotnej województwa mazowieckiego na lata 2022-2026

Kierunki działań w zakresie polityki zdrowotnej województwa mazowieckiego na lata 2022–2026 zostały przyjęte 8 marca 2022 r. przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 313/303/22. W 2024 r. podjęto następujące działania:

- Zapewniono funkcjonowanie Mazowieckiej Rady Zdrowia Psychicznego, powołanej przez Zarząd Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026 do realizacji następujących zadań:
 - inicjowanie i opiniowanie działań na rzecz poprawy jakości oraz dostępności do psychiatrycznych świadczeń opieki zdrowotnej,
 - koordynowanie i monitorowanie realizacji zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych,
 - współdziałanie przy opracowaniu Mazowieckiego programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2024-2028,
 - podejmowanie inicjatyw i działań w celu ochrony i promocji zdrowia psychicznego, w tym pełnienie funkcji opiniodawczej i doradczej dla Samorządu Województwa.
- W 2024 r. odbyły się dwa posiedzenia rady.
- Zlecono realizację zadań publicznych:
 - w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Zdrowia Psychicznego „Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2024” (dofinansowano 21 projektów),
 - w zakresie edukacji zdrowotnej dostosowanej do potrzeb osób z chorobą nowotworową i ich bliskich w latach 2024-2025 (dofinansowano 6 projektów),
 - w zakresie zdrowia publicznego w obszarze psychoedukacji i wsparcia osób chorych na mukowiscydozę i ich bliskich latach 2024-2025 (dofinansowano 2 projekty).
- Kontynuowano realizację zadań publicznych województwa w zakresie:
 - edukacji zdrowotnej i wsparcia w kryzysie osób dorosłych w latach 2023-2024 (dofinansowano 13 projektów),
 - edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży w latach 2023-2024 (dofinansowano 18 projektów).

W 2024 roku realizowano następujące programy i przedsięwzięcia:

- „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zaburzeń depresyjnych dla dzieci i młodzieży z województwa mazowieckiego” na lata 2022-2024,
- „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki zaburzeń depresyjnych dla osób po 60 roku życia z woj. mazowieckiego” na lata 2023-2025,
- aktualizacja „Informatora zdrowia psychicznego” – przewodnika na stronie „Zdrowe Mazowsze” z informacjami o dostępnych w województwie formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wsparcie kadry medycznej poprzez przekazanie środków finansowych podmiotom leczniczym na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji osób wykonujących zawody medyczne,
- Program stypendialny dla studentów kształcących się na kierunkach: lekarskim, pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne,
- Programu polityki zdrowotnej „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego” na lata 2024-2026,
- Program polityki zdrowotnej leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców województwa mazowieckiego na lata 2019-2025,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie poprawy sprawności fizycznej osób po 60 roku życia na lata 2024-2026,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie szczepień przeciwko meningokokom serogrupy B dla dzieci do lat 3 z województwa mazowieckiego na lata 2023-2025,
- Program polityki zdrowotnej z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej dla uczniów klas VII-VIII z województwa mazowieckiego na lata 2023-2024,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego na lata 2024-2026,
- Program polityki zdrowotnej badań przesiewowych w kierunku wykrycia zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C na lata 2023-2025,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie opieki poporodowej dla mieszkańców województwa mazowieckiego na lata 2024-2026,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania raka płuc wśród mieszkańców województwa mazowieckiego na lata 2023-2026,
- Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki czerniaka i innych nowotworów skóry dla mieszkańców województwa mazowieckiego na lata 2023-2025,
- Program „Szkoła Promocji Zdrowia” (od stycznia do kwietnia 2024 r. kontynuowano II edycję Programu na lata 2019-2024; od października 2024 r. rozpoczęto III edycję Programu na lata 2024-2029),
- Program Wsparcia Domów Opieki Medycznej na lata 2023-2025,
- Program „Witaj na Mazowszu”, którego celem jest obdarowanie rodziców nowonarodzonych dzieci pakietem powitalnym dla najmłodszych mieszkańców Mazowsza,
- konferencja w ramach Mazowieckiego Przeglądu Zdrowia Publicznego: „Opieka okołoporodowa XXI wieku: wyzwania i możliwości”,
- konferencja w ramach Mazowieckiego Forum Zdrowia Psychicznego: „Dzieci w środowisku rodzinnym i szkolnym – jak wspierać ich zdrowie i rozwój psychospołeczny”,
- kampania edukacyjna „Daj życie” w zakresie promocji dawstwa i transplantacji,

- kampania edukacyjna w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości oraz innych chorób cywilizacyjnych wśród dzieci i młodzieży,
- szkolenia z zakresu medycyny taktycznej dla personelu medycznego, strażaków ochotniczych straży pożarnych oraz ludności cywilnej ze szczególnym uwzględnieniem ludności pochodzenia ukraińskiego w latach 2023-2024.

Ponadto w 2024 r. rozpoczęto realizację Samorządowego Instrumentu Wsparcia Zdrowia Mazowszan „Mazowsze dla zdrowia 2024”. Finansowaniem objęte były działania z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia, prowadzone w formie m.in. warsztatów, spotkań edukacyjnych, pikników wspierających zdrowy styl życia, akcji profilaktycznych wspierających zwiększenie wykrywalności chorób cywilizacyjnych, a także innych najczęściej występujących chorób. W ramach instrumentu przekazano 2,4 mln zł pomocy finansowej dla powiatów oraz miast na prawach powiatu.

W odniesieniu do zadań publicznych w zakresie profilaktyki istotnych problemów zdrowotnych realizowano zadania dotyczące edukacji zdrowotnej, dostosowanej do różnych grup społeczeństwa, takie jak:

- edukacja zdrowotna dostosowana do potrzeb różnych grup społeczeństwa dotycząca promocji idei dawstwa i transplantacji;
- podniesienie poziomu akceptacji społecznej wobec osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich;
- edukacja mieszkańców województwa mazowieckiego w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- edukacja zdrowotna dotycząca profilaktyki chorób układu krążenia, w tym zawałów serca, udarów mózgu;
- edukacja zdrowotna w zakresie profilaktyki niedoboru witaminy D;
- edukacja zdrowotna dostosowana do różnych grup społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób kręgosłupa, stawów, wad postawy;
- edukacja zdrowotna dostosowana do potrzeb różnych grup społeczeństwa dotycząca profilaktyki nowotworów.

W 2024 r. zorganizowano kolejną edycję „Konkursu na wydarzenie medyczne roku”. Celem konkursu jest inspirowanie i promowanie wzrostu efektywności działalności leczniczej wojewódzkich podmiotów leczniczych. Konkurs odbył się w aż sześciu kategoriach. Trzy nagrody wręczono wojewódzkim podmiotom leczniczym, a trzy – osobom wykonującym zawody medyczne zatrudnionym w takich podmiotach. Pierwsze trzy kategorie to: osiągnięcie medyczne roku – w podziale na medycynę zabiegową i zachowawczą (nagrody do 1 mln zł) i innowacja medyczna roku (nagroda do 500 tys. zł). Nagrody dla osób indywidualnych wręczono w kategoriach: osobowość medyczna roku, medyk roku i wschodząca nadzieja medycyny (nagrody po 22-33 tys. zł).

3.4.1.5. Realizacja w 2024 r. Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2030

Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 635/402/23 z dnia 18 kwietnia 2023 r. przyjął Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2030. Dokument wyznacza kierunki rozwoju tego sektora, wpisując się w cele i zadania opracowywanej w 2021 r. Strategii polityki społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030 (por. Rozdz. 3.1.2.3).

Głównym celem Programu jest, aby ekonomia społeczna stała się integralnym elementem życia społeczno-gospodarczego województwa. Zapewniona ma być swoboda realizacji różnorodnych inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej oraz niezbędne i adekwatne wsparcie dla ich prowadzenia.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej odpowiada za koordynowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie. W tym celu, MCPS prowadzi działania na rzecz tego sektora, w tym badania i analizy, promocję produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej, działania edukacyjne, informacyjne i szkoleniowe. Inicjuje powstawanie sieci współpracy między sektorem ekonomii społecznej a jego otoczeniem, zwłaszcza jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa, instytucjami pomocy społecznej, trzecim sektorem, Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej, biznesem, szkołami wyższymi itp.

W 2024 r. kontynuowano systemowe działania mające na celu rozwój infrastruktury podmiotów sektora ekonomii społecznej. Dofinansowaniem objęto jeden klub oraz trzy centra integracji społecznej – jeden nowy podmiot i dwa istniejące. W ramach pomocy dla Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), kontynuowano realizację konkursów wieloletnich (wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, 3 mln zł rocznie) oraz ogłoszono nowe konkursy na zadania z zakresu popularyzacji ekonomii społecznej (2 mln zł), ekologii (1 mln zł) oraz praktyk studenckich w podmiotach ekonomii społecznej (500 tys. zł).

MCPS, wspólnie z jednostkami samorządu terytorialnego, OWES, urzędami pracy i Mazowieckim Komitetem Rozwoju Ekonomii Społecznej, opracowuje w I półroczu każdego roku raport z monitoringu Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2030. Raport zawiera opis działań zrealizowanych w poprzednim roku oraz wnioski i rekomendacje dotyczące zadań w roku bieżącym. Szczegółowe zestawienie działań zawarte jest w raporcie dostępnym na stronie mcps.com.pl.

3.4.1.6. Realizacja w 2024 r. Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla województwa mazowieckiego na lata 2023-2025

W roku 2024 kontynuowano realizację przyjętego przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 526/398/23 z dnia 4 kwietnia 2023 r. Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025. 18 czerwca 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął i zaakceptował informację w sprawie „Monitoringu Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025. Raport za 2023 rok”.

Plan określa działania realizowane przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej i Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego na rzecz samorządów lokalnych oraz organizacji społecznych. Głównym celem jest zintegrowanie regionalnych celów i działań dotyczących rozwoju oraz deinstytucjonalizacji usług społecznych w spójny proces adresowany do podmiotów lokalnych odpowiedzialnych za organizowanie i finansowanie tych usług. Plan ma ponadto służyć wytyczeniu kierunków rozwoju usług społecznych i skoordynowaniu działań na poziomie regionalnym.

Dokument stanowi uporządkowaną koncepcję zmian na poziomie regionalnym w obszarach objętych przejściem do usług środowiskowych, uwzględniającą plany, oczekiwania, potrzeby i możliwości społeczności lokalnych. Głównym źródłem finansowania przewidzianych w dokumencie działań są środki z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 i programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego oraz środki własne Samorządu Województwa.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w 2024 r. podpisało umowę na realizację działań ze środków FERS w ramach projektu koordynacyjnego pn.: „Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”.

W roku 2024 w zakresie realizacji wskaźnika dotyczącego liczby osób objętych usługami społecznymi świadczonymi w społeczności lokalnej, w których uwzględniono również świadczenie usługi teleopieki, przygotowano we współpracy z partnerami lokalnymi projekt pt. „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania”, planowany do realizacji w ramach FEM 2021-2027, zleconych do realizacji przez Centrum.

W celu realizacji zadań z obszaru „rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnością” Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w 2024 r. podpisało umowę na realizację projektu konkurencyjnego „Mazowiecka strefa rozwoju pieczy zastępczej” współfinansowanego z EFS+ w ramach Priorytetu VIII „Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu”, Działania 8.6 Usługi społeczne na rzecz rodzin programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

W 2024 r. w ramach realizacji programu prowadzono działania adresowane do grup i obszarów wskazanych w dokumencie.

- w obszarze rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami:
 - kontynuowano współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadania dotyczącego wspierania rodzin z dziećmi w postaci usług poradnictwa specjalistycznego: poradnictwem specjalistycznym wsparto rodziny z dziećmi z FAS/FASD oraz rodziny adopcyjne i rodziny zastępcze,
 - objęto wsparciem specjalistycznym wychowanków pieczy zastępczej;
- w obszarze osoby z niepełnosprawnością:
 - kontynuowano realizację zadań dotyczących wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej,
 - opracowano i wdrażano indywidualne plany drogi życiowej i zawodowej osób z niepełnosprawnością,
 - realizowano usługę pn.: asystent osoby niepełnosprawnej,
 - finansowano funkcjonowanie zakładów aktywności zawodowej;
- w obszarze osoby starsze:
 - kontynuowano realizację zadań publicznych w obszarze pomocy niemedyce w zakresie ochrony zdrowia psychicznego seniorów;
- w obszarze osoby w kryzysie zdrowia psychicznego:
 - wsparto funkcjonowanie dotychczasowych i powstanie 3 nowych (45 miejsc) Dziennych Domów Pobytu.

Ponadto w zakresie usług społecznych w wyżej wymienionych obszarach interwencji:

- w zakresie działań ekonomii społecznej:
 - utworzono 3 nowe centra integracji społecznej,
 - wsparto 1 klub integracji społecznej,
 - zwiększono o 57 liczbę miejsc w centrach integracji społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - przekazano środki finansowe w konkursie dla OWES „Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej” przeznaczonym na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rozwoju usług społecznych świadczonych przez PES/PS;

- w zakresie szkoleń:
 - ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) w ramach projektu koordynacyjnego pn.: „Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu” zorganizowano szkolenia kompetencyjne dla kadr Centrów Usług Społecznych. W szkoleniach obejmujących trzy moduły kompetencyjne: zarządzanie i organizacja usług społecznych, opracowanie i realizacja indywidualnych planów usług społecznych, organizacja społeczności lokalnej wzięło udział 60 osób.
 - ze środków FERS w ramach projektu koordynacyjnego pn. „Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu” zorganizowano szkolenia: „Zmiany w prawie w kontekście planowania i rozwoju usług społecznych” oraz „Kodeks postępowania administracyjnego w centrum usług społecznych”,
 - w ramach projektu „Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu” przedstawiciele 10 podmiotów realizujących działania z zakresu polityki społecznej na poziomie powiatów podnieśli kompetencje w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w obszarze pieczy zastępczej.

Szczegółowe zestawienie przeprowadzonych działań i osiągniętych wskaźników w roku 2024 dostępne będzie na koniec II kwartału roku bieżącego.

3.4.1.7. Realizacja w 2024 r. programu Mazowsze dla czystego powietrza

Województwo Mazowieckie w 2024 r. uruchomiło VI edycję autorskiego programu wsparcia „Mazowsze dla czystego powietrza 2024”. Na wsparcie dla mazowieckich gmin przeznaczono ponad 9,1 mln zł, co pozwoliło na realizację 110 projektów. Dotyczyły one m.in. kontroli przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej, akcji edukacyjno-informacyjnych, zakupu ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów elektrycznych i czyszczenia na mokro ulic w miastach. W latach 2019-2024 na realizację 973 projektów zgłoszonych przez 870 lokalnych samorządów przeznaczono ponad 61 mln zł.

3.4.1.8. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu wsparcia adaptacji do zmian klimatu

W związku z rosnącymi potrzebami inwestycyjnymi, a także skromnymi budżetami mazowieckich samorządów lokalnych, Samorząd Województwa Mazowieckiego uruchomił w 2024 r. kolejną edycję Mazowieckiego instrumentu wsparcia adaptacji do zmian klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024.

W 2024 r. w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu dofinansowano 128 zadań na łączną kwotę ok. 14,5 mln zł (115 zadań w ramach Mazowsze dla klimatu 2024 i 13 zadań z Mazowsze dla klimatu 2023, przeniesionych do realizacji na 2024 r.). Inwestycje dotyczyły rozwoju terenów zielonych, w tym nasadzeń zieleni, rewitalizacji parków, zielonych ścian i zielonych wiat przystankowych (53 projekty), oświetlenia energooszczędnego (53 projekty), błękitno-zielonej infrastruktury, w tym budowy zbiorników retencyjnych i zagospodarowania wody deszczowej (15 projektów) oraz budowy tężni solankowych (7 projektów). Realizacja 15 projektów została przeniesiona na 2025 rok.

3.4.1.9. Realizacja w 2024 r. programu Mazowsze dla czystego ciepła

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego uruchomił drugą edycję programu wsparcia dla mazowieckich gmin pod nazwą „Mazowsze dla czystego ciepła 2024”. Ma on na celu zapewnienie

wsparcia dla mazowieckich samorządów na podniesienie efektywności energetycznej. W II edycji programu na dofinansowanie przeznaczono 4,8 mln zł. Na liście beneficjentów znalazło się 18 gmin, z czego jedna zrezygnowała z realizacji zadania. Przekazane beneficjentom środki zostaną wykorzystane na realizację programów dopłat dla mieszkańców przeznaczonych na podnoszenie efektywności energetycznej. Do tej pory w ramach dwóch edycji programu przeznaczono ok. 9,8 mln zł na realizację 35 projektów lokalnych samorządów.

3.4.1.10. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół”

W 2022 r. rozpoczęto realizację programu Mazowiecki Instrument Wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół”, którego celem jest wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ustawowego obowiązku dowozu dzieci i młodzieży (w tym z niepełnosprawnością) do szkół. Wsparcie polega na udzieleniu przez Samorząd Województwa Mazowieckiego dotacji celowej na zakup nowych autobusów szkolnych.

W 2024 r. w ramach realizacji II edycji programu dofinansowanie otrzymały 43 gminy, w tym 32 na rok 2024 i 8 na rok 2025, 3 gminy zrezygnowały z realizacji zadania. Na realizację II edycji programu Samorząd Województwa Mazowieckiego przeznaczył kwotę w wysokości 19 489 907 zł.

Ponadto w 2024 r. ruszyła III edycja programu. W ramach działań podjętych w 2024 r. uchwalony został regulamin III edycji projektu, nabór wniosków do programu trwał od 30 grudnia 2024 r. do 10 stycznia 2025 r. W regulaminowym terminie wpłynęło 55 wniosków na łączną kwotę dotacji 24 048 013,35 zł. Samorząd Województwa Mazowieckiego na realizację III edycji programu przeznaczył kwotę w wysokości 6 000 000 zł.

3.4.1.11. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu aktywizacji sołectw

Mazowiecki instrument aktywizacji sołectw – „Mazowsze dla sołectw 2024” był kontynuacją zainicjowanego przez Województwo Mazowieckie instrumentu wsparcia projektów istotnych dla rozwoju i zaspokajania potrzeb lokalnych społeczności tworzących mazowieckie sołectwa. Wdrażając tę inicjatywę, dołożono starań, aby zasady udzielania i rozliczania dotacji były możliwie proste. Korzystanie z instrumentu ułatwia warstwa „sołectwa” na portalu mapowym Mazowiecki System Informacji Przestrzennej.

Instrument funkcjonuje w oparciu o oddolną inicjatywę lokalnych społeczności. To mieszkańcy, rada sołecka i sołtysi wyrażają opinię o celowości danej inwestycji, a często są również ich pomysłodawcami. W ramach instrumentu mogły zostać dofinansowane takie zadania, jak tworzenie nowych oraz utrzymanie istniejących terenów zielonych, remont i wyposażenie obiektów oraz miejsc publicznych pełniących funkcje rekreacyjne i sportowe, remont i wyposażenie gminnych bibliotek publicznych, wsparcie i promocja twórczości folklorystycznej, rękodzieła i innej twórczości kulturalnej.

O wsparcie ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego mogły ubiegać się wszystkie gminy wiejskie i miejsko-wiejskie z terenu województwa. W 2024 r. 250 gmin złożyło wnioski dotyczące łącznie 458 zadań, z czego 1 wniosek został odrzucony jako niezgodny z założeniami instrumentu, a 1 został wycofany na prośbę gminy. Łącznie w 2024 r. przyznano 12,8 mln zł wsparcia z budżetu województwa na realizację 456 zadań w 249 gminach (w 11 przypadkach nie doszło do podpisania umowy z powodu rezygnacji gminy z realizacji zadania lub już zawarta umowa została rozwiązana z przyczyn leżących po stronie gminy, a realizację 5 zadań przesunięto na prośbę gmin na 2025 rok). Łączna wartość pomocy finansowej ze środków własnych budżetu Województwa

Mazowieckiego na realizację zadań w ramach „Mazowsze dla sołectw 2024” wyniosła 12,3 mln zł na łączną wartość inwestycji w kwocie 28,4 mln zł.

3.4.1.12. Realizacja w 2024 r. programu „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”

Program „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024” ma na celu wsparcie integracji, rekreacji i aktywności edukacyjno-kulturalnej mieszkańców województwa. Realizowany jest poprzez udzielenie pomocy finansowej dla gmin i dzielnic m. st. Warszawy zapewniających funkcjonowanie centrów integracyjno-kulturalnych, służących integracji lokalnych społeczności. Dofinansowane mogły być takie zadania, jak budowa, remont, modernizacja świetlic wiejskich, ośrodków i domów kultury oraz innych obiektów o odpowiednich parametrach, jak również ich wyposażenia, umożliwiających całoroczną aktywizację lokalnych społeczności.

O wsparcie mogły się ubiegać gminy z terenu województwa i dzielnice Warszawy. Każdy uprawniony podmiot mógł złożyć jeden wniosek na jedno zadanie, a maksymalna kwota pomocy finansowej ze środków własnych budżetu Województwa Mazowieckiego wynosiła 200 tys. zł na zadanie. Łącznie wpłynęło 235 wniosków. Przyznane przez Sejmik Województwa Mazowieckiego wsparcie w wysokości 40,4 mln zł pozwoliło na dofinansowanie pozostałych 227 zadań. Na prośbę beneficjentów realizacja 48 zadań została przeniesiona na 2025 rok.

Dodatkowo w roku 2024 zostały zrealizowane 23 zadania beneficjentów, którzy w roku 2023 w ramach „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023” otrzymali dofinansowanie w wysokości 3,4 mln zł i otrzymali zgodę na realizację w roku 2024.

3.4.1.13. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu wsparcia infrastruktury sportowej

W 2018 roku decyzją Zarządu Województwa został wdrożony autorski program Samorządu Województwa Mazowieckiego: „Mazowiecki instrument wsparcia infrastruktury sportowej”. Stanowił on odpowiedź na potrzeby samorządów oraz oczekiwania lokalnych społeczności w zakresie rozwoju bazy sportowej. W 2024 r. realizowana była siódma edycja programu „Mazowsze dla sportu 2024”.

Celem programu jest poprawa jakości życia mieszkańców Mazowsza w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji, poprzez udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego z terenu województwa pomocy finansowej przeznaczonej na budowę nowej infrastruktury sportowej oraz przebudowę obiektów sportowych, które są w niedostatecznym stanie technicznym lub funkcjonalnym.

Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o pomoc finansową były wszystkie gminy i powiaty z terenu województwa. Mogły nią zostać objęte zadania polegające na budowie, przebudowie (modernizacji) lub remoncie obiektów sportowych, takich jak: hale i boiska sportowe, boiska sportowe wielofunkcyjne, korty tenisowe, skateparki, lodowiska, obiekty do uprawiania sportów wodnych, obiekty do uprawiania sportów miejskich (siłownie plenerowe, *pumptrack*, *street workout*), place sportowo-rekreacyjne. Wysokość udzielanej pomocy finansowej mogła wynieść do 75% kosztów kwalifikowanych i nie mogła przekroczyć 350 tys. zł.

Na realizację programu w 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przeznaczył 50,2 mln zł, co pozwoliło na wsparcie 275 beneficjentów.

3.4.1.14. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego

Instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa został ustanowiony uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 93/19 (z późniejszymi zmianami).

Realizowane przy wsparciu Samorządu Województwa Mazowieckiego projekty samorządów lokalnych mają wpłynąć na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej województwa oraz spójności wewnątrzregionalnej.

Wdrażanie instrumentu polega na wsparciu powiatów i gmin o niewystarczającym potencjale infrastruktury technicznej w realizacji zadań wieloletnich z zakresu dróg powiatowych i gminnych, edukacji oraz kultury. Przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu dotacji w ramach instrumentu brano pod uwagę stopień przygotowania inwestycji, uzasadnienie potrzeby jej realizacji oraz ograniczone szanse pozyskania środków z innych programów pomocowych dedykowanych rozbudowie infrastruktury. Sugerowana maksymalna kwota dotacji wynosiła 4,0 mln zł i 60% kosztów projektu.

Na realizację programu Samorząd Województwa Mazowieckiego przeznaczył 2,05 mld zł z dochodów własnych, w tym 816,5 mln zł w latach 2019-2023 i 451,7 mln zł w 2024 r., a na lata 2025-2027 zaplanowano 777,4 mln zł. W latach 2019-2024 Sejmik Województwa Mazowieckiego zatwierdził dofinansowanie 1026 projektów na łączną kwotę dofinansowania 1,27 mld zł. Do końca 2024 r. podpisano 985.

3.4.1.15. Realizacja w 2024 r. Regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia dla województwa mazowieckiego

Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2024 dla województwa mazowieckiego (RPDZ) był realizowany na podstawie uchwały Zarządu Województwa Mazowieckiego nr 1281/444/24 z 3 grudnia 2024 r. Celem RPDZ w 2024 r. był wzrost aktywności zawodowej i wzrost poziomu dobrej jakości zatrudnienia w Polsce.

RPDZ pełni głównie funkcję informacyjną, w szczególności dla instytucji i partnerów rynku pracy, w zakresie zadań wykonywanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie (WUP). Podstawą do przygotowania RPDZ był Krajowy plan działań na rzecz zatrudnienia na lata 2024-2026. Dokument był też komplementarny ze strategią rozwoju województwa oraz programami krajowymi i wojewódzkimi dotyczącymi młodzieży i osób starszych. Projekt RPDZ podlegał opiniowaniu przez Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego oraz Wojewódzką Radę Rynku Pracy.

Ujęte w RPDZ działania ustawowe wykonywane przez WUP finansowane były ze środków krajowych (budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego, Funduszu Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) i unijnych (Europejskiego Funduszu Społecznego/Europejskiego Funduszu Społecznego Plus).

RPDZ określał priorytetowe grupy bezrobotnych i osób, które powinny być szczególnie wspierane przez publiczne służby zatrudnienia na regionalnym rynku pracy. Należeli do nich długotrwale bezrobotni, bezrobotni z obszarów wiejskich oraz bezrobotni o niskich kwalifikacjach. Realizacja działań skierowanych do tych grup wpisywała się w cel główny na 2024 rok: wzrost aktywności zawodowej i wzrost poziomu dobrej jakości zatrudnienia w Polsce. Wśród celów szczegółowych wskazano też dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób do potrzeb gospodarki, modernizację publicznych służb zatrudnienia, zaspokojenie potrzeb gospodarki poprzez zwiększenie dostępności zasobów kadrowych, w tym wykorzystanie niewykorzystanych dotychczas zasobów rynku pracy, wspieranie przedsiębiorczości oraz przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i wspieranie dotychczasowych miejsc pracy. RPDZ realizowany był m.in. poprzez działania w ramach poniższych programów.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, oś priorytetowa I: Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Celem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w procesach kształcenia i szkolenia (tzw. młodzież NEET). W ramach programu wdrażano działania 1.1 i 1.2 – Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – przez projekty konkursowe i pozakonkursowe. W ramach poddziałania 1.1.1 wsparciem objęto osoby bezrobotne, młodych pracowników MŚP i organizacji pozarządowych oraz osoby samozatrudnione w wieku do 29 lat. W ramach poddziałania 1.2.1 objęto dodatkowo wsparciem imigrantów, w tym osoby, którym udzielono ochrony czasowej w związku z wojną w Ukrainie, osoby odchodzące z rolnictwa, tzw. ubogich pracujących, zatrudnionych na umowach krótkoterminowych i cywilno-prawnych.

W trakcie realizacji programu, WUP w Warszawie ogłosił 4 nabory w ramach poddziałania 1.1.1 dedykowane projektom pozakonkursowym. Podpisano 156 umów na kwotę 843,5 mln zł. Łączna alokacja, w wysokości 762,2 mln zł, została przekroczona o 11% ze względu na potrzebę wdrożenia nowego typu wsparcia w związku z trudnościami spowodowanymi pandemią, zgodnie z ustawą o zwalczaniu COVID-19.

W ramach poddziałania 1.2.1, dedykowanego projektom konkursowym, WUP w Warszawie ogłosił 6 konkursów. Alokacja na ogłoszone konkursy wyniosła łącznie 112,3 mln zł, z czego wykorzystano 87%, podpisując 121 umów na kwotę 97,9 mln zł.

Realizacja wszystkich projektów w ramach osi I PO WER została zakończona do końca 2023 r. Wartości wskaźników osiągnięte w ramach obu poddziałań przedstawia Tabela 36.

Tabela 36. Wartości wskaźników osiągnięte w 2023 r. w ramach poddziałań 1.1.1 i 1.2.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

Wskaźnik	Wartość osiągnięta w poddz. 1.1.1	Wartość osiągnięta w poddz. 1.2.1	Stopień osiągnięcia celu na 2023 r.
liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem	65 955	1841	97% / 254%
liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem	19 057	709	73% / 255%
liczba osób pracujących, w trudnej sytuacji na rynku pracy, objętych wsparciem	nie dotyczy	1628	210%
liczba osób objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii	27 186	nie dotyczy	100%
liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	5744	nie dotyczy	28%
liczba osób biernych zawodowo (NEET) objętych wsparciem	nie dotyczy	3944	131%
liczba osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	nie dotyczy	5181	463%
kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	186,9 mln euro		114%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Celem działań w ramach Osi VIII RPO było wspieranie mieszkańców Mazowsza w aktywności zawodowej. Realizacja wszystkich projektów w ramach tej osi została zakończona do grudnia 2023 r. Wskaźniki liczby osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu, wyniosły 2855 (55% celu) dla osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia i 1221 dla osób biernych zawodowo (281% celu). Łącznie objęto wsparciem 43 126 osób bezrobotnych (123% celu), a całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych wyniosła 161 mln euro (92% celu).

W 2024 r. trwało rozliczanie i zamykanie projektów powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego: 39 przyjętych w 2020 r. w ramach Działania 1.1 PO WER oraz 39 przyjętych w 2021 r. w ramach Działania 8.1 RPO WM.

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

W ramach Działania 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, w 2024 r. realizowano 39 projektów powiatowych urzędów pracy województwa. Podpisano umowy o dofinansowanie na łączną wartość 162,8 mln zł. Do końca 2024 r. wsparciem objęto 8234 osób bezrobotnych. W ramach wsparcia, osoby bezrobotne mogły skorzystać z usług i instrumentów rynku pracy, w tym: pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, staży, prac interwencyjnych, szkoleń.

W ramach Działania 6.2 Aktywizacja zawodowa osób młodych przez OHP, w 2024 r. ogłoszono nabór na projekty wybierane w sposób niekonkurencyjny. Do grudnia 2024 r. trwała ocena formalno-merytoryczna wniosków o dofinansowanie. Zakres projektów obejmował będzie aktywizację zawodową osób młodych (młodzieży w wieku od 15 do 18 roku życia oraz do osób z grupy NEET w wieku do 25 roku życia) znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Projekty te będą realizowane od 2025 r.

W ramach Działania 6.3 Nowoczesne, regionalne służby zatrudnienia, w 2024 r. rozpoczęto realizację łącznie 4 projektów: 2 projekty konkurencyjne dot. podnoszenia kompetencji pracowników regionalnych Publicznych Służb Zatrudnienia (łączna wartość podpisanych umów: 275,5 tys. zł) oraz 2 projekty niekonkurencyjne dot. m.in. podniesienia kompetencji/kwalifikacji regionalnych doradców i asystentów EURES oraz pośredników pracy realizujących zadania w ramach sieci EURES, wymiany informacji i doświadczeń w obszarze rynku pracy w UE/EOG i Szwajcarii, organizowania Giełd i Targów Pracy (łączna wartość podpisanych umów: 5 mln zł).

W ramach Działania 6.4 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet w 2024 r. rozpoczęto realizację 21 projektów skierowanych do biernych zawodowo kobiet z terenu RMR. Podpisano umowy o dofinansowanie na łączną wartość 22,8 mln zł. Do końca 2024 r. wsparciem objęto 631 kobiet. Uczestniczki projektu mogły skorzystać m.in. ze wsparcia psychologicznego, doradztwa zawodowego oraz szkoleń.

W ramach Działania 6.5 Wsparcie dla pracodawców i pracowników, w 2024 r. rozpoczęto realizację łącznie 3 projektów: 1 projekt konkurencyjny dot. implementacji w przedsiębiorstwach pracy zdalnej (wartość projektu: 1,8 mln zł) oraz 2 projekty niekonkurencyjne dot. wsparcia w zakresie usług rozwojowych realizowanych w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (przedsięwzięcia wspierające rozwój kompetencji i kwalifikacji pracodawców, pracowników sektora MMŚP oraz jednostek samorządu terytorialnego poziomu gminnego)(łączna wartość podpisanych umów: 52,4 mln zł).

W ramach Działania 7.4 Edukacja osób dorosłych, w 2024 r. w wyniku ogłoszonego naboru wniosków wyłoniono i przyznano dofinansowanie 9 Operatorom Podmiotowego Systemu Finansowania (PSF) do realizacji na terenie regionu warszawskiego stołecznego (RWS) oraz regionu Mazowieckiego regionalnego (RMR) projektów z zakresu wsparcia poprzez usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych, w ramach PSF dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje umiejętności/kompetencje lub nabyć kwalifikacje za pośrednictwem BUR (łączna wartość podpisanych umów: 57,1 mln zł).

Program regionalny „Mazowsze 2024”

Celem realizacji programu jest zwiększenie wpływu Samorządu Województwa na kształtowanie regionalnej polityki rynku pracy poprzez wsparcie dodatkowymi środkami finansowymi powiatów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

W 2024 r. realizowane będą dwa programy regionalne, których założenia opracowane zostały na podstawie przygotowanej przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie „Diagnozy sytuacji osób bezrobotnych na mazowieckim rynku pracy”.

I program – „Mazowsze 2024 – bezrobotni powyżej 50 roku życia”

Program adresowany jest do 450 osób bezrobotnych po 50 roku życia w 13 powiatach, w których udział tej grupy bezrobotnych jest najwyższy w województwie. Obszar realizacji: m. st. Warszawa, m. Płock oraz powiaty: warszawski zachodni, pruszkowski, piaseczyński, otwocki, grodziski, miński, legionowski, gostyniński, radomski, ostrołęcki, płocki. W opracowanych założeniach określono, że średni koszt na uczestnika nie przekroczy 17 000,00 zł, a efektywność zatrudnieniowa kształtować się będzie na poziomie nie niższym niż 65%. W finansowanie programu planowane jest zaangażowanie środków Funduszu Pracy w kwocie 7 646 000,00 zł. Realizacja programu pozwoli poprawić sytuację osób po 50 roku życia z terenu województwa mazowieckiego.

II program - „Mazowsze 2024 – bezrobotne kobiety”

Program adresowany jest do 393 bezrobotnych kobiet w 9 powiatach, w których udział tej grupy bezrobotnych jest najwyższy w województwie. Obszar realizacji: m. Płock oraz powiaty: płocki, sierpecki, kozienicki, przasnyski, żuromiński, gostyniński, grójecki, sochaczewski. W opracowanych założeniach określono, że średni koszt na uczestnika nie przekroczy 20 000,00 zł, a efektywność zatrudnieniowa kształtować się będzie na poziomie nie niższym niż 65%. W finansowanie programu planowane jest zaangażowanie środków Funduszu Pracy w kwocie 7 500 000,00 zł. Realizacja programu pozwoli poprawić sytuację bezrobotnych kobiet z terenów województwa mazowieckiego.

Środki finansowe przeznaczone na realizację programu pochodzące z Funduszu Pracy wyniosą 15 146 000,00 zł i pozwolą zaktywizować 843 osoby.

Obsługa Krajowego Funduszu Szkoleniowego

Głównym celem Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. O dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego mogą wystąpić wszystkie podmioty definiowane jako pracodawcy, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 25 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tj. każda jednostka organizacyjna, chociażby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudnia co najmniej jednego pracownika. Powyższe kryterium obejmuje także cudzoziemców, w tym migrantów z Ukrainy legalnie podejmujących zatrudnienie.

Ze środków KFS, finansowane są m.in. działania obejmujące kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawcy, na które składają się:

- określenie potrzeb pracodawcy w zakresie kształcenia ustawicznego w związku z ubieganiem się o sfinansowanie tego kształcenia ze środków KFS,
- kursy i studia podyplomowe realizowane z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą,
- egzaminy umożliwiające uzyskanie dokumentów potwierdzających nabycie umiejętności, kwalifikacji lub uprawnień zawodowych,

- badania lekarskie i psychologiczne wymagane do podjęcia kształcenia lub pracy zawodowej po ukończonym kształceniu,
- ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z podjętym kształceniem.

Ogólnokrajowe priorytety wydatkowania środków KFS na wsparcie kształcenia ustawicznego ustalane są corocznie przez Ministra ds. pracy oraz Radę Rynku Pracy.

Priorytety wydatkowania środków rezerwy KFS wynikające z decyzji Rady Rynku Pracy:

- A. Wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładów Aktywności Zawodowej, członków lub pracowników spółdzielni socjalnych oraz pracowników zatrudnionych w podmiotach posiadających status przedsiębiorstwa społecznego wskazanych na liście/rejestrze przedsiębiorstw społecznych prowadzonym przez MRPiPS.
- B. Wsparcie kształcenia ustawicznego osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.
- C. Wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej.
- D. Wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju.

Zadanie realizowane będzie przez 39 powiatowych urzędów pracy woj. mazowieckiego. Środki finansowe przeznaczone w 2024 r. na realizację zadania pochodzą z Funduszu Pracy i wyniosły 43 502 867,00 zł. W 2024 r. ze środków KFS (limit podstawowy i rezerwa) wydatkowano kwotę 42 271 668,50 zł. Liczba pracodawców (rozumianych jako podmioty gospodarcze, firmy) objętych wsparciem wyniosła 3 073, zaś liczba przeszkolonych pracowników (w tym pracodawców rozumianych jako osoby korzystające ze wsparcia) wyniosła 18 891.

Obsługa Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Marszałek Województwa Mazowieckiego, przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu Pracy, wykonuje zadania w zakresie ochrony roszczeń pracowniczych w związku z niewypłacalnością pracodawcy realizowane w oparciu o środki Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP). Do zadań WUP należy wypłacanie świadczeń pracowniczych, dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń, udzielanie nieoprocentowanej pożyczki dla przedsiębiorców w przypadku powodzi oraz zwrot kosztów poniesionych na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne pracowników w przypadku wystąpienia powodzi.

W 2024 r. zarejestrowano 552 wniosków o wypłatę świadczeń pracowniczych ze środków FGŚP (o 83 więcej niż w 2023 r.), a wypłacono ogółem 7 042 świadczeń na łączną kwotę 87,7 mln zł. Wypłatą zostało objętych 3782 pracowników lub byłych pracowników 81 niewypłacalnych firm.

Na terenie województwa zarejestrowanych jest najwięcej firm i ogłaszanych jest najwięcej postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Porównując ten sam okres z upadłościami z poprzednich lat, widać wzrost postępowań upadłościowych o 10% w stosunku do 2023 r. W 2024 r. oddalono 717 wniosków o upadłość.

Dostępność procedury pozasądowej coraz bardziej cieszy się ogromną popularnością, bowiem dodatkowo zachęca przedsiębiorców, balansujących na krawędzi wypłacalności, do formalnego zabezpieczenia majątku przed egzekucją. O ile uproszczone postępowania restrukturyzacyjne nie stanowią podstawy do uruchomienia środków FGŚP na wypłatę świadczeń pracowniczych należy mieć na uwadze, że duża ilość postępowań restrukturyzacyjnych, oddalonych wniosków o ogłoszenie

upadłości wraz ze wzrastającymi w ostatnim 2024 r. upadłościami mają wpływ na zwiększoną liczbę dokonywanych wypłat świadczeń pracowniczych w województwie mazowieckim.

FGŚP jest stroną w zadaniach związanych z dochodzeniem zwrotu należności powstałych w wyniku wypłat świadczeń dokonanych za pracodawców niewypłacalnych. W toku prowadzonych spraw, w 2024 r. wystosowano 327 wezwań do zapłaty, sporządzono 68 pozwów w postępowaniu cywilnym, skierowano 280 wniosków o wszczęcie egzekucji komorniczej, dokonano 124 zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym i sporządzono 159 opinii prawnych.

Ponadto w 2024 r. skierowano do Dysponenta Funduszu 26 wniosków o rozłożenie należności na raty oraz 63 wnioski o umorzenie należności na łączną kwotę 14 mln zł. Decyzją dysponenta dokonano umorzeń w stosunku do 32 dłużników na łączną kwotę 9,7 mln zł. Wysokość odzyskanych należności wzrosła w 2024 r. z 6,9 mln zł do 9,4 mln zł. Liczba dłużników na koniec roku wynosiła 2003 – o 13 więcej niż w roku poprzednim.

Realizacja zadań w zakresie ochrony miejsc pracy w związku z pandemią

Od kwietnia 2020 r., na podstawie ustawy o zapobieganiu, przeciwdziałaniu i zwalczaniu COVID-19, WUP w Warszawie realizował zadania mające na celu ochronę miejsc pracy w okresie pandemii poprzez dofinansowanie ze środków FGŚP części kosztów wynagrodzeń pracowniczych. Podmioty, które odnotowały określone spadki obrotów w związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego i czasowego ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej, mogły wystąpić z wnioskiem o dofinansowanie do wynagrodzeń przez okres trzech miesięcy.

Świadczenia były wypłacane w oparciu o cztery instrumenty wsparcia. W przypadku pierwszego, przedsiębiorca zawierał umowę z Dyrektorem WUP na dofinansowanie do wynagrodzenia ze środków FGŚP w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżenia wymiaru czasu pracy. W przypadku drugiego, przedsiębiorca mógł uzyskać dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników nieobjętych przestojem lub obniżonym wymiarem czasem pracy w związku ze spadkiem obrotów w następstwie wystąpienia COVID-19. Trzeci instrument dotyczył przedsiębiorców w 41 określonych branżach, a czwarty funkcjonował między lipcem a listopadem 2021 r. i dotyczył sklepików szkolnych.

W ramach ww. instrumentów, w województwie mazowieckim zaakceptowano 22,1 tys. z 32,5 tys. złożonych wniosków o dofinansowanie. W ramach 40 wniosków, którym Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie odmówił wypłaty środków, toczą się postępowania odwoławcze. Łączna wartość udzielonego wsparcia wyniosła 3,7 mld zł i objęła 846,3 tys. pracowników.

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie od 2021 r. jest w fazie intensywnego rozliczenia otrzymanej pomocy. Proces ten został rozłożony na 3 lata i składa się z weryfikacji rozliczenia otrzymanych środków i dokumentacji potwierdzającej wykorzystanie pomocy zgodnie z przeznaczeniem oraz kontroli w zakresie przestrzegania postanowień umowy. Na koniec 2024 r. wstępnej weryfikacji rozliczenia poddano 22 092 wniosków, a w pełni rozliczono 21 796 podmiotów.

W przypadku nierozliczonych lub niepoprawnie pobranych środków, Wojewódzki Urząd Pracy wystosował 1976 przedsądowych wezwań do zwrotu należności oraz złożył 1105 pozwów sądowych, w wyniku których do końca 2024 r. wydano 656 wyroków nakazów zapłaty.

W ramach jednego typu wsparcia konieczne jest dochodzenie zwrotu należności na drodze procedury administracyjnej, w ramach której Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie wszczął 805 postępowań administracyjnych i wydał 586 decyzji (w tym 516 ostatecznych), które do końca 2024 r. w 195 sprawach zakończyły się odzyskaniem środków.

Do końca roku 2024, w wyniku weryfikacji złożonych przez przedsiębiorców rozliczeń wszystkich instrumentów wsparcia, zwrócili oni do dysponenta środków: 334,5 mln zł.

Wojewódzki Urząd Pracy przyjmował wnioski przedsiębiorców o rozłożenie wierzytelności na raty, umorzenie wierzytelności lub odsetek. Do końca roku 2024 r. przyjęto 286 sprawy, względem których wystąpiono do przedsiębiorców o uzupełnienie dokumentacji celem sporządzenia rekomendacji dla dysponenta środków, który podejmuje ostateczną decyzję o procedowaniu sprawy. W ramach rozliczania i dochodzenia należności Wojewódzki Urząd Pracy stale współpracuje z odpowiednimi służbami (policja, prokuratura, urzędy skarbowe, CBA, ABW) w celu zabezpieczenia roszczeń i zgłaszania wykrytych nieprawidłowości.

Prowadzenie Rejestru Instytucji Szkoleniowych

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie prowadzi Rejestr Instytucji Szkoleniowych. Dane wprowadzane są na poziomie województw i dostępne przez stronę stor.praca.gov.pl. W 2024 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 433 nowe instytucje, zaktualizowano dane 1720 instytucji, a 366 wykreślono. Na koniec roku zarejestrowanych było 2016 instytucji szkoleniowych.

Prowadzenie rejestru agencji zatrudnienia

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, działając z upoważnienia Marszałka Województwa Mazowieckiego, prowadzi rejestr agencji zatrudnienia, które mają swoje siedziby na terenie województwa mazowieckiego i sprawuje kontrolę w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia takich agencji. W 2024 r. przeprowadzono 86 kontroli agencji zatrudnienia. W 78 podmiotach stwierdzono nieprzestrzeganie warunków prowadzenia agencji zatrudnienia. Natomiast w przypadku 27 agencji zatrudnienia powiadomiono Państwową Inspekcję Pracy o stwierdzeniu prawdopodobnego naruszenia przepisów, których kontrola i ściganie naruszeń leży w kompetencjach PIP.

W 2024 r. do rejestru wpisanych zostało 484 nowych agencji zatrudnienia, a 432 wykreślono, w tym 389 z powodu niespełniania lub naruszenia warunków prowadzenia agencji zatrudnienia. Na koniec 2024 r. w rejestrze znajdowało się 1939 czynnych agencji zatrudnienia. Duża liczba podmiotów wpisywanych do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia w 2024 r. wskazuje, że pomimo zmiennej sytuacji gospodarczej, zmian tempa wzrostu gospodarczego i związanych z tym zmian na rynku pracy, przedsiębiorcy byli nadal zainteresowani świadczeniem usług w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego i poradnictwa zawodowego lub w zakresie pracy tymczasowej.

Realizacja zadań dotyczących koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych

Przepisy wspólnotowe obejmują możliwość sumowania okresów zatrudnienia i ubezpieczenia na terytorium państw członkowskich, gdy osoba bezrobotna ubiega się o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz możliwość transferu zasiłku w przypadkach, gdy bezrobotny poszukuje pracy w innym państwie członkowskim. W 2024 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie wydał: 1669 decyzji w sprawie przyznania prawa do zasiłku w Polsce w oparciu o dokumenty potwierdzające zatrudnienie w krajach UE/EOG, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii, 265 dokumentów potwierdzających okres zatrudnienia i ubezpieczenia w Polsce, 8 dokumentów dotyczących transferu świadczeń z Polski z tytułu bezrobocia osobom poszukującym pracy w krajach UE/EOG i Szwajcarii. Przyjął też do realizacji 494 dokumenty dotyczące transferu świadczeń z krajów UE/EOG oraz Szwajcarii do Polski.

Świadczenie poradnictwa zawodowego

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP w Warszawie udzielają pomocy w wyborze zawodu, specjalizacji, kierunku dalszego kształcenia, miejsca oraz rodzaju pracy i podjęciu działalności gospodarczej. Usługi poradnictwa koncentrowały się na kształtowaniu postaw, nabywaniu wiedzy oraz rozwijaniu umiejętności w obszarze planowania kariery zawodowej, poszukiwania pracy, zakładania działalności gospodarczej oraz rozwoju osobistego.

Usługi świadczone były w formie: porad indywidualnych i grupowych, badań predyspozycji, udzielania informacji zawodowych, pomocy w zakresie planowania kariery, poszukiwania pracy i założenia działalności gospodarczej. W 2024 r. z indywidualnego poradnictwa zawodowego skorzystało 1012 osób, a badaniami testowymi objęto 354 osoby. Z porad grupowych/zajęć warsztatowych skorzystało 739 osób. Indywidualnych informacji zawodowych udzielono 6130 osobom, natomiast 6879 osób skorzystało z informacji grupowych.

3.4.1.16. Realizacja w 2024 r. działań w obszarze rozwoju społeczeństwa informacyjnego

Do kluczowych działań w obszarze rozwoju społeczeństwa informacyjnego należą utrzymanie i rozwój samorządowych platform cyfrowych i systemów teleinformacyjnych oraz wdrażanie Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2020-2030 (por. Rozdz. 3.1.2.2). Dokumentem wdrożeniowym jest przyjęty przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 71/379/23 Program transformacji cyfrowej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2024.

W 2023 r. zakończono prace związane z cyfryzacją danych przestrzennych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (PZGiK), realizowane w ramach projektów: „Regionalne partnerstwo samorządów Mazowsza dla aktywizacji społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformacji” oraz „Stworzenie otwartych danych wraz z budową zaplecza techniczno-technologiczno-koordynacyjnego dla samorządów terytorialnych województwa mazowieckiego”.

W 2024 r. w ramach zadania Aktualizacja Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k zaktualizowana została Baza Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k pokrywająca obszar 9 powiatów (powiat białobrzegi, powiat grodziski, powiat łosicki, miasto Ostrołęka, miasto Płock, miasto Radom, miasto Siedlce, powiat sztybołowiecki, miasto stołeczne Warszawa) oraz fragment powiatu siedleckiego na obszarze budowy autostrady A2 – łączna powierzchnia obszaru: 3 037 km². Baza zawiera kompleksowe informacje między innymi o budynkach, jednostkach podziału administracyjnego, sieci wodnej oraz komunikacyjnej i jest wykorzystywana m.in. do realizacji zadań przez wojsko, przedsiębiorców i inne jednostki prawne, a także w procesie planowania przestrzennego.

W 2024 r. utrzymywano funkcjonowanie odświeżonego serwisu Wrota Mazowsza (wrotamazowsza.pl). Na stronie umieszczone zostały odnośniki, umożliwiające dostęp do:

- Portalu Mapowego Województwa Mazowieckiego – geoportalu spełniającego kryteria regionalnego węzła infrastruktury informacji przestrzennej, prezentującego dane Mazowieckiego Systemu Informacji Przestrzennej (MSIP),
- Portalu Usług Elektronicznych,
- strony Departamentu Cyfryzacji, Geodezji i Kartografii, udostępniającej aktualne dane o projektach cyfrowych realizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego,
- portalu E-kultura na Mazowszu,
- portalu Biblioteki Pedagogiczne Mazowsza,
- strony z e-usługami Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Warszawie.

W 2024 r. kontynuowana była wieloletnia usługa aktualizacji oraz opieki technicznej oprogramowania wykorzystanego do budowy Portalu Mapowego Województwa Mazowieckiego. Portal umożliwia integrację danych przestrzennych pochodzących z różnych źródeł i różnych dziedzin, wizualizację danych przestrzennych, generowanie analiz przestrzennych i tworzenie wizualizacji kartograficznych. Na portalu udostępnionych zostało 10 kompozycji mapowych podzielonych na 70 kategorii tematycznych. Każda kategoria zawiera warstwy informacyjne, prezentujące interaktywne mapy. W sumie prezentowanych jest ponad 1900 takich warstw. Zakres udostępnianych informacji jest stale poszerzany, a dane aktualizowane.

Mazowiecki System Informacji Przestrzennej (MSIP) służy gromadzeniu i udostępnianiu aktualnych danych przestrzennych z obszaru województwa, w tym: opracowań kartograficznych, map topograficznych, bazy danych obiektów topograficznych, kartograficznych opracowań tematycznych wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego, gminnych dokumentów planistycznych, monitorowania Ziemi. Informacje te mogą być wykorzystywane do analiz przestrzennych i wspomagają proces zarządzania województwem.

W 2024 r., z uwagi na incydent cyberbezpieczeństwa w 2023 r., nie funkcjonował Portal Usług Elektronicznych, będący platformą zbudowaną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego wspólnie z gminami i powiatami, zgodnie z ideą e-administracji i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Z tego samego względu, funkcje związane z projektem „Regionalne partnerstwo samorządów Mazowsza dla aktywizacji społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformacji” zostały zawieszone. Trwają prace nad przywróceniem niedziałających w 2024 r. systemów dziedzinowych: wDialogu, Mieszk@niec, DI@NGO, Chatbot, Pracownik on-line.

W 2024 r. utrzymywano funkcjonowanie wprowadzonych w 2023 r. rozwiązań w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wprowadzonych w ramach poniższych projektów.

- Platforma E-kultura na Mazowsza powstała w ramach zakończonego w 2023 r. projektu „Regionalna Platforma Informacyjna – Kultura na Mazowszu”. Na platformie udostępniono 9 e-usług opracowanych w ramach projektu (4 o stopniu dojrzałości 4, 5 o stopniu dojrzałości 3), w tym: rezerwacja terminu zwiedzania obiektu kultury, kursy on-line, kalendarz wydarzeń, wirtualne spacery, cyfrowe wersje zbiorów muzealnych, zakup biletu, rezerwacja noclegów oraz wynajem sal.
- Portal mazowieckich bibliotek pedagogicznych powstał w ramach projektu „Informatyzacja bibliotek pedagogicznych na Mazowszu”. Usługi na portalu zaprezentowane zostały czytelnikom na jednej wspólnej platformie oraz na nowoczesnych stronach bibliotek i ich 25 filii.
- Z punktu widzenia dostępności zasobów istotny jest ukończony projekt „Internet dla Mazowsza”, opisany w Rozdziale 3.2.1.6. Obecnie Województwo Mazowieckie utrzymuje i eksploatuje Regionalną Sieć Szerokopasmową „Internet dla Mazowsza” liczącą 3737 km.

3.4.1.17. Realizacja w 2024 r. Planu działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Mazowsza do roku 2027

Cel Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ w zakresie gospodarki dotyczy wzrostu konkurencyjności regionu, w tym w obszarze rolnictwa. Aby go zrealizować, wskazane jest wzmacnianie towarowości i produktywności gospodarstw rolnych, wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego oraz wspieranie ekologizacji rolnictwa.

Przyjęty przez Zarząd Województwa Mazowieckiego Plan działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Mazowsza do roku 2027 przewiduje szereg inicjatyw, które wspierają mazowieckie rolnictwo i upowszechniają wiedzę na temat żywności. Działania podjęte w 2024 r. przedstawia Tabela 37.

Tabela 37. Działania podjęte w 2024 r. w ramach realizacji Planu działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Mazowsza do roku 2027

Lp.	Działanie	Liczba
1	Udział w branżowych targach krajowych i zagranicznych	8
2	Organizacja i udział w wydarzeniach promujących żywność tradycyjną i regionalną	63
3	Organizacja i współorganizacja konkursów o tematyce rolnictwa i żywności tradycyjnej i regionalnej	9
4	Własne i obce wydawnictwa promujące rolnictwo, tradycyjną i regionalną żywność oraz rozwój obszarów wiejskich	8
5	Współorganizacja wydarzeń promujących rolnictwo na Mazowszu	21

Źródło: Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

Wśród wydarzeń promujących rolnictwo organizowanych przez Samorząd Województwa należy wymienić XXIV Dożynki Województwa Mazowieckiego oraz Mazowiecką Gałę Aktywizacji Obszarów Wiejskich. Ponadto województwo uczestniczyło w Dożynkach Prezydenckich. Wydarzenia współorganizowane z samorządami lokalnymi służyły zwiększeniu zainteresowania mieszkańców Mazowsza wytwarzaniem produktów tradycyjnych oraz popularyzacji mazowieckiej kuchni, folkloru i twórczości kół gospodyń wiejskich.

Promocji żywności regionalnej służyły też Mazowieckie Dobre Praktyki i Tradycje Kulinarne, czyli działania szkoleniowe, które w 2024 r. kontynuował Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego. Szkolenia finansowane były z budżetu województwa w celu upowszechniania w społeczności Mazowsza wiedzy z zakresu produktu lokalnego i tradycyjnego, zagrodowej produkcji wyrobów w oparciu o surowce uzyskiwane we własnych gospodarstwach, dobrych praktyk pszczelarskich, mleczarskich, zielarskich, łańcuchów dystrybucji żywności, w tym żywności regionalnej i tradycyjnej. Łącznie przeprowadzono 63 szkolenia, w których uczestniczyło blisko 2900 osób. Szkolenia były prowadzone we współpracy z lokalnymi grupami działania, które dobierały tematy spotkań, terminy, partnerów oraz zapewniały miejsce i informowały zainteresowanych. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia o tematyce pszczelarskiej (23 szkolenia) oraz dotyczące produktu lokalnego i tradycyjnego (8 szkoleń), mleczarstwa (8 szkoleń) oraz dotyczące wypieku chleba, zielarstwa i produkcji kiszonek.

Plan działań był również realizowany poprzez konkursy dla organizacji pozarządowych organizowane w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi (por. Rozdz. 3.3.3.6). Samorząd Województwa Mazowieckiego zorganizował w 2024 r. konkursy dla organizacji pozarządowych w celu realizacji następujących zadań:

- upowszechnienie produktów tradycyjnych, regionalnych i lokalnych (pula środków: 250 tys. zł). Wpłynęły 64 oferty na łączną kwotę 860 tys. zł. Dofinansowanie otrzymało 18 oferentów na kwotę 250 tys. zł;
- propagowanie rolnictwa ekologicznego oraz upowszechnienie roli pszczół w środowisku naturalnym (pula środków: 250 tys. zł). Wpłynęło 48 ofert na łączną kwotę 683 tys. zł. Dofinansowanie uzyskało 16 oferentów na kwotę 245 tys. zł;
- wspieranie rozwoju gospodyń aktywnych społecznie (pula środków: 7,5 mln zł). Wpłynęły 1682 oferty na łączną kwotę 11,7 mln zł. Dofinansowanie otrzymało 1123 oferentów na kwotę 7,5 mln zł. Jako że 6 organizacji zrezygnowało (1 organizacja zrezygnowała po

podpisaniu umowy i otrzymaniu dotacji, którą zwróciła w dniu 29 listopada 2024 r. – kwota 6,6 tys. zł), ostatecznie dofinansowano 1117 zadań na kwotę blisko 7,5 mln zł.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 Samorząd Województwa realizował działania w zakresie scalania gruntów, zarządzania zasobami wodnymi, podstawowych usług i odnowy wsi na obszarach wiejskich oraz inicjatywy LEADER. Decyzją Komisji Europejskiej program został przedłużony o dwa lata. W ramach realizowanych działań, w 2024 r. złożono 240 wniosków o dofinansowanie na kwotę 49,8 mln zł, zawarto 247 umów na kwotę 47,5 mln zł, złożono 734 wnioski o płatność na kwotę 196,6 mln zł i zrealizowano 906 płatności na kwotę 150,8 mln zł.

Samorząd Województwa realizował również Plan operacyjny na lata 2024-2025 Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2014-2020 (KSOW). W ramach Planu w 2024 r. realizowano:

- część informacyjno-promocyjną określoną w planie komunikacyjnym dla Samorządu Województwa Mazowieckiego, jako Instytucji Wdrażającej PROW 2014-2020,
- projekty własne Biura Regionalnego KSOW i zadania informacyjno-promocyjne (m.in. konkurs na najaktywniejsze sołectwo, XVIII Mazowiecki Kongres Rozwoju Obszarów Wiejskich, 12 imprez plenerowych w ramach kampanii „KSOW aktywizuje mieszkańców Mazowsza” – łączne wydatki: 1 mln zł).

Ponadto Samorząd Województwa realizował przedsięwzięcie służące wdrożeniu koncepcji Smart Villages na terenie obszarów wiejskich województwa (por. Rozdz. 3.2.1.2).

3.4.1.18. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego instrumentu aktywizacji działkowców

Mazowiecki instrument aktywizacji działkowców to jeden z programów wsparcia Samorządu Województwa Mazowieckiego. Umożliwia on pozyskanie przez jednostki samorządu terytorialnego wsparcia w celu poprawy przestrzeni do wypoczynku i rekreacji na terenie rodzinnych ogrodów działkowych. Program zachęca także do prowadzenia aktywnego i zdrowego trybu życia, ochrony środowiska i przyrody oraz efektywnego wykorzystania i zagospodarowania terenów zielonych. W 2024 r. w ramach instrumentu zrealizowano 96 projektów o wartości 1,6 mln zł. Dotyczyły one modernizacji infrastruktury ogrodowej, w tym domów działkowca, dróg dojazdowych, oświetlenia, kanalizacji ściekowej i instalacji wodociągowej, bram, ogrodzeń i wiat.

3.4.1.19. Realizacja w 2024 r. Mazowieckiego programu wsparcia zapobiegania bezdomności zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2024

Program Mazowsze dla zwierząt ma na celu zapobieganie bezdomności zwierząt poprzez wsparcie finansowe gmin, w szczególności w zmniejszeniu niekontrolowanego rozmnażania się psów i kotów oraz prowadzeniu schronisk dla zwierząt, jak też edukację mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt oraz odpowiedzialnej opieki nad zwierzętami. W 2024 r. w ramach programu zrealizowano 242 projektów związanych z zapobieganiem bezdomności zwierząt oraz 5 związanych z modernizacją schronisk dla zwierząt, o łącznej wartości 3,8 mln zł.

3.4.1.20. Realizacja w 2024 r. zadań z zakresu wykorzystania środków zwrotnych pochodzących z instrumentów inżynierii finansowej 2007-2013

Zarząd Województwa Mazowieckiego jest dysponentem środków ze zwrotów z instrumentów inżynierii finansowej w wysokości 313 mln zł. Środki te mogą być ponownie wykorzystywane na rzecz projektów z zakresu rozwoju obszarów miejskich, małych i średnich przedsiębiorstw lub efektywności

energetycznej i wykorzystania energii odnawialnej w budynkach. Wsparcie udzielane jest w formie pożyczek i poręczeń. Zarządzanie środkami zostało powierzone:

1. Agencji Rozwoju Mazowsza S.A., w kwocie 285 mln zł, na podstawie umowy, w ramach której został utworzony Fundusz Powierniczy Województwa Mazowieckiego zasilany ze środków zwróconych z pożyczek udzielanych w ramach inicjatyw JESSICA i JEREMIE (odpowiednio: działania 1.6, 4.3 i 5.2 oraz 1.4 RPO WM 2007-2013),
2. funduszom pożyczkowym i poręczeniowemu: Mazowieckiemu Regionalnemu Funduszowi Pożyczkowemu Sp. z o.o., Fundacji na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Mazowieckiemu Funduszowi Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., łącznie 68 mln zł, w ramach aneksów Strategii wyjścia do projektów realizowanych w ramach działania 1.4 RPO WM 2007-2013.

W 2024 r. ze środków Funduszu Powierniczego Województwa Mazowieckiego wdrażane były:

1. Pożyczka miejska przeznaczona na inwestycje realizowane na terenach miejskich i miejsko-wiejskich województwa, a w szczególności projekty podnoszące jakość obszarów miejskich (renowacja i termomodernizacja budynków) oraz związane z efektywnością energetyczną, zarządzaniem energią i ochroną powietrza. Ostateczni beneficjenci to m.in. małe i średnie przedsiębiorstwa oraz jednostki samorządu terytorialnego. Alokacja na produkt wynosi 20 mln zł.
2. Pożyczka rozwojowa dla MŚP jest wdrażana od 14 czerwca 2024 r. W jej skład wchodzi 3 rodzaje pożyczek:
 - Pożyczka obrotowa z przeznaczeniem na wydatki bieżące z wyłączeniem nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne. Alokacja 5 mln zł;
 - Pożyczka inwestycyjno-obrotowa z przeznaczeniem na wydatki inwestycyjne: nakłady na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne z wyłączeniem zakupu nieruchomości oraz wydatki bieżące. Alokacja na produkt wynosi 28 mln zł;
 - Pożyczka hipoteczna z przeznaczeniem na zakup nieruchomości położonych na terenie województwa mazowieckiego na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Alokacja na produkt wynosi 2 mln zł.
3. Pożyczka miejska II z przeznaczeniem na inwestycje realizowane na terenach miejskich województwa mazowieckiego polegające na finansowaniu wydatków związanych z projektami podnoszącymi jakość obszarów miejskich, efektywnością energetyczną i zarządzaniem energią w miastach oraz ochroną powietrza. Produkt jest wdrażany od 31 października 2024 r. Alokacja dla produktu wynosi 24 mln zł. Ostateczni beneficjenci wsparcia to m.in. małe i średnie przedsiębiorstwa oraz jednostki samorządu terytorialnego.

W 2024 r. ze środków Funduszu Powierniczego Województwa Mazowieckiego udzielono wsparcia mazowieckim przedsiębiorcom oraz jednostkom samorządu terytorialnego w formie pożyczek na kwotę 50,5 mln zł oraz w formie poręczeń na kwotę 7,7 mln zł. Środki te zostały udzielone w ramach produktów: „Pożyczka miejska”, „Pożyczka Rozwojowa dla MŚP”, „Pożyczka miejska II” oraz poręczenia wadialne.

Fundusze pożyczkowe, tj. Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. i Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, w ramach realizacji projektów Strategii Wyjścia udzielały pożyczek przedsiębiorcom do 31 marca 2023 r. Od 1 kwietnia 2023 r. zobowiązane są do pasywnego zarządzania środkami zwrotnymi.

3.5. Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego

W 2024 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął 233 uchwały. Ze 196, których wykonanie zostało powierzone Zarządowi Województwa Mazowieckiego, 178 w pełni zrealizowano w 2024 r. Pozostałe 18 uchwał było na koniec roku w trakcie realizacji, co wynikało z horyzontu czasowego wykraczającego poza 2024 rok lub kwestii proceduralnych.

Uchwały nr 3/24, 54/24, 56/24, 15/24, 115/24, 116/24, 118/24, 133/24, 138/24 i 139/24 dotyczyły udzielenia samorządom lokalnym pomocy finansowej. Procedura przekazania pomocy nie została zakończona do końca 2024 r. Czas potrzebny na realizację 3 z 10 uchwał – w związku z ich podjęciem w dniu 17 grudnia 2024 r. – wykroczył poza okres kończącego się roku.

Uchwały w sprawie regulaminów pomocy stypendialnej dla uczniów (nr 88/24 i 89/24) były w trakcie realizacji na koniec 2024 r. ze względów proceduralnych regulamin dotyczy projektów, które będą realizowane w roku szkolnym 2024/2025.

W zakresie realizacji uchwały w sprawie wyrażenia zgody na nabycie nieruchomości (nr 119/24) wystąpiono do przedstawiciela właściciela nieruchomości (osoba prawna) o podjęcie działań w celu spełnienia wymogów formalnych, w szczególności uzyskania niezbędnych zgód wymaganych do zawarcia umowy sprzedaży gruntu.

W przypadku uchwały nr 124/24 zmieniającej w sprawie zasad udzielania dotacji celowej spółkom wodnym, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania, przewidziany w uchwale nabór wniosków rozpoczął się w lutym 2025 r.

Uchwały nr 151/24, 152/24, 153/24 i 154/24 dotyczą wyboru patrona i upamiętnienia wydarzenia roku 2025 na Mazowszu. Realizacja uchwał nastąpi w roku 2025 r. na podstawie zaproponowanych we wnioskach przedsięwzięć.

Wykaz uchwał wraz ze sposobem realizacji zawiera Załącznik 1 do Raportu.

3.6. Realizacja Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Mazowieckiego

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Mazowieckiego (dalej: Kontrakt) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i Zarząd Województwa Mazowieckiego w listopadzie 2014 roku. W art. 6 ust. 1 Kontraktu uwzględniono 139 przedsięwzięć priorytetowych z różnych obszarów, z których 57 znajduje się we właściwościach strony rządowej, natomiast 82 we właściwościach strony samorządowej, w tym 2 przedsięwzięcia mają charakter samorządowo-rządowy, a 3 – rządowo-samorządowy.

Pierwsze zmiany Kontraktu zatwierdzono uchwałą Rady Ministrów nr 110 z dnia 14 lipca 2015 r. w formie Aneksu nr 1. Określono w nim zakres i warunki dofinansowania Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020. Kolejną zmianą był Aneks nr 2 wraz z załącznikiem nr 1b dotyczącym uzgodnionych projektów z obszaru kultury, przyjęty przez Radę Ministrów 5 maja 2017 r. Załącznik 1b uzupełniany był o projekty z obszaru transportu oraz dotyczące rozwoju klastrów energii. W załączniku 5b znajdują się projekty z obszaru B+R, kwalifikujące się do wsparcia ze środków EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego 1a w RPO WM 2014-2020. W 2022 r. podwyższono środki z EFRR o 25 mln euro przekazanych Polsce w ramach mechanizmu REACT-EU. W 2023 r. zawarto Aneks nr 5 dotyczący wpisania do Kontraktu trzech nowych projektów w zakresie transportu.

W 2024 r. procedowany był Aneks nr 6 dotyczący zmniejszenia minimalnego poziomu alokacji ZIT w ramach EFRR oraz w ramach EFS w celu maksymalnego wykorzystania alokacji RPO WM 2014-

2020 oraz środków budżetu państwa uwzględnionych w Kontrakcie. Wprowadzono także zmiany w zakresie limitów środków budżetu państwa i środków Funduszu Pracy.

Kontrakt terytorialny dotyczył perspektywy finansowej 2014-2020, a okres kwalifikowalności wydatków upływa z dniem 31 grudnia 2025 r.

3.7. Realizacja Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju projekt kontraktu programowego przygotowuje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, a następnie uzgadnia go z zarządem województwa. Zgodnie z art. 1 pkt 1 i 2 Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego, dokument ten będzie stanowił podstawę do określenia kierunków i warunków dofinansowania programu regionalnego „Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027”.

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej 9 września 2024 r. przekazał Kontrakt Programowy dla Województwa Mazowieckiego (dalej „Kontrakt”) oraz zwrócił się z prośbą o przekazanie informacji o gotowości do jego podpisania. Kontrakt Programowy dla Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 1414/348/22 z dnia 12 września 2022 r.

Realizacja Kontraktu w 2024 r.

W czerwcu 2024 r. przyjęto nowe brzmienie załączników do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego⁸¹, tj.:

- Załącznik nr 3 – Katalog odstępstw Programu Regionalnego od linii demarkacyjnej - poszerzono wsparcie w zakresie spółdzielni mieszkaniowych jako beneficjenta na poziomie regionalnym.
- Załącznik nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego - wprowadzono nowe inwestycje, tj.:
 - Instalacja termicznego przetwarzania odpadów medycznych w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym Sp. z o. o. w Radomiu z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027,
 - Metropolitalne Centrum Wsparcia Doradczego z programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

Jednocześnie wprowadzono następujące zmiany w ramach przedsięwzięć:

- „Modernizacja spalarni odpadów medycznych w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym w Ostrołęce” – w kolumnie „Warunki realizacji” zapis otrzymał brzmienie⁸²:
 1. Realizacja przedsięwzięcia musi być uzasadniona odpowiednimi analizami potrzeb i analizami ekonomicznymi.
 2. Projekt musi wynikać z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.
- „Budowa odcinka linii kolejowej od stacji Modlin do Mazowieckiego Portu Lotniczego (MPL) Warszawa/Modlin oraz budowa stacji kolejowej Mazowiecki Port Lotniczy (MPL)

⁸¹ Uchwała nr 180/5/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 4 czerwca 2024 r. w sprawie przyjęcia nowego brzmienia Załącznika nr 3 – Katalog odstępstw Programu Regionalnego od linii demarkacyjnej oraz Załącznika nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego.

⁸² Wcześniejsze brzmienie: 1. Realizacja przedsięwzięcia musi być uzasadniona odpowiednimi analizami potrzeb i ekonomicznymi. 2. Projekt musi wynikać z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i planu inwestycyjnego.

Warszawa/Modlin” – w kolumnie „Szacunkowa wartość całkowita (EUR)” dodano wartość 44 000 000.

W sierpniu 2024 r. przyjęto nowe brzmienie Załącznika nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego⁸³. Zmiana obejmowała:

- usunięcie przedsięwzięć „Budowa bazy kolejowej w Radomiu” i „Budowa bazy kolejowej w Sochaczewie” – 4 czerwca 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego na podstawie Informacji w sprawie współfinansowania projektów Kolei Mazowieckich Sp. z o.o.: „Budowa dwóch baz utrzymaniowo-naprawczych taboru kolejowego zlokalizowanych w Radomiu oraz Sochaczewie oraz zakupu 15 sztuk pojazdów kolejowych” podjął decyzję o rezygnacji z budowy baz utrzymaniowo-naprawczych w Radomiu i Sochaczewie,
- w przedsięwzięciu „Budowa odcinka linii kolejowej od stacji Modlin do Mazowieckiego Portu Lotniczego (MPL) Warszawa/Modlin oraz budowa stacji kolejowej Mazowiecki Port Lotniczy (MPL) Warszawa/Modlin” usunięcie z kolumny „Szacunkowa wartość całkowita (EUR)” wartości „44 000 000” – ze względu na brak informacji o wartości projektu z PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- w przedsięwzięciu „Metropolitalne Centrum Wsparcia Doradczego”:
 - zastąpienie w kolumnie „Szacunkowa wartość całkowita (EUR)” wartości „600 000” wartością „1 200 000”, zgodnie z tabelą finansową SZOP.FEMA,
 - zastąpienie w kolumnie „Beneficjent / grupa beneficjentów” nazwy „Stowarzyszenie „Metropolia Warszawa”” nazwą „m. st. Warszawa” – zgodnie ze „Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla metropolii warszawskiej 2021-2027+”, wersja 2 (Tabela 14 Lista projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny).

We wrześniu 2024 r. podpisano Aneks nr 2 do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego⁸⁴. Zgodnie z zapisami art. 5 ust. 8 pkt 1 Kontraktu limit środków budżetu państwa stanowiących uzupełnienie do środków EFRR wynosi 53 629 084 euro, w tym maksymalnie 13 341 056 euro z przeznaczeniem dla regionu warszawskiego stołecznego. Marszałek Województwa Mazowieckiego 21 marca 2024 r. zawnioskował do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej o następującą zmianę powyższego zapisu, mającą na celu usunięcie limitu środków budżetu państwa dla regionu warszawskiego stołecznego:

- przed zmianą:

„art. 5. 8. Minister zobowiązuje się do przekazania środków z budżetu państwa na dofinansowanie wkładu krajowego, stanowiących uzupełnienie do środków z EFRR i EFS+. Na te środki składają się:

1) środki z budżetu państwa do wysokości 53 629 084 EUR, stanowiące uzupełnienie do środków z EFRR, w tym w odniesieniu do środków, o których mowa w ust. 2 – do wysokości 13 341 056 EUR, z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów realizowanych w ramach Programu Regionalnego – za zgodą Ministra [...]”

⁸³ Uchwała nr 689/19/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 20 sierpnia 2024 r. w sprawie przyjęcia nowego brzmienia Załącznika nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego.

⁸⁴ Uchwała nr 825/25/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 17 września 2024 r. w sprawie Aneksu nr 2 do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego.

- po zmianie:

„art. 5. 8. Minister zobowiązuje się do przekazania środków z budżetu państwa na dofinansowanie wkładu krajowego, stanowiących uzupełnienie do środków z EFRR i EFS+. Na te środki składają się:

1) środki z budżetu państwa do wysokości 53 629 084 EUR, stanowiące uzupełnienie do środków z EFRR, z przeznaczeniem na część wkładu krajowego w ramach projektów realizowanych w ramach Programu Regionalnego – za zgodą Ministra [...]”

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej 12 września 2024 r. przekazał Aneks nr 2 do Kontraktu, w którym uwzględniono wnioskowane zmiany.

W listopadzie 2024 r. przyjęto nowe brzmienie Załącznika nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego⁸⁵. Zmiana obejmowała:

- dodanie przedsięwzięcia „Zakup 14 sztuk pojazdów kolejowych II” – 13 sierpnia 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego na podstawie „Informacji w sprawie współfinansowania projektów Kolei Mazowieckich Sp. z o.o.: Zakup 14 sztuk Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych II” podjął decyzję o współfinansowaniu projektu,
- usunięto przedsięwzięcie „Zakup pojazdów (autobusy, busy) na napęd wodorowy, hybrydowy lub elektryczny do obsługi regionalnej komunikacji autobusowej wraz z budową stacji tankowania/ładowania i niezbędną infrastrukturą” – 1 października 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego na podstawie „Informacji w sprawie zakupu taboru dla pozamiejskiego publicznego transportu autobusowego wraz z budową infrastruktury ładowania/tankowania” podjął decyzję o rezygnacji z realizacji projektu,
- zastąpienie w przedsięwzięciu „Budowa odcinka linii kolejowej od stacji Modlin do Mazowieckiego Portu Lotniczego (MPL) Warszawa/Modlin” oraz „Budowa stacji kolejowej Mazowiecki Port Lotniczy (MPL) Warszawa/Modlin” w kolumnie „Warunki realizacji” wyrażenia „Przedsięwzięcie wynika z Regionalnego Planu Transportowego Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2023 roku” słowami „Przedsięwzięcie wynika z Regionalnego Planu Transportowego Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku”,
- usunięcie przedsięwzięcia „Uczeń w centrum – model zintegrowanej edukacji w metropolii warszawskiej” – na podstawie pisma beneficjenta (Centrum Nauki Kopernik) z 18 września 2024 r. dotyczącego wycofania się z aplikowania o środki na realizację projektu,
- w przedsięwzięciu „Metropolitalne Centrum Wsparcia Doradczego”
 - zastąpiono w kolumnie „Szacunkowa wartość dofinansowania UE (EUR)” wartość „1 200 000” wartością „600 000”,
 - zastąpiono w kolumnie „Szacunkowa wartość całkowita (EUR)” wartość „600 000” wartością „1 200 000”,

zgodnie z tabelą finansową SZOP.FEMA.

Zgodnie z zapisami art. 29 ust. 2 Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego zmiany Załącznika nr 10 nie wymagają zmiany postanowień Kontraktu i są dokonywane po uzgodnieniu przez Zarząd Województwa Mazowieckiego i Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej.

⁸⁵ Uchwała nr 1136/39/24 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 12 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia nowego brzmienia Załącznika nr 10 – Wykaz przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego do Kontraktu Programowego dla Województwa Mazowieckiego.

3.8. Współpraca zagraniczna

3.8.1. Wdrażanie priorytetów współpracy zagranicznej

Współpraca zagraniczna realizowana jest w oparciu o kierunki i działania określone w dokumencie programowym Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Mazowieckiego, przyjętym uchwałą nr 27/06 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 grudnia 2006 r., w szczególności poprzez:

1. współdziałanie z partnerami regionalnymi z innych krajów w oparciu o obowiązujące dokumenty współpracy międzyregionalnej, np. porozumienia, listy intencyjne, deklaracje;
2. nawiązywanie kontaktów z zagranicznymi samorządami oraz poszukiwanie nowych obszarów współdziałania;
3. działania w ramach międzyregionalnych zrzeszeń i sieci;
4. współorganizacja z polskimi podmiotami przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym;
5. udział w inicjatywach zagranicznych oraz podejmowanie własnych inicjatyw w kontekście debaty o przyszłości UE i innych zagadnień ważnych dla rozwoju województwa;
6. organizację konkursów ofert dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w obszarze integracji europejskiej i współpracy międzynarodowej;
7. działania promujące województwo mazowieckie.

W 2024 r. w aktywności zagranicznej Samorządu Województwa Mazowieckiego silnie zaznaczał się wymiar europejski, którego wyrazem był udział Pana Marszałka w pracach Europejskiego Komitetu Regionów, działalność Biura Przedstawicielskiego Województwa Mazowieckiego w Brukseli oraz wielowymiarowe zaangażowanie w inicjatywy wspierające integrację europejską i dyskusję na temat przyszłości Unii Europejskiej.

Szczególnym osiągnięciem na gruncie europejskim było nagrodzenie województwa mazowieckiego prestiżowym tytułem Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości 2025. O wyróżnienie to Samorząd Województwa Mazowieckiego zabiegał od kilku lat.

W minionym roku wyraźnie zaznaczył się trend do poszukiwania nowej dynamiki w relacjach z długoletnimi samorządami partnerskimi Mazowsza, a w szczególności z regionem Île-de-France, Krajem Związkowym Brandenburgia i Komitatem Peszt.

Osiągnięciu celów zgodnych z kierunkami rozwoju społeczno-gospodarczego, zdefiniowanych w zaktualizowanej Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, w wymiarze aktywności zagranicznej, sprzyjały także liczne w tym roku wydarzenia o charakterze międzynarodowym, których Samorząd Województwa Mazowieckiego był współorganizatorem. Dotyczyły one edukacji nieformalnej i obywatelskiej młodzieży, kultury i dziedzictwa regionalnego (w tym współpraca z Polonią), zagadnień gospodarczych i promocji województwa za granicą.

Budowanie wizerunku województwa mazowieckiego jako silnego i atrakcyjnego regionu na arenie międzynarodowej oraz umacnianie więzi międzyregionalnych

1) Unia Europejska

• Europejski Komitet Regionów

Od 2004 r. Marszałek Województwa Mazowieckiego jest członkiem Komitetu Regionów, a od 2010 r. powoływany jest w skład prezydium. Marszałek uczestniczy w pracach dwóch Komisji:

Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu Unii Europejskiej (COTER) oraz Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE).

Wybrana aktywność Marszałka Województwa Mazowieckiego w Europejskim Komitecie Regionów:

Konferencja nt. pomocniczości

25 października 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego był gospodarzem i organizatorem XI Konferencji Europejskiego Komitetu Regionów na temat pomocniczości pod hasłem: „Aktywna pomocniczość i lepsze stanowienie prawa dla UE, przynoszące rezultaty”. Wydarzenie to stanowiło platformę mającą na celu wzmocnienie unijnego dialogu między instytucjami unijnymi a samorządami, zaangażowanymi w aktywne działania w zakresie pomocniczości i efektywnego stanowienia prawa. Podczas konferencji dyskutowano również o przyszłości Unii Europejskiej oraz rozwoju regionów i ich roli w realizacji programów z zakresu polityki spójności. Jak podkreślono we wspólnym stanowisku kończącym wydarzenie, regiony są aktywnymi i doświadczonymi współtwórcami i realizatorami polityki rozwoju. Dowiodły, że skutecznie pełnią funkcję instytucji zarządzających programami polityki spójności i jako podmioty będące najbliższą wspólnotą mieszkańców oraz regionalnych i lokalnych interesariuszy zapewniają optymalne i ukierunkowane terytorialnie podejście do zróżnicowanych potencjałów, potrzeb, wyzwań i celów.

Obozy letnie dla dzieci z Ukrainy

W ramach flagowej inicjatywy Sojuszu na Rzecz Odbudowy Ukrainy powołanego przez Europejski Komitet Regionów we współpracy ze Stowarzyszeniem Miast Ukraińskich, w drugiej połowie sierpnia 2024 r. województwo mazowieckie po raz kolejny gościło dzieci z Ukrainy w ramach inicjatywy Europejskiego Komitetu Regionów „Obozy letnie dla dzieci z Ukrainy”. Podobnie jak rok wcześniej, przedsięwzięcie zostało zorganizowane przez Mazowiecką Regionalną Organizację Turystyczną i odznaczało się bardzo urozmaiconym programem.

Deбата pt. „20 lat po rozszerzeniu UE w 2004 r.: wnioski i perspektywy”

7 października 2024 r. podczas debaty pt. „20 lat po rozszerzeniu UE w 2004 r.: wnioski i perspektywy” Marszałek Adam Struzik omówił sytuację województwa mazowieckiego pod względem rozwoju gospodarczego, przedstawił wyzwania związane z dużym zróżnicowaniem między bardziej rozwiniętym regionem warszawskim stołecznym a uboższym mazowieckim regionalnym. Zróżnicowanie to znajduje odzwierciedlenie np. we wskaźnikach struktury demograficznej, jakości życia czy dostępności do opieki zdrowotnej. Marszałek podkreślił, że fundusze unijne powinny wspierać szczególnie obszary pozametropolitalne, by miały one większą szansę na konwergencję oraz że w kolejnej perspektywie finansowej konieczne jest nie tylko utrzymanie programów regionalnych, ale i dalsze ich wzmacnianie.

X Szczyt Regionów i Miast

Szczyt, którego partnerem był Samorząd Województwa Mazowieckiego, został zorganizowany przez Europejski Komitet Regionów wspólnie z Regionem Walonii i belgijską prezydencją Rady Unii Europejskiej. Wydarzenie, które odbyło się w walońskim Mons, zostało wpisane w kalendarz oficjalnych obchodów 30-lecia powstania Europejskiego Komitetu Regionów. Głównymi tematami dyskusji były: kryzys klimatyczny, inwestycje i spójność, usługi publiczne, innowacje cyfrowe, miasta przyjazne młodym. Podczas Festiwalu Regionów i Miast, odbywającego się w ramach Szczytu, władze

lokalne i regionalne, instytucje, organizacje pozarządowe oraz wiele innych podmiotów mogło dokonać prezentacji oraz wymienić się doświadczeniami z innymi uczestnikami.

- **Udział we współpracy na poziomie europejskim – Biuro Przedstawicielskie Województwa mazowieckiego w Brukseli**

Biuro Przedstawicielskie Województwa Mazowieckiego w Brukseli jest jedyną zagraniczną placówką Samorządu Województwa Mazowieckiego. Pełni ono funkcję punktu pierwszego kontaktu dla wszystkich podmiotów funkcjonujących w Brukseli i poszukujących informacji o Mazowszu, partnerów do współpracy czy pomocy w nawiązaniu kontaktu z podmiotami w województwie. Działania Biura służą rozwijaniu współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej. W 2024 r. Biuro uczestniczyło w organizacji lub zorganizowało samodzielnie następujące wydarzenia stacjonarne, on-line lub hybrydowe:

- 4 maja 2024 r. wspólnie z Ambasadą RP w Królestwie Belgii oraz Konsulatem RP w Brukseli, Samorząd Województwa Mazowieckiego zorganizował Polish Day in Brussels. W wydarzeniu wzięło udział ponad 12.000 osób: przedstawiciele wielonarodowej społeczności Brukseli, w tym pracownicy instytucji europejskich, dyplomaci oraz pracownicy ambasad narodowych i przedstawicielstw regionalnych, a także liczna reprezentacja Polaków mieszkających w Belgii. Stoisko Mazowsza było największe spośród wszystkich stoisk regionalnych i promowało województwo w wymiarze gospodarczym i turystycznym. Wydarzenie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem mediów, zarówno polskich jak i zagranicznych.
- 13 czerwca 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego uczestniczył w organizacji Polish Circular Forum. Jest to coroczne wydarzenie poświęcone tematyce gospodarki o biegu zamkniętym w ujęciu polskim i europejskim dotyczącym zagadnień istotnych dla zielonej transformacji gospodarki. Forum było skierowane do przedstawicieli biznesu – od producentów surowców po recyklerów. Biuro w Brukseli uczestniczyło w organizacji Polish Circular Forum poprzez zapewnienie licznej reprezentacji ekspertów z instytucji europejskich w roli speaker'ów tj.: z Komisji Europejskiej DG Environment, DG Climate, DG Energy, Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN).
- 2 października 2024 r. w siedzibie Parlamentu Europejskiego odbyła się konferencja nt. przyszłości polityki spójności. Jej głównym celem była dyskusja nad przyszłością polityki spójności, a szczególnie nad możliwością utworzenia nowego instrumentu finansowego w oparciu o model Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), co miałoby się wiązać ze zmianą zdecentralizowanego charakteru polityki spójności na bardziej scentralizowany, z mniejszym udziałem władz regionalnych w zarządzaniu funduszami. Wydarzenie w PE zostało zorganizowane jako efekt współpracy regionalnych biur przedstawicielskich, w tym Biura Przedstawicielskiego Województwa Mazowieckiego w Brukseli. Zaproszonym gościom - przewodniczącym i wice-przewodniczącym komisji REGI, BUDG i EMPL Parlamentu Europejskiego - przekazano list podpisany przez 120 regionów z 15 krajów UE, w tym przez województwo mazowieckie, który zawierał główne postulaty dotyczące przyszłości polityki spójności, przedstawione z perspektywy regionów.
- 10 października 2024 r. w ramach 22. Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast województwo mazowieckie wspólnie z Saksonią-Anhalt, Walencją oraz Doliną Loary

zorganizowało konferencję pt. „Wzmacnianie społeczności lokalnych i regionalnych poprzez przyciąganie inwestycji i talentów na rzecz zrównoważonego wzrostu i spójności”, która w wyniku postępowania konkursowego, przeprowadzonego przez DG REGIO Komisji Europejskiej i Europejski Komitet Regionów, uzyskała status oficjalnego wydarzenia tegorocznego Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast. Podczas konferencji omówiono polityki i strategie stosowane przez regiony europejskie, służące zwiększaniu konkurencyjności i zatrzymywania odpływu największych talentów z regionalnych rynków pracy na rzecz dużych aglomeracji.

- 10 grudnia 2024 r. odbyła się wizyta studyjna Zarządu Krajowego Klastra Kluczowego ds. Gospodarki Odpadowej i Recyklingu w Parlamencie Europejskim. Biuro Przedstawicielskie Województwa Mazowieckiego zorganizowało dla delegacji spotkania z Panem Adamem Jarubasem oraz Panem Borysem Budką, posłami do Parlamentu Europejskiego. Spotkania służyły prezentacji i zainteresowaniu Parlamentu Europejskiego działaniami Klastra, który skupia ponad 200 małych i średnich przedsiębiorstw działających w obszarze recyklingu odpadów. Podmioty skupione w Klastrze są bezpośrednimi adresatami Europejskiego Zielonego Ładu i Circular Economy.
- 11 grudnia 2024 r. odbyła się debata nt. przyszłości europejskiego sektora chemicznego w Parlamencie Europejskim. Wydarzenie zostało zainicjowane przez Biuro Przedstawicielskie Województwa Mazowieckiego w Brukseli, we współpracy z Sekretariatem Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN) w Brukseli. Debata odbyła się w momencie konstituowania się nowego kolegium komisarzy Komisji Europejskiej oraz w bliskiej perspektywie rozpoczynającej się Polskiej Prezydencji w Radzie UE. Organizacja wydarzenia w Parlamencie Europejskim stanowiła okazję do budowania wizerunku Mazowsza jako ważnego partnera w dialogu z instytucjami europejskimi i podnoszenia rozpoznawalności marki „Mazowsze” na forum europejskim. Podczas debaty przedstawione zostało oficjalne „Stanowiska ECRN w sprawie przyszłości przemysłu chemicznego Unii Europejskiej”. Dokument został wypracowany przez 12 regionów członkowskich ECRN, w tym województwo mazowieckie oraz Polską Izbą Przemysłu Chemicznego.

2) Współpraca międzyregionalna

Francja

15 listopada 2024 r. Marszałek Województwa Mazowieckiego spotkał się z Geoffroy Didier, pełnomocnikiem przewodniczącej Rady Regionalnej Île-de-France. Głównym celem spotkania było nadanie nowej dynamiki w relacjach bilateralnych z jednym z najstarszych partnerów województwa mazowieckiego. Dynamikę te obydwie samorządy zamierzają budować w oparciu o istniejący od 2006 r. tzw. Mały Trójkąt Weimarski czyli trójstronne porozumienie wiążące dodatkowo Brandenburgię. Drugą osią powinno być współdziałanie na rzecz odbudowy i modernizacji Ukrainy, z udziałem partnerskich obwodów naszego wschodniego sąsiada.

Niemcy

• Brandenburgia

3-7 czerwca 2024 r. w odpowiedzi na zaproszenie Ministerstwa Finansów i Spraw Europejskich Kraju Związkowego Brandenburgii dwóch przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego uczestniczyło w wymianie administracyjnej w Poczdamie. Pobyt w Poczdamie był okazją do zapoznania się ze strukturami oraz specyfiką działalności jednostek administracji rządowej

Brandenburgii oraz do osobistego poznania osób, które na co dzień zajmują się relacjami z polskimi regionami partnerskimi. Pozwolił on również na wymianę doświadczeń oraz omówienie zagadnień związanych z bieżącą współpracą polsko-niemiecką.

- **Saksonia-Anhalt**

14-15 września 2024 r. przedstawiciele Samorządu Województwa Mazowieckiego gościli na XXIX Krajowych Dożynkach Saksonii-Anhalt w Magdeburgu w ramach „Wioski Europejskiej” wraz z innymi regionami partnerskimi landu: województwem kujawsko-pomorskim, partnerami z Litwy i Łotwy. Na stoisku Mazowsza oferowano degustację tradycyjnych specjałów regionalnych oraz rozdawano materiały poświęcone kulturze i turystyce Województwa. W tegorocznym święcie plonów w Magdeburgu wzięło udział 35 000 gości. Województwo Mazowieckie uczestniczyło w krajowych dożynkach już po raz dwunasty.

- **Komitet ds. Współpracy Międzyregionalnej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej**

19-20 marca 2024 r. w Görlitz obradował 48. Komitet ds. Współpracy Międzyregionalnej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej. Spotkanie było okazją do rozmów i wymiany doświadczeń między przedstawicielami regionów z Polski i Niemiec oraz do zapoznania się z aktualnymi obszarami współpracy międzyregionalnej obydwu państw. W spotkaniu brali udział przedstawiciele partnerskich landów Mazowsza - Saksonii-Anhalt i Brandenburgii.

Mały Trójkąt Weimarski

Wspólna Deklaracja o Współpracy między Województwem Mazowieckim, Regionem Ile-de-France i Krajem Związkowym Brandenburgia została reaktywowana w 2024 r. opracowaniem projektu pn. „Odbudować mosty: Młodzież w działaniu na rzecz pokoju i odbudowy”, którego głównym celem jest zaangażowanie młodych ludzi w dyskusję na temat tego, w jaki sposób lekcje wyniesione z okresu powojennego mogą pomóc dzisiejszej młodzieży w budowaniu pokoju, pojednaniu i integracji europejskiej. W projekcie tym partnerstwo weimarskie zostało rozszerzone o udział obwodu kijowskiego, który jest jednocześnie partnerem Mazowsza jak i regionu Ile-de-France. Realizacja projektu rozpocznie się w maju 2025 r.

Przedsięwzięcie to wpisuje się w realizowaną na poziomie krajowym politykę współdziałania Polski i Francji na rzecz odbudowy Ukrainy z udziałem podmiotów ukraińskich.

Projekt uzyskał dofinansowanie Francusko-Niemieckiego Biura ds. Młodzieży oraz dodatkowo aplikuje o wsparcie w ramach programu ERASMUS+.

Rumunia

5 marca 2024 r. w Bukareszcie, Marszałek Województwa Mazowieckiego i Prezydent Rady Okręgu Ilfov podpisali „Porozumienie o Współpracy między Województwem Mazowieckim (Rzeczpospolita Polska) a Okręgiem Ilfov (Rumunia)”, w którym obydwie regiony zobowiązały się prowadzić i wspierać współpracę w następujących dziedzinach: administracja samorządowa, gospodarka i przedsiębiorczość, kultura, edukacja, sport i turystyka, polityka społeczna, zdrowie, ochrona środowiska i polityka ekologiczna, przewozy regionalne. Współpraca może być również rozszerzona na inne dziedziny będące przedmiotem zainteresowania obu Stron. Obydwie samorządy będą wspierać, zgodnie ze swoimi kompetencjami, nawiązywanie bezpośrednich kontaktów pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, uczelniami wyższymi, a także podmiotami, jednostkami, organizacjami i innymi strukturami posiadającymi kompetencje w wyżej wymienionych dziedzinach, działającymi na terenie Województwa

Mazowieckiego i Okręgu Ilfov. Strony będą zachęcać podmioty działające na ich terenie do wspólnego udziału w projektach i programach współfinansowanych przez Unię Europejską lub inne organizacje.

Węgry

W dniach 6-8 października 2024 r. Sekretarz Województwa, Dyrektor Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, odbył oficjalną wizytę w Komitecie Peszt. Celem wizyty było omówienie możliwości nawiązania współpracy między mazowiecką instytucją kultury „Stacja Muzeum” a Węgierskim Muzeum Kolejnictwa oraz wyznaczenie kierunków współdziałania w najbliższej przyszłości w ramach bilateralnego porozumienia wiążącego obydwie samorządy. Podczas spotkania z Panem Tiborem Szepem, Sekretarzem Komitatu Peszt, strony wyraziły gotowość do wznowienia działań mających na celu określenie obszarów współpracy pomiędzy instytucjami i jednostkami obu regionów. W szczególności podkreślono znaczenie synergii w realizacji priorytetów rozwojowych określonych w dokumentach strategicznych każdego z partnerów.

Uzbekistan

W dniach 21-22 lutego 2024 r. wizytę na Mazowszu złożyli przedstawiciele Wilajetu Taszkenckiego Republiki Uzbekistanu. Celem spotkania było omówienie zakresu przyszłej współpracy. Strony ustaliły, że mogłyby współdziałać w sektorach takich jak gospodarka, rolnictwo, kultura, turystyka, innowacje czy też edukacja. Goście mieli również możliwość zapoznania się z mazowieckimi założeniami polityki innowacji oraz z potencjałem gospodarczym Mazowsza – w tym spotkali się z przedstawicielami m.in. przemysłu farmaceutycznego oraz rolno-spożywczego oraz odbyli wizytę studyjną w sortowni owoców i tłoczni soków w powiecie grójeckim. Podczas wizyty odbyło się także Mazowiecko-Uzbeckie Forum Gospodarcze z udziałem polskich firm zainteresowanych eksportem produktów i usług oraz współpracą inwestycyjną z podmiotami w Uzbekistanie.

3) Inne wydarzenia o charakterze międzynarodowym

Sieć Gospodarcza Regionów Trójmorza

Sieć Gospodarcza Regionów Trójmorza to zainicjowana w 2021 roku przez Województwo Lubelskie forma bezpośredniej współpracy między samorządami terytorialnymi państw wchodzących w skład Inicjatywy Trójmorza. Głównymi celami powołania sieci było stworzenie dogodnych warunków bezpośredniej współpracy między samorządami, poprawa wykorzystania Funduszu Trójmorza oraz Funduszy Unii Europejskiej w regionie Trójmorza, redukcja różnic gospodarczych powstałych w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej w Europie Środkowo-Wschodniej, uczestnictwo w przywróceniu gospodarki na właściwy tor w kontekście negatywnych zmian spowodowanych pandemią Covid-19, uczestnictwo w realizacji dużych przedsięwzięć, do których można zaliczyć trasy Via Carpatia i Rail Baltica czy Strategię Karpacką. W 2023 roku format zyskał podstawę prawną w postaci zawarcia umowy, określającej zasady funkcjonowania Sieci oraz przyjęcia statutu Sieci. Obecnie Sieć zrzesza 25 regionów z 7 krajów Europy Środkowej i Wschodniej. W dniach 12-13 czerwca 2024 r. w Lublinie odbyła się IV edycja Samorządowego Kongresu Trójmorza. Jako członek Sieci Mazowsze dysponowało powierzchnią wystawienniczą promując potencjał gospodarczy oraz turystyczno-kulturalny.

Uroczysty odczyt z okazji 146. urodzin André Citroëna

Odczyt wnuka André Citroëna, który miał miejsce 4 lutego 2024 r. na Politechnice Warszawskiej oraz towarzyszące mu wydarzenia (w tym wystawa zabytkowych samochodów) promowały województwo mazowieckie wobec uczestników oraz adresatów informacji zamieszczanych na portalu motoryzacyjnym francuskie.pl i w mediach społecznościowych. Wydarzenie było okazją do

podkreślenia silnych historycznych związków Polski i Francji, ponieważ André Citroën, francuski inżynier i przedsiębiorca, założyciel marki samochodowej Citroën, był silnie związany z Polską i Warszawą. Więzy te miały charakter rodzinny i biznesowy.

XVI Międzynarodowa Konferencja Naukowa Praw Człowieka

Samorząd Województwa Mazowieckiego współorganizował z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach Międzynarodową Konferencję Naukową Praw Człowieka pt. „75 lat oddziaływania Rady Europy na kształtowanie europejskiej przestrzeni prawnej w obszarach demokracji, praworządności i ochrony praw człowieka”, która odbyła się w Sejmie RP w dniach 14-16 kwietnia 2024 r. Marszałek Województwa Mazowieckiego wygłosił referat. Powstała również pokonferencyjna publikacja naukowa, którą współtworzył Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie.

PlocMUN

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego po raz kolejny podjął współpracę z Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Władysława Jagiełły w Płocku przy organizacji międzynarodowej konferencji będącej symulacją obrad organów ONZ. Wydarzenie w dniach 24-26 maja zorganizowali uczniowie programu Matury Międzynarodowej IBDP. Jego celem było zainteresowanie młodzieży aktualnymi problemami współczesnego świata, kształtowanie postaw obywatelskiej odpowiedzialności oraz poszerzanie umiejętności językowych i dyplomatycznych. Wydarzenie zgromadziło ponad 180 uczestników – organizatorów, prelegentów i wolontariuszy, będących uczniami liceów oraz studentami europejskich. Przedmiotem tegorocznej debaty był narastający kryzys humanitarny w Demokratycznej Republice Konga. Płocka edycja Model United Nations pozostaje, od wielu lat, w gronie najwyżej ocenianych konferencji MUN w swojej kategorii.

Edycja Międzynarodowego Konkursu im. Fryderyka Chopina dla Pianistów Amatorów

Samorząd Województwa Mazowieckiego ufundował 1. nagrodę w VI Edycji Międzynarodowego Konkursu im. Fryderyka Chopina dla Pianistów Amatorów, zorganizowanego przez Towarzystwo im. Fryderyka Chopina w dniach 9-14 września. Konkurs dedykowany był uczestnikom, dla których gra na pianinie jest pasją, a nie zawodem. Swoje umiejętności pianistyczne prezentowali m.in. naukowcy, lekarze, ekonomiści, prawnicy. Uczestników oceniało jury złożone z wybitnych pianistów i pedagogów. Na wszystkie wydarzenia wstęp był wolny. Współorganizacja Międzynarodowego Konkursu im. Fryderyka Chopina była doskonałą okazją do promocji województwa, jako regionu, z którym kompozytor był silnie związany. Uczestnicy konkursu (USA, Kanada, Francja, Włochy, Japonia, Chiny, Korea Płd., Izrael, Liban, Meksyk, RPA) mieli okazję odwiedzić nie tylko Warszawę, ale także Żelazową Wolę i Brochów. Decyzja o ufundowaniu 1-ej nagrody w konkursie miała przyczynić się do promocji wizerunku Samorządu Województwa Mazowieckiego jako regionu dumnego ze swojego dziedzictwa kulturalnego i dbającego o rozpowszechnianie jego wartości i znaczenia daleko poza granicami kraju. Zdobywcą 1-ej nagrody został Robin Stephenson z Francji.

Circular Week 2024 – European Sustainability Congress 2024

Samorząd Województwa Mazowieckiego w 2024 roku był współorganizatorem VII edycji międzynarodowego wydarzenia Circular Week (21-27 października), poświęconego gospodarce o obiegu zamkniętym. Konferencja European Sustainability Congress, która miała miejsce 23 października, stanowiła kluczowy punkt Circular Week. Wydarzenie w tym roku przeszło rebranding – wcześniej znane było jako Mazovia Circular Congress. Celem konferencji była wymiana wiedzy i doświadczeń, promocja dobrych praktyk oraz łączenie grup interesariuszy w celu wypracowania partnerstw na rzecz transformacji gospodarki w kierunku cyrkularnej. Kongres obejmował wykłady i panele dyskusyjne z udziałem międzynarodowych ekspertów z dziedzin takich jak: makroekonomia,

biogospodarka, infrastruktura miejska, gospodarka odpadami czy tworzywami sztucznymi. Zorganizowana została również strefa networkingowa ze stoiskami wystawienniczymi dla przedsiębiorców oferujących różnego rodzaju cyrkularne produkty i usługi. W tegorocznej edycji przedstawiciel Mazowsza - Pełnomocnik Marszałka Województwa Mazowieckiego ds. Gospodarczych i Energii) wziął udział w panelu dyskusyjnym poświęconym zrównoważonym miastom, gdzie przedstawił cele i priorytety, które powinny przyświecać miastom w procesie transformacji gospodarki na model GOZ.

Spotkania dyplomatyczne – możliwości współpracy i promocja województwa

Spotkania Marszałka Województwa Mazowieckiego z przedstawicielami korpusu dyplomatycznego w Polsce oraz zagranicznymi delegacjami władz państwowych i samorządowych (m.in. Austrii, Francji, Włoch, Portugalii) były okazją do omówienia możliwości rozwijania współpracy międzyregionalnej w wybranych obszarach interesujących strony oraz do prezentacji warunków biznesowych i promocji Mazowsza w wymiarze kulturalnym, edukacyjnym i turystycznym. Wśród nich można wymienić:

- wspólną wizytę w Żyrardowie, 8 listopada 2024 r., Marszałka Województwa Mazowieckiego i Ambasadora Francji, Pana Étienne de Poncins. Celem wizyty było przedstawienie Ambasadorowi Francji zrealizowanych inwestycji związanych z rewitalizacją dziedzictwa przemysłowego i kulturowego Żyrardowa, związanego z Philippem de Girard, francuskim inżynierem i wynalazcą, który założył fabrykę wyrobów lnianych na terenie dzisiejszego Żyrardowa i tym samym dał początek miastu, którego nazwa pochodzi od jego nazwiska. Podczas spotkania z Prezydentem Miasta omówiono możliwości współdziałania w 2025 r., w ramach Roku Philippe’a de Girard, władz miasta, Samorządu Województwa Mazowieckiego i Ambasady Francji na rzecz promocji Żyrardowa i popularyzacji wiedzy o życiu i osiągnięciach francuskiego inżyniera, w tym m.in. o jego zasługach dla Miasta.
- spotkanie Marszałka Województwa Mazowieckiego, 5 listopada 2024 r., z delegacją członków Bundesratu Republiki Austrii z przewodniczącym Franzem Ebnerem na czele. W spotkaniu uczestniczył również ambasador Republiki Austrii w Polsce Pan Andreas Stadler. Tematyką spotkania były zagadnienia dotyczące rozwoju obszarów wiejskich i problemu wyludniania tych obszarów na korzyść dużych ośrodków, ochrony zdrowia, polityki społecznej oraz demografii. 6 listopada 2024 r. delegacja Bundesratu Republiki Austrii spotkała się z władzami powiatu sierpeckiego. Przedstawiciele powiatu przedstawili obszerne informacje z zakresu funkcjonowania samorządu. Przedmiotem szczególnego zainteresowania delegacji były kwestie związane z funkcjonowaniem żłobków i przedszkoli oraz formy wsparcia seniorów. Delegacja odwiedziła Muzeum Wsi Mazowieckiej oraz lokalny browar.

4) Współpraca z Polonią w 2024 r.

•XXII Światowa Konferencja Gospodarcza Polonii

W dniach 28-30 czerwca w Warszawie odbyła się XXII Światowa Konferencja Gospodarcza Polonii, której współorganizatorami był Samorząd Województwa Mazowieckiego i Fundacja Polonia Gospodarcza Świata. Celem wydarzenia było wzmocnienie relacji pomiędzy środowiskiem Polonii a krajowymi ośrodkami nauki, gospodarki i dyplomacji, jak również stworzenie platformy do dialogu na temat aktualnych wyzwań globalnych.

•Działania na rzecz Polonii w Regionie Solecznickim

Rejon solecznicki to region, którego dzieje pisali zarówno Litwini jak i Polacy. Jego oblicze to historyczne dziedzictwo obu tych nacji. Oprócz wspólnego dziedzictwa łączy je także wspólna przyszłość, której nie da się stworzyć bez wzajemnej życzliwości i zrozumienia. Polacy stanowią 80% wszystkich mieszkańców tego obszaru. Samorząd Województwa Mazowieckiego wsparł organizację następujących wydarzeń w Rejonie Solecznickim:

- projekt „Polska dla Małego Polaka”, który polegał na zorganizowaniu wakacyjnego odpoczynku na Mazowszu uczniów z polskich szkół z Rejonu Solecznickiego w dniach 28.07-03.08.2024 r. Uczniowie i ich opiekunowie mieli okazję poznać Warszawę, uczestniczyć w obchodach 80. Rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, spędzić czas z rówieśnikami z Mazowsza, przeżyć więź z Macierzą poprzez żywy kontakt z codziennością i kulturą Mazowsza.
- oprawę artystyczną projektu pn. „Kocham Polskie Kino!” podczas Koncertu Dożynkowego w Rejonie Solecznickim, który odbył się 15 września. Działanie to miało na celu wsparcie kontaktów pomiędzy społecznościami w ramach Unii Europejskiej, promowanie tożsamości europejskiej oraz kultury polskiej wśród etnicznych Polaków, mieszkających na Litwie. Udział w Koncercie Dożynkowym umożliwił także wzmocnienie relacji z władzami samorządowymi. W projekcie artystycznym wzięło udział m.in. 5 artystów (4 solistów i prowadzący) i 15-osobowa orkiestra.

•II Światowy Kongres Polaków w Warszawie

Kongres (4 listopada 2024 r.) miał na celu wspieranie i promowanie współpracy Polaków mieszkających za granicą. Podczas wydarzenia omówiono kluczowe wyzwania, przed którymi stoi Polonia m.in. zacieśnienie współpracy między Polakami w kraju i za granicą. Poruszono szereg tematów związanych z gospodarką, kulturą, zdrowiem, edukacją prawną oraz mieszkalnictwem.

5) Wspieranie integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami przez organizacje pozarządowe

Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych

W ramach realizacji zadań publicznych Samorządu Województwa Mazowieckiego w 2024 r. w obszarze „Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami” Kancelaria Marszałka przeprowadziła otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Budżet zadania wyniósł 140 000 zł. Po rozstrzygnięciu konkursu dotacje uzyskały 4 projekty z udziałem mieszkańców z regionów partnerskich województwa mazowieckiego:

- Île-de-France (Francja) – działanie na rzecz promocji kultury europejskiej dla osób w trudnej sytuacji materialnej – „Sztuka wspólnym językiem Europy” (ATD Czwarty Świat),
- Praga i kraj środkowoczeski (Czechy) – szkolenia i nawiązanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi – „Okno za granicę 2024. Regiony partnerskie dzielą się wiedzą” (Federacja Mazowia),
- Obwód lwowski (Ukraina) – zajęcia dla młodzieży z Polski oraz Ukrainy, które obejmowały spływy kajakowe, warsztaty medialne, spotkania historyczne oraz zajęcia językowe – „WISŁA 44 & GADAJĄCE GŁOWY” (Fundacja AVE),
- Brandenburgia (Niemcy), obwód odeski i lwowski (Ukraina), samorządowy kraj bratysławski (Słowacja) – warsztaty edukacyjne, koncert oraz piknik, którego ideą było uczczenie wraz z przedstawicielami regionów partnerskich Mazowsza dwudziestej rocznicy wstąpienia Polski

do Unii Europejskiej – „Dwadzieścia lat minęło jak jeden dzień. Twenty years passed like one day. Piknik z okazji dwudziestolecia wstąpienia Polski do Unii Europejskiej” (Ratujmy Ratowo).

20. Narodowa Sesja Europejskiego Parlamentu Młodzieży EYP Poland

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego wsparł organizację 20. Narodowej Sesji Europejskiego Parlamentu Młodzieży - EYP Poland, która odbyła się w Warszawie w dniach 17-22 sierpnia. W trakcie wydarzenia jego uczestnicy brali udział w symulacjach prac komisji Parlamentu Europejskiego, dzięki czemu mogli lepiej zrozumieć instytucjonalny charakter prac w ramach Unii Europejskiej. Młodzieżowa sesja była także niezwykle okazją do integracji młodych ludzi, którzy są obywatelami różnych państw Europy – akcja wpisywała się w działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwoju kontaktów pomiędzy społeczeństwami. W wydarzeniu wzięli udział także radni Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego.

3.8.2. Udział w międzynarodowych sieciach, stowarzyszeniach i programach współpracy

Województwo mazowieckie było w 2024 r. reprezentowane na forum instytucji Unii Europejskiej i w stowarzyszeniach międzynarodowych: Sieci Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych (METREX), Europejskiej Platformie Regionów Podmiejskich (PURPLE), Europejskiej Sieci Społecznej (ESN), Sieci Regionów Europejskich Wykorzystujących Technologie Kosmiczne (NEREUS), Europejskiej Sieci Regionów Chemicznych (ECRN), Platformie S3 na rzecz Modernizacji Przemysłu, Europejskiej Sieci na rzecz Monitorowania Regionalnych Rynków Pracy (EN RLMM), Europejskiej Sieci Publicznych Służb Zatrudnienia (PES Network) oraz sieci Europejskich Służb Zatrudnienia (EURES).

Stowarzyszenie METREX skupia miasta oraz regiony metropolitalne w Europie. Celem stowarzyszenia jest ułatwianie wymiany informacji, wiedzy oraz doświadczeń w zakresie rozwoju regionalnego i planowania przestrzennego na poziomie obszarów metropolitalnych w Europie. Członkowie METREX biorą również udział w projektach badawczych służących lepszemu poznaniu wspólnych problemów i poszukiwaniu sposobów ich rozwiązywania.

Stowarzyszenie Peri-Urban Regions Platform Europe (PURPLE) zrzesza przedstawicieli regionów ośrodkowych, na terenie których przenikają się funkcje miejskie i wiejskie. Głównym celem działalności stowarzyszenia jest ochrona specyficznej struktury takich obszarów poprzez ich użytkowanie zgodnie z zasadami trwałego rozwoju. W tym celu PURPLE lobbuje na rzecz odpowiedniej polityki rolnej i środowiskowej, jak też pełni funkcję źródła informacji na temat obszarów ośrodkowych poprzez organizowanie spotkań i konferencji oraz publikację krótkich opracowań. W 2023 r. rozpoczęła się realizacja projektu PLUS Change, finansowanego z programu Horyzont Europa i przygotowanego z udziałem stowarzyszenia. Realizacja projektu, w którym partnerem jest Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, jest przewidziana do 2027 roku.

European Social Network (ESN) jest organizacją zrzeszającą osoby i instytucje finansowane ze środków publicznych, które odpowiadają za planowanie i kontraktowanie usług społecznych. Organizacja stwarza warunki do wymiany wiedzy i doświadczeń, nawiązywania kontaktów pomiędzy służbami pomocy i integracji społecznej krajów członkowskich oraz podnoszenia jakości i efektywności rozwiązań. Od 2012 roku Samorząd Województwa Mazowieckiego jest reprezentowany w tej organizacji przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

W czerwcu 2024 r. przedstawiciele MCPS uczestniczyli w dorocznej Europejskiej Konferencji Służb Socjalnych w Antwerpii, której tematem przewodnim było współtworzenie usług społecznych przyszłości w tym współtworzenie: integracji społecznej miast, systemu zarządzania pracownikami, rozwiązań cyfrowych na rzecz integracji społecznej. Podczas konferencji zostały omówione różne aspekty związane z planowaniem integracji społecznej i jej wpływem na tzw. populacje wrażliwe. Ukazano różne strategie planowania i zarządzania zintegrowanymi usługami społecznymi. Podkreślono znaczenie cyfrowej integracji społecznej w postępie technologicznym w ramach usług społecznych.

Pracownicy MCPS zaangażowani są również w prace Rady ESN, która wypracowuje i koordynuje kierunki rozwoju tej organizacji. Posiedzenie Rady odbyło się w dniach 5–6 grudnia 2024 r. w Brukseli. Podczas posiedzenia omówione zostało m.in. planowane na kwiecień 2025 r. spotkanie Forum członków ESN, które ma zostać zorganizowane w Warszawie przy współudziale MCPS. Podczas spotkania zostały także omówione inne planowane na 2025 rok przedsięwzięcia i inicjatywy ESN w Europie.

Misją **Sieci Regionów Europejskich Wykorzystujących Technologie Kosmiczne (NEREUS)** jest odkrywanie korzyści wynikających z technologii kosmicznych dla europejskich regionów i ich obywateli, jak też promowanie wykorzystania przestrzeni kosmicznej i towarzyszących jej narzędzi.

Europejska Sieć Regionów Chemicznych (ECRN) ma na celu zwiększenie świadomości władz regionalnych i osób zaangażowanych w kształtowanie polityki w Europie nt. potrzeb rozwojowych branży chemicznej. W 2024 r. przedstawiciele ECRN uczestniczyli w wydarzeniu Polskie Forum Gospodarki Cyrkularnej (*Polish Circular Forum*), którego partnerem był Samorząd Województwa Mazowieckiego.

Europejska Sieć na rzecz Monitorowania Regionalnych Rynków pracy (European Network on Regional Labour Market Monitoring - ENRLMM) specjalizuje się w opracowywaniu, rozpowszechnianiu i stosowaniu innowacyjnych koncepcji, metod oraz narzędzi dostosowanych do analizy rynku pracy. Tworzy środowisko wsparcia i współpracy oraz skupia zróżnicowaną grupę ekspertów – w tym badaczy, decydentów, praktyków i obserwatorów rynku pracy – z ponad 32 krajów europejskich i nie tylko. Sieć angażuje się w promowanie wymiany wiedzy, wzajemnego uczenia się i współpracy wśród ponad 400 członków. Poprzez inicjatywy takie jak doroczne spotkanie, antologia, dzień europejski, wspólne projekty, regularne biuletyny i centrum wiedzy o Big Data. Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy (MORP) Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie jest członkiem ENRLMM od 2010 roku i uczestniczy w corocznie organizowanych przez sieć konferencjach. Są one okazją do tworzenia sieci kontaktów, wymiany doświadczeń oraz prezentacji dobrych praktyk.

Sieć Europejskich Służb Zatrudnienia (European Employment Services - EURES) została ustanowiona przez Komisję Europejską w 1993 roku. EURES jest siecią współpracy publicznych służb zatrudnienia oraz partnerów rynku pracy wspierającą mobilność pracowników na poziomie międzynarodowym i transgranicznym w krajach UE/EOG i Szwajcarii. Celem EURES jest ułatwianie mieszkańcom UE/EOG i Szwajcarii podejmowania pracy poza krajem zamieszkania oraz wspomaganie pracodawców w poszukiwaniu pracowników na całym obszarze Wspólnoty. EURES działa w oparciu o sieć informatyczną i ludzką. Ważnym elementem systemu jest strona internetowa eures.europa.eu oraz krajowa strona sieci EURES – eures.praca.gov.pl. Zadania w ramach EURES od chwili przystąpienia Polski do Unii Europejskiej realizuje Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie.

W 2024 r. do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie wpłynęło 307 ofert od pracodawców zagranicznych obejmujących 1284 miejsca pracy. Większość ofert nadal dotyczyła prac długoterminowych skierowanych do osób znających w stopniu dobrym lub komunikatywnym język angielski i niemiecki. Wśród zgłoszonych ofert pracy część dotyczyła pracy sezonowej. Dominowały

oferty pracy z Niemiec, Norwegii, Czech, Austrii, Belgii oraz Holandii. Przeważały propozycje pracy dla: elektryków, pracowników budowlanych, spawaczy, pracowników montażu, kierowców ciężarówek, operatorów CNC, mechaników, magazynierów, operatorów wózków widłowych, ślusarzy, sprzątaczek, kucharzy, kelnerów, pracowników rolnych, operatorów maszyn, monterów, pracowników technicznych, inżynierów, pracowników produkcyjnych, pracowników magazynu, pielęgniarek oraz osób do opieki i pracowników przy zbiorach. W ramach współpracy z polskimi pracodawcami otrzymano 4 oferty pracy na terenie województwa mazowieckiego obejmujące 33 miejsca pracy. Poszukiwani byli elektromonterzy instalacji elektrycznych, murarze, cieśle i zbrojarze. Doradcy i asystenci EURES skontaktowali się z 4173 podmiotami, w tym pracodawcami z Polski i zagranicy, agencjami zatrudnienia, osobami poszukującymi zatrudnienia oraz innymi instytucjami zewnętrznymi. Kadra EURES z WUP w Warszawie koordynowała 3 projekty rekrutacyjne. Za granicę przekazano 6 CV polskich kandydatów.

Kadra EURES zorganizowała 94 spotkania grupowe z cyklu „EURES – Bezpieczny Wyjazd – Bezpieczny Powrót”/„Znajdź bezpieczną pracę z EURES”, w których udział wzięło 1971 osób poszukujących pracy za granicą (w tym uczniowie).

Zorganizowano także 9 spotkań informacyjnych dla polskich pracodawców, w których udział wzięło łącznie 326 przedstawicieli firm z terenu województwa mazowieckiego.

W ramach działalności EURES odbyła się Konferencja dla partnerów i instytucji rynku pracy, pod nazwą „Kryzys migracyjny i jego wpływ na rynek pracy w Polsce i krajach UE/EOG i Szwajcarii”. W wydarzeniu udział wzięło 155 przedstawicieli instytucji rynku pracy.

Zorganizowane zostało także szkolenie dla 61 członków kadry EURES z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie oraz powiatowych urzędów pracy z terenu województwa mazowieckiego.

Doradcy EURES z WUP w Warszawie koordynowali organizację Europejskiego Dnia Pracy on-line Work@PL2024. W wydarzeniu, które miało miejsce w grudniu, udział wzięło 22 polskich pracodawców oferujących prawie 288 wolnych miejsc pracy. Pracodawcy otrzymali możliwość elektronicznego kontaktu z zagranicznymi pracownikami poszukującymi pracy w Polsce oraz dostęp do CV kandydatów. Ogółem do udziału w EDP zarejestrowało się ponad 500 osób poszukujących pracy w Polsce, w tym również osoby pochodzące spoza krajów UE/EFTA. Poszukujący pracy w Polsce przekazali 90 aplikacji na zgłoszone oferty pracy. Organizatorami wydarzenia byli: Wojewódzkie Urzędy Pracy w Warszawie, Białymstoku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Zielonej Górze, Komenda Główna OHP, Lubelska Wojewódzka Komenda OHP, Wielkopolska Wojewódzka Komenda OHP, Podlaska Wojewódzka Komenda OHP, Podkarpacka Wojewódzka Komenda OHP, Łódzka Wojewódzka Komenda OHP i Małopolska Wojewódzka Komenda OHP.

Europejska Sieć Publicznych Służb Zatrudnienia (European Network of Public Employment Services - PES Network) została utworzona na mocy decyzji Rady i Parlamentu Europejskiego w celu maksymalizacji skuteczności publicznych służb zatrudnienia (PSZ). Jej główne cele to: porównywanie działalności PSZ poprzez benchmarking, identyfikacja dobrych praktyk i wspieranie wzajemnego uczenia się; promocja modernizacji i wzmocnienie świadczenia usług publicznych służb zatrudnienia, w tym gwarancji dla młodzieży; przygotowanie danych wejściowych do europejskiej strategii zatrudnienia i odpowiednich krajowych polityk rynku pracy.

W 2024 r., w ramach współpracy z siecią, Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie uczestniczył w webinarium oraz kontynuował współpracę w ramach europejskiego badania Barometr Rynku Pracy. Z inicjatywy sieci PES oraz EURES, od 2016 roku we wszystkich krajach UE/EOG organizowane są Europejskie Dni Pracodawców (EDP). Celem EDP jest wspieranie współpracy między pracodawcami i publicznymi służbami zatrudnienia, m.in. poprzez podniesienie poziomu wiedzy pracodawców

na temat usług oferowanych przez urzędy pracy i partnerów rynku pracy, kreowanie pozytywnego i profesjonalnego wizerunku służb zatrudnienia oraz pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników. W ramach EDP Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, wspólnie z organizacjami pracodawców, organizuje dla pracodawców z Mazowsza spotkania informacyjne/konferencje poświęcone m.in.: zmianom w przepisach dotyczących zatrudniania cudzoziemców, zasadom pozyskiwania pracowników z krajów UE/EOG w ramach sieci EURES, wsparciu pracodawców w zakresie poradnictwa zawodowego przez urzędy pracy, usługom urzędów pracy i partnerów rynku pracy dla pracodawców.

4. Problemy, bariery i wyzwania w realizacji zadań samorządu

Poniżej przedstawiono bariery, problemy i wyzwania zidentyfikowane podczas realizacji zadań samorządu przez poszczególne departamenty urzędu marszałkowskiego oraz wojewódzkie jednostki organizacyjne. Zaznaczono też działania podjęte i planowane do podjęcia w celu rozwiązania napotkanych utrudnień.

Departament Nadzoru Właścicielskiego i Inwestycji

W 2024 r. głównymi problemami w realizacji zadań były:

- Długotrwały proces uzyskiwania wszelkiego rodzaju zezwoleń – z uwagi na wydłużony proces rozpatrywania wniosków i uzgodnień oraz odwołań stron – wydłuża proces inwestycyjny, a w przypadku inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych może doprowadzić do utraty dofinansowania.
- Długotrwały proces uzgodnień przy realizacji inwestycji w obiektach wpisanych do rejestru zabytków i znajdujących się w strefie konserwatorskiej – większość jednostek realizujących inwestycje pozytywnie ocenia współpracę, ale zwraca uwagę na następujące problemy:
 - brak możliwości odwołania od niekorzystnych zapisów zaleceń konserwatorskich (nie stosuje się trybów określonych w kodeksie postępowania administracyjnego),
 - zmiany stanowiska służb konserwatorskich w trakcie procesu inwestycyjnego (powoduje to konieczność zmian w dokumentacji projektowej oraz komplikacje formalne w relacji zamawiający-wykonawca),
 - długi termin oczekiwania na stanowiska służb konserwatorskich, szczególnie w obszarach objętych opieką UNESCO (wiele instytucji opiniujących, różne stanowiska).

W przypadku jednostek podległych Samorządowi Województwa Mazowieckiego (szpitale, muzea, zarząd dróg wojewódzkich) pojawiały się problemy z wyłonieniem wykonawców robót budowlanych z powodu braku ofert lub ofert przewyższających środki zaplanowane na realizację zamówienia. Taka sytuacja skutkowałą koniecznością powtarzania postępowań przetargowych lub zwiększania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań. Ponowna próba wyłonienia wykonawcy powodowała opóźnienia w harmonogramach projektów, w przypadku zaś projektów unijnych stwarzała zagrożenie utraty dofinansowania.

Wojna na Ukrainie, zwłaszcza w początkowym etapie, miała negatywny wpływ na branżę budowlaną w naszym kraju. Zakłócone zostały łańcuchy dostaw, co doprowadziło do niedoboru surowców oraz dalszego wzrostu cen. Problemy te były już zauważalne w okresie pandemii, jednak konflikt na Ukrainie dodatkowo je nasilił.

Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich

W roku 2024, podobnie jak w latach ubiegłych, wyzwania w realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza były związane m.in. z ograniczoną aktywnością podmiotów w ramach ekosystemu innowacji, w tym szczególnie w regionie mazowieckim regionalnym, co wynika m.in. z dużego zróżnicowania w poziomie innowacyjności między Warszawą i jej otoczeniem a pozostałymi częściami regionu.

Odpowiedzią na istniejące wyzwania są działania mające na celu aktywizację podmiotów zajmujących się wspieraniem innowacyjności w podregionach. Działania te polegają na przygotowaniu programów wsparcia dedykowanych subregionom, tj. organizacji otwartych konkursów ofert na programy edukacyjne dla przedsiębiorców i mieszkańców (skierowanych zarówno do młodzieży, jak i dorosłych). W programach tych ważnym elementem jest inicjowanie współpracy między instytucjami z regionu warszawskiego stołecznego a podmiotami z regionu mazowieckiego regionalnego poprzez odpowiednio skonstruowane wymagania dla wnioskodawców. Dzięki temu możliwy jest bardziej efektywny transfer wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk do podregionów, co w konsekwencji powinno prowadzić do większej aktywności tych podmiotów. Dodatkowo, takie działania sprzyjają budowaniu sieci współpracy oraz integracji całego Mazowsza, przyczyniając się do niwelowania istniejących dysproporcji. Aby minimalizować istniejące bariery podjęto działania mające na celu organizację warsztatów dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. Z prowadzonych badań wynika, że JST mogą odgrywać większą rolę w skutecznej implementacji inteligentnej specjalizacji poprzez wspólne działania z różnymi interesariuszami, w tym sektorem nauki i biznesu. Jednocześnie inteligentna specjalizacja jako narzędzie wspierające rozwój innowacji i przedsiębiorczości, wymaga zwiększenia świadomości i kompetencji samorządów lokalnych w zakresie jej wdrażania.

W przypadku programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, negatywny wpływ na jego wdrażanie w 2024 r. miała również konieczność przesuwania terminów naboru na skutek opóźnień w dostarczeniu niezbędnych dokumentów, za co odpowiedzialne były instytucje zewnętrzne.

Problem stanowi także brak lub niewielkie zainteresowaniem wnioskodawców w odniesieniu do ogłoszonych naborów. Wynika to m. in. z trudności w pozyskaniu materiałów niezbędnych do przygotowania dokumentacji aplikacyjnej, zmian w organach JST związanych z wyborami samorządowymi w przypadku naborów, które trwały w I poł. 2024 r., braku środków na wkład własny, szczególnie w przypadku projektów realizowanych w regionie warszawskim stołecznym, a także niewystarczających zasobów organizacyjnych u wnioskodawców, co głównie nasilone było w przypadku naborów ogłaszanych w okresie urlopowym.

Wyzwania we wdrażaniu FEM 2021-2027 są także związane z realizacją niektórych działań poprzez instrumenty terytorialne. Realizacja Mazowieckich strukturalnych inwestycji terytorialnych (MSIT) dla 6 miast subregionalnych odbywa się dzięki współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Prowadzenie szerokiej współpracy, włączającej wielu partnerów oraz mającej na celu realizację kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych realizujących potrzeby ponadlokalne, w tym współdzielenie usług lub ich sieciowanie, jest procesem trudnym do skoordynowania. Proces realizacji wspólnej strategii jest skomplikowany, a w wymiarze formalnym – czasochłonny i wymagający szerokich uzgodnień i opiniowania, w tym ze służbami ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę powyższe oraz fakt, że w FEM 2021-2027 przewidziane są działania dedykowane dla MSIT, opóźnienia w procesie przyjmowania strategii ponadlokalnych generują opóźnienia we wdrażaniu programu, co przekłada się na konieczność elastycznego podejścia do założonych wcześniej terminów.

Podobne trudności pojawiają się przy działaniach z zakresu rewitalizacji. Stopień złożoności i wieloetapowości procesu przygotowania gminnych programów rewitalizacji, w tym uwzględnienie partycypacji społecznej na każdym etapie, powodują, że trwa on co najmniej kilkanaście miesięcy.

Koleje Mazowieckie

Głównymi problemami są:

- ciągły wzrost cen na rynku materiałów i usług, który powoduje wzrost kosztów inwestycji,
- nasycony rynek produkcji pojazdów, skutkujący brakiem wolnych mocy przerobowych, uniemożliwia podpisanie wszystkich planowanych umów wykonawczych,
- długi okres uzyskania pozwolenia na budowę bazy utrzymaniowo-naprawczej w Radomiu od Wojewody Mazowieckiego.

Głównym zagrożeniem dla realizacji inwestycji jest ryzyko:

- braku możliwości uzyskania finansowania na realizację planowanej inwestycji (odmowa udzielenia kredytu przez banki), skutkującego koniecznością unieważnienia prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia na budowę bazy utrzymaniowo-naprawczej w Sochaczewie,
- niepodpisania umów wykonawczych przez producenta taboru,
- niedostarczenia pojazdów (10, 11I, 14I) w terminie do dnia 30.06.2026 r., będącego maksymalnym okresem kwalifikowalności wydatków w ramach KPO,
- niedotrzymanie terminu realizacji umowy na budowę bazy utrzymaniowo-naprawczej w Radomiu przez Generalnego Wykonawcę oraz konieczność wykonania robót dodatkowych, których nie można było przewidzieć na dzień podpisania umowy.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

1. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych

Zidentyfikowano następujące bariery:

- ograniczony dostęp do danych nt. skali i zróżnicowania niepełnosprawności ze względu na sposób ich gromadzenia i udostępniania przez podmioty orzekające niepełnosprawność,
- niewystarczająca i nierównomiernie dostępna oferta usług wspierających samodzielność i aktywność osób niepełnosprawnych,
- niewielkie szanse zatrudnieniowe na otwartym rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością (szczególnie z pewnymi jej rodzajami, np. intelektualną, sprzężoną czy chorobą psychiczną), zarówno ze względu na brak otwartości po stronie pracodawców, jak i samych osób niepełnosprawnych (niska samoocena, obawa związana z utratą otrzymywanych świadczeń),
- niewystarczająco rozwinięte usługi środowiskowe wspierające samodzielność i aktywność,
- niewystarczające warunki oraz ograniczona dostępność w obiektach służących rehabilitacji,
- ograniczona integracja i otwartość środowiska lokalnego na osoby niepełnosprawne.

Dlatego wskazane jest w najbliższych latach podjęcie następujących działań:

- porównywanie i integracja informacji z różnych źródeł, m.in. spisu powszechnego, Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, systemu monitoringu orzekania o niepełnosprawności,
- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,

- rozwijanie usług środowiskowych, w tym szczególnie mieszkań wspomaganych,
- wspieranie działań związanych z tworzeniem przyjaznych warunków zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, m.in. przez rozwój zakładów aktywności zawodowej,
- wspieranie poprawy warunków w obiektach służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- upowszechnianie istotnych społecznie informacji dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych poprzez kampanię społeczną.

2. Wyzwania i bariery związane z realizacją wojewódzkiego programu polityki senioralnej

Zidentyfikowano następujące wyzwania:

- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne, realizowane na rzecz seniorów oraz ich opiekunów, w związku ze starzeniem się populacji województwa,
- konieczność zapewnienia opieki nad niesamodzielnymi i samotnymi osobami starszymi,
- mniejszy dostęp do zróżnicowanych form wsparcia dla seniorów zamieszkujących na terenach wiejskich,
- niewystarczające wykorzystywanie potencjału osób i grup do podejmowania oddolnych działań na rzecz seniorów, zrzeszania się, realizowania różnego rodzaju aktywności,
- brak odpowiednich kompetencji kadr pomocy społecznej do pracy z seniorami.

W związku z powyższym, w 2025 r. i latach następnych planowane są następujące działania:

- realizacja projektów niekonkurencyjnych w ramach FEM 2021-2027 w regionie mazowieckim regionalnym i regionie warszawskim stołecznym, które stanowią będą wsparcie samorządów lokalnych w realizacji zadań na rzecz osób starszych i przyczynią się do zwiększenia dostępności usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania seniorów oraz do upowszechniania nowoczesnych technologii w opiece nad seniorami (teleopieka),
- wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz mazowieckich seniorów,
- kontynuowanie konkursów ofert na realizację zadań publicznych adresowanych do osób starszych, szczególnie w zakresie zwiększania samodzielności i przeciwdziałania zagrożeniu marginalizacją społeczną seniorów oraz premiowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz mieszkańców gmin wiejskich i miejsko-wiejskich,
- zwiększanie partycypacji seniorów w życiu społecznym,
- dalsze promowanie idei wolontariatu opiekuńczego podczas wydarzeń organizowanych w subregionach województwa mazowieckiego,
- rozwijanie kompetencji pracowników kadr pomocy społecznej, zaangażowanych w działania na rzecz seniorów, poprzez dedykowane im szkolenia.

3. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Zidentyfikowano następujące bariery:

- niewystarczające środki finansowe na realizację działań,
- brak kandydatów na rodzicielstwo zastępcze,
- nadmiernie skomplikowane procedury w zakresie ustabilizowania sytuacji prawnej dzieci.

W związku z tym, w 2025 r. i latach następnych planowane są następujące działania:

- prowadzenie kampanii na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej i deinstytucjonalizacji,

- kontynuowanie działań w ramach programów profilaktycznych i specjalistycznych oraz specjalistycznych usług w zakresie poradnictwa rodzinnego, jak też programów skierowanych do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej,
- wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze wspierania rodzin z dziećmi,
- rozwój zróżnicowanych form działań i usług społecznych wspierających rodziny z dziećmi,
- wspieranie kadry pieczy zastępczej, w tym organizowanie superwizji i szkoleń,
- upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie pieczy zastępczej,
- zapewnienie środków z budżetu państwa na funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych.

4. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu przeciwdziałania przemocy domowej

Zidentyfikowano następujące bariery:

- zbyt mała świadomość obywateli co do możliwości zgłaszania sytuacji związanych ze zjawiskiem przemocy domowej oraz samodzielnego podejmowania kroków prawnych,
- uczucie wstydu, które towarzyszy ofiarom i często zniechęca do zgłaszania aktów przemocy odpowiednim służbom i sięgania po pomoc,
- niewystarczający dostęp do systemu poradnictwa i pomocy dla osób stosujących przemoc,
- zbyt mała liczba dostępnych form wsparcia dla osób doznających przemocy,
- pogłębiający się problem przemocy rówieśniczej, w tym także cyberprzemocy, co skutkuje wzrostem liczby samobójstw dzieci i młodzieży.

W związku z tym, w 2025 r. i latach następnych planowane są następujące działania:

- opracowanie raportu za 2024 rok z realizacji programu przeciwdziałania przemocy domowej,
- zorganizowanie dwóch spotkań dla podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej,
- organizacja konferencji i dystrybucja materiałów informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym m.in. poprzez stronę internetową MCPS,
- przekazywanie informacji instytucjom zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy dot. organizowanych szkoleń, konferencji i innych wydarzeń.

5. Wyzwania i bariery związane z realizacją planu rozwoju ekonomii społecznej

Największą barierą we wdrażaniu planu były trudności z wykorzystaniem potencjału i dorobku sektora nauki oraz biznesu na rzecz sektora ekonomii społecznej. Prace w tym zakresie będą dalej monitorowane i prowadzone.

6. Wyzwania i bariery związane z realizacją programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

W 2024 r. wysokość dotacji wnioskowanych przez organizacje pozarządowe była wyższa niż pula środków do wykorzystania, co wskazuje na zasadność zwiększenia środków przeznaczonych na ten cel.

7. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Zidentyfikowano następujące problemy:

- niewystarczająca liczba placówek pomocowych w stosunku do potrzeb osób znajdujących się w kryzysie psychicznym,

- zbyt mała liczba dostępnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, co ogranicza ich skuteczność,
- zbyt krótki okres realizacji – oferta pomocowa jest często narażona na nieoczekiwane okoliczności zewnętrzne wpływające na efektywność działań. Dłuższy okres realizacji daje więcej możliwości zarządzania zasobami i pozwala uzyskać długofalowe efekty,
- brak wystarczających środków na realizację działań w stosunku do potrzeb.

W związku z tym, w 2025 r. i latach następnych planowane są następujące działania:

- organizacja kampanii społeczno-informacyjnej z zakresu ochrony zdrowia psychicznego,
- opracowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych z zakresu pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ogłoszenie konkursu ofert na utworzenie i działanie punktów wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ogłoszenie konkursu ofert na utworzenie i działanie ośrodków wsparcia dla dzieci i młodzieży z potrzebami wynikającymi z zaburzeń psychicznych,
- opracowanie Monitoringu Wojewódzkiego Programu Pomocy i Oparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2027 za rok 2024.

8. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu rozwiązywania kryzysu bezdomności

Zidentyfikowano następujące bariery:

- trudności z pomiarem zjawiska bezdomności, w szczególności pozamieszkaniowej,
- niewystarczająca ilość usług i programów mieszkaniowych,
- niewielkie zainteresowanie szkoleniami z tej tematyki wśród kadry pracującej w instytucjach wspierających osoby w kryzysie bezdomności.

W związku z powyższym, w 2025 r. i latach następnych planowane są następujące działania:

- opracowanie raportu za 2024 rok z realizacji wojewódzkiego programu rozwiązywania kryzysu bezdomności,
- wspieranie rozwoju usług mieszkaniowych w tym: mieszkań chronionych, wspomaganych, wspieranych, treningowych, readaptacyjnych,
- wspieranie działań mających na celu aktywizację i usamodzielnianie osób doświadczających kryzysu bezdomności,
- kontynuacja rozwijania ponadgminnej współpracy i budowanie relacji międzysektorowych w obszarze przeciwdziałania bezdomności poprzez organizację spotkań sieciującego,
- kontynuacja podnoszenia kompetencji kadr udzielających wsparcia osobom w kryzysie bezdomności,
- kontynuowanie konkursów ofert na realizację zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania bezdomności.

9. Wyzwania i bariery związane z realizacją programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

Ponieważ niektóre wskaźniki (liczba centrów usług społecznych w województwie, wskaźnik kontraktu socjalnego, wskaźnik przeszkolenia pracowników) wykazują negatywne trendy pomiarowe,

może to skutkować nieosiągnięciem zakładanych celów. Zagrożone jest osiągnięcie celu szczegółowego 2: Wsparcie integracji społecznej grup najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem poprzez rozwój zindywidualizowanych świadczeń i usług społecznych w środowisku lokalnym oraz celu szczegółowego 3: Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników sektora pomocy społecznej oraz inspirowanie działań prowadzących do poprawy ich warunków pracy i jakości świadczonych usług.

W przypadku dalszych negatywnych odczytów powyższych wskaźników w kolejnym roku, należy podjąć decyzję o ich przeformułowaniu lub zmianie wartości docelowych oraz upowszechnić informacje o tych tendencjach w celu podjęcia odpowiednich działań przez podmioty, które za nie odpowiadają.

Warszawska Kolej Dojazdowa

W roku 2024, podobnie jak w latach ubiegłych, wyzwania w ramach realizowanej działalności podstawowej obejmującej wypełnianie funkcji przewoźnika kolejowego, a zarazem zarządcy infrastruktury kolejowej były związane m. in. z niestabilną sytuacją geopolityczną na świecie, w tym utrzymujący się konflikt na terytorium Ukrainy, wpływające na możliwość przerw i opóźnień w dostawach materiałów i świadczonych usług, rosnącymi kosztami energii elektrycznej i niestabilną sytuacją na rynku energii, wzrostem kosztów materiałów eksploatacyjnych i usług świadczonych przez podmioty zewnętrzne.

Niewystarczająca przepustowość infrastruktury w tzw. wąskich gardłach, w tym w obrębie stacji Warszawa Śródmieście WKD, uniemożliwia znacząco zwiększenie liczby pociągów w godzinach największego szczytu przewozowego – co wpływa z jednej strony na ograniczone możliwości zwiększenia oferty w ujęciu ilościowym i jakościowym (niższe wskaźniki eksploatacyjne i efektywności finansowej), zaś z drugiej strony wpływa na spadek zadowolenia klienta w zakresie ogólnego poziomu świadczonych usług.

Planowana przebudowa kolejowej linii średnicowej wraz z obiektami inżynieryjnymi w rejonie przystanku osobowego Warszawa Ochota WKD i stacji Warszawa Śródmieście WKD będą skutkowały koniecznością wprowadzania licznych zmian organizacji ruchu pociągów oraz częstego wykorzystywania zastępczej komunikacji autobusowej. Działania te wymagały zwiększonych nakładów pracy po stronie spółki. Wynikające z tego utrudnienia dla pasażerów mogą negatywnie wpływać na odbiór marki WKD.

Wśród kluczowych czynników, przekładających się na powstawanie różnego rodzaju barier i zagrożeń mających istotny wpływ na przyjęte cele i strategiczne kierunki funkcjonowania, zidentyfikowano m.in. zbyt małą liczbę wyspecjalizowanej kadry w przypadku wdrożenia nowych technologii, odpływ wykwalifikowanej kadry technicznej poszukującej wyższych wynagrodzeń lub z uwagi na nabywane uprawnienia emerytalne oraz rywalizację z innymi pracodawcami na rynku pracy w zakresie pozyskiwania personelu o odpowiednich kwalifikacjach i uprawnieniach.

Ograniczone środki finansowe na nowe inwestycje i trudności w pozyskaniu funduszy o charakterze bezzwrotnym lub zwrotnym przy niskim oprocentowaniu skutkowały koniecznością pozyskania nowych źródeł finansowania nakładów na inwestycje. W celu utrzymania płynności na właściwym poziomie, przy jednoczesnym zachowaniu rentowności, spółka utrzymała wprowadzoną dywersyfikację struktury aktywów poprzez zastosowanie dodatkowego kredytowania bankowego. Jednocześnie spółka WKD kontynuowała proces ubiegania się o wsparcie z instrumentów finansowych dedykowanych dla transportu publicznego kolejowego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) oraz przygotowania do wdrożenia działań związanych z pozyskaniem

środków budżetu Unii Europejskiej w ramach polityki spójności 2021-2027 (obszary wsparcia transportu ze środków Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko).

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Problemem w 2024 r. było wyczerpanie się środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na finansowanie wieloletniego zadania wynikającego z obowiązku nałożonego na Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu w Warszawie ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie występował do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o zabezpieczenie i przekazanie środków na obsługę zadania zleconego, jednak do końca 2024 r. środków takich nie otrzymał, co wiąże się z wykorzystaniem na ten cel środków własnych Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie

Problemy, z którymi styka się Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego przy realizacji zadań, związane są przede wszystkim z ustawodawstwem dotyczącym planowania rozwoju, w tym planowania przestrzennego oraz orzecznictwem w tym zakresie. Nie dotyczą one niemożności realizacji zadań, lecz podejścia do opracowywanych dokumentów, dokonywanych uzgodnień i opinii w świetle istniejących przepisów. W tym kontekście najistotniejsze są wymienione poniżej problemy.

- Brak zintegrowania planowania strategicznego z planowaniem przestrzennym. Wbrew zapowiedziom, plan zagospodarowania przestrzennego i strategia rozwoju województwa pozostają osobnymi dokumentami, regulowanymi osobnymi ustawami.
- Brak możliwości wprowadzania ustaleń o charakterze normatywnym poprzez plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Wobec braku zmian w tym zakresie w uchwalonej w 2020 r. ustawie o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, plan zagospodarowania województwa nadal nie jest skutecznym instrumentem umożliwiającym rezerwowanie terenów pod ponadlokalne inwestycje celu publicznego. Procedury są nastawione na realizację inwestycji, w przypadku których zabezpieczone są środki na wypłaty odszkodowań dla właścicieli nieruchomości.
- Przewidziany w prawie zakres i stopień szczegółowości analiz audytu krajobrazowego nie jest właściwy dla planowania na poziomie regionalnym. Audyt krajobrazowy nie jest aktem prawa miejscowego i nie może być podstawą prawną do wydawania decyzji administracyjnych, a jego ustalenia to przede wszystkim wnioski i rekomendacje nieposiadające charakteru ustaleń wiążących przy ich implementacji z poziomu planowania regionalnego do planowania miejscowego. Pomimo to, rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych wkracza w kompetencje planowania miejscowego. Skutkować to może protestami samorządów lokalnych, których prawo miejscowe zostanie zmienione poprzez zapisy audytu. Jednocześnie nie przewidziano uwzględnienia wyników audytu przy uzgadnianiu i wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego, mających szczególny wpływ na jakość krajobrazu i ład przestrzenny.
- Brak odpowiedniego programowania w ujęciu finansowo-rzeczowym, brak programu zadań rządowych, którego nie zastąpią ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa czy strategii rozwoju województwa. Stosownie do zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, marszałek województwa wprowadza

ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa do planów miejscowych po przeprowadzeniu negocjacji z gminą i uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, warunków wprowadzenia ustaleń oraz kosztów inwestycji. Jednak większość ustaleń planów województwa dotyczy inwestycji celu publicznego, dla których brakuje odpowiednich gwarancji finansowych, pozwalających na podejmowanie negocjacji z gminą. Skutkuje to konfliktami przy uzgadnianiu MPZP i decyzji o warunkach zabudowy w przypadku inwestycji nie mających programów i przesądzeń odnośnie terminu realizacji, kosztów, czy wręcz podmiotu realizującego.

- Niskie pokrycie MPZP – gra o przestrzeń w formie decyzji urzędniczych. Szacuje się, że obecnie tylko ok. 30% powierzchni kraju posiada pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na pozostałych 70% proces zagospodarowania przestrzennego odbywa się w oparciu o arbitralne decyzje o warunkach zabudowy (przede wszystkim dla inwestycji prywatnych) i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (dla inwestycji publicznych). Decyzje o warunkach zabudowy wydawane są niezależnie od ich zgodności ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania; nie muszą też być zgodne z MPZP, które są jeszcze w trakcie opracowywania.
- Realizowanie zagospodarowania przestrzennego dla wielu inwestycji infrastrukturalnych o charakterze liniowym poza dokumentami planistycznymi, w oparciu o specustawy. Specustawy skutkują ustaleniem lokalizacji w trybie decyzji administracyjnych niezwiązanych z aktami planowania przestrzennego. Udział innych podmiotów polityki przestrzennej ograniczony jest do opiniowania i bardzo ograniczonego udziału społeczeństwa. Takie rozwiązania osłabiają kompetencje samorządu na rzecz administracji rządowej. Specustawy pozwalają na budowę liniowych inwestycji infrastrukturalnych nieujętych w dokumentach planistycznych poziomu regionalnego i gminnego, a nawet z nimi sprzecznych. Budzi to konflikty przestrzenne i protesty, kierowane często do samorządu województwa, który nie jest organem właściwym do rozstrzygania sporów w tym zakresie.

Niniejszy raport, będący sprawozdaniem z działalności Zarządu Województwa Mazowieckiego, zdaje się być dobrym miejscem, by wskazać istniejące uwarunkowania stanowiące problemy i bariery w realizacji zadań Samorządu Województwa Mazowieckiego. Ze względu na ich systemowy charakter, wyżej wymienione problemy mają charakter wieloletni. Duża część z nich dotyczy rozwiązań systemowych w zakresie ustawodawstwa, o którego zmianę może zabiegać Samorząd Województwa Mazowieckiego.

5. Najważniejsze osiągnięcia i działania Samorządu Województwa Mazowieckiego

W części sprawozdawczej raportu omówiono kierunki działań, działania i zadania realizowane na podstawie dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych. Poniżej przedstawiono najważniejsze inicjatywy i działania Samorządu Województwa Mazowieckiego w 2024 r. na rzecz rozwoju województwa oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Zwrócono również uwagę na kluczowe osiągnięcia z zakresu polityki rozwoju.

Mazowsze liderem we wdrażaniu polityki przedsiębiorczości

Tytuł Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości (EER) jest prestiżowym wyróżnieniem ustanowionym, w formie konkursu, przez Europejski Komitet Regionów w 2010 r. w odpowiedzi na program Komisji Europejskiej „Small Business Act”. Wyróżnienie to jest narzędziem promowania priorytetów politycznych Europejskiego Komitetu Regionów w dziedzinie przedsiębiorczości, MŚP i polityki przemysłowej. W ciągu ostatnich czternastu lat, tytuł ten zdobyły 42 regiony i miasta z 18 państw członkowskich UE. Laureaci tworzą grupę liderów we wdrażaniu polityki przedsiębiorczości, rozwoju innowacji oraz wspieraniu zielonej i cyfrowej transformacji w swoich regionach. Promują zarazem współpracę ponad narodowymi granicami.

W konkursie przeprowadzonym w 2024 r. Mazowsze zostało wyróżnione tytułem ERP 2025 (EER 2025) przede wszystkim za tworzenie odpornego i prężnego środowiska biznesowego, a także za wspieranie odbudowy gospodarczej Ukrainy. W tym roku nagrodzono także żupanię krapieżko-zagorską (Chorwacja) oraz wspólnotę autonomiczną Galicji (Hiszpania). Tym samym Mazowsze stało się po: Małopolsce, Pomorzu, Śląsku i Zachodnim Pomorzu, piątym polskim województwem nagrodzonym tym prestiżowym tytułem. W związku z uzyskanym wyróżnieniem, w 2024 r. zostały zaplanowane szczegółowe działania komunikacyjne, promocyjne i edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości do realizacji w 2025 r.

Województwo mazowieckie laureatem nagrody „Rzeczpospolitej”

25 marca podczas gali „Samorządy Rzeczpospolitej. 20 lat Polski w Unii Europejskiej” Samorząd Województwa Mazowieckiego otrzymał Nagrodę Specjalną za zrównoważone podejście do wykorzystania funduszy Unii Europejskiej. „Rzeczpospolita” zorganizowała uroczystą galę – debatę połączoną z przyznaniem honorowych wyróżnień dla polskich samorządów za – zdaniem redakcji – najistotniejsze dokonania. Samorząd Województwa Mazowieckiego uhonorowano za dbanie o interes społeczności całego województwa, w tym wyjątkowy projekt podziału statystycznego Mazowsza.

Filmowe sukcesy województwa mazowieckiego

W 2024 r. Samorząd Województwa Mazowieckiego odniósł znaczące sukcesy na arenie międzynarodowej w dziedzinie sztuki filmowej. Podczas prestiżowego Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE w Toruniu, Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych zdobyła pięć nagród w 15. edycji konkursu „Fundusze Europejskie w kadrze”. Nagrodzone produkcje to:

- „Macierzyństwo i Fundusze Europejskie” – Nagroda Główna i Nagroda Publiczności w kategorii spotów do 3 minut;
- „20 lat w Unii Europejskiej” – Nagroda za Najlepsze Zdjęcia oraz Nagroda Główna w kategorii spotów do 45 sekund;
- „Funduszowe Love Story” – Nagroda Publiczności w kategorii spotów do 45 sekund.

Zdobyte nagrody podkreślają wysoką jakość produkcji filmowych realizowanych na Mazowszu, a także skuteczne wykorzystanie funduszy europejskich w promocji regionu.

Złoty Lajk 2024 za najlepszą komunikację wydarzeń kulturalnych

Samorząd Województwa Mazowieckiego po raz drugi został nagrodzony „Złotym Lajkiem Local-SoMe Region” za „Najlepszą komunikację wydarzeń kulturalnych województwa” podczas III Samorządowego Kongresu Internetu i Mediów Społecznościowych Local-SoMe’24. Nagrody w tej

kategorii przyznawane są urzędom marszałkowskim i powiatom za „najbardziej angażujące strategie komunikacyjne dla mieszkańców na poziomie regionalnym, z wykorzystaniem mediów społecznościowych do efektywnej i innowacyjnej wymiany informacji”.

„Zdrowa Przyszłość”: Mazowsze z nagrodami

Samorząd Województwa Mazowieckiego został wyróżniony w konkursie „Zdrowa Przyszłość – Inspiracje”. Wydarzenie promuje osoby, instytucje, szpitale, organy samorządowe, organizacje pozarządowe i firmy, które szczególnie zasłużyły się dla krzewienia nowych idei, rozwiązań i technologii. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie zdobył III miejsce w kategorii „Profilaktyka i popularyzacja zdrowego stylu życia” za projekt „Lekcje o zdrowym żywieniu”.

Redukcja negatywnych skutków zdrowotnych w wyniku poprawy jakości powietrza

Realizacja działań określonych w programach ochrony powietrza przyczyniła się do spadku stężeń m. in. pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu, a co za tym idzie do redukcji skutków zdrowotnych związanych z zanieczyszczeniem powietrza. Zgodnie z opracowaniem „Analiza redukcji skutków zdrowotnych w wyniku poprawy jakości powietrza w okresie 2018-2022 w województwach: małopolskim, mazowieckim, śląskim”, wykonanym przez Fundację Europejskie Centrum Czystego Powietrza w marcu 2024 r., dzięki poprawie jakości powietrza w województwie mazowieckim uniknięto 6723 zgonów i 5615 hospitalizacji. Największa redukcja osiągnięta została w Warszawie (odpowiednio 2382 i 1998 przypadków), w Radomiu (327 i 238 przypadków) oraz w powiecie wołomińskim (277 i 299 przypadków). Dominacja Warszawy związana jest z liczbą ludności zamieszkującą stolicę.

Regionalny Fundusz Rozwoju

W dniu 17 września 2024 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 789/25/24 powołał Regionalny Fundusz Rozwoju (RFR). Jest to wyspecjalizowana instytucja finansowa zarządzająca środkami zwróconymi z instrumentów inżynierii finansowej RPO WM 2007-2013 oraz – docelowo – z instrumentów finansowych RPO WM 2014-2020. Ma ona na celu zapewnienie koordynacji wsparcia zwrotnego na poziomie samorządu województwa oraz koncentrację środków, a także eliminację nakładania się wsparcia. W dniu 31 grudnia 2024 r. zakończyła się realizacja umowy w sprawie powierzenia zarządzania środkami finansowymi zwracanymi z instrumentów inżynierii finansowej. Na jej podstawie rolę Regionalnego Funduszu Rozwoju pełnić będzie Agencja Rozwoju Mazowsza S.A.

Realizacja zakupów wspólnych na rzecz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych

Stosowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie od 2015 roku system zakupów grupowych przyczynił się do wzrostu efektywności zakupów, standaryzacji asortymentu oraz profesjonalizacji działania dzięki efektywnej organizacji pracy i optymalizacji zasobów na każdym jego etapie. Istotną zaletą dokonywania zakupów grupowych jest również silniejsza pozycja zamawiającego na rynku zamówień publicznych, m.in. dzięki wysokiemu wolumenowi zamówień.

Została również uruchomiona nowoczesna platforma zakupowa dla wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz instytucji kultury, w której podmioty te mogą składać

zapotrzebowania zakupowe w formie wystandaryzowanego asortymentu. Nowe technologie usprawniają realizację zakupu, a także minimalizują ryzyka wynikające z realizacji zakupów grupowych na rzecz tak szerokiego grona odbiorców.

W ramach zakupów wspólnych, w 2024 r. kontynuowano także realizację Programu zakupu samochodów na rzecz instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, na lata 2023-2024. Program jest odpowiedzią na zapotrzebowanie 18 instytucji kultury na zakup 30 samochodów, a jego szacowana wartość to 5,9 mln zł. Mając na uwadze dotychczasowe osiągnięcia w obszarze zakupów wspólnych, w 2023 r. utworzono na rzecz instytucji kultury również wieloletni program zakupów sprzętu komputerowego oraz techniczno-biurowego. Program ten realizowany będzie w latach 2024-2027, a jego szacowana wartość wyniesie blisko 17,5 mln zł.

W 2024 r. w ramach systemu zakupów grupowych (obejmujących również zakupy incydentalne) realizowanych na rzecz 76 podmiotów (30 instytucji kultury i 46 wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych) zawarto blisko 100 umów na łączną kwotę ponad 50 mln zł.

Zamówienia publiczne są realizowane w sposób ograniczający ich negatywny wpływ na środowisko poprzez zastosowanie kryteriów środowiskowych. Uwzględniane są też klauzule społeczne, takie jak wymóg zatrudniania przez wykonawcę określonego odsetka pracowników na umowę o pracę przez cały okres realizacji umowy. Ponadto aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa biznesowego, uwzględniony został mechanizm klauzul waloryzacyjnych.

6. Spis rycin i tabel

Rycina 1. Struktura Raportu o stanie województwa mazowieckiego za rok 2024.....	6
Rycina 2. Podział województwa mazowieckiego na jednostki NUTS, obowiązujący od 2018 roku.....	7
Rycina 4. Dochody województwa z PIT pozyskane w 2024 r. według powiatów	28
Rycina 5. Dochody województwa z CIT pozyskane w 2024 r. według powiatów	29
Rycina 6. Prognoza limitu spłat zobowiązań oraz wskaźnik spłaty zobowiązań na lata 2024-2038, określone według wzoru, o którym mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych.....	38
Rycina 7. Trasy ujęte w Koncepcji tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku	63
Tabela 1. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2024 r.	8
Tabela 2. Ludność według grup wieku i regionów NUTS 2 w województwie, stan na 31 grudnia 2023 r.	9
Tabela 3. PKB w 2023 r. dla NUTS 1 i NUTS 2 województwa mazowieckiego.....	11
Tabela 4. PKB na mieszkańca w stosunku do średniej krajowej w latach 2021 i 2022 w podregionach województwa (Polska = 100, ceny bieżące)	11
Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w 2023 r.	23
Tabela 6. Struktura dochodów województwa.....	27
Tabela 7. Wykonanie PIT i CIT przez Województwo Mazowieckie w latach 2022-2024.....	29
Tabela 8. Plan i wykonanie wydatków województwa	30
Tabela 9. Wydatki majątkowe – kierunki wydatkowania środków	30
Tabela 10. Wykonanie w 2024 r. wydatków niewygasających z upływem 2023 r.	31
Tabela 11. Wykaz wydatków niewygasających z upływem 2024 r.	31
Tabela 12. Rozliczenie wyniku budżetowego	31
Tabela 13. Udział zaciągniętych kredytów i pożyczek w dochodach w 2024 r.	34
Tabela 14. Wskaźnik spłaty zobowiązań województwa (lewa strona wzoru) dla 2024 r.	35
Tabela 15. Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań województwa (prawa strona wzoru) dla 2024 r. ...	35
Tabela 16. Budżet zadaniowy Województwa Mazowieckiego na 31 grudnia 2024 r.	35
Tabela 17. Plan i wykonanie wydatków na realizację przedsięwzięć w WPF w 2024 r.	36
Tabela 18. Łączne nakłady oraz plan i wykonanie w 2024 r. wydatków majątkowych w WPF	36
Tabela 19. Dług Województwa Mazowieckiego.....	37
Tabela 20. Wielkość prognozowanej w latach 2025-2038 nadwyżki operacyjnej oraz rocznej obsługi zadłużenia (w zł)	40

Tabela 21. Relacja planowanej kwoty długu do planowanych dochodów bieżących (w zł)	41
Tabela 22. Mienie województwa otrzymane na podstawie ostatecznych decyzji komunalizacyjnych Wojewody Mazowieckiego lub nabyte w drodze umów cywilno-prawnych, stan na koniec 2024 r. ...	41
Tabela 23. Liczba i wartość rozliczonych w 2024 r. projektów dofinansowanych z RPO WM 2014-2020 oraz FEM 2021-2027 w poszczególnych obszarach tematycznych Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ oraz Planu Działań Pomocy Technicznej na lata 2019-2023	44
Tabela 24. Projekty własne Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki realizujące programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r.	50
Tabela 25. Projekty realizujące programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r. wdrażane przez samorządowe instytucje kultury	50
Tabela 26. Liczba projektów dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert realizujących programy Strategii rozwoju kultury w 2024 r.	51
Tabela 27. Projekty realizowane we współpracy z innymi podmiotami kultury i jednostkami samorządu terytorialnego w 2024 r.	51
Tabela 28. Zadania zlecane w ramach otwartego konkursu ofert na realizację Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim w obszarze „Turystyka i krajoznawstwo” w 2024 r.	52
Tabela 29. Wykonanie zadań przewidzianych w Planie wykonawczym na 2024 r.	53
Tabela 30. Stan realizacji inwestycji w zakresie transportu kolejowego i lotniczego w 2024 r.	60
Tabela 31. Wykaz programów obowiązujących w 2024 r.	82
Tabela 32. Działania służące realizacji Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025 w 2024 r.	96
Tabela 33. Wykaz innych dokumentów i działań realizowanych w 2024 r.	109
Tabela 34. Realizacja usług publicznych w zakresie publicznego transportu zbiorowego na obszarze województwa mazowieckiego w 2024 r.	111
Tabela 35. Realizacja w 2024 r. inwestycji planowanych na poziomie regionalnym wynikających z Regionalnego planu transportowego Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku	111
Tabela 36. Wartości wskaźników osiągnięte w 2023 r. w ramach poddziałań 1.1.1 i 1.2.1 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój	127
Tabela 37. Działania podjęte w 2024 r. w ramach realizacji Planu działań Samorządu Województwa Mazowieckiego na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Mazowsza do roku 2027	135

7. Wykaz załączników

Załącznik 1. Wykaz uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego realizowanych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego

Załącznik 2. Stan przygotowań dokumentacji na potrzeby inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich

Załącznik 3. Stan realizacji inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich

Załącznik 4. Zestawienie spółek, w których Województwo Mazowieckie posiada udziały lub akcje (według stanu na 31 grudnia 2024 r.)

Załącznik 5. Wykaz projektów dofinansowanych ze środków RPO WM i FEM, których końcowe wnioski o płatność zostały zatwierdzone w

Załącznik 6. Przedsięwzięcia realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego i podległe mu jednostki w 2024 r., z wyłączeniem inwestycji transportowych

Załączniki

Załącznik 1. Wykaz uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego realizowanych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
Uchwały zrealizowane w VI Kadencji w 2024 r.			
1	Uchwała nr 1/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
2	Uchwała nr 2/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
3	Uchwała nr 3/24 w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Ciechanów pomocy finansowej	06 lutego 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
4	Uchwała nr 4/24 w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-edycja 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
5	Uchwała nr 5/24 w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
6	Uchwała nr 6/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Działkowców – „Mazowsze dla działkowców 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
7	Uchwała nr 7/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół” – edycja 2023-2024	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
8	Uchwała nr 8/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Zapobiegania Bezdomności Zwierząt - Mazowsze dla zwierząt 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
9	Uchwała nr 9/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
10	Uchwała nr 10/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
11	Uchwała nr 11/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024” – „Mazowsze dla sołectw 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
12	Uchwała nr 12/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
13	Uchwała nr 13/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
14	Uchwała nr 14/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Zdrowia Mazowszan „Mazowsze dla Zdrowia 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
15	Uchwała nr 15/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Inicjatyw Rad Seniorów „Mazowsze dla Seniorów 2024”	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
16	Uchwała nr 16/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
17	Uchwała nr 17/24 w sprawie Naruszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
18	Uchwała nr 18/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Bugu i Nurca	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
19	Uchwała nr 19/24 zmieniającej uchwałę w sprawie wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg wojewódzkich, dla których zarządcą dróg jest Zarząd Województwa Mazowieckiego	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
20	Uchwała nr 20/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej w przewozach autobusowych	06 lutego 2024 r.	Uchwała zrealizowana
21	Uchwała nr 22/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
22	Uchwała nr 23/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
23	Uchwała nr 24/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową Województwa Mazowieckiego	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
24	Uchwała nr 25/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach programu „Mazowsze dla czystego ciepła”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
25	Uchwała nr 26/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zaciągnięcia przez Województwo Mazowieckie pożyczki długoterminowej w Banku Gospodarstwa Krajowego	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
26	Uchwała nr 27/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Zachowania i Tworzenia Miejsc Pamięci Narodowej pn.: „Mazowsze dla miejsc pamięci 2024”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
27	Uchwała nr 28/24 w sprawie udzielenia pomocy finansowej w 2024 r. w formie dotacji celowej powiatom prowadzącym, w ramach powiatowych bibliotek publicznych, działy pedagogiczne na bazie zlikwidowanych filii bibliotek pedagogicznych	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
28	Uchwała nr 29/24 w sprawie określenia zadań oraz wysokości środków przeznaczonych na ich realizację w ramach podziału środków finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2024 r.	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
29	Uchwała nr 30/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
30	Uchwała nr 31/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP–edycja 2024	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
31	Uchwała nr 32/24 w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Zdrowia Psychicznego „Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2024”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
32	Uchwała nr 33/24 w sprawie udzielenia Gminie Bodzanów pomocy finansowej	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
33	Uchwała nr 34/24 zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Samodzielnemu Zespołowi Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej im. Prof. Eugeniusza Wilczkowskiego w Gostyninie	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
34	Uchwała nr 35/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zasad postępowania samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, będących wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, przy zbywaniu aktywów trwałych, oddawaniu ich w dzierżawę, najem, użytkowanie oraz użyczenie	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
35	Uchwała nr 36/24 zmieniająca uchwałę w sprawie konkursu pt. „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
36	Uchwała nr 37/24 zmieniająca uchwałę w sprawie nagrody Samorządu Województwa Mazowieckiego im. Cypriana Kamila Norwida	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
37	Uchwała nr 38/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Nagrody Twórczej za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
38	Uchwała nr 39/24 zmieniająca uchwałę w sprawie „Rocznego programu współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
39	Uchwała nr 40/24 w sprawie Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
40	Uchwała nr 41/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Zwoleńki	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
41	Uchwała nr 42/24 w sprawie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
42	Uchwała nr 43/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Solec nad Wisłą	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
43	Uchwała nr 44/24 w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla zabytków 2024”	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
44	Uchwała nr 45/24 w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z działalności Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych za okres 1 stycznia – 31 grudnia 2023 r.	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
45	Uchwała nr 46/24 w sprawie udzielenia Gminie Nadarzyn pomocy rzeczowej w postaci przekazania wykonanych robót związanych z budową oświetlenia na terenie gminy Nadarzyn	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
46	Uchwała nr 47/24 w sprawie udzielenia Miastu i Gminie Lipsko pomocy rzeczowej w postaci przekazania wykonanych robót związanych z budową oświetlenia na terenie miasta i gminy Lipsko	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
47	Uchwała nr 48/24 w sprawie audytu krajobrazowego dla województwa mazowieckiego	26 marca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
48	Uchwała nr 52/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
49	Uchwała nr 53/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
50	Uchwała nr 54/24 w sprawie udzielenia Gminie Miastu Radom pomocy finansowej	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
51	Uchwała nr 55/24 uchwały w sprawie udzielenia Gminie Brudzeń Duży pomocy finansowej	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
52	Uchwała nr 56/24 w sprawie udzielenia Gminie Joniec pomocy finansowej	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
53	Uchwała nr 57/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
54	Uchwała nr 58/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
55	Uchwała nr 59/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Zachowania i Tworzenia Miejsc Pamięci Narodowej pn.: „Mazowsze dla miejsc pamięci 2024”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
56	Uchwała nr 60/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Powiatem Piaseczyńskim umowy na realizację w latach 2024–2025 zadania pn.: „Adaptacja budynku przy ul. Chyliczkowskiej 47 w Piasecznie na potrzeby Centrum Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
57	Uchwała nr 61/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Powiatem Płockim umowy na realizację w latach 2024–2025 zadania pn.: „Trzeci etap modernizacji dachu budynku mieszkalnego Domu Pomocy Społecznej w Brwilnie z wyłączeniem nowej części – Kompleksowy remont dachu wraz z częściową wymianą konstrukcji drewnianej, całościową wymianą desek i pokrycia dachowego oraz remontem pomieszczeń i powierzchni użytkowych w tym holu budynku mieszkalnego Domu Pomocy Społecznej w Brwilnie”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
58	Uchwała nr 62/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Towarzystwem Salezjańskim – Inspektorja (Prowincja) św. Stanisława Kostki umowy na realizację w latach 2024–2026 zadania pn.: „Sosnowy zakątek – budowa domu opieki/obiektu rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych: duchownych i świeckich”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
59	Uchwała nr 63/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci umowy na realizację w latach 2024–2025 zadania pn.: „Budowa budynku zaplecza zajęć rehabilitacyjno-sportowych”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
60	Uchwała nr 64/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Powiatem Sierpeckim umowy na realizację w latach 2024–2025 zadania pn.: „Rozbudowa budynku Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Szczutowie w zakresie budowy szybu windowego i montażu windy zewnętrznej oraz remont łazienek dla potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
61	Uchwała nr 65/24 w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Mazowieckie z Powiatem Makowskim umowy na realizację w latach 2024–2025 zadania pn.: „Budowa Sali sportowej wraz z zapleczem i łącznikiem przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Makowie Mazowieckim”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
62	Uchwała nr 67/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-edycja 2024”	23 kwietnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
Uchwały zrealizowane w V Kadencji w 2024 r.			
1	Uchwała nr 11/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową Województwa Mazowieckiego	10 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
2	Uchwała nr 13/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
3	Uchwała nr 14/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
4	Uchwała nr 15/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Powiatowi Siemiatyckiemu pomocy finansowej	25 czerwca 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
5	Uchwała nr 16/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Opinogóra Górna pomocy finansowej	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
6	Uchwała nr 17/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
7	Uchwała nr 18/24 uchylająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg dotyczących należności pieniężnych z tytułu oddania nieruchomości w najem, dzierżawę lub użytkowanie przypadających za okres stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii Województwu Mazowieckiemu lub wojewódzkim samorządowym jednostkom organizacyjnym oraz warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
8	Uchwała nr 19/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
9	Uchwała nr 20/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu 2023”	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
10	Uchwała nr 21/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
11	Uchwała nr 22/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024”	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
12	Uchwała nr 23/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
13	Uchwała nr 24/24 w sprawie Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
14	Uchwała nr 25/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
15	Uchwała nr 26/24 w sprawie Krysko-Jonieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
16	Uchwała nr 27/24 w sprawie zamiaru i przyczyny podziału samorządowej instytucji kultury pn.: „Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie”	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
17	Uchwała nr 28/24 w sprawie przyjęcia Oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę sytuacji społecznej i demograficznej Województwa Mazowieckiego za 2023 rok	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
18	Uchwała nr 29/24 w sprawie Regulaminu przyznawania nagród Marszałka Województwa Mazowieckiego dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
19	Uchwała nr 30/24 zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Płocku	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
20	Uchwała nr 34/24 w sprawie wyrażenia zgody na nabycie na rzecz Województwa Mazowieckiego własności nieruchomości położonej w miejscowości S., oznaczonej jako działki ewidencyjne nr (...)	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
21	Uchwała nr 35/24 w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej – drogi wojewódzkiej nr 879 Stacja kolejowa Osieck – droga 805	25 czerwca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
22	Uchwała nr 40/24 zmieniająca uchwałę w sprawie określenia szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w stosunku do przypadających Województwu Mazowieckiemu lub wojewódzkim samorządowym jednostkom organizacyjnym należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga stanowić będzie pomoc publiczną oraz wskazania organów i osób uprawnionych do udzielania tych ulg	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
23	Uchwała nr 41/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
24	Uchwała nr 42/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
25	Uchwała nr 43/24 w sprawie zaciągnięcia przez Województwo Mazowieckie kredytu długoterminowego w wysokości będącej równoważnością 130 000 000 zł w Europejskim Banku Inwestycyjnym	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
26	Uchwała nr 44/24 w sprawie emisji obligacji Województwa Mazowieckiego	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
27	Uchwała nr 45/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Zdrowia Mazowszan „Mazowsze dla Zdrowia 2024”	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
28	Uchwała nr 46/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
29	Uchwała nr 47/24 zmieniająca uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla zabytków 2024”	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
30	Uchwała nr 48/24 w sprawie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
31	Uchwała nr 49/24 w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa mazowieckiego	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
32	Uchwała nr 50/24 w sprawie wskazania radnych Województwa Mazowieckiego do Mazowieckiej Rady Oświatowej	16 lipca 2024 r.	Uchwała zrealizowana
33	Uchwała nr 55/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
34	Uchwała nr 56/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
35	Uchwała nr 57/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową Województwa Mazowieckiego	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
36	Uchwała nr 58/24 w sprawie udzielenia Gminie Pułtusk pomocy finansowej na usuwanie zniszczeń wyrządzonych przez żywioł	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
37	Uchwała nr 59/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
38	Uchwała nr 60/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
39	Uchwała nr 61/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
40	Uchwała nr 62/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024” – „Mazowsze dla sołectw 2024”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
41	Uchwała nr 63/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Inicjatyw Rad Seniorów „Mazowsze dla Seniorów 2024”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
42	Uchwała nr 64/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
43	Uchwała nr 65/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
44	Uchwała nr 66/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
45	Uchwała nr 67/24 w sprawie Łukowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
46	Uchwała nr 68/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Okolice Rybna i Lidzbarka	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
47	Uchwała nr 69/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Przrzecze Skrwy Prawej	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
48	Uchwała nr 70/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Skrwy Lewej	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
49	Uchwała nr 71/24 w sprawie w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
50	Uchwała nr 72/24 w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Rzeki Jeziorki	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
51	Uchwała nr 73/24 zmieniająca uchwałę w sprawie konkursu „Edukreator na Mazowszu”	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
52	Uchwała nr 74/24 w sprawie Regulaminu programu stypendialnego w roku akademickim 2024/2025 dla studentów kształcących się na kierunkach pielęgniarstwo i ratownictwo medyczne	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
53	Uchwała nr 75/24 w sprawie Regulaminu programu stypendialnego w roku akademickim 2024/2025 dla studentów kształcących się na kierunku lekarskim	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
54	Uchwała nr 76/24 zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Szpitalowi Dziecięcemu im. prof. dr. med. Jana Bogdanowicza Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
55	Uchwała nr 77/24 w sprawie ustalenia przebiegu istniejących dróg wojewódzkich nr 555, 587, 628, 683, 709, 724, 733 i 734	27 sierpnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
56	Uchwała nr 79/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
57	Uchwała nr 80/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
58	Uchwała nr 81/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „OSP-2023”	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
59	Uchwała nr 82/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
60	Uchwała nr 83/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-edycja 2024”	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
61	Uchwała nr 84/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024” – „Mazowsze dla sołectw 2024”	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
62	Uchwała nr 85/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu 2023”	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
63	Uchwała nr 86/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
64	Uchwała nr 87/24 w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego wymaganego do uzyskania prawa jazdy odpowiedniej kategorii	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
65	Uchwała nr 88/24 w sprawie Regulaminu przyznawania pomocy stypendialnej dla uczniów szkół zawodowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 w roku szkolnym 2024/2025	24 września 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
66	Uchwała nr 89/24 w sprawie Regulaminu przyznawania pomocy stypendialnej dla uczniów uzdolnionych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji pobierających naukę w VII i VIII klasach szkoły podstawowej oraz liceach ogólnokształcących zlokalizowanych na terenie Województwa Mazowieckiego w ramach projektów „Mazowiecki program stypendialny dla uczniów uzdolnionych”, realizowanych na obszarze regionu mazowieckiego regionalnego oraz regionu warszawskiego stołecznego, w roku szkolnym 2024/2025	24 września 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
67	Uchwała nr 90/24 w sprawie upoważnienia Zarządu Województwa Mazowieckiego do wystąpienia do ministra właściwego do spraw zagranicznych o wyrażenie zgody na zawarcie porozumienia z Wilajetem Taszkenckim (Republika Uzbekistanu) oraz upoważnienia Marszałka Województwa Mazowieckiego do podpisania tego porozumienia	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
68	Uchwała nr 91/24 w sprawie upoważnienia Zarządu Województwa Mazowieckiego do wystąpienia do ministra właściwego do spraw zagranicznych o wyrażenie zgody na zawarcie porozumienia z Ajmakiem Centralnym (Mongolia) oraz upoważnienia Marszałka Województwa Mazowieckiego do podpisania tego porozumienia	24 września 2024 r.	Uchwała zrealizowana
69	Uchwała nr 96/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
70	Uchwała nr 97/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
71	Uchwała nr 98/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024” – „Mazowsze dla sołectw 2024”	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
72	Uchwała nr 99/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
73	Uchwała nr 100/24 w sprawie udzielenia Województwu Dolnośląskiemu pomocy finansowej na usuwanie skutków powodzi z września 2024 r.	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
74	Uchwała nr 101/24 w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej na zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
75	Uchwała nr 102/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
76	Uchwała nr 103/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wydzielonych rachunków dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność oświatową Województwa Mazowieckiego	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
77	Uchwała nr 104/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
78	Uchwała nr 106/24 zmieniająca uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla zabytków 2024”	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
79	Uchwała nr 107/24 w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiemu Szpitalowi Zakaźnemu w Warszawie	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
80	Uchwała nr 108/24 w sprawie wyboru przedstawicieli do składu rad społecznych działających przy samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Mazowieckiego	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
81	Uchwała nr 109/24 zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań oraz wysokości środków przeznaczonych na ich realizację w ramach podziału środków finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2024 r.	22 października 2024 r.	Uchwała zrealizowana
82	Uchwała nr 110/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
83	Uchwała nr 111/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
84	Uchwała nr 112/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
85	Uchwała nr 113/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej na zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
86	Uchwała nr 114/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-edycja 2024”	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
87	Uchwała nr 115/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Ciechanów pomocy finansowej	19 listopada 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
88	Uchwała nr 116/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Joniec pomocy finansowej	19 listopada 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
89	Uchwała nr 117/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Opinogóra Górna pomocy finansowej	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
90	Uchwała nr 118/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Miastu Radom pomocy finansowe	19 listopada 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
91	Uchwała nr 119/24 w sprawie wyrażenia zgody na nabycie na rzecz Województwa Mazowieckiego własności nieruchomości położonej w miejscowości (nazwa miejscowości)	19 listopada 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
92	Uchwała nr 120/24 w sprawie powierzenia Województwu Warmińsko – Mazurskiemu realizacji zadania organizacji publicznego transportu zbiorowego ze względu na planowany przebieg linii komunikacyjnej w wojewódzkich przewozach pasażerskich na linii kolejowej Ostrołęka - Szczytno na odcinku granica województwa mazowieckiego – Ostrołęka w okresie od dnia 15 grudnia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
93	Uchwała nr 121/24 w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
94	Uchwała nr 122/24 w sprawie Nasielsko–Karniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
95	Uchwała nr 123/24 w sprawie Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
96	Uchwała nr 124/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji celowej spółkom wodnym, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania	19 listopada 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
97	Uchwała nr 125/24 w sprawie „Rocznego programu współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok”	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
98	Uchwała nr 127/24 zmieniająca uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia naboru wniosków i przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla zabytków 2024”	19 listopada 2024 r.	Uchwała zrealizowana
99	Uchwała nr 128/24 zmieniająca uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2024–2038	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
100	Uchwała nr 129/24 zmieniająca uchwałę w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2024 rok	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
101	Uchwała nr 130/24 w sprawie wydatków niewygasających z upływem 2024 r.	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
102	Uchwała nr 131/24 w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Mazowieckiego na lata 2025-2038	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
103	Uchwała nr 132/24 w sprawie uchwały budżetowej Województwa Mazowieckiego na 2025 rok	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
104	Uchwała nr 133/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Miastu Stołecznemu Warszawie pomocy finansowej	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
105	Uchwała nr 134/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół” – edycja 2023-2024	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
106	Uchwała nr 135/24 w sprawie powołania Komitetu Audytu dla Województwa Mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
107	Uchwała nr 136/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zaciągnięcia przez Województwo Mazowieckie pożyczki długoterminowej w Banku Gospodarstwa Krajowego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
108	Uchwała nr 137/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej na zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
109	Uchwała nr 138/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Ciechanów pomocy finansowej	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
110	Uchwała nr 139/24 w sprawie udzielenia Miastu Ostrołęce pomocy finansowej	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
111	Uchwała nr 140/24 zmieniająca uchwałę w sprawie emisji obligacji Województwa Mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
112	Uchwała nr 141/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania OSP-edycja 2024	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
113	Uchwała nr 142/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia gminom pomocy finansowej w ramach zadania „MAZOWIECKIE STRAŻNICE OSP-edycja 2024”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
114	Uchwała nr 143/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
115	Uchwała nr 144/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2023”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
116	Uchwała nr 145/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
117	Uchwała nr 146/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2024” – „Mazowsze dla sołectw 2024”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
118	Uchwała nr 147/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
119	Uchwała nr 148/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2023	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Lp.	Numer i tytuł uchwały	Data podjęcia	Sposób realizacji
120	Uchwała nr 149/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
121	Uchwała nr 150/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zmiany nazwy samorządowej, artystycznej instytucji kultury pod nazwą: „Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki” oraz nowego brzmienia jej statutu	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
122	Uchwała nr 151/24 w sprawie ogłoszenia roku 2025 na Mazowszu „Rokiem Adama Chętnika”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
123	Uchwała nr 152/24 w sprawie ogłoszenia roku 2025 na Mazowszu „Rokiem Aleksandra Gierymskiego”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
124	Uchwała nr 153/24 w sprawie ogłoszenia roku 2025 na Mazowszu „Rokiem Stanisława Wilhelma Lilpopa”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
125	Uchwała nr 154/24 w sprawie ogłoszenia roku 2025 na Mazowszu „Rokiem Tadeusza Sygietyńskiego”	17 grudnia 2024 r.	Uchwała w trakcie realizacji
126	Uchwała nr 155/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru przedstawicieli do składu rad społecznych działających przy samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
127	Uchwała nr 156/24 w sprawie Chojnowskiego Parku Krajobrazowego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
128	Uchwała nr 157/24 w sprawie Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
129	Uchwała nr 158/24 zmieniająca uchwałę w sprawie wykazu przystanków komunikacyjnych, zlokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Mazowieckie oraz warunków i zasad korzystania z nich	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
130	Uchwała nr 159/24 zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia Rady Seniorów Województwa Mazowieckiego i nadania jej statutu	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
131	Uchwała nr 160/24 zmieniająca uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
132	Uchwała nr 164/24 w sprawie diet radnych Województwa Mazowieckiego	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
133	Uchwała nr 165/24 w sprawie wyrażenia zgody na nabycie własności nieruchomości położonej w Radomiu	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana
134	Uchwała nr 166/24 zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na realizację zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024	17 grudnia 2024 r.	Uchwała zrealizowana

Źródło: Kancelaria Sejmiку Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie

Załącznik 2. Stan przygotowań dokumentacji na potrzeby inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich

Lp.	Opis	Nr drogi	(Planowana) data zakończenia
Dokumentacja przygotowana w 2024 r.			
1	Rozbudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 563 (ulica Wyzwolenia, ulica Mławska) z ulicą Żeromskiego w m. Żuromin, pow. żuromiński	563	2024
2	Budowa południowo-wschodniej obwodnicy miasta Żuromin (koncepcja)	563	2024
3	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 571 w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej i sieci elektroenergetycznej oświetlenia na odcinku od granicy m. Pułtusk do skrzyżowania z DK61	571	2024
4	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 573 od km 26+625 do km 29+625 na odcinku od m. Budy Kaleńskie do m. Kaleń na terenie gm. Szczawin Kościelny	573	2024
5	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 574 od km 13+100 do km 14+500 na terenie m. Waliszew, gm. Szczawin Kościelny	574	2024
6	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 618 w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej i sieci elektroenergetycznej oświetlenia od skrzyżowania z DP 4407W (ul. Tartaczna) do skrzyżowania z DG 340447W	618	2024
7	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku Kosów Lacki - Sokołów Podlaski	627	2024
8	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 631 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 61 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 634 - prace projektowe zakończone, trwa procedura wydawania decyzji ZRID przez Wojewodę	631	2024
9	Rozbudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 631 w km 14+474 z ul. Szkolną w m. Skrzyszew	631	2024
10	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 683 na odcinku od km 6+200 do km 8+200 w miejscowościach Wągradno i Uwieliny na terenie gminy Prażmów	683	2024
11	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 705 w zakresie budowy chodnika i ścieżki rowerowej wraz z budową kładki przez rzekę Sucha Nida oraz rozbudowę skrzyżowania z drogą powiatową nr 3835W	705	2024
12	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 720 od Domu Pomocy Społecznej w Czubinie w kierunku wiaduktu A2 w Biskupicach (km 4+799 do 7+671) w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej i chodnika	720	2024
13	Budowa obwodnicy Lesznawoli w ciągu drogi wojewódzkiej nr 721 na odcinku od drogi DK7 do skrzyżowania z ul. Mleczarską w Piasecznie	721	2024
14	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 888 na odcinku od km 4+700 do km 4+800 w m. Feliksów, gm. Leszno	888	2024
15	Budowa drogi wojewódzkiej klasy G - zachodniej obwodnicy Mławy na odcinku między ulicą Gdyńską a nowoprojektowaną drogą krajową S7		2024
Dokumentacja w trakcie przygotowywania w 2024 r.			
1	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinku od km 93+445 do km 93+956 na terenie miasta Sierpc	541	2025
2	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinku od km 95+002 do km 95+920 na terenie miasta Sierpc	541	2025
3	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinku Lubowidz–Żuromin w zakresie budowy dwóch miejsc umożliwiających przekraczanie jezdni przez pieszych	541	2025
4	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinku od km 93+956 do km 94+586 i od km 94+708 do km 94+984	541	2025
5	Budowa obwodnicy Ostrołęki wraz z budową w nowym śladzie drogi wojewódzkiej nr 627 do rejonu węzła drogi ekspresowej S61 „Komorowo”	544/627	2026

Lp.	Opis	Nr drogi	(Planowana) data zakończenia
6	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 559 w km 45+060 do 46+730, przejście przez Maszewo Duże	559	2025
7	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 562 od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 555 w m. Murzynowo do granicy miasta Płocka	562	2026
8	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 567 na odcinku od ul. Żyznej do m. Rogozino, gm. Radzanowo	567	2025
9	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 573 na odcinku od km 33+100 do km 37+700 Szczawin Borowy – Suserz, gm. Szczawin Kościelny	573	2027
10	Budowa wschodniej obwodnicy Gąbina	574	2025
11	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 575 na odcinku od km 24+800 do km 26+300 w m. Słubice, gm. Słubice	575	2025
12	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 575 w rejonie m. Łady, gm. Iłów	575	2025
13	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 575 na odcinku od km 62+615 do km 64+942 w m. Secymin Polski i Nowiny	575	2026
14	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 575 na odcinku od km 66+700 do km 70+167 w m. Ośniki i Wilków Polski	575	2026
15	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 577 od km 19+189 do km 22+760 na terenie m. Czyżew, gm. Sanniki, pow. gostyński	577	2025
16	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 577 od km 24+785 do km 30+449 na terenie m. Szkarada i Brzezia gm. Sanniki, pow. gostyński	577	2025
17	Budowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 579 w Błoniu	579	2026
18	Rozbudowa i budowa drogi wojewódzkiej nr 579 od ul. Żukówka na terenie m. Błonie do węzła „Grodzisk Mazowiecki” na autostradzie A2	579	2026
19	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 579 w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku od ok. 47+933 do km ok. 51+820	579	2025
20	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 579 w zakresie budowy drogi dla pieszych i rowerów na odcinku od km ok. 22+600 do km ok. 24+400 na terenie gminy Błonie i gminy Leszno	579	2025
21	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 583 na odcinku od km 7+627 do km 14+000 na terenie gminy Pacyna	583	2025
22	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 583 na odcinku od km 16+600 do km 22+875 na terenie gmin: Pacyna oraz Sanniki, pow. gostyński	583	2026
23	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 583 na odcinku od km 23+506 do km 29+062 na terenie gminy Sanniki, pow. gostyński	583	2026
24	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 584 na odcinku od km 0+065 do km 6+669 na terenie gminy Sanniki, pow. gostyński	584	2026
25	Rozbudowa dróg wojewódzkich nr 559 na odcinku od km 37+738 do km 38+361 oraz nr 540 na odcinku od km 15+520 do km 16+152 w miejscowości Sikórz, gm. Brudzeń Duży	559/540	2025
26	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 615 na odcinku od skrzyżowania z ulicami M. Konopnickiej i S. Żeromskiego w m. Stupsk do skrzyżowania z ul. Mazowiecką w m. Konopki	615	2025
27	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 616 na odcinku od km 38+350 do km 39+170 w m. Szulmierz	616	2025
28	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 620 na odcinku od km ok. 7+337 do km ok. 9+000 w m. Klukowo i Świercze	620	2026
29	Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na terenie miasta i gminy Ostrów Mazowiecka	627	2026
30	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odcinku od m. Orło do m. Małkinia Górna	627	2027

Lp.	Opis	Nr drogi	(Planowana) data zakończenia
31	Budowa drogi wojewódzkiej nr 630 na terenie gminy Jabłonna	630	2027
32	Rozbudowa drogi wojewódzkiej 632 od m. Józefów gm. Nieporęt, pow. legionowski do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 633 w m. Rembelszczyzna	632	2025
33	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 632 na odcinku od ok. km 53+650 do ok. km 54+150 na terenie m. Łajski gm. Wieliszew, pow. legionowski	632	2025
34	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 632 na odcinku od ok. km 57+510 do ok. km 57+680 na terenie m. Legionowo (skrzyżowanie z ul. Polną)	632	2025
35	Budowa drogi 634 od skrzyżowania ulicy 1 Maja z Al. Niepodległości w Wołominie do skrzyżowania ulicy Szosa Jadowska z ul. Ogrodową w m. Duczki, gm. Wołomin	634	2026
36	Budowa drogi wojewódzkiej 635 na odcinku od m. Czarna na terenie gminy Wołomin do skrzyżowania z drogą krajową nr 2 w rejonie m. Nowy Konik, gm. Halinów	635	2026
37	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 635 w zakresie budowy urządzeń do odwodnienia	635	2025
38	Rozbudowa drogi wojewódzkiej 636 w zakresie skrzyżowania z drogą powiatową 4311W w m. Wola Rasztowska, gm. Klembów, pow. wołomiński	636	2025
39	Budowa drogi wojewódzkiej nr 637 na terenie gminy Stanisławów	637	2026
40	Budowa drogi wojewódzkiej nr 677 na odcinku od rejonu węzła drogi ekspresowej S61 „Komorowo” do skrzyżowania z drogą krajową nr 60 w m. Grądy	677	2026
41	Rozbudowa drogi 691 od m. Garbatka Letnisko, pow. kozienicki do m. Bąkowiec, gm. Garbatka Letnisko	691	2025
42	Budowa drogi wojewódzkiej nr 694 (obwodnica m. Nur)	694	2026
43	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 698 w zakresie budowy drogi dla pieszych i rowerów oraz budowy kanalizacji deszczowej na odcinku od km 2+761 (granica m. Siedlce) do km 4+548 (zjazd na ul. Wspólną) na terenie gminy Siedlce, pow. siedlecki	698	2025
44	Budowa bezkolizyjnych skrzyżowań linii kolejowej nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice z drogami wojewódzkimi nr 718 i nr 701 na terenie gminy Ożarów Mazowiecki	701	2026
45	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 701 na odcinku od drogi wojewódzkiej Nr 718 (km ok. 6+660) do skrzyżowania drogi wojewódzkiej Nr 701 z drogą gminną (ul. Żbikowską, km ok. 7+450) w m. Pruszków	701	2025
46	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 705 od km 25+169 do km 27+600 w m. Nowy Żylin, Zakrzew, Kozłów Biskupi na terenie gminy Nowa Sucha	705	2028
47	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 705 na odcinku od km 28+328 do km 30+771 w m. Mizerka i Nowa Sucha na terenie gminy Nowa Sucha	705	2026
48	Rozbudowa drogi woj nr 718 na odc. od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 580 do DK 92	718	2026
49	Rozbudowa drogi 718 od węzła autostradowego „Pruszków” do skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 719 z ul. Partyzantów oraz rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 od skrzyżowania z ul. Partyzantów do granicy m. st. Warszawy	718	2027
50	Budowa bezkolizyjnych skrzyżowań linii kolejowej nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice z drogami wojewódzkimi nr 718 i nr 701 na terenie Gminy Ożarów Mazowiecki	718	2026
51	Przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 719 z ul. Króla Jana Sobieskiego w m. Puszcza Mariańska	719	2025
52	Budowa drogi wojewódzkiej nr 721 i 769 tzw. „Paszkowianki” na odcinku od węzła autostrady A2 „Pruszków” do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 719	721/769	2026
53	Budowa drogi wojewódzkiej nr 721 tzw. „Paszkowianki” na odcinku od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 719 do węzła drogi ekspresowej S8 „Paszków”	721	2026

Lp.	Opis	Nr drogi	(Planowana) data zakończenia
54	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 721 na odcinku od ul. Mirkowskiej w Konstancinie-Jeziornie do drogi powiatowej 2801W (przy wale)	721	2027
55	STEŚ dla budowy nowego przebiegu DW 721 (na odcinku Piaseczno - Konstancin-Jeziorna)	721	2025
56	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 725 na odcinku od km 25+000 do km 25+800 w m. Wilków Drugi, gmina Błędów	725	2025
57	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 na odcinku od km 45+217 do km 47+500 na terenie gminy Szydłowiec	727	2026
58	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 na odcinku od km 23+350 do km 30+000 na terenie gminy Borkowice, powiat przysuski	727	2027
59	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 733 na terenie m. Odechów	733	2026
60	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 736 na odcinku od km 13+321 do km 13+764 w miejscowości Magnuszew	736	2025
61	Budowa drogi wojewódzkiej nr 740 w nowym śladzie od granicy m. Radom do węzła „Radom Wschód”	740	2025
62	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 740 w zakresie budowy chodnika na odcinku od km 9+970 do km 12+938 na terenie miejscowości Marianowice, gmina Zakrzew	740	2026
63	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 744 na odcinku od km 16+660 do km 17+684 w miejscowości Wierzbica (ul. Górna) gmina Wierzbica	744	2025
64	Rozbudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 787 z drogą wojewódzką 691 oraz drogą powiatową nr 3523W (ul. Piłsudskiego, ul. Zwoleńska, ul. Wspólna) w m. Pionki, powiat radomski	787/691	2025
65	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 801 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 50 w m. Piotrowice gm. Karczew do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 805 i drogą wojewódzką nr 799 w m. Dziecinów, gm. Sobienie Jeziory, pow. otwocki	801	2027
66	Rozbudowa skrzyżowania drogi krajowej DK 76 z drogą wojewódzką DW 801 na terenie gminy Wilga	801	2025
67	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 801 (m. Domaszew, powiat garwoliński) na odcinku od km 68+184 do km 69+168	801	2025
68	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 801 na odcinku od km 64+945 do km 65+600 w miejscowości Samogoszcz/Podłęż, gmina Maciejowice	801	2025
69	Rozbudowa DW 801 od skrzyżowania z DW 721 do skrzyżowania z ul. Górczewską na terenie m. Józefowa	801	2025
70	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 802 na odcinku od km 24+565 do km 25+867 na terenie m. Latowicz Wymyśle, gm. Latowicz	802	2025
71	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 802 w zakresie budowy drogi dla pieszych i rowerów na odcinku od km ok. 3+055 do km ok. 3+225 w m. Huta Mińska, gm. Mińsk Mazowiecki	802	2026
72	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 803 na odcinku od km 28+150 do km 28+960 w m. Wodynie, gm. Wodynie	803	2025
73	Budowa po nowym śladzie drogi wojewódzkiej nr 805 tzw. obwodnica m. Pilawa	805	2026
74	Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 805 na odc. od km 21+860 do km 22+710 w m. Trąbki, gm. Pilawa	805	2025
75	Budowa drogi pieszo-rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 805 na odcinku od miejscowości Choiny (granica terenu zabudowanego) do miejscowości Parysów (skrzyżowanie z ulicą Jana Pawła II) na terenie gm. Parysów	805	2025
76	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 805 na odc. od km 19+335 do km 20+890 w miejscowości Lipówki/Pilawa, gmina Pilawa	805	2025

Lp.	Opis	Nr drogi	(Planowana) data zakończenia
77	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 807 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 17 do granicy województwa mazowieckiego i lubelskiego	807	2026

Źródło: Opracowanie Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich.

 Inwestycje zawarte w tabeli inwestycji celu publicznego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

 Inwestycje postulowane w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Załącznik 3. Stan realizacji inwestycji z zakresu dróg wojewódzkich

Lp.	Opis	Rok rozpoczęcia realizacji	Nr drogi	Wartość zapłaconych faktur za 2024 r.	Data protokołu odbioru
1	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 541 na odcinku od skrzyżowania z ul. Sierpecką do skrzyżowania z ul. Mławską w m. Biezuń pow. żuromiński	2023	541	3 500 000	21.09.2024
2	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 544 w miejscowości Nosarzewo Borowe w zakresie budowy chodnika od km 85+200 do km 85+705	2023	544	2 091 000	11.10.2024
3	Przebudowa DW nr 563 m. Turza Wielka na odc. od km 58+800 do km 59+200	2024	563	106 749	07.12.2024
4	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 567 od km 3+653,80 do km 4+183,99 w m. Boryszewo Nowe, gm. Radzanowo, pow. płoński	2023	567	11 323 654	20.09.2024
5	Remont DW 618 od 31+000 do 32+070 oraz od 32+220 do 32+670 oraz jej przebudowę od 32+070 do 32+220 wraz z rozbiórką istniejącego i budową nowego obiektu mostowego w m. Pniewo	2024	618	6 092 262	13.12.2024
6	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 632 od km 65+075 do km 65+407 w m. Stanisławów Pierwszy, gm. Nieporęt	2023	632	3 938 801	30.10.2024
7	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 636 na odcinku od km 3+980 do 4+060 wraz z rozbiórką istniejącego i budową nowego przepustu w miejscowości Roszczep	2024	636	1 054 181	13.11.2024
8	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 691 wraz z rozbiórką istniejącego i budową nowego obiektu mostowego nad rzeką Struga Policka w m. Garbatka Letnisko w km 16+204	2024	691	3 169 516	05.12.2024
9	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 699 ulicy Kolejowej w miejscowości Jedlnia-Letnisko	2022	699	649 163	22.03.2024
10	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 719 - Alei Wojska Polskiego w Pruszkowie na odc. od km 22+161,00 do km 22+476,30	2023	719	8 899 965	09.11.2024
11	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 720 (ul. Biskupickiej) na odc. od ul. Glinianej (km 8+900) do ul. Szkolnej (km 10+005) w Brwinowie	2023	720	9 975 034	15.08.2024
12	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 720 od km 19+097,94 do km 19+196,07 na terenie gminy Nadarzyn	2023	720	1 594 594	26.08.2024
13	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 727 w zakresie sieci kanalizacji deszczowej w km 31+470 w m. Ninków (dz. Nr 576), gm. Borkowice, pow. przysuski	2024	727	106 395	30.08.2024
14	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 od km 61+255 do km 61+757,29 wraz z rozbiórką istniejącego wiaduktu nad drogą przemysłową w miejscowości Wierzbica w km 61+464	2024	727	2 903 325	18.10.2024
15	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 747 w km 26+146 do 28+500 w ramach zadania: „Przebudowa drogi w zakresie budowy chodników wraz ze wzmocnieniem nawierzchni jezdni drogi wojewódzkiej nr 747 na odcinku od km 26+146 do km 28+500 w miejscowości Lipa Miklas w zakresie robót budowlanych, konstrukcji kanały technologicznego, kanalizacji deszczowej, oświetlenia ulicznego, budowa zatoki autobusowej, budowa zjazdów indywidualnych i publicznych oraz budowa pobocza”	2023	747	4 918 602	27.06.2024
16	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 803 przejście przez m. Wodynie od km 28+960 do km 29+854 dł. 0,894 km na terenie gminy Wodynie, pow. siedlecki	2022	803	418 854	23.02.2024

Lp.	Opis	Rok rozpoczęcia realizacji	Nr drogi	Wartość zapłaconych faktur za 2024 r.	Data protokołu odbioru
17	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 876 od km 16+971,97 do km 17+101,14 na terenie miasta Tarczyn	2023	876	3 245 492	12.10.2024

Źródło: Opracowanie Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego na podstawie danych Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich

 Inwestycje zawarte w tabeli inwestycji celu publicznego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Załącznik 4. Zestawienie spółek, w których Województwo Mazowieckie posiada udziały lub akcje (według stanu na 31 grudnia 2024 r.)

Lp.	Spółka / adres	Struktura kapitałowa ⁸⁶	Liczba akcji / udziałów województwa	Wartość nominalna 1 akcji / udziału	Wartość nominalna akcji / udziałów województwa
1	Agencja Rozwoju Mazowsza S.A. ul. Świętojerska 9, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	60 000	1 000 zł	60 000 000 zł
2	Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. al. Niepodległości 58, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	2 900	10 000 zł	29 000 000 zł
3	Instytucja Filmowa „MAX-FILM” S.A. ul. Panieńska 11, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	29 235	1 060 zł	30 989 100 zł
4	Centrum Administracyjne MAZOVIA Sp. z o. o. w likwidacji ul. Jagiellońska 26, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	39 1960	100 zł	39 196 000 zł
5	Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. ul. Mycielskiego 20, Warszawa	Województwo Mazowieckie 56,5% Miasto Stołeczne Warszawa 40,2% Pozostali udziałowcy 3,3%	22 460	1 000 zł	22 460 000 zł
6	„Koleje Mazowieckie-KM” Sp. z o.o. ul. Lubelska 26, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	963 818	500 zł	481 909 000 zł
7	Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o. o. ul. Gen. Wiktora Thommee 1a Nowy Dwór Mazowiecki	Województwo Mazowieckie 37,2% Agencja Mienia Wojskowego 31,1% Miasto Nowy Dwór Maz. 4,3% Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” 27,4%	267 091	500 zł	133 545 500 zł
8	Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o. ul. Batorego 23, Grodzisk Mazowiecki	Województwo Mazowieckie 99,05% Miasto Pruszków 0,29% Gmina Grodzisk Maz. 0,21% Gmina Brwinów 0,21% Gmina Milanówek 0,12% Miasto Podkowa Leśna 0,09% Gmina Michałowice 0,03%	572 289	500 zł	286 144 500 zł
9	POLREGIO Sp. z o. o. ul. Kolejowa 1, Warszawa	Województwo Mazowieckie 6,8% Agencja Rozwoju Przemysłu 50,1% Pozostałe województwa: 1,5%-4,9%	207 982	200 zł	41 596 400 zł
10	Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o. ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 3, Warszawa	Województwo Mazowieckie 82,2% Pozostałych 51 wspólników 17,8%	250	10 000 zł	2 500 000 zł
11	Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii Sp. z o. o. Zagórze k. Warszawy, Wiązowna	Województwo Mazowieckie 100%	24 171	500 zł	12 085 500 zł
12	Szpital Mazowiecki w Garwolinie Sp. z o. o. al. Legionów 11, Garwolin	Województwo Mazowieckie 100%	11 725	500 zł	5 862 500 zł
13	Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach Sp. z o.o. ul. Poniatowskiego 26, Siedlce	Województwo Mazowieckie 100%	472 329	500 zł	236 164 500 zł
14	Mazowieckie Centrum Rehabilitacji „STOCER” Sp. z o.o. ul. Wierzejewskiego 12, Konstancin-Jeziorna	Województwo Mazowieckie 100%	54 804	500 zł	27 402 000 zł
15	Mazowiecki Szpital Bródnowski Sp. z o.o. ul. Kondratowicza 8, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	204 738	500 zł	102 369 000 zł
16	Mazowieckie Centrum Stomatologii Sp. z o.o. ul. Nowy Zjazd 1, Warszawa	Województwo Mazowieckie 100%	13 212	500 zł	6 606 000 zł
17	„Mazowiecki Szpital Wojewódzki Drewnica” Sp. z o.o. ul. Rychlińskiego 1, Żąbki	Województwo Mazowieckie 100%	81 661	1 000 zł	81 661 000 zł
18	Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o. o. ul. J. Aleksandrowicza 5, Radom	Województwo Mazowieckie 100%	81 800	1 000 zł	81 800 000 zł

⁸⁶ Dane mogą nie sumować się do 100% ze względu na zastosowane zaokrąglenia do najbliższego promila, a w przypadku Warszawskiej Kolei Dojazdowej – do najbliższej 1/10 promila.

Załącznik 5. Wykaz projektów dofinansowanych ze środków RPO WM i FEM, których końcowe wnioski o płatność zostały zatwierdzone w 2024 r.

Załącznik 6. Przedsięwzięcia realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego i podległe mu jednostki w 2024 r., z wyłączeniem inwestycji transportowych